

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

► **B**

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 1321/2014,

26 november 2014,

õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

(ELT L 362, 17.12.2014, lk 1)

Muudetud:

Euroopa Liidu Teataja

nr lehekülg kuupäev

► **M1** Komisjoni määrus (EL) 2015/1088, 3. juuli 2015

L 176 4 7.7.2015

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 1321/2014,

26 november 2014,

õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta määrust (EÜ) nr 216/2008, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ja millega luuakse Euroopa Lennundusohutusamet ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 91/670/EMÜ, määrus (EÜ) nr 1592/2002 ning direktiiv 2004/36/EÜ, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 5 ja artikli 6 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni 20. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta ⁽²⁾ on mitu korda oluliselt muudetud ⁽³⁾. Kuna on vaja teha täiendavaid muudatusi, tuleks kõnealune määrus selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Määrusega (EÜ) nr 216/2008 kehtestatakse ühised olulised nõuded tsiviillennundusohutuse ja keskkonnakaitse ühtse kõrge taseme tagamiseks; selles nõutakse, et komisjon võtaks ühetaolise kohaldamise tagamiseks vastu vajalikud rakenduseeskirjad; määrusega luuakse Euroopa Lennundusohutusamet (edaspidi „amet“), mis peab aitama komisjonil kõnealuseid rakenduseeskirju välja töötada.
- (3) Tuleb sätestada ühised tehnilised nõuded ja haldusmenetlused, et tagada määruse (EÜ) nr 216/2008 reguleerimisalasse kuuluvate lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuv lennukõlblikkus.
- (4) Toodete, osade ja seadmete hooldamisega seotud organisatsioonid ja isikud peaksid vastama teatavatele tehnilistele nõuetele, näitamaks, et neil on võimed ja vahendid oma kohustuste täitmiseks ja nendega seotud õiguste teostamiseks; komisjon peab sätestama meetmed, et täpsustada asjaomaste vastavust tõendavate sertifikaatide väljaandmise, hoidmise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimusi.

⁽¹⁾ ELT L 79, 19.3.2008, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 315, 28.11.2003, lk 1.

⁽³⁾ Vt V lisa.

▼B

- (5) Vajadus tagada lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuvat lennukõlblikkust käsitlevate ühiste tehniliste nõuete ühtne kohaldamine tingib vajaduse, et pädevad asutused järgiksid nende nõuete täitmise hindamisel ühiseid protseduure; amet peaks nõutava ühetaolise kohaldamise hõlbustamiseks töötama välja sertifitseerimistingimused.
- (6) Vastavalt määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklile 69 on vaja tunnustada enne määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumist välja antud sertifikaatide jätkuvat kehtivust.
- (7) Määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklit 5, milles käsitletakse lennukõlblikkust, laiendati nii, et tüübisertifitseerimise rakenduseeskirjad sisaldavad ka käitussobivuse hindamise elemente.
- (8) Euroopa Lennundusohutusamet pidas vajalikuks muuta komisjoni määrust (EL) nr 748/2012, ⁽¹⁾ et amet saaks tüübisertifitseerimise käigus kinnitada käitussobivuse andmed.
- (9) Käitussobivuse andmed peaksid hõlmama hooldustöödeks volitatud lennundustehniliste töötajate tüübipädevuskoolituse kohustuslike elemente. Need elemendid tuleks võtta tüübikoolituskursuste väljatöötamise aluseks.
- (10) Volitatud lennundustehniliste töötajate tüübipädevuskoolituse kursuste väljatöötamise nõudeid tuleks muuta nii, et need sisaldaksid viiteid käitussobivuse andmetele.
- (11) Amet valmistas ette eelnõu käitussobivuse andmete kontseptsiooni käsitlevate rakenduseeskirjade kohta ja esitas selle komisjonile määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 19 lõike 1 kohase arvamuse ⁽²⁾.
- (12) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 65 lõike 1 alusel loodud Euroopa Lennundusohutusameti komitee ⁽³⁾ arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Eesmärk ja reguleerimisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse ühised tehnilised nõuded ja haldusmenetlused selliste õhusõidukite, sealhulgas nendele paigaldamiseks ette nähtud komponentide, jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks, mis on:

⁽¹⁾ ELT L 224, 21.8.2012, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Lennundusohutusameti 13. detsembri 2011. aasta aramus nr 7/2011, mis on saadaval aadressil <http://easa.europa.eu/agency-measures/opinions.php>

⁽³⁾ Euroopa Lennundusohutusameti komitee 23. septembri 2003. aasta aramus.

▼B

- a) registreeritud liikmesriigis või
- b) registreeritud kolmandas riigis ning mida kasutab käitaja, kelle tegevuse üle liikmesriik tagab järelevalve.

2. Lõiget 1 ei kohaldata õhusõidukite suhtes, mille ohutuse üle tehtav kohustuslik järelevalve on üle antud mõnele kolmandale riigile ja mida ei kasuta ELi käitaja, ega määruse (EÜ) nr 216/2008 II lisas osutatud õhusõidukite suhtes.

3. Käesolevas määruses sisalduvaid ärilise lennutranspordi alaseid sätteid kohaldatakse ELi õiguse kohaste lennutegevusluba omavate lennuettevõtjate suhtes.

*Artikkel 2***Mõisted**

Määruse (EÜ) nr 216/2008 reguleerimisala piires kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „õhusõiduk” – seade, mille tõstejõud atmosfääris moodustub õhu vastumõjul, välja arvatud maapinnalt põrkunud õhu vastumõjul;
- (b) „volitatud lennundustehniline töötaja” – töötaja, kes vastutab õhusõiduki või mõne selle komponendi hooldusjärgse käituse üleandmise eest;
- (c) „komponent” – mootor, propeller, osa või seade;
- (d) „jätkuv lennukõlblikkus” – kõik protsessid, millega tagatakse õhusõiduki vastavus kehtivatele lennukõlblikkusnõuetele kogu kasutusaja jooksul ning ohutuks käitamiseks vajalik seisukord;
- (e) „JAA” – *Joint Aviation Authorities* (Ühinenud Lennuametid);
- (f) „JAR” – *Joint Aviation Requirements* (ühtsed lennundusnõuded);
- (g) „suur õhusõiduk” – õhusõiduk, mis on lennuk maksimaalse startimassiga üle 5 700 kg, või mitme mootoriga kopter;
- (h) „hooldus” – õhusõiduki või selle komponendi kapitaalremont, jooksev remont, ülevaatus, osade ja seadmete asendamine, modifitseerimine või defektide kõrvaldamine või eespool nimetatud toimingute mis tahes kombinatsioon, välja arvatud lennueelne ülevaatus;
- (i) „organisatsioon” – füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku osa. Organisatsioon võib olla asutatud mitmes kohas nii liikmesriikide territooriumil kui ka väljaspool seda;
- (j) „lennueelne ülevaatus” – enne lendu tehtav ülevaatus, tagamaks et õhusõiduk on kavandatud lennuks valmis;

▼B

- (k) „ELA1 õhusõiduk” – kõik järgmised Euroopa kerged mehitatud õhusõidukid:
- i) lennuk maksimaalse stardimassiga kuni 1 200 kg, mida ei liigitata keerukaks mootorõhusõidukiks;
  - ii) purilennuk või mootorpurilennuk maksimaalse stardimassiga kuni 1 200 kg;
  - iii) õhupall, mille õhku tõstmiseks kasutatava gaasi või kuuma õhu maht ei ole suurem kui 3 400 m³ kuumaõhu-õhupallide puhul, 1 050 m³ gaasiga täidetud õhupallide puhul ning 300 m³ ankurdatud ja gaasiga täidetud õhupallide puhul;
  - iv) õhulaev, mis on ette nähtud kuni neljale sõitjale ning mille õhku tõstmiseks kasutatava gaasi või kuuma õhu maht ei ole suurem kui 3 400 m³ kuuma õhuga täidetud õhulaevade puhul ja 1 000 m³ gaasiga täidetud õhulaevade puhul;

▼M1

- (ka) „ELA2 õhusõiduk” – kõik järgmised Euroopa kerged mehitatud õhusõidukid:
- i) lennuk maksimaalse stardimassiga (MTOM) kuni 2 000 kg, mida ei liigitata keerukaks mootorõhusõidukiks;
  - ii) purilennuk või mootorpurilennuk maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg;
  - iii) õhupall;
  - iv) kuumaõhulaev;
  - v) gaasiga täidetud õhulaevad, mis vastavad kõikidele järgmistele tingimustele:
    - staatiline raskus muutub maksimaalselt 3 %;
    - tõukejõu vektor ei ole muudetav (v.a tõukejõu ümberpööramine);
    - tavapärase ja lihtsa konstruktsiooniga struktuur, juhtimisüsteem ja ballonetisüsteem ning
    - võimenduseta juhtimisseadmed;
  - vi) ülikerge tiivikõhusõiduk;

▼B

- (l) „LSA õhusõiduk” – kerge sportlennuk, millel on kõik järgmised näitajad:
- i) selle maksimaalne stardimass ei ületa 600 kg;
  - ii) selle maksimaalne varisemiskiirus maandumiskonfiguratsioonis (VS0) ei ole rohkem kui 45 sõlme kalibreeritud õhkkiirust (CAS) õhusõiduki maksimaalse sertifitseeritud stardimassi ja kõige kriitilisema raskuskeskme asukoha juures;

▼B

- iii) sellel on koos piloodiga maksimaalselt kaks istekohta;
  - iv) sellel on üks propelleriga mitteturbiinmootor;
  - v) sellel on hermetiseerimata kabiin;
- (m) „peamine tegevuskoht” – ettevõtja peakontor või registreeritud asukoht, kus toimub põhiline finantstegevus ja käesolevas määruses osutatud tegevuse juhtimine.

*Artikkel 3***Jätkuva lennukõlblikkuse nõuded**

1. Õhusõiduki ja selle komponentide jätkuv lennukõlblikkus tagatakse vastavalt I lisa (osa M) sätetele.
2. Organisatsioonid ja töötajad, kes tegelevad õhusõiduki ja selle komponentide jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega, sealhulgas hooldamisega, täidavad I lisa (osa M) sätteid ning vajaduse korral artiklite 4 ja 5 sätteid.
3. Erandina lõikest 1 tagatakse lennuluba omava õhusõiduki jätkuv lennukõlblikkus jätkuva lennukõlblikkusosalase erikokkuleppe alusel, mis on kindlaks määratud komisjoni määruse (EL) nr 748/2012 ⁽¹⁾ I lisa (osa 21) kohaselt välja antud lennuloas.

▼M1

4. Hooldusprogrammid, mis on heaks kiidetud enne 27. juulit 2015 kohaldatavate nõuete kohaselt, loetakse heakskiidetuks käesoleva määruse nõuete kohaselt.

▼B*Artikkel 4***Hooldusorganisatsioonide sertifitseerimine**

1. Suurte õhusõidukite või äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite ning nendele paigaldamiseks ettenähtud komponentide hooldamisega tegelevaid organisatsioone sertifitseeritakse kooskõlas II lisa (osa 145) sätetega.
2. Hooldusorganisatsioonide sertifikaadid, mille liikmesriik on andnud välja või mida liikmesriik on tunnustanud kooskõlas Ühinenud Lennuametite nõuete ja protseduuridega ning mis kehtisid enne määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumist, loetakse käesoleva määruse alusel välja antuks.

⁽¹⁾ ELT L 224, 21.8.2012, lk 1.

▼B

3. Töötajad, kes on mis tahes standardi järgi, mida liikmesriik enne määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumist tunnustas samaväärset kvalifikatsiooni tagava standardina, kvalifitseeritud tegema ja/või kontrollima õhusõiduki konstruktsiooni ja/või komponentide mittepurustavaid katseid nende jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks, võivad jätkata selliste kontrollide ja/või katsete tegemist.

4. Kuni määruse (EÜ) nr 1056/2008 jõustumiskuupäevani liikmesriigi nõuetele vastavalt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni välja antud hooldustõendeid ja komponendihooldustõendeid käsitatakse samaväärsena nendega, mis on nõutavad I lisa (osa M) punktide M.A.801 ja M.A.802 kohaselt.

*Artikkel 5***Volitatud lennundustehnilised töötajad**

1. Volitatud lennundustehnilised töötajad peavad olema kvalifitseeritud vastavalt III lisa (osa 66) sätetele, välja arvatud I lisa (osa M) punkti M.A.606 alapunktis h, punkti M.A.607 alapunktis b, punkti M.A.801 alapunktis d, punktis M.A.803, punkti 145.A.30 alapunktis j ja II lisa (osa 145) IV liites ette nähtud juhud.

2. Lennundustehniliste töötajate load (ja nendega seotud võimalikud tehnilised piirangud), mille liikmesriik on andnud välja või mida liikmesriik on tunnustanud kooskõlas JAA nõuete ja protseduuridega, ning mis kehtisid määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumise ajal, loetakse käesoleva määruse alusel välja antuks.

3. Lennundustehnilistel töötajatel, kellele on antud III lisa (osa 66) kohane luba mingis kategoorias/alamkategoorias, loetakse olevat kõnealuse lisa punkti 66.A.20 alapunktis a kirjeldatud õigused, mis vastavad kõnealusele kategooriale/alamkategooriale. Loale uue kategooria/alamkategooria lisamisel loetakse kõnealuste uute õiguste saamiseks vajalikud teadmistealased baasnõuded täidetuks.

4. Volitatud lennundustehnilised töötajad, kellele antud luba hõlmab õhusõidukeid, mille puhul ei nõuta eraldi tüübipädevusmärget, võivad jätkuvalt kasutada oma õigusi kuni loa esmakordse uuendamise või muutmiseni seni, kuni loale kantakse III lisa (osa 66) punktis 66.B.125 kirjeldatud menetluse kohaselt kõnealuse lisa punktis 66.A.45 kindlaksmääratud tüübipädevusmärged.

5. Enne määruse (EL) nr 1149/2011 kohaldamist kohaldatud nõuetele vastavad konverteerimisaruanded ja eksamitulemuste arvestamise aruanded loetakse käesolevale määrusele vastavaks.

6. Seni kuni käesolevas määruses sätestatakse nõuded volitatud lennundustehnilistele töötajatele seoses järgmisega:

i) muud õhusõidukid kui lennukid ja kopterid,

▼B

ii) õhusõidukikomponendid,

kohaldatakse jätkuvalt nõudeid, mis kehtivad asjaomases liikmesriigis, v.a väljaspool ELi asuvad hooldusorganisatsioonid, kelle puhul kinnitab nõuded amet.

*Artikkel 6***Koolitajatele esitatavad nõuded**

1. Artiklis 5 osutatud lennundustehniliste töötajate koolitamisega tegelevaid organisatsioone sertifitseeritakse kooskõlas IV lisaga (osa 147), andes neile õiguse:

- (a) korraldada tunnustatud baaskoolituskursusi; ja/või
- (b) korraldada tunnustatud tüübikoolituskursusi ja
- (c) korraldada eksameid ja
- (d) anda välja tunnistusi.

2. Hoolduskoolitust pakkuvate organisatsioonide sertifikaadid mille liikmesriik on andnud välja või mida liikmesriik on tunnustanud kooskõlas Ühinenud Lennuametite nõuete ja protseduuridega ning mis kehtisid määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumise ajal, loetakse käesoleva määruse alusel välja antuks.

3. Tüübikoolituse õppekavadesse, mis on heaks kiidetud enne volitatud lennundustehniliste töötajate tüübipädevuskoolituse miinimumõppekava heakskiitmist vastavalt määrusele (EL) nr 748/2012 asjaomase tüübi kohta kehtestatud käitussobivuse andmetes, lisatakse kõnealuste käitussobivuse andmete kohustuslikus osas kindlaks määratud asjakohased elemendid hiljemalt 18. detsembriks 2017 või kahe aasta jooksul pärast käitussobivuse andmete heakskiitmist, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.

Artikkel 7

Määrus (EÜ) nr 2042/2003 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse vastavalt VI lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 8***Jõustumine**

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid otsustada mitte kohaldada:

▼B

- a) selliste kolbmootoriga hermetiseerimata lennukite hoolduse puhul, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 000 kg ja mida ei kasutata ärilises lennutranspordis,

kuni 28. septembrini 2014 nõuet, mille kohaselt volitatud lennundustehnilised töötajad peavad olema kvalifitseeritud vastavalt III lisale (osa 66) ning mis sisaldub järgmistes sätetes:

— I lisa (osa M) punkti M.A.606 alapunkt g ja punkti M.A.801 alapunkti b alapunkt 2;

— II lisa (osa 145) punkti 145.A.30 alapunktid g ja h;

- b) ärilises lennutranspordis mittekasutatavate ELA1 lennukite hoolduse puhul kuni ►**M1** 28. septembrini 2016 ◀:

i) nõuet, mille kohaselt pädevad asutused peavad andma lennundustehnilise töötaja loa välja kooskõlas III lisaga (osa 66), kui tegemist on uue loaga või vastavalt kõnealuse lisa punktile 66.A.70 konverteeritud loaga;

ii) nõuet, mille kohaselt volitatud lennundustehnilised töötajad peavad olema kvalifitseeritud vastavalt III lisale (osa 66) ning mis sisaldub järgmistes sätetes:

— I lisa (osa M) punkti M.A.606 alapunkt g ja punkti M.A.801 alapunkti b alapunkt 2;

— II lisa (osa 145) punkti 145.A.30 alapunktid g ja h.

3. Kui liikmesriik kohaldab lõiget 2, teatab ta sellest komisjonile ja ametile.

4. III lisa (osa 66) punktides 66.A.25 ja 66.A.30 ning III liites sätestatud, enne ►**M1** määrusele (EL) nr 1149/2011 ◀ kohaldamist sooritatud baasteadmiste eksamite, põhikogemuste omandamise, teoreetilise tüübikoolituse ja sellekohaste eksamite, praktiliste harjutuste ja hindamiste, tüübieksamite ja töökohal tehtud koolituse tähtaegu hakatakse arvestama alates ►**M1** määrusele (EL) nr 1149/2011 ◀ kohaldamise alguskuupäevast.

5. Amet esitab komisjonile arvamuse, sh ettepanekud ELA1 lennukite ning muude õhusõidukite kui lennukite ja kopterite hooldusega tegelevatele lennundustehnilistele töötajatele lubade väljaandmise lihtsa ja proportsionaalse süsteemi kohta.

▼M1

6. Erandina lõikest 1:

- a) võivad pädevad asutused või asjakohasel juhul organisatsioonid kuni 31. detsembrini 2015 jätkata määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) III liites või IV lisa (osa 147) II ja III liites kindlaks määratud sertifikaatide varasemate, enne 27. juulit 2015 kehtinud versioonide väljaandmist;

▼M1

- b) jäävad enne 1. jaanuari 2016 välja antud sertifikaadid kehtima kuni nende muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamiseni.

▼B*Artikkel 9***Ameti meetmed**

1. Amet töötab välja nõuete täitmise aktsepteeritud meetodid, mida pädevad asutused, organisatsioonid ja töötajad võivad kasutada käesoleva määruse lisade sätete järgimise tõendamiseks.
2. Nõuete täitmise aktsepteeritud meetoditega, mille amet välja annab, ei kehtestata uusi nõudeid ega muudeta leebemaks käesoleva määruse lisade nõudeid.
3. Ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklite 54 ja 55 kohaldamist, loetakse juhul, kui kasutatakse ametipoolseid nõuete täitmise aktsepteeritud meetodeid, käesoleva määruse lisadega seotud nõuded ilma täiendava tõendamiseta täidetuks.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼B*I LISA***(Osa M)**

SISUKORD

M.1

A JAGU — TEHNILISED NÕUDED

A ALAJAGU — ÜLDSÄTTED

M.A.101 Reguleerimisala

B ALAJAGU — PÄDEVUS

M.A.201 Kohustused

M.A.202 Juhtumitest teatamine

C ALAJAGU — JÄTKUV LENNUKÕLBLIKKUS

M.A.301 Jätkuva lennukõblikkuse korraldamisega seotud ülesanded

M.A.302 Õhusõiduki hooldusprogramm

M.A.303 Lennukõblikkusdirektiivid

M.A.304 Muudatus- ja remonditööde tehniline normdokumentatsioon

M.A.305 Õhusõiduki jätkuva lennukõblikkuse kirjed

M.A.306 Käitaja tehniline päevik

M.A.307 Õhusõiduki jätkuva lennukõblikkuse kirjete üleandmine

D ALAJAGU — HOOLDUSSTANDARDID

M.A.401 Tehnilised normdokumendid

M.A.402 Hoolduse tegemine

M.A.403 Õhusõiduki defektid

E ALAJAGU — KOMPONENDID

M.A.501 Paigaldamine

M.A.502 Komponentide hooldamine

M.A.503 Kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendid

M.A.504 Kontroll kasutuskõlbatute komponentide üle

F ALAJAGU — HOOLDUSORGANISATSIOON

M.A.601 Reguleerimisala

M.A.602 Taotlemine

M.A.603 Sertifikaadi ulatus

M.A.604 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat

M.A.605 Tegevusruumid

M.A.606 Nõuded töötajatele

▼M1

M.A.607 Volitatud lennundustehnilised töötajad ja lennukõblikkust kontrollivad töötajad

▼B

- M.A.608 Komponentid, seadmed ja tööriistad
- M.A.609 Tehnilised normdokumendid
- M.A.610 Töökäsud
- M.A.611 Hooldusstandardid
- M.A.612 Õhusõiduki hooldustõend
- M.A.613 Komponenti hooldustõend

▼M1

- M.A.614 Hooldustööde ja lennukõlblikkuse kontrolli kirjed

▼B

- M.A.615 Organisatsiooni õigused
- M.A.616 Organisatsiooni sisekontroll
- M.A.617 Muutused sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis
- M.A.618 Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtivus
- M.A.619 Puudused

**G ALAJAGU — JÄTKUVAT LENNUKÕLBLIKKUST KORRALDAV
ORGANISATSIOON**

- M.A.701 Reguleerimisala
- M.A.702 Taotlemine
- M.A.703 Sertifikaadi ulatus
- M.A.704 Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamat
- M.A.705 Tegevusruumid
- M.A.706 Nõuded töötajatele
- M.A.707 Lennukõlblikkuse kontrolli tegevad töötajad
- M.A.708 Jätkuva lennukõlblikkuse korraldamine
- M.A.709 Dokumentatsioon
- M.A.710 Lennukõlblikkuse kontroll
- M.A.711 Organisatsiooni õigused
- M.A.712 Kvaliteedisüsteem
- M.A.713 Muutused jätkuvat lennukõlblikkust korraldavas sertifitseeritud organisatsioonis
- M.A.714 Dokumentide säilitamine
- M.A.715 Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaadi kehtivus
- M.A.716 Puudused

H ALAJAGU — HOOLDUSTÕENDID

- M.A.801 Õhusõiduki hooldustõend
- M.A.802 Komponenti hooldustõend
- M.A.803 Omanik-piloodi volitus

▼B

I ALAJAGU — LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT

- M.A.901 Õhusõiduki lennukõblikkuse kontroll
- M.A.902 Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtivus
- M.A.903 Õhusõiduki registrikannete üleviimine ELi piires
- M.A.904 ELi imporditud õhusõidukite lennukõblikkuse kontrollimine
- M.A.905 Puudused

B JAGU — MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE

A ALAJAGU — ÜLDSÄTTED

- M.B.101 Reguleerimisala
- M.B.102 Pädev asutus
- M.B.104 Dokumentide säilitamine
- M.B.105 Vastastikune teabevahetus

B ALAJAGU — PÄDEVUS

- M.B.201 Kohustused

C ALAJAGU — JÄTKUV LENNUKÕLBLIKKUS

- M.B.301 Hooldusprogramm
- M.B.302 Erandid
- M.B.303 Õhusõiduki jätkuva lennukõblikkuse seire
- M.B.304 Kehtetuks tunnistamine, peatamine ja piirangute kehtestamine

D ALAJAGU — HOOLDUSSTANDARDID

E ALAJAGU — KOMPONENDID

F ALAJAGU — HOOLDUSORGANISATSIOON

- M.B.601 Taotlemine
- M.B.602 Esialgne sertifikaat
- M.B.603 Sertifikaadi väljaandmine
- M.B.604 Pidev järelevalve
- M.B.605 Puudused
- M.B.606 Muudatused
- M.B.607 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

G ALAJAGU — JÄTKUVAT LENNUKÕLBLIKKUST KORRALDAV ORGANISATSIOON

- M.B.701 Taotlemine
- M.B.702 Esialgne sertifikaat
- M.B.703 Sertifikaadi väljaandmine
- M.B.704 Pidev järelevalve
- M.B.705 Puudused

▼B

- M.B.706 Muudatused
- M.B.707 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

H ALAJAGU — HOOLDUSTÕENDID**I ALAJAGU — LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLI SERTIFIKAAT**

- M.B.901 Soovituste hindamine
- M.B.902 Pädeva asutuse tehtav lennukõlblikkuse kontroll
- M.B.903 Puudused

I liide — Jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise leping

II liide — Komponenti hooldustõend — EASA vorm 1

III liide — Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat — EASA vorm 15

IV liide — I lisa (osa M) F alajaos ja II lisas (osa 145) osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimisel kasutatav klassi- ja pädevusmärgete süsteem

V liide — I lisa (osa M) F alajaos osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaat

VI liide — I lisa (osa M) G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaat

VII liide — Keerulised hooldustööd

VIII liide — Omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööd

M.1

Käesolevas osas tähendab pädev asutus:

1. üksikute õhusõidukite jätkuva lennukõlblikkuse järelevalve ja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide väljaandmise puhul registreerijaliikmesriigi määratud asutus;
2. käesoleva lisa (osa M) A jao F alajaos määratletud hooldusorganisatsiooni tegevuse üle järelevalve teostamise puhul:
  - i) selle liikmesriigi määratud asutus, kus asub organisatsiooni peamine tegevuskoht;
  - ii) amet, kui organisatsiooni asukoht on kolmandas riigis;
3. käesoleva lisa (osa M) A jao G alajaos määratletud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni tegevuse üle järelevalve teostamise puhul:
  - i) selle liikmesriigi määratud asutus, kus asub organisatsiooni peamine tegevuskoht, kui luba tegutseda jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioonina ei sisaldu lennuettevõtja sertifikaadis;
  - ii) käitaja liikmesriigi määratud asutus, kui luba tegutseda jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioonina sisaldub lennuettevõtja sertifikaadis;
  - iii) amet, kui organisatsiooni asukoht on kolmandas riigis;
4. hooldusprogrammide heakskiitmise puhul

▼B

- i) registreerijaliikmesriigi määratud asutus;
- ii) ärilise lennutranspordi korral, kui käitaja liikmesriik ei ole registreerijaliikmesriik, asutus, milles mõlemad nimetatud liikmesriigid lepivad kokku enne hooldusprogrammi heakskiitmist.
- iii) Erandina alapunkti 4 alapunktist i, juhul kui äriliseks lennutranspordiks mittekasutatava õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust korraldab käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon, mille üle ei teosta järelevalvet registreerijaliikmesriik, ning üksnes juhul, kui registreerijaliikmesriigiga on enne hooldusprogrammi heakskiitmist kokku lepitud:
  - a) jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni üle järelevalvet teostava liikmesriigi määratud asutus, või
  - b) amet, kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni asukoht on kolmandas riigis.

*A JAGU***TEHNILISED NÕUDED***A ALAJAGU**ÜLDSÄTTED***M.A.101 Reguleerimisala**

Käesoleva punktiga kehtestatakse meetmed, sealhulgas hoolduseks, mida tuleb võtta selleks, et tagada lennukõlblikkuse jätkumine. Samuti on selles täpsustatud tingimused, millele peavad vastama sellise jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega tegelevad isikud või organisatsioonid.

*B ALAJAGU**PÄDEVUS***M.A.201 Kohustused**

- a) Omanik vastutab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse eest ning tagab, et lennud sellega toimuvad üksnes juhul, kui:
  1. õhusõidukit hoitakse lennukõlblikuna; ning
  2. kogu käitamis- ja avariivarustus on paigaldatud nõuetekohaselt ja on töökorras või selle töökoibmatus on selgelt tähistatud; ning
  3. lennukõlblikkussertifikaat jääb kehtima; ning

▼M1

- 4. õhusõidukit hooldatakse kooskõlas punktis M.A.302 kindlaks määratud hooldusprogrammiga.

▼B

- b) Kui õhusõiduk on renditud, lähevad omaniku kohustused üle rendilevõtjale, kui:
  1. rendilevõtja nimi on märgitud õhusõiduki registreerimisdokumendile; või

▼B

2. see on ette nähtud rendilepinguga.

Kõik viited käesolevas osas omanikule hõlmavad viiteid nii omanikule kui ka vajaduse korral rendilevõtjale.

- c) Iga hooldust tegev isik või organisatsioon vastutab tehtavate tööde eest.
- d) Kapten või ärilise lennutranspordi korral käitaja vastutab lennueelse ülevaatuses rahuldava läbimise eest. Seda ülevaatuses peab tegema piloot või mõni teine kvalifitseeritud isik, kuid seda ei pea tegema sertifitseeritud hooldusorganisatsioon või osa 66 kohased volitatud lennundustehnilised töötajad.

▼M1

e) Alapunktis a määratletud ülesannete täitmiseks:

i) võib õhusõiduki omanik sõlmida käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud organisatsiooniga, kes korraldab jätkuvat lennukõlblikkust, jätkuva lennukõlblikkusega seotud ülesannete täitmise lepingu. Sel juhul võtab jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon vastutuse nende ülesannete nõuetekohase täitmise eest. Sel juhul kasutatakse I liites kirjeldatud lepingut;

ii) võib omanik, kes otsustab korraldada õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust omal vastutusel, sõlmimata I liite kohast lepingut, siiski sõlmida piiratud lepingu hooldusprogrammi koostamiseks ning selle programmi punkti M.A.302 kohase heakskiitmise menetlemiseks järgmiste organisatsioonidega:

— käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud organisatsioon, kes korraldab jätkuvat lennukõlblikkust, või

— äriliseks lennutranspordiks mittekasutatava ELA2 õhusõiduki puhul osa 145 või jaotise M.A. F alajao kohane hooldusorganisatsioon.

Sellise piiratud lepingu korral läheb vastutus hooldusprogrammi koostamise ja heakskiitmise menetlemise eest asjaomase piiratud lepingu sõlminud organisatsioonile, välja arvatud juhul, kui omanik on välja andnud punkti M.A.302 alapunkti h kohase kinnituse.

▼B

f) Suure õhusõiduki korral tagab selle omanik alapunktis a määratletud ülesannete täitmiseks, et jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega seotud ülesandeid täidab jätkuvat lennukõlblikkust korraldava sertifitseeritud organisatsioon. Kooskõlas I liitega sõlmitakse kirjalik leping. Sel juhul võtab jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon vastutuse nende ülesannete nõuetekohase täitmise eest.

g) Suurte õhusõidukite, äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite ja nende komponentide hooldust teeb osa 145 nõuete järgi sertifitseeritud hooldusettevõtte.

h) Äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki korral vastutab selle jätkuva lennukõlblikkuse eest selle käitaja,

1. kellel peab vastavalt käesoleva lisa (osa M) A jao G alajaole olema oma õhusõiduki käitamiseks sertifikaat, mis moodustab pädeva asutuse poolt välja antud lennuettevõtja sertifikaadi osa; ja

▼B

2. kes peab olema sertifitseeritud kooskõlas II lisaga (osa 145) või sõlmima sellise ettevõttega lepingu; ja
  3. kes peab tagama, et alapunkt a on täidetud.
- i) Kui käitajal peab liikmesriigi nõuete järgi olema sertifikaat äritegevuseks, mis ei ole äriplane lennutransport, peab ta:
1. olema vastavalt käesoleva lisa (osa M) A jao G alajaole asjakohaselt sertifitseeritud tagama oma õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust või sõlmima sellise ettevõttega lepingu; ja
  2. olema vastavalt käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao või II lisa (osa 145) järgi sertifitseeritud või sõlmima selliste ettevõtetega lepingud; ja
  3. tagama, et punkt a on täidetud.
- j) Omanik/käitaja on kohustatud lubama pädevat asutust ettevõttesse/õhusõidukisse, veendumaks et käesolevas osas sätestatud nõudeid täidetakse jätkuvalt.

M.A.202 Juhtumitest teatamine

- a) Iga punkti M.A.201 kohaselt vastutav isik või organisatsioon teatab registreerijaliikmesriigi määratud pädevale asutusele, konstruktsioonitüübi või lisakonstruktsioonitüübi eest vastutavale organisatsioonile ja vajaduse korral käitaja liikmesriigile õhusõiduki või selle komponendi mis tahes kindlakstehtud seisundist, mis ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teatamine toimub ameti poolt kehtestatud korras ning hõlmab kogu teavet kõnealusele isikule või organisatsioonile teada oleva seisundi kohta.
- c) Kui õhusõiduki omanik või käitaja sõlmib õhusõiduki hooldamiseks lepingu mõne teise isiku või organisatsiooniga, teatab see omanikule, käitajale või jätkuvat lennukõlblikkust korraldavale organisatsioonile samuti igast sellisest seisundist, mis mõjutab omaniku või käitaja õhusõidukit või selle komponenti.
- d) Teade antakse võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 72 tunni jooksul pärast seda, kui isik või organisatsioon on seisundi, mille kohta teade antakse, kindlaks teinud.

C ALAJAGU**JÄTKUV LENNUKÕBLIKKUS****M.A.301 Jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega seotud ülesanded**

Õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust ja selle nii käitamise- kui ka avariivarustuse töökõlblikkust tagatakse:

1. lennueelsete ülevaatuste teel;
2. õhusõiduki ohutut käitamist mõjutavate mis tahes defektide ja vigade kõrvaldamise teel vastavalt punktis M.A.304 ja/või punktis M.A.401 täpsustatud andmetele, võttes suurte õhusõidukite või äriks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul olenevalt õhusõiduki tüübist arvesse miinimumvarustuse loetelu ja vajaduse korral varustatuse muudatuste loetelu;

▼ M1

3. kogu hoolduse tegemise teel kooskõlas punkti M.A.302 kohase õhusõidukihooldusprogrammiga;

▼ B

4. suurte õhusõidukite ja äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul punkti M.A.302 järgi heakskiidetud hooldusprogrammi efektiivsuse analüüsimise teel;
5. mis tahes kehtiva:
  - i) lennukõlblikkusdirektiivi;
  - ii) jätkuvat lennukõlblikkust mõjutava käitamisdirektiivi;
  - iii) ameti poolt kehtestatud jätkuva lennukõlblikkuse nõude;
  - iv) pädeva asutuse poolt vahetu reaktsioonina ohutusprobleemi jaoks ette nähtud sammude täitmise teel;
6. muudatus- ja remonditööde tegemise teel vastavalt punktile M.A.304;
7. suurte õhusõidukite või äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite mittekohustuslike modifikatsioonide ja/või ülevaatuste puhul nende tegemise põhimõtete kehtestamise teel;
8. vajaduse korral hoolduslike kontrolllendude tegemise teel.

M.A.302 Õhusõiduki hooldusprogramm

- a) Iga õhusõiduki hooldamine korraldatakse kooskõlas õhusõiduki hooldusprogrammiga.
- b) Õhusõiduki hooldusprogrammi ja kõik selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.
- c) ► **M1** Kui õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust korraldab selleks käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud organisatsioon või kui omanik on kõnealuse organisatsiooniga sõlminud punkti M.A.201 alapunkti e alapunkti ii kohase piiratud lepingu, võib õhusõiduki hooldusprogrammi ja selle muudatused kiita heaks kaudse heakskiitmise menetlusega. ◀
  - i) Sel juhul kehtestab jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon selle menetluse, see kantakse jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise käsiraamatusse ning selle kiidab heaks jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni eest vastutav pädev asutus.
  - ii) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon ei kasuta kaudse heakskiitmise menetlust, kui selle organisatsiooni üle ei teosta järelevalvet registreerijaliikmesriik, välja arvatud juhul, kui kooskõlas punkti M.1 alapunkti 4 alapunktidega ii või iii on sõlmitud kokkulepe, millega kantakse vastutus õhusõiduki hooldusprogrammi heakskiitmise eest üle jätkuvalt lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni eest vastutavale pädevale asutusele.
- d) Õhusõiduki hooldusprogramm peab vastama

▼B

- i) pädeva asutuse välja antud juhenditele;
- ii) jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise juhenditele,
  - mille on välja andnud tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, oluliste remonditööde projekti kinnituse, Euroopa tehnilistele normatiividele vastava (ETSO) loa või määruse (EL) nr 748/2012 ja selle I lisa (osa 21) alusel välja antud muu loa omanikud ning
  - mis on lisatud määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punktis 21A.90B või punktis 21A.431B osutatud sertifitseerimistingimustele (vajaduse korral);
- iii) omaniku või jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni välja pakutud lisa- või alternatiivsetele juhenditele, kui need juhendid on heaks kiidetud kooskõlas punktiga M.A.302, välja arvatud alapunkti e kohased ohutusosalaste ülesannete täitmise ajavahemikud, mida võidakse pikendada, tingimusel et hooldusprogramm vaadatakse alapunkti g kohaselt läbi piisavalt sageli ja ainult siis, kui hooldusprogramm kiidetakse otseselt heaks punkti M.A.302 alapunkti b alusel.
- e) Õhusõiduki hooldusprogramm sisaldab kõikide hooldustööde üksik-asju, sealhulgas nende tegemise sagedust ning tööde liikide ja eripäraga seotud eriülesandeid.
- f) Suurte õhusõidukite puhul, kui hooldusprogramm põhineb hoolduse juhtühema loogikal või seisundi jälgimisel, peab õhusõiduki hooldusprogramm sisaldama töökindluseprogrammi.
- g) Õhusõiduki hooldusprogramm vaadatakse kindlate ajavahemike järel läbi ning vajaduse korral tehakse selles muudatusi. Läbivaatamine tagab, et programm on ka käitusest omandatud kogemustele tuginedes ja pädeva asutuse suuniseid arvestades jätkuvalt põhjendatud ning järgib uut ja/või muudetud hooldusjuhendit, mille on kehtestanud tüübisertifikaatide või täiendavate tüübisertifikaatide omanikud või mis tahes muud organisatsioonid, kes avaldavad sellist teavet määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) alusel.

▼M1

- h) Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatava ELA1 õhusõiduki puhul ei pea alapunktides b, c, d, e ja g sätestatud nõudeid järgima, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
  1. Õhusõiduki hooldusprogrammis peavad olema selgelt kindlaks määratud nii õhusõiduk kui ka selle omanik, sealhulgas kõik asjaomasele õhusõidukile paigaldatud mootorid ja propellerid.
  2. Õhusõiduki hooldusprogramm peab vastama ühele järgmistest nõuetest:
    - see peab olema kooskõlas alapunktis i nimetatud minimaalse ülevaatusprogrammiga, mis on konkreetse õhusõiduki jaoks ette nähtud, või
    - see peab olema kooskõlas alapunktidega d ja e.

Hooldusprogrammi nõuded ei tohi olla rangemad minimaalse ülevaatusprogrammi nõuetest.

▼ M1

3. Õhusõiduki hooldusprogramm peab sisaldama kõiki jätkuva lennukõlblikkusega seotud kohustuslike nõudeid, näiteks korduvaid lennukõlblikkuskontrole käsitlevad direktiivid, jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise juhendi (ICA) lennukõlblikkuspiirangute osa (ALS) või tüübisertifikaadi andmelehel (TCDS) loetletud konkreetsed hooldusnõuded.

Lisaks peavad õhusõiduki hooldusprogrammis olema kindlaks määratud kõik konkreetse õhusõidukitüübi, õhusõiduki konfiguratsiooni ja liigi ning käitamise iseärasustest tulenevad täiendavad hooldustööd. Arvesse tuleb võtta vähemalt järgmisi elemente:

- õhusõidukile paigaldatud konkreetsed seadmed ja õhusõiduki modifikatsioonid;
  - õhusõidukile tehtud remonditööd;
  - kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendid ja lennuohutuse seisukohalt olulised komponendid;
  - hooldusbülletäänides, hooldusdokumentides ja muus mitteko-hustuslikus hooldusteabes sisalduvad hooldussoovitused, näiteks kapitaalremontide vahelise lennuaja (TBO) pikkus;
  - teatavate seadmete korrapärase ülevaatusega seoses kohaldatavad käitamisdirektiivid ja -nõuded;
  - konkreetsed käitamiselase kinnituse menetlused;
  - õhusõiduki ja käitamiskeskonna kasutamine;
  - omanik-piloodi tehtavad hooldustööd (vajaduse korral).
4. Kui pädev asutus hooldusprogrammi heaks ei kiida (kas otse või jaotise M.A. G alajao kohase organisatsiooni poolt, kasutades kaudset heakskiitmisemenetlust), peab õhusõiduki hooldusprogramm sisaldama omaniku allkirjastatud kinnitust selle kohta, et tegemist on konkreetse registreerimistunnusega õhusõiduki hooldusprogrammiga ja et omanik kannab täielikku vastutust hooldusprogrammi sisu ja eelkõige kõikide selliste toimingute eest, mille puhul projekti omaniku soovitustest on kõrvale kaldutud.
5. Õhusõiduki hooldusprogramm tuleb läbi vaadata vähemalt üks kord aastas. Õhusõiduki hooldusprogrammi peab läbi vaatama üks järgmistest isikutest või organisatsioonidest:
- isik, kes kontrollis lennukõlblikkust kooskõlas punkti M.A.710 alapunktiga ga, või
  - jaotise M.A. G alajao kohane jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon, kui hooldusprogrammi ei vaadata läbi samaaegselt lennukõlblikkuse kontrollimisega.

▼ **M1**

Kui lennukõlblikkuse kontrollimise käigus leitakse hooldusprogrammi sisuga seotud puudusi, teatab ülevaatus tegev isik sellest õhusõiduki registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele ja omanik peab hooldusprogrammi muutma kokkuleppel asjaomase pädeva asutusega.

- i) Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite (v.a õhulaevad) puhul peab alapunkti h osutatud minimaalne ülevaatusprogramm vastama järgmistele tingimustele:

1. Minimaalses ülevaatusprogrammis peavad olema kindlaks määratud järgmised kontrollivahemikud:

- ELA1 lennukite ja ELA1 fikseeritud jõuallikaga motopurilennukite (TMG) puhul üks aasta või 100 lennutundi, sõltuvalt sellest, kumb kontrollivahemik on lühem. Kontrollivahemiku suhtes võib kohaldada ühe kuu või kümne tunni pikkust lubatud hälvet, tingimusel et järgmine kontrollivahemik arvutatakse lähtuvalt ülevaatusse tegemiseks algselt kavandatud kuupäevast või tundide arvust.
- ELA1 purilennukite, ELA1 motopurilennukite (v.a TMGd) ja ELA1 õhupallide puhul üks aasta. Kontrollivahemiku suhtes võib kohaldada ühe kuu pikkust lubatud hälvet, tingimusel et järgmise kontrollivahemik arvutatakse lähtuvalt ülevaatusse tegemiseks algselt kavandatud kuupäevast.

2. Minimaalne ülevaatusprogramm peab sisaldama järgmist:

- remondiprojekti omaniku nõuete kohased hooldustööd;
- märgistuste kontroll;
- komisjoni määruse (EL) nr 965/2012⁽¹⁾ punkti NCO.POL.105 kohased kaalumisanalüüsid ja asjakohane kaalumise;
- transpondri (kui see on olemas) korrasoleku testimine;
- Pitot' toru rõhku kasutavate mõõturite korrasoleku testimine;
- ELA1 lennukite puhul:
  - võimsuse, pöörete arvu (rpm), magneetode, kütuse- ja õlirõhu ning mootoritemperatuuri kontrollimine;
  - automaatjuhtimisega mootorite puhul avaldatud tulemustega kiirenduskatse;
  - kuivkartermootorite, turboülelaaduriga mootorite ja vedelikjahutusega mootorite puhul vedelikuringlushäiretele viitavate näitajate väljaselgitamine;
- konstruktsioonielementide, süsteemide ja komponentide seisukorra ja paigalduse kontrollimine järgmistes piirkondades:

⁽¹⁾ Komisjoni määrus (EL) nr 965/2012, 5. oktoober 2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 296, 25.10.2012, lk 1).

▼ **M1**

- ELA1 lennukite puhul:
  - õhusõiduki plaaner;
  - salong ja kabiin;
  - telik;
  - tiiva- ja keskseksioon;
  - juhised;
  - sabaosa;
  - avioonika- ja elektrisüsteem;
  - jõuseade;
  - sidurid ja ajamikastid;
  - propeller;
  - mitmesugused süsteemid, näiteks ballistiline päästesüsteem;
- ELA1 purilennukite ja ELA1 motopurilennukite puhul:
  - õhusõiduki plaaner;
  - salong ja kabiin;
  - telik;
  - tiiva- ja keskseksioon;
  - sabaosa;
  - avioonika- ja elektrisüsteem;
  - jõuseade (kui see on olemas);
  - mitmesugused süsteemid, näiteks eemaldatav ballast, pidurdusvari ja juhised ning vesiballastisüsteem.
- ELA1 kuumaõhu-õhupallide puhul:
  - kest;
  - põleti;
  - korv;
  - kütusemahutid;
  - varustus ja mõõteriistad;
- ELA1 gaasiõhupallide puhul:
  - kest;
  - korv;
  - varustus ja mõõteriistad.

▼ M1

Kuni selle ajani, kui käesoleva määrusega kehtestatakse õhulaevade minimaalne ülevaatusprogramm, peab õhulaevade hooldusprogramm vastama alapunktides d ja e sätestatud tingimustele.

▼ B**M.A.303 Lennukõlblikkusdirektiivid**

Iga kehtivat lennukõlblikkusdirektiivi tuleb täita vastavalt sellest sätestatud nõuetele, välja arvatud juhul, kui amet on määranud teisiti.

M.A.304 Muudatus- ja remonditööde tehniline normdokumentatsioon

Kahjusid hinnatakse ning muudatus- ja remonditöid tehakse vastavalt vajadusele järgmiste tehniliste normdokumentide põhjal:

- a) ameti kinnitatud tehnilised normdokumendid või
- b) osa 21 kohaselt sertifitseeritud projekteerimisettevõtte poolt heaks kiidetud tehnilised normdokumendid või
- c) tehnilised normdokumendid, mis on esitatud määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punktis 21A.90B või punktis 21A.431B osutatud sertifitseerimistingimustes.

M.A.305 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kirjed

- a) Pärast iga hooldust lisatakse õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kirjete hulka sellega seotud punktile M.A.801 või punktile 145.A.50 vastav hooldustõend. Iga dokument lisatakse võimalikult kiiresti, kuid igal juhul mitte hiljem kui 30 päeva pärast vastavat hooldust.
- b) Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kirjete hulka kuuluvad:
  1. olenevalt õhusõidukist õhusõiduki logiraamat, mootori logiraamat(ud) või mootorimoodulite komponendikaardid, propelleri logiraamat(ud) ja kõikide kapitaalremontide vahelise ressursiga komponentide kaardid; ning
  2. käitaja tehniline päevik, juhul kui see on punkti M.A.306 kohaselt nõutav ärilise lennutranspordi puhul või kui seda nõuab liikmesriik muu äritegevuse puhul kui äriline lennutransport.
- c) Õhusõiduki logiraamatutesse kantakse olenevalt õhusõidukist õhusõiduki tüüp ja registritunnus, kuupäev, üldlennuaeg ja/või lennüksikud ja/või maandumised.
- d) Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kirjed sisaldavad aktuaalset:
  1. lennukõlblikkusdirektiivide ja pädeva asutuse poolt vahetu reaktsioonina ohutusprobleemile määratud sammude täitmise seisu;
  2. muudatus- ja remonditööde seisu;
  3. hooldusprogrammi täitmise seisu;
  4. kapitaalremontide vahelise ressursiga komponentide seisundit;
  5. kaalumis- ja tsentreerimistunnistust;

▼B

6. ülekantud hooldustööde loetelu.

e) Peale komponendi hooldustõendi (EASA vorm 1 või samaväärne vorm) kantakse asjaomase mootori või propelleri logiraamatusse või mootori mooduli või kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendi kaardile järgmine mis tahes paigaldatud komponenti (mootor, propeller, mootori moodul või kapitaalremontide vahelise ressursiga komponent) käsitlev asjakohane teave:

1. komponendi tähistus ja

2. vajaduse korral selle õhusõiduki, mootori, propelleri, mootorimooduli või kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendi tüüp, seerianumber ja registritunnus, millele konkreetne komponent on paigaldatud, ning viide komponendi paigaldamisele ja mahavõtmisele, ning

3. kuupäev ning vajaduse korral konkreetse komponendi akumulaatiivne üldlennuaeg ja/või lennutsüklid ja/või maandumised ja/või kalendriaeg ning

4. alapunktis d sätestatud aktuaalne teave komponendi kohta.

f) Käesoleva lisa (osa M) A jao B alajao järgi jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise ülesannete täitmise eest vastutav isik peab käesolevas alapunktis kindlaksmääratud kirjeid ning esitab need taotluse korral pädevale asutusele.

g) Kõik kanded õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kirjetes peavad olema selged ja täpsed. Kui kannet on vaja parandada, tehakse parandus nii, et algkanne jääb selgelt näha.

h) Omanik või käitaja tagab korra järgmiste kirjete säilitamiseks näidatud aja jooksul:

1. kõik üksikasjalikud hooldustööde kirjed, mis on seotud õhusõiduki või sellele paigaldatud kapitaalremontide vahelise ressursiga mis tahes komponendiga, kuni dokumentides sisalduv teave on asendatud uue sama ulatusliku ja sama üksikasjaliku teabega, kuid vähemalt 36 kuud pärast õhusõiduki või komponendi hooldusjärgselt kasutamiseks üle andmist; ning

2. õhusõiduki ja kõikide selle kapitaalremontide vahelise ressursiga komponentide üldlennuaeg (tunnid, kalendriaeg, lennutsüklid ja maandumised) vähemalt 12 kuud pärast õhusõiduki või komponendi käitamise lõpetamist; ning

3. vajaduse korral kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendi lennuaeg (tunnid, kalendriaeg, lennutsüklid ja maandumised) alates selle viimasest plaanijärgsest hooldusest vähemalt niikaua, kuni kõnealusele plaanijärgsele hooldusele järgneb teine, sama töömahu ja põhjalikkusega plaanijärgne hooldus; ning

4. hooldusprogrammi täitmise hetkeseis, mille põhjal on võimalik kindlaks teha, et õhusõiduki heakskiidetud hooldusprogrammi täidetakse, vähemalt niikaua, kuni õhusõiduki või komponendi plaanijärgsele hooldusele järgneb teine, sama töömahu ja põhjalikkusega plaanijärgne hooldus; ning

▼B

5. õhusõiduki ja selle komponentide suhtes kehtivate lennukõlblikkusdirektiivide täitmise hetkeseis vähemalt 12 kuud pärast õhusõiduki või komponendi käitamise lõpetamist; ning
6. õhusõiduki, selle mootori(te), propelleri(te) ja mis tahes muude lennuohutuse jaoks tähtsate komponentide muudatus- ja remonditööde hetkeseis vähemalt 12 kuud pärast nende käitamise lõpetamist.

M.A.306 Käitaja tehniline päevik

- a) Äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki korral kasutab käitaja peale punktis M.A.305 sätestatu õhusõiduki tehnilist päevikut järgmise teabe hoidmiseks:

1. andmed iga lennu kohta, mida on vaja jätkuva lennuohutuse tagamiseks; ning
2. õhusõiduki kehtiv hooldustõend; ning
3. kehtiv hooldusdeklaratsioon õhusõiduki hoolduse seisu ja selle kohta, millal peab toimuma järgmine plaanijärgne ja plaaniväline hooldus, välja arvatud tingimusega, et pädev asutus võib anda loa hoida seda deklaratsiooni mujal; ning
4. kõik kõrvaldamata ülekantud defektid, mis mõjutavad õhusõiduki käitamist; ning
5. kõik vajalikud andmed tehnilist toetust käsitlevate kokkulepete kohta.

- b) Õhusõiduki tehnilise päeviku ja selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.

- c) Käitaja tagab, et õhusõiduki tehnilist päevikut hoitakse pärast viimast kannet alles 36 kuud.

M.A.307 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentatsiooni üleandmine

- a) Omanik või käitaja tagab oma õhusõiduki alalise ülemineku korral teisele omanikule või käitajale, et punkti M.A.305 kohased jätkuva lennukõlblikkuse kirjed ning vajaduse korral punkti M.A.306 kohane käitaja tehniline päevik antakse samuti üle.
- b) Kui omanik sõlmib oma õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise ülesannete täitmiseks lepingu jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooniga, peab ta sellele üle andma punkti M.A.305 kohase jätkuva lennukõlblikkuse kirjed.
- c) Dokumentatsiooni alleshoidmiseks kehtestatud ajad jäävad kehtima ka uue omaniku, käitaja või jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni suhtes.

D ALAJAGU

HOOLDUSSTANDARDID

M.A.401 Tehnilised normdokumendid

- a) Õhusõidukit hooldaval isikul või organisatsioonil peab hoolduse, kaasa arvatud muudatus- ja remonditööde tegemisel olema juurdepääs üksnes kehtivatele tehnilistele normdokumentidele ja kohustus neid kasutada.
- b) Käesoleva osa tähenduses on kehtivad tehnilised normdokumendid järgmised:
1. kõik pädeva asutuse või ameti kehtestatud nõuded, protseduurid, standardid või andmed;
  2. kõik kehtivad lennukõlblikkusdirektiivid;
  3. jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise kehtivad juhised, mille on välja andnud tüübisertifikaatide või täiendavate tüübisertifikaatide omanikud või mis tahes muud organisatsioonid, kes avaldavad sellist teavet kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 I lisaga (osa 21);
  4. kogu punkti 145.A.45 alapunkti d järgi välja antud kehtiv teave.
- c) Õhusõidukit hooldav isik või organisatsioon tagab, et kõik kehtivad tehnilised normdokumendid on ajakohased ja vajaduse korral kasutamiseks valmis. Ta loob töökaartide või töölehtede süsteemi ning kas kannab tehnilised normdokumendid täpselt nendele töökaartidele või töölehtedele või tagab, et on olemas täpne viide konkreetsetele hooldustöödele nendes tehnilistes normdokumentides.

M.A.402 Hoolduse tegemine

- a) Kõiki hooldustöid teevad kvalifitseeritud töötajad, kes kasutavad selleks meetodeid ja võtteid ning järgivad standardeid ja instruksioone, mis on sätestatud punktis M.A.401 osutatud tehnilistes normdokumentides. Peale selle viiakse pärast iga lennuohutust mõjutavat hooldustööd läbi sõltumatu ülevaatus, välja arvatud juhul kui II lisas (osas 145) on sätestatud teisiti või pädev asutus on andnud teistsuguse loa.
- b) Kõiki hooldustöid tehakse punktis M.A.401 osutatud tehnilistes normdokumentides sätestatud tööriistade, seadmete ja materjalidega, välja arvatud juhul kui II lisas (osa 145) on sätestatud teisiti. Vajaduse korral tuleb tööriistad ja seadmed üle kontrollida ning ametlikult tunnustatud standardi järgi kalibreerida.
- c) Hooldustööde tegemiseks kasutatav ala peab olema korras ning mustusest ja saastest puhas.
- d) Kõiki hooldustöid tehakse punktis M.A.401 osutatud tehnilistes normdokumentides määratletud keskkonnavalasid piiranguid arvesse võttes.
- e) Halva ilma või pikemate hooldustööde korral tuleb kasutada asjakohaseid ruume.

▼B

- f) Pärast kõiki hooldustöid tuleb viia läbi üldkontroll tagamaks, et õhusõidukisse ega ühtki selle komponenti ei ole jäänud ühtki tööriista, seadet ega muud võõrkeha, ning et kõik teiselaldatud juurdepääsupaneelid on tagasi paigaldatud.

M.A.403 Õhusõiduki defektid

- a) Õhusõiduki iga defekt, mis ohustab tõsiselt lennuohutust, tuleb kõrvaldada enne järgmist lennu.
- b) Seda, kas õhusõiduki defekt ohustab tõsiselt lennuohutust, ning seega ka seda, millal ja kuidas see enne järgmist lennu kõrvaldada ja milliste defektide kõrvaldamise võib üle kanda, saavad vastavalt punkti M.A.801 alapunkti b alapunktile 1 või 2, punkti M.A.801 alapunktile c või d või II lisale (osa 145) punktis M.A.401 osutatud tehniliste normdokumentide abil otsustada üksnes selleks volitatud lennundustehnilised töötajad. See ei kehti aga siis, kui:
1. piloot kasutab pädeva asutuse poolt määratud ja heakskiidetud miinimumvarustuse loetelu; või
  2. pädev asutus loeb õhusõiduki defekte aktsepteeritavaks.
- c) Õhusõiduki iga defekt, mis ei ohusta tõsiselt lennuohutust, kõrvaldatakse võimalikult kiiresti pärast defekti esmakordset avastamist ning võttes arvesse tehnilistes normdokumentides sätestatud mis tahes piiranguid.
- d) Kõik defektid, mida ei ole enne lennu kõrvaldatud, kantakse olenevalt õhusõidukist punktis M.A.305 osutatud õhusõiduki hooldustööde kirjetesse või punktis M.A.306 osutatud käitaja tehnilise päevikusse.

E ALAJAGU**KOMPONENDID****M.A.501 Paigaldamine**

- a) Ühtki komponenti ei tohi enne paigaldada, kui ta on rahuldavas seisundis, tema kohta on välja antud asjakohane EASA vormile I vastav või muu samaväärne hooldustõend ning ta on I lisa (osa 21) Q alajao nõuete järgi tähistatud, välja arvatud juhul kui määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) või käesoleva määruse II lisa (osa 145) või I lisa A jao F alajaos on sätestatud teisiti.
- b) Enne komponendi paigaldamist õhusõidukile tagab õhusõidukit hooldav isik või sertifitseeritud organisatsioon, et komponent sobib paigaldamiseks, kui rakendada võib erinevaid modifikatsioone ja/või kehtivate lennukõlblikkusdirektiivide järgseid konfiguratsioone.
- c) Standardosi paigaldatakse õhusõidukile või selle komponentidele üksnes siis, kui nad on tehnilistes normdokumentides konkreetselt ära näidatud. Standardosi paigaldatakse üksnes siis, kui nendega on kaasas tõend nende vastavuse kohta kehtivale standardile.
- d) Nii toor- kui ka tarbematerjale kasutatakse õhusõidukis või selle komponentidel üksnes siis, kui õhusõiduki või komponendi tootja on seda asjaomastes tehnilistes normdokumentides maininud või kui see on sätestatud II lisa (osa 145). Selliseid materjale tohib

▼B

kasutada ainult siis, kui nad vastavad nõutavatele spetsifikatsioonidele ning on asjakohaselt jälgitavad. Iga materjaliga peavad kaasas olema dokumendid, mis on otseselt seotud vastava materjaliga ning mille hulgas on deklaratsioon spetsifikatsioonile vastavuse kohta ja nii tootja kui ka tarnija andmed.

M.A.502 **Komponentide hooldamine**

- a) Komponente, v.a määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punkti 21A.307 alapunktis c osutatud komponendid, hooldavad käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao või II lisa (osa 145) nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid.
- b) Erandina alapunktist a võivad käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao või II lisa (osa 145) nõuete kohaselt sertifitseeritud A-klassi pädevusega organisatsioonid või punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 2 osutatud volitatud lennundustehnilised töötajad hooldada komponenti kooskõlas õhusõiduki tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega üksnes siis, kui need komponendid on õhusõidukile paigaldatud. Sellele vaatamata võivad sellised organisatsioonid või volitatud lennundustehnilised töötajad komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustöid oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisa-hoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva alapunkti sätetega. Käesoleva alapunktiga kooskõlas tehtud komponendihoolduse puhul ei anta välja EASA vormi 1 ning selle suhtes kohaldatakse punktis M.A.801 sätestatud nõudeid õhusõiduki hooldustõendi väljaandmiseks.
- c) Erandina alapunktist a võib käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao või II lisa (osa 145) nõuete kohaselt sertifitseeritud B-klassi pädevusmärkega organisatsioon kooskõlas mootori/abijõuseadme tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada mootori/abijõuseadme komponente ainult siis, kui need komponendid on mootorile/abijõuseadmele paigaldatud. Sellele vaatamata võib selline B-klassi pädevusmärkega organisatsioon komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustöid oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisa-hoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva alapunkti sätetega.
- d) Erandina alapunktist a ja punkti M.A.801 alapunkti b alapunktist 2 võivad äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavale ELA1 õhusõidukile paigaldatud või sellelt ajutiselt eemaldatud komponenti kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 2 osutatud volitatud lennundustehnilised töötajad, välja arvatud järgmistel juhtudel:
1. muude komponentide kui mootorite ja propellerite kapitaalremont; ning
  2. muude õhusõidukite kui CS-VLA, CS-22 ja LSA mootorite ja propellerite kapitaalremont.

Alapunktiga d kooskõlas tehtud komponendihoolduse puhul ei anta välja EASA vormi 1 ning selle suhtes kohaldatakse punktis M.A.801 sätestatud nõudeid õhusõiduki hooldustõendi väljaandmise kohta.

▼B

- e) Määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punkti 21.A307 alapunktis c osutatud komponente hooldavad käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao võiosa 145 nõuete kohaselt sertifitseeritud A-klassi pädevusmärkega organisatsioonid või punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 2 osutatud volitatud lennundustehnilised töötajad või hooldab neid punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 3 osutatud omanik-piloot, kui komponent on õhusõidukile paigaldatud või hooldustööde hõlbustamiseks õhusõidukilt ajutiselt eemaldatud. Käesoleva punkti kohaselt tehtud hoolduse puhul ei anta välja EASA vormi 1 ning selle suhtes kohaldatakse punktis M.A.801 sätestatud nõudeid õhusõiduki hooldustõendi väljaandmise kohta.

M.A.503 Kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendid

- a) Paigaldatud kapitaalremontide vahelise ressursiga komponente ei tohi kasutada kauem kui nende ettenähtud kasutusiga, mis on määratletud hooldusprogrammis ja lennukõlblikkusdirektiivides, välja arvatud punkti M.A.504 alapunktis c sätestatud juhtudel.
- b) Ettenähtud kasutusiga väljendatakse kas kalendripäevade, lennutundide, maandumiste või lennatsüklitena.
- c) Ettenähtud kasutusea lõppedes tuleb komponent eemaldada õhusõidukist hoolduseks või sertifitseeritud kasutusea ületanud komponentide puhul kõrvaldamiseks.

M.A.504 Kontroll kasutuskõlbmatute komponentide üle

- a) Komponent loetakse kasutuskõlbmatuks mis tahes järgmiselt loetletud asjaoludel:
1. tema hooldusprogrammis kindlaksmääratud kasutusiga on ületatud;
  2. ta ei vasta kehtivatele lennukõlblikkusdirektiividele või muudele ameti poolt kehtestatud jätkuva lennukõlblikkuse nõuetele;
  3. puudub teave, mille põhjal on võimalik määrata kindlaks tema lennu- või paigalduskõlblikkust;
  4. tal on ilmsed defektid või rikked;
  5. ta on osalenud vahejuhtumis või õnnetuses, mis võib mõjutada tema kasutuskõlblikkust.
- b) Kasutuskõlbmatud komponendid tähistatakse ja pannakse sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni vastutusel kindlasse kohta hoiule, kuni tehakse otsus nende edasise staatuse kohta. Sellele vaatamata võib äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mis ei ole suured õhusõidukid, komponendi kasutuskõlbmatuks tunnistanud isik või organisatsioon pärast seda, kui on komponendi kasutuskõlbmatuks tunnistanud, kanda vastutuse selle eest üle õhusõiduki omanikule, tingimusel et selline ülekandmine kajastatakse õhusõiduki logiraamatus, mootori logiraamatus või komponendi kaardil.
- c) Komponendid, mille sertifitseeritud kasutusiga on ületatud või millel on parandamatuid defekte, tuleb lugeda praagiks ning neid ei tohi lubada liikuda tagasi komponentidega varustamise süsteemi, välja arvatud juhul kui nende sertifitseeritud kasutusiga on pikendatud või punkti M.A.304 järgi on heaks kiidetud nende remondi võimalus.

▼B

d) Igakäesoleva lisa (osa M) kohaselt vastutav isik või organisatsioon teeb alapunktis c nimetatud praakkomponentide puhul järgmist:

1. ta hoiab selliseid komponente alapunktis b osutatud kohas; või
2. ta laseb iga sellise komponendi moonutada, nii et pärast seda ei ole kõnealust komponenti võimalik majanduslikult kasutada ega remontida, enne kui tema vastutus selle komponendi eest lõpeb.

e) Alapunkti d sätetest olenemata võib käesoleva lisa (osa M) kohaselt vastutav isik või organisatsioon anda vastutuse praagiks liigitatud komponentide eest ilma neid moonutamata üle koolitust pakkuvale või teadustööd tegevale organisatsioonile.

F ALAJAGU

*HOOLDUSORGANISATSIOON***M.A.601 Reguleerimisala**

Käesolevas alajaos on kehtestatud nõuded, mida organisatsioon peab täitma, et saada luba õhusõiduki või punkti M.A.201 alapunktis g nimetatama komponentide hooldamiseks või et seda pikendataks.

M.A.602 Taotlemine

Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmist või muutmist taotleatakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

M.A.603 Sertifikaadi ulatus

- a) Käesoleva alajao kohastes tegevustes osaleval organisatsioonil on lubatud tegutseda üksnes pädeva asutuse poolt väljaantud sertifikaadi alusel. I lisa (osa M) V liites on esitatud sertifikaadi näidis.
- b) Sertifikaati hõlmavad tööd peavad olema kindlaks määratud punktis M.A.604 osutatud sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus. I lisa (osa M) IV liites on kindlaks määratud käesoleva lisa (osa M) F alajao kõik võimalikud klassid ja pädevusmärked.
- c) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib vastavalt oma käsiraamatule valmistada kooskõlas tehniliste normdokumentidega piiratud koguses osi kasutamiseks tööks omaenda ruumides.

M.A.604 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat

- a) Hooldusorganisatsioon koostab käsiraamatu, mis sisaldab vähemalt järgmist teavet:
  1. tegevjuhi allkirjastatud kinnitus selle kohta, et organisatsioon tegutseb pidevalt kooskõlas osaga M ja käsiraamatuga; ning
  2. organisatsiooni poolt tehtavate tööde maht; ning
  3. punkti M.A.606 alapunktis b osutatud isiku(te) ametinimetus(ed) ja nimi (nimed); ning

▼B

4. punkti M.A.606 alapunktis b osutatud isiku(te) omavahelisi vastutussuhteid kirjeldav joonis; ning

▼M1

5. volitatud lennundustehniliste töötajate ning (vajaduse korral) lennukõlblikkust kontrollivate töötajate ja hooldusprogrammi koostamise ja menetlemise eest vastutavate töötajate nimekiri, kuhu on märgitud ka nende volituste ulatus, ja
6. hooldustööde tegemise asukohtade nimekiri koos ruumide üldise kirjeldusega ja

▼B

7. kord, mille järgi hooldusorganisatsioon tagab käesoleva osa täitmist; ning
8. hooldusorganisatsiooni käsiraamatu muutmise kord.

- b) Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu ja selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.
- c) Alapunkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi kiita heaks teatava protseduuri teel (edaspidi „kaudne heakskiitmine”).

M.A.605 Tegevusruumid

Organisatsioon tagab, et:

- a) Kõikide plaanijärgsete tööde tegemiseks on eraldatud ruumid ning eritöökojad ja -ruumid on vajaduse korral isoleeritud, et vältida saastamist ja kaitsta keskkonda.
- b) Kõikide plaanijärgsete tööde juhtimiseks, kaasa arvatud eelkõige hooldustööde kirjete tegemiseks on eraldatud kontoriruumid.
- c) Komponentide, seadmete, tööriistade ja materjalide hoidmiseks on eraldatud kindlad hoiuruumid. Hoidmisel tuleb tagada, et kasutus- kõlbmatud komponendid ja materjalid on eraldatud kõikidest muudest komponentidest, materjalidest, seadmetest ja tööriistadest. Hoidmine toimub tootja poolt etteantud tingimustel ning juurdepääs hoiuruumidele antakse ainult volitatud töötajatele.

M.A.606 Nõuded töötajatele

- a) Organisatsioon nimetab ametisse tegevjuhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik kliendi poolt tellitud hooldustööd on rahastatud ning läbi viidud käesoleva osa nõuete kohaselt.
- b) Ametisse nimetatakse isik või isikute rühm, kes vastutab selle eest, et organisatsioon täidab alati käesoleva alajao nõudeid. See isik või isikute rühm allub tegevjuhile.
- c) Kõikidel alapunktis b osutatud isikutel peavad olema asjakohased õhusõiduki ja/või komponentide hooldamisega seotud teadmised, taust ja kogemused.
- d) Organisatsioonil on tavapärase eeldatavate lepinguliste tööde tegemiseks asjakohased töötajad. Ajutiselt rakendatavaid tööttevõtjaid

▼B

tohib kasutada ebatavaliste lepinguliste tööde tegemiseks ja üksnes töötajatena, kellel ei ole volitust anda välja hooldustõendeid.

▼M1

- e) Kõikide õhusõiduki hooldusega, lennukõlblikkuse kontrollimisega ja hooldusprogrammi koostamisega tegelevate töötajate kvalifikatsioon peab olema tõendatud ja dokumenteeritud.

▼B

- f) Töötajad, kes teevad eritöid, nagu näiteks keevitamist, mittepurustavaid katseid/kontrolle (välja arvatud värvimeetodil), peavad olema kvalifitseeritud vastavalt mõnele ametlikult tunnustatavale standardile.

- g) Hooldusorganisatsioonil peab olema piisavalt volitatud lennundustehnilisi töötajaid, et anda õhusõidukitele ja komponentidele välja punktides M.A.612 ja M.A.613 osutatud hooldustõendeid. Nad peavad täitma III lisas (osa 66) sätestatud nõudeid.

- h) Erandina alapunktist g võib organisatsioon kasutada kooskõlas järgmistega sätetega kvalifitseeritud volitatud lennundustehnilisi töötajaid, kui osutatakse tehnilist toetust äritegevusega seotud käitajatele, tingimusel et vastavad protseduurid on käsiraamatu ühe osana heaks kiidetud.

1. Lennukõlblikkusdirektiivi puhul, mis näeb ette korduvaid lennueelseid lennukõlblikkuskontrolle ja konkreetselt, et seda eeskirja tohib täita lennumeeskond, võib organisatsioon õhusõiduki komandöriks asjaomase lennumeeskonna loa põhjal välja anda volitatud lennundustehniliste töötajate piiratud kehtivusega loa, tingimusel et organisatsioon tagab, et kõnealune isik on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita lennukõlblikkusdirektiivi vastavalt kehtivatele nõuetele.

2. Kui õhusõidukit käitatakse hoolduskohast kaugel, võib organisatsioon õhusõiduki komandöriks asjaomase lennumeeskonna loa põhjal välja anda volitatud lennundustehniliste töötajate piiratud kehtivusega loa, tingimusel et organisatsioon tagab, et kõnealune isik on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita see ülesanne vastavalt kehtivatele nõuetele.

▼M1

- i) Organisatsioonil, kes kontrollib äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite lennukõlblikkust ja annab välja asjakohaseid lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate vastavalt punkti M.A.901 alapunktile I, peavad olema lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kellel on punkti M.A.901 alapunkti I alapunkti I kohane kvalifikatsioon ja volitused.

- j) Organisatsioonil, kes tegeleb äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA2 õhusõidukite hooldusprogrammi koostamise ja heakskiitmise menetlemisega vastavalt punkti M.A.201 alapunkti e alapunktile ii, peavad olema kvalifitseeritud töötajad, kes suudavad tõendada, et neil on asjakohased teadmised ja kogemused.

▼ M1**M.A.607 Volitatud lennundustehnilised töötajad ja lennukõlblikkust kontrollivad töötajad****▼ B**

- a) Peale punkti M.A.606 alapunktis g sätestatu võivad volitatud lennundustehnilised töötajad oma õigusi kasutada üksnes siis, kui organisatsioon on taganud, et:
1. volitatud lennundustehnilised töötajad saavad tõendada, et nad vastavad III lisa (osa 66) punkti 66.A.20 alapunktis b sätestatud nõuetele, välja arvatud juhul, kui III lisas (osa 66) viidatakse liikmesriigi määrusele, millisel juhul nad peavad vastama selles määruuses sätestatud nõuetele; ja
  2. volitatud lennundustehnilistel töötajatel on piisavalt teadmisi hooldatava õhusõiduki ja/või selle komponendi või komponentide kohta ning samuti organisatsiooni protseduuride kohta.
- b) Järgmistel ettenägematutel juhtudel, kui õhusõiduk maandatakse mujal kui oma põhibaasis, kus ei ole asjakohaseid volitatud lennundustehnilisi töötajaid, võib hooldusorganisatsioon, kellega on sõlmitud leping tehnilise toetuse pakkumise kohta, anda välja erandvolituse hooldustõendite väljaandmiseks:
1. ühele oma töötajatest, kellel on sarnase tehnilise varustuse, konstruktsiooni ja süsteemidega õhusõidukitüübi kvalifikatsioon; või
  2. isikule, kellel on vähemalt kolm aastat hoolduskogemusi ning Rahvusvahelise Tsiviilennunduse Organisatsiooni (ICAO) kehtiv lennundustehnilise töötaja luba, mis on antud välja selle õhusõidukitüübi kohta, mille kohta on vaja hooldustõendeid välja anda, tingimusel et samas kohas ei ole ühtki käesoleva osa alusel sertifitseeritud organisatsiooni ning organisatsioonil, kellega on leping sõlmitud, on olemas tõendid selle isiku kogemuste ja loa kohta.

► **M1** Igal sellisel juhul tuleb seitsme päeva jooksul pärast eespool nimetatud volituse väljaandmist teatada sellest pädevale asutusele. ◀ Hooldustõendite väljaandmise erandvolituse välja andnud sertifitseeritud hooldusorganisatsioon tagab, et kõik hooldustööd, mis võivad mõjutada lennuohutust, kontrollitakse üle.

▼ M1

- c) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon dokumenteerib kõik volitatud lennundustehniliste töötajate ja lennukõlblikkust kontrollivate töötajate andmed ning haldab volitatud lennundustehniliste töötajate ja lennukõlblikkust kontrollivate töötajate ajakohastatud nimekirja, kuhu on märgitud ka nende volituste ulatus; see nimekiri on osa organisatsiooni käsiraamatust vastavalt punkti M.A.604 alapunkti a alapunktile 5.

▼ B**M.A.608 Komponendid, seadmed ja tööriistad**

- a) Organisatsioon:
1. tagab, et punktis M.A.609 osutatud tehnilistes dokumentides kindlaksmääratud seadmed ja tööriistad või nende hooldusorganisatsiooni käsiraamatus loetletud ja kontrollitud ekvivalendid on

▼B

organisatsiooni sertifikaadi ulatuses valmis igapäevaste hooldustööde tegemiseks; ja.

2. tõendab, et tal on võimalik kasutada kõiki muid seadmeid ja tööriistu, mida kasutatakse üksnes harva.
- b) Tööriistad ja seadmed tuleb üle kontrollida ning ametlikult tunnustatud standardi järgi kalibreerida. Organisatsioon dokumenteerib iga sellise kalibreerimise ja kasutatud standardi.
  - c) Organisatsioon vaatab kõik saabuval komponendid üle, liigitab nad ning eraldab üksteisest asjakohaselt.

M.A.609 Tehnilised normdokumendid

Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonil peab hoolduse, kaasa arvatud muudatus- ja remonditööde tegemiseks olema punktis M.A.401 kindlaksmääratud kehtivad ja aktuaalsed tehnilised normdokumendid ning ta peab neid kasutama. Kui tehnilised normdokumendid on saadud kliendilt, on neid vaja ainult tööde tegemise ajal.

M.A.610 Töökäsud

Enne hooldustöid koostavad organisatsioon ja hooldust taotlev organisatsioon kirjaliku töökäsu, et määrata konkreetselt kindlaks tehtavad hooldustööd.

M.A.611 Hooldusstandardid

Kõiki hooldustöid tehakse vastavalt käesoleva lisa (osa M) A jao D alajao nõuetele.

M.A.612 Õhusõiduki hooldustõend

Kui kõik õhusõiduki hooldustööd on kooskõlas käesoleva alajaoga lõpetatud, antakse kooskõlas punktiga M.A.801 välja õhusõiduki hooldustõend.

M.A.613 Komponenti hooldustõend

- a) Kui kõik nõutavad komponendi hooldustööd on kooskõlas käesoleva alajaoga lõpetatud, antakse kooskõlas punktiga M.A.802 välja komponendi hooldustõend. EASA vormi 1 ei anta välja nendele komponentidele, mida hooldatakse vastavalt punkti M.A.502 alapunktile b, d või e, ega komponentidele, mis on toodetud kooskõlas punkti M.A.603 alapunktiga c.
- b) Komponenti hooldustõendi EASA vormil 1 võib genereerida arvutiandmebaasist.

▼M1**M.A.614 Hooldustööde ja lennukõlblikkuse kontrolli kirjed**

- a) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon dokumenteerib kõikide tehtud tööde üksikasjad. Säilitada tuleb kõiki kirjeid, mida on vaja selle tõendamiseks, et kõik hooldustõendi (sh alltöövõtjate

▼ M1

hooldustöendite) saamiseks vajalikud nõuded ning lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide ja soovitude saamiseks vajalikud nõuded on täidetud.

▼ B

- b) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon esitab õhusõiduki omanikule igast hooldustöendist koopia ning koopia igast sellisest dokumentist remondi- või muudatustööde kohta, mida on kasutatud remondi- või muudatustööde tegemisel.

▼ M1

- c) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon säilitab kõikide hooldustööde kirjeid ja kõiki nendega seotud tehniliste normdokumentide koopiaid kolm aastat alates kuupäevast, mil ta andis välja hooldustööndi õhusõidukile või selle komponendile, millega tehtud tööd on seotud. Lisaks säilitab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon kõikide soovitude ja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide väljaandmisega seotud kirjete koopiaid kolm aastat alates nende väljaandmise kuupäevast ja esitab nende koopiaid ka õhusõiduki omanikule.

1. Kõnealuseid kirjeid tuleb säilitada nii, et need oleksid kaitstud kahjustuste, muutmise ja varguse eest.

2. Kogu varundamiseks kasutatavat arvutiriistvara hoitakse tööandmeid sisaldavast riistvarast eraldi ja keskkonnas, mis tagab selle säilimise heas seisukorras.

3. Kui sertifitseeritud hooldusorganisatsioon lõpetab tegevuse, annab ta kõik viimase kolme aasta jooksul säilitatud hooldustööde kirjed üle vastava õhusõiduki või komponendi viimasele omanikule või kliendile või paneb nad pädeva asutuse korralduse kohaselt hoiule.

▼ B**M.A.615 Organisatsiooni õigused**

Käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib:

- a) oma sertifikaadil ja käsiraamatus määratletud kohtades hooldada iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud;
- b) korraldada eriteenuste osutamist hooldusorganisatsiooni järelevalve all teises nõuetekohaselt kvalifitseeritud organisatsioonis tingimusel, et vastavad protseduurid on kehtestatud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus, mille on otseselt heaks kiitnud pädev asutus;
- c) hooldada hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tingimustel iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud, mis tahes kohas, kui vajadus selle järele tekib kas seetõttu, et õhusõiduk on töökölbmatu või et on vaja teha plaaniväliseid hooldustöid;
- d) anda pärast hooldustööde lõpetamist kooskõlas punktidega M.A.612 või M.A.613 välja hooldustöendeid;

▼ M1

- e) äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul ja konkreetse loa olemasolu korral võib organisatsioon teha järgmist:
1. kontrollida lennukõlblikkust ja anda välja asjakohaseid lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate vastavalt punkti M.A.901 alapunktis l kindlaks määratud tingimustele ning
  2. kontrollida lennukõlblikkust ja anda välja asjakohaseid soovitusi vastavalt punkti M.A.901 alapunktis l ning punkti M.A.904 alapunkti a alapunktis 2 ja alapunktis b kindlaks määratud tingimustele.
- f) äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA2 õhusõidukite puhul koostada hooldusprogramm ja menetleda selle heakskiitmist kooskõlas punktiga M.A.302, vastavalt punkti M.A.201 alapunkti e alapunktis ii kindlaks määratud tingimustele ja sertifikaadis loetletud õhusõidukitüübipädevusmärgete piires.

Organisatsioon võib hooldada üksnes õhusõidukeid või komponente, milleks ta on sertifitseeritud, ja üksnes siis, kui tal on olemas kõik selleks vajalikud tööruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, tehnilised normdokumendid ning volitatud lennundustehnilised töötajad.

▼ B**M.A.616 Organisatsiooni sisekontroll**

Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon korraldab tagamaks, et ta vastab jätkuvalt käesoleva alajao nõuetele, korrapäraseid sisekontrolle.

M.A.617 Muutused sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis

Et pädeval asutusel oleks võimalik kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist, teatab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon sellele igast ettepanekust viia ellu järgmisi muudatusi enne nende elluviimist:

1. organisatsiooni nimi;
2. organisatsiooni asukoht;
3. organisatsiooni muud asukohad;
4. tegevjuht;
5. punkti M.A.606 alapunktis b nimetatud isikud;

▼ M1

6. tööruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, protseduurid, tööde maht ning volitatud lennundustehnilised töötajad ja lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kes või mis võivad mõjutada sertifikaadi kehtivust.

▼ B

Kui ettepanek käsitleb töötajaid, keda organisatsiooni juhatus ei tunne, teatatakse sellest esimesel võimalusel.

M.A.618 Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtivus

- a) Hooldusorganisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:
1. organisatsioon täidab jätkuvalt käesoleva osa nõudeid seoses punktis M.A.619 kindlaks määratud puudustega tegelemise tingimustega; ning

▼B

2. pädeval asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ning
  3. sertifikaadist ei ole loobunud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud;
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse see pädevale asutusele.

M.A.619 Puudused

- a) Esimese astme puudus on iga osa M nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga osa M nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punkti M.B.605 kohaste puuduste teatavakstegemist koostab hooldusorganisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on rakendatud.

G ALAJAGU*JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST KORRALDAV ORGANISATSIOON***M.A.701 Reguleerimisala**

Käesolevas alajaos on sätestatud nõuded, millele organisatsioon peab vastama, et saada jätkuvat lennukõblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaat või et seda pikendataks.

M.A.702 Taotlemine

Jätkuvat lennukõblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaadi väljaandmist või muutmist taotletakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

M.A.703 Sertifikaadi ulatus

- a) Sertifitseerimise kinnituseks on VI liites esitatud sertifikaadi väljaandmine pädeva asutuse poolt.
- b) Alapunktist a olenemata peab kõnealune sertifikaat äriliseks lennustranspordiks kasutatava õhusõiduki puhul moodustama osa käitatavale õhusõidukile pädeva asutuse poolt välja antud lennuettevõtja sertifikaadist.
- c) Sertifikaadiga hõlmatud tööd peavad olema kindlaks määratud jätkuva lennukõblikkuse korraldamise käsiraamatus vastavalt punktile M.A.704.

M.A.704 Jätkuvat lennukõblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamat

- a) Jätkuvat lennukõblikkust korraldav organisatsioon peab esitama jätkuva lennukõblikkuse korraldamise käsiraamatu, mis sisaldab järgmist:
  1. tegevjuhi allkirjastatud kinnitus selle kohta, et organisatsioon tegutseb pidevalt kooskõlas käesoleva osaga ja käsiraamatuga; ning

▼B

2. organisatsiooni poolt tehtavate tööde maht; ning
  3. punkti M.A.706 alapunktides a, c, d ja i osutatud isiku(te) ametinimetus(ed) ja nimi (nimed); ning
  4. punkti M.A.706 alapunktides a, c, d ja i osutatud isiku(te) vastussuhteid kirjeldav organisatsiooni skeem; ning
  5. punktis M.A.707 osutatud lennukõlblikkuse kontrolli tegevate töötajate nimekiri, täpsustades vajaduse korral töötajad, kellel on õigus välja anda punkti M.A.711 alapunkti c kohaseid lennukõlblikkuse lubasid; ning
  6. tegevusruumide üldine kirjeldus ja asukoht; ning
  7. kord, mille järgi jätkuvat lennukõlblikkust korraldab organisatsioon tagab käesoleva osa täitmist; ning
  8. jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamatu muutmise kord
  9. sertifitseeritud õhusõidukite hooldusprogrammide nimekiri või õhusõidukite puhul, mida ei kasutata äärmiselt lennutranspordiks, alus- ja/või üldhooldusprogrammide nimekiri..
- b) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamatu ja selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.
- c) Alapunkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi kiita heaks kaudse heakskiitmise menetluse teel. Kaudse heakskiitmise menetluses määratletakse lubatud väiksemad muudatused; jätkuvat lennukõlblikkust korraldab organisatsioon määratleb selle menetluse käsiraamatus ning selle kiidab heaks jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni eest vastutav pädev asutus.

M.A.705 Tegevusruumid

Jätkuvat lennukõlblikkust korraldab organisatsioon annab punktis M.A.706 osutatud töötajate käsutusse sobivad kontoriruumid sobivas kohas.

M.A.706 Nõuded töötajatele

- a) Organisatsioon nimetab ametisse tegevjuhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise tööd on rahastatud ning läbi viidud käesoleva osa nõuete kohaselt.
- b) Äärmiselt lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul on alapunktis a osutatud tegevjuhiks isik, kes vastutab organisatsiooni esindajana samuti selle eest, et kogu organisatsiooni tegevus on rahastatud ning läbi viidud nõuete kohaselt, mis peavad olema täidetud lennuettevõtja sertifikaadi saamiseks.
- c) Ametisse nimetatakse isik või isikute rühm, kes vastutab selle eest, et organisatsioon täidab alati käesoleva alajao nõudeid. See isik või isikute rühm allub tegevjuhile.

▼B

- d) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul nimetab tegevjuht ametisse tegevusvaldkonna juhi, kes vastutab alapunkti c kohaselt jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise tööde juhtimise ja järelevalve eest.
- e) Käitajaga lepingulises suhtes oleva, osa 145 alusel sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni töötaja võib nimetada alapunktis d osutatud tegevusvaldkonna juhiks vaid pädeva asutuse sellekohasel nõusolekul.
- f) Organisatsioonil peab eeldatavate tööde jaoks olema piisavalt töötajaid.
- g) Kõikidel alapunktides c ja d osutatud isikutel peavad olema asjakohased õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkusega seotud teadmised, taust ja kogemused.
- h) Kõikide jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega tegelevate töötajate kutseoskused peavad olema dokumenteeritud.
- i) Organisatsioonid, kes pikendavad lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate kooskõlas punkti M.A.711 alapunkti a alapunktiga 4 ja punkti M.A.901 alapunktiga f, peavad nimetama vastavate volitustega isikud, kelle kiidab heaks pädev asutus.
- j) Organisatsioon määrab kindlaks jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise käsiraamatus punkti M.A.706 alapunktides a, c, d ja i osutatud isiku(te) ametinimetuse(d) ja nime(d) ning ajakohastab neid.
- k) Kõigi suurte lennukite ja äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul peab organisatsioon pädeva asutusega kooskõlastatud korras ja tingimustel kindlaks määrama ja kontrollima jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise, kontrollimise ja kvaliteetsiaudititega tegelevate töötajate pädevust.

M.A.707 Lennukõlblikkuse kontrolli tegevad töötajad

- a) Selleks et jätkuvat lennukõlblikkust korraldavad sertifitseeritud organisatsioon oleks volitatud lennukõlblikkust kontrollima ja vajaduse korral lennubasid välja andma, peavad tal selleks olema asjakohased lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kes annavad välja A jao I alajaos kirjeldatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate või soovitusi, ning vajaduse korral lennubasid vastavalt punkti M.A.711 alapunktile c.
1. Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul maksimaalse stardimassiga üle 2 730 kg, välja arvatud õhupallid, peab neil töötajatel olema:
- a) vähemalt viis aastat jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise kogemusi;
  - b) III lisale (osa 66) vastav asjakohane litsents või lennundus- või muu samaväärne haridus ning
  - c) lennundustehniline kutseharidus ning
  - d) asjaomaste kohustustega ametikoht sertifitseeritud organisatsioonis;

▼B

- e) olenemata alapunktides a–d sätestatust võib punkti M.A.707 alapunkti a alapunkti 1 alapunktis b sätestatud nõude asendada viieaastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse punkti M.A.707 alapunkti a alapunkti 1 alapunktis a.
2. Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 730 kg, ja õhupallide puhul, peab neil töötajatel olema:
- a) vähemalt kolm aastat jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise kogemusi;
- b) III lisale (osa 66) vastav asjakohane litsents või lennundus- või muu samaväärne haridus; ning
- c) asjakohane lennundustehniline kutseharidus; ning
- d) asjaomaste kohustustega ametikoht sertifitseeritud organisatsioonis;
- e) olenemata alapunktides a–d sätestatust võib punkti M.A.707 alapunkti a alapunkti 2 alapunktis b sätestatud nõude asendada nelja-aastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse punkti M.A.707 alapunkti a alapunkti 2 alapunktis a.

▼M1

- b) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon saab enda poolt ametisse nimetatud töötajatele, kes kontrollivad lennukõlblikkust, anda loa üksnes siis, kui pädev asutus on nad ametlikult heaks kiitnud pärast seda, kui nad on pädeva asutuse või asjaomase organisatsiooni lennukõlblikkuskontrollitöötajate järelevalve all pädeva asutuse kinnitatud protseduuri kohaselt rahuldavalt sooritanud lennukõlblikkuskontrolli.

▼B

- c) Organisatsioon tagab, et õhusõidukite lennukõlblikkuse kontrolle tegevatel töötajatel on tõendatavalt olemas asjakohased jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise värsked kogemused.
- d) Lennukõlblikkuse kontrolli töötajate tuvastamiseks kantakse iga selline töötaja koos oma loa viitega jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamatusse.
- e) Organisatsioon peab registrit kõigi lennukõlblikkuse kontrolli töötajate kohta, lisades igäihe juurde tema asjakohase kvalifikatsiooni, kokkuvõtte tema kogemustest ja koolitustest jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise valdkonnas ning koopia tema loast. Registri andmeid säilitatakse kuni kaks aastat pärast seda, kui lennukõlblikkuse kontrolli töötaja on organisatsioonist lahkunud.

M.A.708 Jätkuva lennukõlblikkuse korraldamine

- a) Kõiki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega seotud töid tehakse vastavalt käesoleva osa A jao C alajao nõuetele.
- b) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon teeb iga hallatava õhusõiduki puhul järgmist:

▼B

1. koostab hooldusprogrammi, kaasa arvatud mis tahes kohaldatava töökindlusprogrammi, ja jälgib selle täitmist;
  2. esitab õhusõiduki hooldusprogrammi koos muudatustega pädevale asutusele heakskiitmiseks (välja arvatud juhul, kui see on hõlmatud kaudse heakskiitmise menetlusega kooskõlas punkti M.A.302 alapunktiga c) ning koopia sellest äriliseks lennutranspordiks mittekasutatava õhusõiduki omanikule;
  3. korraldab muudatus- ja remonditööde kinnitamist;
  4. tagab, et kõiki hooldustöid tehakse kooskõlas heakskiidetud hooldusprogrammiga, ning et hooldustöendeid antakse välja kooskõlas käesoleva lisa (osa M) A jao H alajaoga;
  5. tagab, et kõik kehtivad lennukõlblikkusdirektiivid ja käitamisdirektiivid, mis mõjutavad jätkuvat lennukõlblikkust, on täidetud;
  6. tagab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon kõrvaldab kõik plaanijärgse hoolduse käigus avastatud või teatatud defektid;
  7. tagab, et õhusõiduk toimetatakse vajaduse korral asjakohase sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni juurde;
  8. koordineerib plaanijärgset hooldust, lennukõlblikkusdirektiivide rakendamist, kapitaalremontide vahelise ressursiga osade väljavahetamist ning komponentide ülevaatusi, tagamaks et kõiki töid tehakse nõuetekohaselt;
  9. haldab ja hoiab alles kõiki jätkuva lennukõlblikkusega seotud kirjeid ja/või käitaja tehnilist päevikut;
  10. tagab, et massi ja balansseeringu aruanne vastab õhusõiduki hetkeseisule.
- c) Äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki käitaja, kellel ei ole osa 145 kohast luba, sõlmib osa 145 järgi sertifitseeritud organisatsiooni või mõne teise käitajaga kirjaliku hoolduslepingu, milles on kindlaks määratud punkti M.A.301 alapunktides 2, 3, 5 ja 6 kirjeldatud ülesanded, tagades nii, et kõiki hooldustöid teeb lõppkokkuvõttes osa 145 järgi sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, ning määratledes punkti M.A.712 alapunktis b osutatud kvaliteediülesannete toetuse. Õhusõiduki baasi, plaanijärgse liinihoolduse ja mootorite hoolduslepingud koos kõikide muudatustega kinnitab pädev asutus. Kui aga kõne all on:
1. õhusõiduk, mille liinihooldust on vaja teha plaaniväliselt, võib kõnealune leping olla üksikute osa 145 nõuetele vastavale hooldusorganisatsioonile antud töökäskude vormis;
  2. komponentide, kaasa arvatud mootorite, hooldus, võib alapunktis c osutatud leping olla üksikute osa 145 nõuetele vastavale hooldusorganisatsioonile antud töökäskude vormis.

▼B**M.A.709 Dokumentatsioon**

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldaval sertifitseeritud organisatsioonil on punktis M.A.708 osutatud jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise ülesannete täitmiseks kehtivad ja aktuaalsed punktis M.A.401 kirjeldatud tehnilised normdokumendid, mida ta ka kasutab. Need tehnilised normdokumendid võib esitada omanik või käitaja kooskõlas selle omaniku või käitajaga sõlmitud lepinguga. Sellisel juhul peab jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon kõnealuseid dokumente säilitama ainult lepingu kehtivuse vältel, kui punktist M.A.714 ei tulene teisiti.
- b) Õhusõidukite puhul, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks, võib jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon koostada alus- ja/või üldhooldusprogrammid, et võimaldada esialgse sertifikaadi väljaandmist ja/või sertifikaadi rakendusala laiendamist ilma käesoleva lisa (osa M) I liites viidatud lepinguteta. Need alus- ja/või üldhooldusprogrammid ei välista sellegipoolest vajadust kehtestada nõuetele vastav õhusõiduki hooldusprogramm kooskõlas punktiga M.A.302 aegsasti enne punktis M.A.711 osutatud õiguste kasutamist.

M.A.710 Lennukõlblikkuse kontroll

- a) Punktis M.A.901 sätestatud õhusõiduki lennukõlblikkuse kontrolli nõude täitmiseks teeb jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon kõikide õhusõiduki kirjade protokollitud kontrolli, et veenduda järgmises:
1. plaaneri, mootori ja propelleri lennuajad ning nendega seotud lennutsükliid on nõuetekohaselt dokumenteeritud ning
  2. lennukäsiraamat vastab õhusõiduki konfiguratsioonile ja on ajakohastatud ning
  3. kõik heakskiidetud hooldusprogrammi järgi õhusõidukil teha olevad hooldustööd on tehtud ning
  4. kõik teadaolevad defektid on kõrvaldatud või vajaduse korral on nende kõrvaldamine kontrollitaval viisil edasi lükatud ning
  5. kõik kehtivad lennukõlblikkusdirektiivid on täidetud ja nõuetekohaselt registreeritud ning
  6. kõik õhusõidukil tehtud muudatus- ja remonditööd on registreeritud ning vastavuses määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) nõuetega ning
  7. kõik õhusõidukile paigaldatud kapitaalremontide vahelise ressursiga komponendid on nõuetekohaselt tähistatud, registreeritud ja need ei ole ületanud oma ettenähtud ressursi ning
  8. kõikide hooldustööde kohta on välja antud I lisa (osa M) nõuete kohane hooldustõend ning

▼B

9. aktuaalne massi ja balansseeringu aruanne vastab õhusõiduki konfiguratsioonile ja kehtib ning
  10. õhusõiduk vastab oma konstruktsioonitüübi viimasele ameti poolt kinnitatud versioonile ning
  11. vajaduse korral on õhusõidukil mürasertifikaat, mis vastab määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) I alajao kohasele õhusõiduki konfiguratsioonile.
- b) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava sertifitseeritud organisatsiooni lennukõlblikkuse kontrolli töötajad teevad õhusõiduki tehnilise ülevaatus. Kui lennukõlblikkuse kontrolli töötajad ei ole III lisa (osa 66) nõuete kohaselt kvalifitseeritud, abistavad neid kõnealuse ülevaatus tegemisel vastavalt kvalifitseeritud töötajad.
- c) Õhusõiduki tehnilise ülevaatus käigus veenduvad lennukõlblikkuse kontrolli töötajad, et:
1. kõik nõutavad tähised ja sildid on nõuetekohaselt paigaldatud; ning
  2. õhusõiduk vastab oma kinnitatud lennukäsiraamatule; ning
  3. õhusõiduki konfiguratsioon vastab kinnitatud dokumentidele; ning
  4. ei leita ühtki defekti, mida ei oleks punkti M.A.403 nõuete kohaselt käsitletud; ning
  5. õhusõiduki ja alapunktis a osutatud protokollitud lennukõlblikkuskirjete vahel ei leita erinevusi.
- d) Erandina punkti M.A.901 alapunktist a võib lennukõlblikkuse kontrolli teha ennetavalt kuni 90 päeva, ilma et ülevaatus rütm katkeks ja et tehniline ülevaatus saaks toimuda hoolduskontrolli käigus.
- e) I lisa (osa M) III liites osutatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi (EASA vorm 15b) või soovitusel lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi väljaandmiseks (EASA vorm 15a) võivad välja anda üksnes:
1. lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, keda on punktide M.A.707 vastavalt nõuetekohaselt volitanud lennukõlblikkust korraldava sertifitseeritud organisatsioon või punkti M.A.901 alapunktis g sätestatud juhtudel volitatud lennundustehnilised töötajad;
  2. olles veendunud, et lennukõlblikkust on kontrollitud täies mahus ning ei ole tuvastatud ühtki nõuetele mittevastavust, mis võiks ohustada lennuohutust.

▼B

- f) Õhusõiduki kohta välja antud või pikendatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi koopia tuleb saata kümne päeva jooksul selle õhusõiduki registreerijaliikmesriigile.
- g) Lennukõlblikkuse kontrolliga seotud töid ei tohi anda alltöövõtu korras edasi kolmandatele isikutele.

▼M1

- ga) Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul, mille jaoks on koostatud punkti M.A.302 alapunkti h kohane õhusõiduki hooldusprogramm, tuleb õhusõiduki hooldusprogramm läbi vaadata lennukõlblikkuse kontrolliga samal ajal. Õhusõiduki hooldusprogrammi peab läbi vaatama sama isik, kes kontrollis lennukõlblikkust.
- h) kui lennukõlblikkuse kontroll ei anna soovitud tulemust või kui punkti M.A.710 alapunkti ga kohase kontrolli käigus leitakse õhusõiduki juures hooldusprogrammi sisuga seotud puudusi, teavitab asjaomane organisatsioon pädevat asutust sellest võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 72 tunni jooksul alates hetkest, mil asjaomane organisatsioon kontrollimisega seotud olukorra kindlaks tegi. Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat antakse välja alles pärast seda, kui kõik puudused on kõrvaldatud.

▼B**M.A.711 Organisatsiooni õigused**

- a) Käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon võib teha järgmist:
  1. korraldada sertifikaadis loetletud muude kui äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite jätkuvat lennukõlblikkust;
  2. korraldada äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust, kui see õhusõiduk on näidatud nii tema kui ka lennuettevõtja sertifikaadil;
  3. lasta jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega seotud piiratud ülesandeid täita teisel organisatsioonil, kes on sõlminud temaga lepingu ja töötab tema kvaliteedisüsteemi järgi, nagu on näidatud sertifikaadil;
  4. punkti M.A.901 alapunktis f sätestatud tingimustel pikendada lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaati, mille on välja andnud pädev asutus või muu käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt jätkuva lennukõlblikkuse korraldamiseks sertifitseeritud organisatsioon.
- b) Liikmesriigis registreeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon võib saada loa teostada punktis M.A.710 osutatud lennukõlblikkuse kontrolle ning:
  1. anda välja asjaomane lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat ning pikendada seda õigeaegselt kooskõlas punkti M.A.901 alapunkti c alapunktis 2 või punkti M.A.901 alapunkti e alapunktis 2 sätestatud tingimustega;
  2. anda registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele soovitusi lennukõlblikkuse kontrolli teostamise kohta.

▼B

- c) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldavale organisatsioonile, kelle sertifikaat hõlmab punkti M.A.711 alapunktis b osutatud õigusi, võib anda täiendava õiguse välja anda määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punkti 21A.711 alapunkti d kohane lennuluuba sellisele õhusõidukile, millele organisatsioon võib anda lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi, kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon kinnitab vastavust heakskiidetud lennutingimustele punktis M.A.704 osutatud käsiraamatus kirjeldatud piisava heakskiidetud menetluse kohaselt.

M.A.712 Kvaliteedisüsteem

- a) Selleks et jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon vastaks jätkuvalt käesoleva alajao nõuetele, loob kõnealune organisatsioon kvaliteedisüsteemi ning nimetab ametisse kvaliteedijuhi, kes jälgib õhusõiduki lennukõlblikkuse korraldamise protseduuride täitmist ja nõuetekohasust. Nimetatud protseduuride täitmise jälgimine hõlmab tegevjuhile aruandmist, et tagada vajaduse korral parandusmeetmete võtmine.
- b) Kvaliteedisüsteem on ette nähtud käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohase tegevuse seireks. See sisaldab vähemalt järgmisi ülesandeid:
1. selle jälgimine, et kogu käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohane tegevus toimub kinnitatud protseduuride kohaselt; ning
  2. selle jälgimine, et kõiki lepingulisi hooldustöid tehakse kooskõlas lepinguga; ning
  3. käesoleva osa nõuete pideva täitmise jälgimine.
- c) Kõnealuse tegevuse dokumente säilitatakse vähemalt kaks aastat.
- d) Kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon on sertifitseeritud mõne muu osa alusel, võib ta oma kvaliteedisüsteemi ühendada vastava osa kohaselt nõutava kvaliteedisüsteemiga.
- e) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul peab käesoleva lisa (osa M) A jao G alajaos kirjeldatud kvaliteedisüsteem moodustama õhusõiduki käitaja kvaliteedisüsteemi lahutamatu osa.
- f) Väikese organisatsiooni puhul, kes ei tegele äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite jätkuva lennukõlblikkuse kontrollimisega, võib kvaliteedisüsteemi asendada pädeva asutuse heakskiidetud korrapäraste organisatsiooni ülevaatustega, välja arvatud juhul, kui organisatsioon annab välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate õhusõidukitele, mille maksimaalne stardimass ületab 2 730 kg ning mis ei ole õhupallid. Kvaliteedisüsteemi puudumise korral ei tohi organisatsioon jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise ülesannete täitmiseks sõlmida alltöövõtulepinguid teiste organisatsioonidega.

M.A.713 Muutused jätkuvat lennukõlblikkust korraldavas sertifitseeritud organisatsioonis

Selleks et pädeval asutusel oleks võimalik kindlaks teha käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist, teatab jätkuvat lennukõlblikkust korraldav

▼B

sertifitseeritud organisatsioon pädevale asutusele igast ettepanekust teha järgmisi muudatusi enne nende elluviimist:

1. organisatsiooni nimi;
2. organisatsiooni asukoht;
3. organisatsiooni täiendavad asukohad;
4. tegevjuht;
5. punkti M.A.706 alapunktis c kindlaks määratud isikud;
6. ruumid, protseduurid, tööde maht ja töötajad, mis võivad mõjutada organisatsiooni sertifikaadi kehtivust.

Juhtkonna jaoks ootamatutest personalimuudatustest teatatakse esimesel võimalusel.

M.A.714 Dokumentide säilitamine

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldav sertifitseeritud organisatsioon dokumenteerib kõikide tehtud tööde üksikasjad. Punktis M.A.305 ja vajaduse korral punktis M.A.306 nõutud kirjed ja dokumendid tuleb säilitada.
- b) Kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldaval organisatsioonil on punkti M.A.711 alapunktis b sätestatud õigus, säilitab ta koopia kõikidest välja antud või pikendatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatidest ja soovitud ning asjakohastest tõenditest. Samuti säilitab organisatsioon kõikide nende lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide koopiaid, mida ta on punkti M.A.711 alapunkti a alapunktis 4 sätestatud õiguse alusel pikendanud.
- c) Kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldaval organisatsioonil on punkti M.A.711 alapunktis c sätestatud õigus, säilitab ta koopia kõikidest määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punkti 21A.729 sätete kohaselt välja antud lennulubadest.
- d) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon säilitab kõikide alapunktis b ja c loetletud dokumentide koopiaid kuni kaks aastat pärast õhusõiduki käitamise lõpetamist.
- e) Kõnealuseid dokumente tuleb hoida nii, et need oleksid kaitstud kahjustuste, muutmise ja varguse eest.
- f) Kogu varundamiseks kasutatavat arvutiriistvara hoitakse tööandmeid sisaldavast riistvarast eraldi ja keskkonnas, mis tagab selle säilimise heas seisukorras.
- g) Kui õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamine antakse üle teisele organisatsioonile või isikule, tuleb sellele organisatsioonile või isikule üle anda ka kõik säilitatud kirjed. Kirjete säilitamiseks ettenähtud tähtajad kehtivad ka uue organisatsiooni või isiku suhtes.
- h) Kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon lõpetab tegevuse, tuleb kõik säilitatud kirjed anda üle õhusõiduki omanikule.

▼B**M.A.715 Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaadi kehtivus**

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:
1. organisatsioon täidab jätkuvalt käesoleva osa nõudeid seoses punktis M.B.705 kindlaksmääratud puuduste käsitlemise tingimustega; ning
  2. pädeval asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist kõnealuse organisatsiooni poolt; ning
  3. sertifikaadist ei ole loobunud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse see pädevale asutusele.

M.A.716 Puudused

- a) Esimese astme puudus on iga osa M nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga osa M nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punkti M.B.705 kohaste puuduste teatavastegemist koostab jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

H ALAJAGU**HOOLDUSTÕENDID****M.A.801 Õhusõiduki hooldustõend**

- a) Hooldustõendid antakse välja vastavalt käesolevale alajaole, välja arvatud hooldustõendid, mida annab välja II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon.
- b) Õhusõiduki võib kasutusse võtta alles siis, kui pärast mis tahes hooldustööde lõpetamist ja veendumist, et kõik nõutavad hooldustööd on tehtud nõuetekohaselt, on hooldustõendi välja andnud:
1. asjaomased volitatud lennundustehnilised töötajad käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni nimel; või
  2. III lisa (osa 66) nõuetele vastavad volitatud lennundustehnilised töötajad, välja arvatud käesoleva lisa VII liites loetletud keeruliste hooldustööde korral, mille suhtes kohaldatakse alapunkti 1; või
  3. punktis M.A.803 osutatud omanik-piloot.
- c) Erandina punkti M.A.801 alapunkti b alapunkti 2 sätetest võivad äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite

▼B

puhul tehtud ja käesoleva lisa VII liites loetletud keeruliste hooldustööde kohta hooldustõendi välja anda punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 2 osutatud volitatud lennundustehnilised töötajad.

d) Erandina punkti M.A.801 alapunktist b võib omanik ettenägematutel juhtudel, kui õhusõiduk maandatakse kohta, kus käesoleva lisa või II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon või volitatud lennundustehnilised töötajad ei ole kättesaadavad, volitada iga isikut, kellel on vähemalt kolmeaastane kogemus asjakohase hooldustöö alal ning nõuetekohane kvalifikatsioon, hooldama õhusõidukit kooskõlas käesoleva lisa D alajaos sätestatud standarditega ning andma välja hooldustõendi. Sellisel juhul omanik:

1. hangib ja säilitab õhusõiduki dokumentide hulgas teabe kõikide tehtud tööde ja tõendi välja andnud isiku kvalifikatsiooni kohta;
2. tagab, et punkti M.A.801 alapunktis b osutatud nõuetekohaselt volitatud isik või käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao või II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud organisatsioon kontrollib kõik sellised hooldustööd üle esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui seitsme päeva jooksul, ning annab välja hooldustõendi;
3. teatab seitsme päeva jooksul sellisest hooldustõendi väljaandmise volituse andmisest õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise eest vastutavale organisatsioonile, kui sellise organisatsiooniga on sõlmitud leping kooskõlas punkti M.A.201 alapunktiga e, või osutatud lepingu puudumise korral pädevale asutusele.

e) Kui hooldustõend antakse välja punkti M.A.801 alapunkti b alapunkti 2 või punkti M.A.801 alapunkti c alusel, võib volitatud lennundustehnilistel töötajatel hooldustööde tegemisel olla üks või mitu abilist, kes töötavad nende vahetu ja pideva kontrolli all.

f) Hooldustõendile peavad olema kantud vähemalt:

1. tehtud hooldustööde põhilised üksikasjad;
2. hooldustööde lõpetamise kuupäev;
3. tõendi välja andnud organisatsiooni ja/või isiku andmed, sealhulgas:
  - i) käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni ning tõendi välja andnud volitatud lennundustehniliste töötajate loa number; või
  - ii) punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 2 või punkti M.A.801 alapunktis c osutatud hooldustõendi korral tõendi välja andnud volitatud lennundustehniliste töötajate andmed ja vajaduse korral nende loa number;

▼B

4. lennukõlblikkuse või käitamise võimalikud piirangud.

- g) Erandina alapunktist b ja vaatamata alapunkti h sätetele võib hooldustõendi välja anda õhusõiduki kinnitatud piirangute raames juhul, kui ettenähtud hooldustõid ei saa lõpetada. See asjaolu ning kõik õhusõiduki või käitamise võimalikud piirangud tuleb märkida õhusõiduki hooldustõendile ja need on alapunkti f alapunkti 4 kohaselt nõutava teabe osaks.
- h) Hooldustõendit ei anta välja mis tahes teadaolevate nõuete rikkumise korral, mis ohustab lennuohutust.

M.A.802 Komponenti hooldustõend

- a) Komponentile antakse hooldustõend pärast mis tahes hooldustõid, mis on õhusõiduki komponendile tehtud kooskõlas punktiga M.A.502.
- b) Komponenti hooldustõend on EASA vormil 1 välja antav hooldustõend, välja arvatud juhul, kui õhusõiduki komponentide hooldustõid tehti kooskõlas punkti M.A.502 alapunktiga b, d või e, mille korral kohaldatakse hoolduse suhtes punkti M.A.801 kohaseid hooldustõendi väljaandmise menetlusi.

M.A.803 Omanik-piloodi volitus

- a) Omanik-piloot peab vastama järgmistele nõuetele:
1. tal on liikmesriigi poolt õhusõiduki tüübi- või klassipädevusmärke jaoks välja antud või kinnitatud kehtivat piloodiluba (või samaväärset dokumenti);
  2. ta peab omama õhusõidukit kas ainuomaniku või kaasomanikuna, kes on:
    - i) üks registreerimisvormile kantud füüsilistest isikutest; või
    - ii) mittetulundusliku, vaba aja veetmisega seotud juriidilise üksuse liige, kui see juriidiline üksus on registreerimisdokumendis märgitud omanikuna või käitajana ning kõnealune liige on otseselt kaasatud selle juriidilise üksuse otsustamisprotsessi ning kui asjaomane juriidiline üksus on selle isiku määranud teostama omanik-piloodi hooldustõid.
- b) Kõikide erakasutuseks mõeldud lihtsa konstruktsiooniga mootorõhusõidukite korral, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 730 kg, samuti purilennukite, mootorpurilennukite või õhupallide korral võib omanik-piloot anda hooldustõendi välja pärast käesoleva lisa VIII liite kohaste omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööde tegemist.
- c) Omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööde ulatus tuleb täpsustada punktis M.A.302 osutatud õhusõiduki hooldusprogrammis.

▼B

- d) Hooldustõendi kohta tuleb teha märge logiraamatutesse ning see peab sisaldama tehtud hooldustööde põhilisi üksikasju, kasutatud tehnilisi normdokumente, kuupäeva, millal need hooldustööd lõpetati, ning tõendit väljastava omanik-piloodi andmeid, allkirja ja piloodiloo numbrit.

I ALAJAGU

*LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT***M.A.901 Õhusõiduki lennukõblikkuse kontroll**

Õhusõiduki lennukõblikkussertifikaadi kehtivuse tagamiseks tuleb korrapäraselt kontrollida õhusõiduki lennukõblikkust ning selle jätkuva lennukõblikkuse kirjeid.

▼M1

- a) Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat antakse välja kooskõlas III liitega (EASA vorm 15a, 15b või 15c) pärast lennukõblikkuse kontrolli rahuldavat läbimist. Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat kehtib üks aasta.

▼B

- b) Kontrollitud keskkonnas asuv õhusõiduk on õhusõiduk, i) mida viimase 12 kuu jooksul on pidevalt hallanud üks käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõblikkust korraldav organisatsioon ning ii) mida viimase 12 kuu jooksul on hooldanud käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao või II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid. See hõlmab punkti M.A.803 alapunktis b osutatud hooldustöid, mille kohta on hooldustõendid välja antud kooskõlas punkti M.A.801 alapunkti b alapunktiga 2 või 3.

- c) Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul maksimaalse stardimassiga üle 2 730 kg (välja arvatud õhupallid), mis asuvad kontrollitud keskkonnas, võib alapunktis b osutatud jätkuvat lennukõblikkust korraldav organisatsioon, kui ta on nõuetekohaselt sertifitseeritud ja kui on täidetud alapunkti k sätted:

1. anda välja lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi kooskõlas punktiga M.A.710; ja

2. pikendada enda välja antud lennukõblikkuse kontrolli sertifikaate kaks korda iga kord üheks aastaks, kui õhusõiduk on jäänud kontrollitud keskkonda.

- d) Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul maksimaalse stardimassiga üle 2 730 kg (välja arvatud õhupallid), mis i) ei asu kontrollitud keskkonnas või ii) mille jätkuvat lennukõblikkust tagab jätkuvat lennukõblikkust korraldav organisatsioon, kellel ei ole õigust teha lennukõblikkuse kontrollid, annab lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi välja pädev asutus pärast rahuldava hinnangu andmist, mis põhineb käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao nõuete kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõblikkust korraldava organisatsiooni soovitusel, mis on esitatud koos omaniku või käitaja taotlusega. See soovitus peab põhinema punkti M.A.710 kohaselt tehtud lennukõblikkuse kontrollil.

▼B

- e) Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 730 kg, ja õhupallide puhul võib iga omaniku või käitaja määratud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon, kui ta on käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao nõuete kohaselt sertifitseeritud ja kui on täidetud alapunkti k sätteid, teha järgmist:
1. anda välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kooskõlas punktiga M.A.710; ja
  2. pikendada enda välja antud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate kaks korda iga kord üheks aastaks, kui õhusõiduk on jäänud asjaomase organisatsiooni hallatavasse kontrollitud keskkonda.
- f) Erandina punkti M.A.901 alapunkti c alapunktist 2 ja punkti M.A.901 alapunkti e alapunktist 2 ning kui on täidetud alapunkti k sätteid, võib kontrollitud keskkonnas asuva õhusõiduki puhul selle õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust korraldava, alapunktis b osutatud organisatsioon pikendada kaks korda iga kord üheks aastaks sellise lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtivust, mille on välja andnud pädev asutus või mõni teine käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon.
- g) Erandina punkti M.A.901 alapunktist e ja punkti M.A.901 alapunkti i alapunktist 2 võib ELA1 õhusõidukite puhul, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks ning mida ei hõlma punkti M.A.201 alapunkt i, lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi välja anda ka pädev asutus pärast rahuldava hinnangu andmist, mis põhineb pädeva asutuse poolt ametlikult tunnustatud ning III lisa (osa 66) sätetele ja punkti M.A.707 alapunkti a alapunkti 2 alapunktis a sätestatud nõuetele vastavate volitatud lennundustehniliste töötajate soovitusel, mis on esitatud koos omaniku või käitaja taotlusega. See soovitus peab põhinema punkti M.A.710 kohaselt tehtud lennukõlblikkuse kontrollil ja seda ei tohi anda enamaks kui kaheks järjestikuseks aastaks.
- h) Kui mis tahes asjaolud viitavad võimaliku ohutusrisiki olemasolule, teostab lennukõlblikkuse kontrolli ja annab lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi välja pädev asutus ise.
- i) Peale alapunktis h sätestatu võib pädev asutus teostada ise lennukõlblikkuse kontrolli ja anda välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi järgmistel juhtudel:
1. kui kõnealust õhusõidukit haldab käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsioon, mis asub kolmandas riigis;
  2. kõikide õhupallide puhul ja muude õhusõidukite puhul, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 730 kg, kui seda on taotlenud omanik.
- j) Kui pädev asutus teostab ise lennukõlblikkuse kontrolli ja/või annab välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi, siis omanik või käitaja:
1. esitab pädevale asutusele selle poolt nõutavad dokumendid;
  2. majutab pädeva asutuse töötajad asjaomases kohas sobival viisil;

▼B

3. pakub pädevale asutusele vajaduse korral selliste töötajate abi, kes on nõuetekohaselt kvalifitseeritud kooskõlas III lisaga (osa 66) või samaväärselt vastavalt II lisa (osa 145) punkti 145.A.30 alapunkti j alapunktidele 1 ja 2.

k) Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaati ei tohi välja anda ega pikendada, kui on ilmne või on põhjust uskuda, et õhusõiduk on lennukõlbmatu.

▼M1

1) Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite lennukõlblikkust võib kontrollida ja sellekohase sertifikaadi välja anda osa 145 või jaotise M.A. F alajao kohane hooldusorganisatsioon, kes teeb hooldusprogrammi kohast aastaülevaatus, eeldusel et ta on nõuetekohaselt sertifitseeritud ja vastab järgmistele tingimustele:

1. organisatsioon nimetab lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kes peavad vastama kõikidele järgmistele nõuetele:

a) lennukõlblikkust kontrollivatel töötajatel on vastava õhusõiduki volitatud lennundustehnilise töötaja luba;

b) lennukõlblikkust kontrollivatel töötajatel on vähemalt kolm aastat volitatud lennundustehnilise töötaja kogemust;

c) lennukõlblikkust kontrollivad töötajad on kontrollitava õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise menetlusest sõltumatud või neil on kontrollitava õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise menetluse üldine ametivõllitus;

d) lennukõlblikkust kontrollivad töötajad on omandanud teadmised käesolevas lisas (osa M) sisalduvate jätkuva lennukõlblikkuse korraldamist käsitlevate osade kohta;

e) lennukõlblikkust kontrollivad töötajad on tõendatult omandanud teadmised hooldusorganisatsiooni poolt lennukõlblikkuse kontrollimiseks ja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi väljaandmiseks kasutatavate protseduuride kohta;

f) pädev asutus on asjaomased lennukõlblikkust kontrollivad töötajad ametlikult heaks kiitnud pärast seda, kui nad on pädeva asutuse või asjaomase organisatsiooni lennukõlblikkuskontrollitöötajate järelevalve all pädeva asutuse kinnitatud protseduuri kohaselt rahuldavalt sooritanud lennukõlblikkuskontrolli;

g) lennukõlblikkust kontrollivad töötajad on viimase 12 kuu jooksul teinud vähemalt ühe lennukõlblikkuskontrolli.

2. Nii lennukõlblikkuse kontrolli kui ka hooldusprogrammi kohast aastaülevaatus teeb samal ajal sama isik ning seejuures on võimalik kasutada punkti M.A.710 alapunkti d kohast 90päevase ennetusperioodiga seotud sätet.

3. Lennukõlblikkuse kontroll sisaldab kõikide dokumentide täielikku kontrolli kooskõlas punkti M.A.710 alapunktiga a.

▼M1

4. Lennukõlblikkuse kontroll sisaldab punkti M.A.710 alapunktide b ja c kohast tehnilist ülevaatust.
5. Lennukõlblikkust kontrollinud isik annab hooldusorganisatsiooni nimel välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi EASA vormi 15c pärast seda, kui ta on veendunud järgmises:
  - a) lennukõlblikkuse kontroll on tehtud täies mahus ja rahuldaval viisil ning
  - b) hooldusprogramm on läbi vaadatud punkti M.A.710 alapunkti ga kohaselt ja
  - c) kontrolli käigus ei leitud ühtki nõuetele mittevastavust, mis võiks ohustada lennuohutust.
6. Õhusõiduki kohta välja antud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi koopia saadetakse kümne päeva jooksul asjaomase õhusõiduki registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele.
7. Kui hooldusorganisatsiooni arvates ei anna lennukõlblikkuse kontroll soovitud tulemust või kui punkti M.A.901 alapunkti 1 alapunkti 5 alapunkti b kohase kontrolli käigus leitakse õhusõiduki juures hooldusprogrammi sisuga seotud puudusi, teatatakse sellest registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele 72 tunni jooksul.
8. Hooldusorganisatsiooni juhendis või käsiraamatus kirjeldatakse kõike järgmist:
  - a) lennukõlblikkuse kontrollimise ja sellekohase sertifikaadi väljaandmise protseduur;
  - b) selliste volitatud lennundustehniliste töötajate nimekiri, kes on volitatud kontrollima lennukõlblikkust ja andma välja sellekohase sertifikaadi;
  - c) hooldusprogrammi läbivaatamise protseduurid.

▼B**M.A.902 Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtivus**

- a) Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat kaotab kehtivuse, kui:
  1. see peatatakse või tunnistatakse kehtetuks; või
  2. lennukõlblikkussertifikaat peatatakse või tunnistatakse kehtetuks; või
  3. õhusõiduk ei ole kantud liikmesriigi registrisse; või
  4. tüübisertifikaat, mille alusel lennukõlblikkussertifikaat välja anti, peatatakse või tunnistatakse kehtetuks.
- b) Õhusõiduk ei tohi lennata, kui tema lennukõlblikkussertifikaat on kehtetu või kui
  1. õhusõiduki või mis tahes sellele paigaldatud komponendi jätkuv lennukõlblikkus ei vasta käesoleva osa nõuetele või

▼B

2. õhusõiduk ei vasta enam ameti poolt kinnitatud konstruktsiooni-tüübile või
  3. õhusõiduki kasutamisel on rikunud heakskiidetud lennukäsiraamatu või lennukõlblikkussertifikaadi tingimusi, ilma et oleks võetud asjakohaseid meetmeid, või
  4. õhusõiduk on osalenud õnnetuses või vahejuhtumis, mis mõjutab tema lennukõlblikkust, ja pärast seda ei ole võetud asjakohaseid meetmeid tema lennukõlblikkuse taastamiseks või
  5. mõni muudatus- või remonditöö ei ole kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 lisaga (osa 21).
- c) Kui lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse see pädevale asutusele.

M.A.903 Õhusõiduki registrikannete üleviimine ELi piires

- a) Õhusõiduki registrikannete üleviimisel ELi piires teeb vastava taotluse esitaja järgmist:
1. teatab endisele liikmesriigile liikmesriigi, mille registrisse tema õhusõiduk kantakse; ning seejärel
  2. esitab uuele liikmesriigile taotluse uue lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmiseks kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) nõuetega.
- b) Punkti M.A.902 alapunkti a alapunkti 3 sätetest olenemata kehtib endine lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat oma kehtivusaja lõpuni.

M.A.904 ELi imporditud õhusõidukite lennukõlblikkuse kontrollimine

- a) Õhusõidukit kolmandast riigist mõne liikmesriigi registrisse kandes teeb vastava taotluse esitaja järgmist:
1. esitab registreerijaliikmesriigile taotluse uue lennukõlblikkussertifikaadi väljaandmiseks kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) nõuetega;
  2. õhusõiduki puhul, mis ei ole uus, laseb teha lennukõlblikkuse kontrolli kooskõlas punktiga M.A.901;
  3. laseb teha kõik hooldustööd, mis on vajalikud heaks kiidetud hooldusprogrammi täitmiseks kooskõlas punktiga M.A.302.

▼M1

- b) Kui jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon või hooldusorganisatsioon on veendunud, et õhusõiduk vastab asjakohastele nõuetele, saadab ta vajaduse korral registreerijaliikmesriigile dokumenteeritud soovitusel lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi väljaandmiseks.

▼B

- c) Omanik tagab registreerijaliikmesriigi poolt tehtavaks ülevaatuseks juurdepääsu õhusõidukile.
- d) Registreerijaliikmesriik annab välja uue lennukõlblikkussertifikaadi siis, kui ta on veendunud, et õhusõiduk vastab määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) nõuetele.

▼B

- e) Kõnealune liikmesriik annab välja ka lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi, mis kehtib reeglina ühe aasta, välja arvatud juhul, kui liikmesriigil on ohutuse pärast põhjust sertifikaadi kehtivusaega piirata.

M.A.905 Puudused

- a) Esimese astme puudus on igakäesolevas lisa (osa M) sätestatud nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on igakäesolevas lisa (osa M) sätestatud nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punkti M.B.903 kohaste puuduste teatavakstegemist koostab punktis M.A.201 osutatud vastutav isik või organisatsioon parandusmeetmete kava ning tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed, kaasa arvatud meetmed puuduse kordumise ja selle algpõhjuse taastekkimise vältimiseks, on ellu viidud.

*B JAGU***MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE***A ALAJAGU**ÜLDOSA***M.B.101 Reguleerimisala**

Käesoleva jaotisega kehtestatakse haldusnõuded pädevatele asutustele, mis vastutavad käesoleva osa A jao kohaldamise ja jõustamise eest.

M.B.102 Pädev asutus

- a) Üldosa

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse, millel on eraldi kohustused anda välja, pikendada, muuta, peatada või tunnistada kehtetuks sertifikaate ja kontrollida jätkuvat lennukõlblikkust. Pädev asutus kehtestab oma töökorra ja struktuuri, mis tuleb dokumenteerida.

- b) Vahendid

Pädeval asutusel on nii palju töötajaid, kui on vaja käesolevas alajaos kindlaksmääratud nõuete täitmiseks.

- c) Töötajate pädevus ja väljaõpe

Kõikidel käesolevas lisa käsitletud toimingutega seotud töötajatel on asjakohane kvalifikatsioon, teadmised, kogemused ning nad on saanud asjakohast alg- ja jätkukoolitust oma ülesannete täitmiseks.

- d) Protseduurid

Pädev asutus kehtestab korra, mille järgi käesolevat osa täidetakse.

Seda vaadatakse läbi ja muudetakse, tagamaks, et käesolevat lisa (osa M) täidetakse pidevalt.

▼B**M.B.104 Dokumentide säilitamine**

- a) Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga sertifikaadi väljaandmise, säilitamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
- b) Käesoleva lisa nõuetele vastavate sertifitseeritud organisatsioonide üle tehtava järelevalve dokumentide hulka kuulub vähemalt:
1. organisatsiooni sertifikaadi taotlus;
  2. organisatsiooni sertifikaat koos mis tahes muudatustega;
  3. koopia auditikavast koos kavandatavate ja tehtud auditite kuupäevadega;
  4. pädeva asutuse jätkuva järelevalve dokumendid koos kõikide auditite dokumentidega;
  5. koopia kogu asjaomasest kirjavahetusest;
  6. kõikide erandi andmiseks ja jõustamiseks võetud meetmete üksikasjad;
  7. kõikide teiste pädevate asutuste poolt organisatsiooni üle tehtava järelevalvega seoses tehtud aruanded;
  8. organisatsiooni käsiraamat koos muudatustega;
  9. koopiad kõikidest muudest pädeva asutuse kinnitatud dokumentidest.
- c) Alapunktis b loetletud dokumente tuleb säilitada vähemalt neli aastat.
- d) Iga õhusõiduki üle tehtava järelevalve dokumentide hulka kuulub vähemalt koopia:
1. õhusõiduki lennukõlblikkussertifikaadist;
  2. lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatidest;
  3. A jao G alajao nõuetele vastava organisatsiooni soovitudest;
  4. liikmesriigi enda poolt tehtud lennukõlblikkuse kontrollide aruanetest;
  5. kogu õhusõidukiga seotud kirjavahetusest;
  6. kõikide erandi andmiseks ja jõustamiseks võetud meetmete üksikasjadest;
  7. pädeva asutuse poolt vastavalt määruse (EL) nr 965/2012 I lisale (osa M) või II lisale (ARO-osa) heaks kiidetud mis tahes dokument.
- e) Alapunktis d kindlaksmääratud dokumente tuleb säilitada kuni kaks aastat pärast õhusõiduki käitamise lõpetamist.
- f) Kõik punktis M.B.104 kindlaksmääratud dokumendid tuleb teise liikmesriigi või ameti nõudel teha kättesaadavaks.

▼B**M.B.105 Vastastikune teabevahetus**

- a) Lennuohutuse parandamiseks osalevad pädevad asutused vastavalt määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklile 15 kogu vajaliku teabe vastastikususes vahetamises.
- b) Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust, abistavad asjaomased pädevad asutused mitme liikmesriigi lennuohutust ähvardava võimaliku ohu korral üksteist vajalike järelevalvemeetmete rakendamisel.

B ALAJAGU*PÄDEVUS***M.B.201 Kohustused**

Osa M I jaos määratletud pädevad asutused on kohustatud viima läbi ülevaatusi ja uurimisi kontrollimaks, et käesoleva osa nõudeid täidetakse.

C ALAJAGU*JÄTKUV LENNUKÕBLIKKUS***▼M1****M.B.301 Hooldusprogramm**

- a) Pädev asutus kinnitab, et hooldusprogramm vastab punktile M.A.302, välja arvatud juhul, kui omanik on hooldusprogrammi kohta välja andnud punkti M.A.302 alapunkti h kohase kinnituse.
- b) Kui punkti M.A.302 alapunktides c ja h ei ole teisiti sätestatud, kiidab hooldusprogrammi ja selle muudatused heaks pädev asutus ise.
- c) Kaudse heakskiitmise korral peab pädev asutus hooldusprogrammi protseduuri heaks kiitma jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni käsiraamatu kaudu.
- d) Hooldusprogrammi heakskiitmiseks vastavalt käesoleva punkti alapunktile b peab pädeval asutusel olema juurdepääs kõikidele punkti M.A.302 alapunktides d, e, f ja h nõutud andmetele.

▼B**M.B.302 Erandid**

Pädev asutus registreerib ja hoiab alles kõik määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 14 lõike 4 alusel tehtud erandid.

M.B.303 Õhusõiduki jätkuva lennukõblikkuse seire

- a) Pädev asutus töötab välja järelevalvekava oma registrisse kantud õhusõidukite lennukõblikkuse jälgimiseks.
- b) Järelevalvekava peab sisaldama õhusõiduki pistelisi kontrolle.
- c) Kava koostatakse registreeritud õhusõidukite arvu, kohalike teadmiste ja tehtud järelevalve põhjal.
- d) Tootekontrollis tuleb keskenduda reale lennukõblikkust määravalt mõjutavatele riskiteguritele ning teha kindlaks kõik puudused. Peale selle peab pädev asutus iga puudust analüüsima, et teha kindlaks selle algpõhjus.

▼B

- e) Kõikide puuduste kohta antakse kirjalik kinnitus punkti M.A.201 kohaselt vastutavale isikule või organisatsioonile.
- f) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitused.
- g) Kui õhusõiduki kontrolli käigus leitakse tõendeid käesolevas lisa (osa M) sätestatud nõuete täitmata jätmise kohta, võtab pädev asutus meetmeid kooskõlas punktiga M.B.903.
- h) Kui puuduse algpõhjusest tuleb järeldada, et käesoleva jao mis tahes alajao või mõne teise osa nõuded on täitmata, käsitletakse seda kooskõlas asjaomase osa nõuetega.
- i) Asjakohaste täitmisele pööratavate meetmete hõlbustamiseks vaheavad pädevad asutused teavet alapunkti h kohaselt tuvastatud nõuete mittetäitmise kohta.

M.B.304 Kehtetuks tunnistamine, peatamine ja piirangute kehtestamine

Pädev asutus:

- a) peatab olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate; või
- b) peatab lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate, tunnistab neid kehtetuks või kehtestab neile piiranguid vastavalt punkti M.B.303 alapunktile g.

D ALAJAGU*HOOLDUSSTANDARDID*

(tuleb vajaduse korral välja töötada)

E ALAJAGU*KOMPONENDID*

(tuleb l vajaduse korral välja töötada)

F ALAJAGU*HOOLDUSORGANISATSIOON***M.B.601 Taotlemine**

Kui hoolduse tegemiseks kasutatavad ruumid asuvad mitmes liikmesriigis, tuleb taotluse rahuldamise uurimist ja pidevat järelevalvet sertifikaadi tingimuste täitmise üle teha koos nende liikmesriikide pädevate asutustega, mille territooriumil kõnealused ruumid veel asuvad.

M.B.602 Esialgne sertifikaat

- a) Kui punkti M.A.606 alapunktide a ja b nõuded on täidetud, teatab pädev asutus sertifikaadi taotlejale kirjalikult samades alapunktides osutatud töötajate heakskiitmisest.
- b) Pädev asutus veendub, et hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud protseduurid on kooskõlas käesoleva lisa (osa M) A jao F alajao nõuetega, ning tagab, et tegevjuht kirjutab alla deklaratsioonile.
- c) Pädev asutus veendub, et organisatsioon vastab käesoleva lisa (osa M) A jao F alajaos sätestatud nõuetele.

▼B

- d) Vähemalt üks kord sertifikaadi taotluse rahuldamise uurimise ajal korraldatakse kohtumine tegevjuhiga, tagamaks et ta mõistab täielikult sertifikaadi tähtsust ning seda, miks kirjutab organisatsioon alla kohustusele täita tema käsiraamatus määratletud protseduure.
- e) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- f) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitused.
- g) Esialgse sertifikaadi saamiseks peavad kõik puudused olema organisatsiooni poolt kõrvaldatud ning pädeva asutuse poolt lõpetatuks loetud.

M.B.603 Sertifikaadi väljaandmine

- a) Pädev asutus annab taotluse esitajale välja sertifikaadi EASA vormil 3 (V liide), kuhu kantakse sertifikaadi ulatus, kui hooldusorganisatsioon täidab käesoleva osa kohaldatavaid nõudeid.
- b) Pädev asutus märgib sertifikaadile (EASA vorm 3) loaga seotud tingimused.
- c) Viitenumber lisatakse sertifikaadile (EASA vorm 3) ameti täpsustatud viisil.

M.B.604 Pidev järelevalve

- a) Pädev asutus peab ja hoiab ajakohasena nimekirja, kuhu on kantud kõik tema järelevalve all olevad hooldusorganisatsioonid, mis on sertifitseeritud vastavalt käesoleva lisa (osa M) B jao F alajao nõuetele ning tehtud ja kavandatavate kontrollvisiitide kuupäevad.
- b) Iga organisatsiooni tuleb täielikult kontrollida kõige rohkem 24 kuu pikkuste ajavahemike järel.
- c) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- d) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitused.
- e) Vähemalt iga 24 kuu järel korraldatakse kohtumine tegevjuhiga, tagamaks et ta on kursis kontrollvisiitide käigus tekkivate tähtsate küsimustega.

M.B.605 Puudused

- a) Kui kontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasja, et käesolevas lisas (osa M) sätestatud nõudeid ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:
  1. Esimese astme puuduste puhul võtab pädev asutus puuduse tähtsusest olenevalt kohe meetmeid hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks, selle suhtes piirangute kehtestamiseks või selle osaliseks või täielikuks peatamiseks kuni ajani, mil organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed.

▼B

2. Teise astme puuduste puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis peab vastama puuduse laadile ja ei tohi olla pikem kui kolm kuud. Teatavatel asjaoludel võib pädev asutus kõnealust esimest tähtaega selle lõpus ja puuduse tähtsusest olenevalt pikendada, tingimusel et parandusmeetmete kava on rahuldavalt ellu viidud.

b) Kui pädeva asutuse määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

M.B.606 Muudatused

a) Pädev asutus lähtub kõikide organisatsioonis tehtavate muudatuste puhul, millest on teatatud kooskõlas punktiga M.A.617, esialgse sertifikaadi väljaandmist käsitlevatest sätetest.

b) Kui pädev asutus ei tuvasta, et sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni sertifikaat tuleks muudatuste olemuse või ulatuse tõttu peatada, võib ta määrata kindlaks, millistel tingimustel võib see organisatsioon kõnealuste muudatuste elluviimise ajal tegutseda.

c) Hooldusorganisatsiooni käsiraamatusse mis tahes muudatuste tegemisel:

1. Muudatuste otsese heakskiitmise korral punkti M.A.604 alapunkti b alusel veendub pädev asutus enne heakskiitmisest sertifitseeritud organisatsioonile teatamist, et käsiraamatus määratletud menetlused on kooskõlas käesoleva lisa (osa M) nõuetega.

2. Kui muudatuste heakskiitmiseks kasutatakse punkti M.A.604 alapunkti c alusel kaudse heakskiitmise menetlust, veendub pädev asutus, et i) tegemist on väiksemate muudatustega ja et ii) tal on küllaldane kontroll muudatuste heakskiitmise üle, et tagada nende jätkuv vastavus käesoleva lisa (osa M) nõuetele.

M.B.607 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

Pädev asutus:

a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või

b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile M.B.605.

G ALAJAGU*JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST KORRALDAV ORGANISATSIOON***M.B.701 Taotlemine**

a) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite korral tuleb pädevale asutusele koos sertifikaadi taotlusega või vajaduse korral selle muutmise taotlusega ja lennuettevõtja sertifikaadiga saata iga õhusõidukitüübi kohta, mille kohta sertifikaati taotletakse, heakskiitmiseks:

1. jätkuvat lennukõblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamat;

▼B

2. käitaja õhusõiduki hooldusprogrammid;
  3. õhusõiduki tehniline päevik;
  4. vajaduse korral käitaja ning osa 145 järgi sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni vahel sõlmitud hoolduslepingute tehnilised üksikasjad.
- b) Kui organisatsiooni ruumid asuvad mitmes liikmesriigis, tuleb taotluse rahuldamise uurimist ja pidevat järelevalvet sertifikaadi tingimuste täitmise üle teha koos nende liikmesriikide pädevate asutustega, mille territooriumil kõnealused ruumid veel asuvad.

M.B.702 Esialgne sertifikaat

- a) Kui punkti M.A.706 alapunktide a, c ja d ning punkti M.A.707 nõuded on täidetud, teatab pädev asutus sertifikaadi taotlejale kirjalikult samades alapunktides ja samas punktis osutatud töötajate heakskiitmisest.
- b) Pädev asutus veendub, et jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamatus kindlaksmääratud protseduurid on kooskõlas käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao nõuetega, ning tagab, et tegevjuht kirjutab alla kohustusedeklaratsioonile.
- c) Pädev asutus veendub, et organisatsioon vastab käesoleva lisa (osa M) A jao G alajaos sätestatud nõuetele.
- d) Vähemalt üks kord sertifikaadi taotluse rahuldamise uurimise ajal korraldatakse kohtumine tegevjuhiga, tagamaks et ta mõistab täielikult sertifikaadi tähtsust ning seda, miks kirjutab jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon alla kohustusele täita oma käsiraamatus kindlaksmääratud protseduure.
- e) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- f) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitusel.
- g) Esialgse sertifikaadi saamiseks peavad kõik puudused olema organisatsiooni poolt kõrvaldatud ning pädeva asutuse poolt lõpetatuks loetud.

M.B.703 Sertifikaadi väljaandmine

- a) Pädev asutus annab taotluse esitajale välja sertifikaadi EASA vormil 14 (VI liide), kuhu kantakse sertifikaadi ulatus, kui jätkuvat

▼B

lennukõlblikkust korraldav organisatsioon täidab käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao nõudeid.

- b) Pädev asutus teeb sertifikaadile (EASA vorm 14) märke sertifikaadi kehtivuse kohta.
- c) Viitenumber lisatakse sertifikaadile (vorm 14) ameti täpsustatud viisil.
- d) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite korral kantakse EASA vormil 14 sisalduvad andmed lennuettevõtja sertifikaadile.

M.B.704 Pidev järelevalve

- a) Pädev asutus peab ja hoiab ajakohasena nimekirja, kuhu on kantud kõik tema järelevalve all olevad jätkuvat lennukõlblikkust korraldavad organisatsioonid, mis on sertifitseeritud vastavalt käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao nõuetele ning tehtud ja kavandatavate kontrollvisiitide kuupäevad.
- b) Iga organisatsiooni tuleb täielikult kontrollida kõige rohkem 24 kuu pikkuste ajavahemike järel.
- c) Iga 24 kuu järel tuleb kontrollida üht pisteliselt valitud õhusõidukit, mida haldab käesoleva lisa (osa M) B jao G alajao nõuetele vastav sertifitseeritud organisatsioon. Kontrollitava õhusõiduki valib pädev asutus varasemate kontrollide ja tootekontrollide tulemuste põhjal.
- d) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- e) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitused.
- f) Vähemalt iga 24 kuu järel korraldatakse kohtumine tegevjuhiga, tagamaks et ta on kursis kontrollvisiitide käigus tekkivate oluliste küsimustega.

M.B.705 Puudused

- a) Kui kontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasi, et käesolevas lisas (osa M) sätestatud nõudeid ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:
  1. Esimese astme puuduste puhul võtab pädev asutus puuduse tähtsusest olenevalt kohe meetmeid jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks, selle suhtes piirangute kehtestamiseks või selle osaliseks või täielikuks peatamiseks kuni ajani, mil organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed.
  2. Teise astme puuduste puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis peab vastama puuduse laadile ja ei tohi olla pikem kui kolm kuud. Teatavatel asjaoludel võib pädev asutus kõnealust esimest tähtaega selle lõpus ja puuduse tähtsusest olenevalt pikendada, tingimusel et parandusmeetmete kava on rahuldavalt ellu viidud.

▼B

- b) Kui pädeva asutuse poolt määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

M.B.706 Muudatused

- a) Pädev asutus lähtub kõikide organisatsioonis tehtavate muudatuste puhul, millest on teatatud kooskõlas punktiga M.A.713, esialgse sertifikaadi väljaandmist käsitlevatest sätetest.
- b) Kui pädev asutus ei tuvasta, et jätkuvat lennukõlblikkust korraldava sertifitseeritud organisatsiooni sertifikaat tuleks muudatuste olemuse või ulatuse tõttu peatada, võib ta määrata kindlaks, millistel tingimustel võib see organisatsioon kõnealuste muudatuste elluviimise ajal tegutseda.
- c) Jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni käsiraamatusse mis tahes muudatuste tegemisel.
1. Muudatuste otsese heakskiitmise korral punkti M.A.704 alapunkti b alusel veendub pädev asutus enne heakskiitmisest sertifitseeritud organisatsioonile teatamist, et käsiraamatus määratletud menetlused on kooskõlas käesoleva lisa (osa M) nõuetega.
  2. Kui muudatuste heakskiitmiseks kasutatakse punkti M.A.704 alapunkti c alusel kaudse heakskiitmise menetlust, veendub pädev asutus, et i) tegemist on väiksemate muudatustega ja et ii) tal on küllaldane kontroll muudatuste heakskiitmise üle, et tagada nende jätkuv vastavus käesoleva lisa (osa M) nõuetele.

M.B.707 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile M.B.705.

H ALAJAGU

HOOLDUSTÕENDID

(tuleb vajaduse korral välja töötada)

I ALAJAGU

LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT

M.B.901 Soovituste hindamine

Taotluse ja sellega seotud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi väljaandmise soovitusel saamisel vastavalt punktile M.A.901:

1. veenduvad pädeva asutuse asjakohaselt kvalifitseeritud töötajad, et soovitusel sisalduvast avaldusest nõuete täidetuse kohta nähtub, et punkti M.A.710 kohane täielik lennukõlblikkuse kontroll on tehtud;
2. uurib pädev asutus asja ja võib nõuda täiendavat teavet abiks soovitusel hindamisel.

▼B**M.B.902 Pädeva asutuse tehtav lennukõlblikkuse kontroll**

- a) Kui pädev asutus teostab lennukõlblikkuse kontrolli ning annab välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi EASA vormil 15a (III liide), teeb ta lennukõlblikkuse kontrolli kooskõlas punktiga M.A.710.
- b) Pädeval asutusel peavad olema asjaomased töötajad lennukõlblikkuse kontrollide tegemiseks.

1. Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul maksimaalse stardimassiga üle 2 730 kg, välja arvatud õhupallid, peab neil töötajatel olema:

- a. vähemalt viis aastat jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise kogemusi;
- b. III lisas (osa 66) sätestatud asjaomane luba või liikmesriigi tunnustatud hoolduspersonali kvalifikatsioon, mis vastab õhusõiduki kategooriale (kui III lisas (osa 66) osutatakse liikmesriigi eeskirjadele), või lennundus- vm samaväärne haridus;
- c. lennundustehniline kutseharidus; ning
- d. asjaomaste kohustustega ametikoht.

Olenemata alapunktides a–d sätestatust võib punkti M.B.902 alapunkti b alapunkti 1 alapunktis b sätestatud nõude asendada viieaastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse punkti M.B.902 alapunkti b alapunkti 1 alapunktis a.

2. Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 730 kg, ja õhupallide puhul peab neil töötajatel olema:

- a. vähemalt kolm aastat jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise kogemusi;
- b. III lisas (osa 66) sätestatud asjaomane luba või liikmesriigi tunnustatud hoolduspersonali kvalifikatsioon, mis vastab õhusõiduki kategooriale (kui III lisas (osa 66) osutatakse liikmesriigi eeskirjadele), või lennundus- vm samaväärne haridus;
- c. asjakohane lennundustehniline kutseharidus; ning
- d. asjaomaste kohustustega ametikoht.

Olenemata alapunktides a–d sätestatust, võib punkti M.B.902 alapunkti b alapunkti 2 alapunktis b sätestatud nõude asendada nelja-aastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse punkti M.B.902 alapunkti b alapunkti 2 alapunktis a.

- c) Pädev asutus märgib kõik lennukõlblikkuse kontrolli töötajad üles, lisades igatühe juurde tema asjakohase kvalifikatsiooni ning kokkuvõtte tema kogemustest ja koolitustest jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise valdkonnas.

▼B

- d) Pädeval asutusel peab lennukõlblikkuse kontrollide tegemiseks olema juurdepääs punktides M.A.305, M.A.306 ja M.A.401 kindlaksmääratud andmetele.
- e) Lennukõlblikkuse kontrolli teostavad töötajad annavad pärast lennukõlblikkuse kontrolli rahuldavat läbimist välja vormi 15a.

M.B.903 Puudused

Kui õhusõidukikontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasi, et mõnda osa M nõuet ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:

1. esimese astme puuduste puhul nõuab pädev asutus, et enne lendude jätkamist võetaks asjakohaseid parandusmeetmeid, ning võtab ise meetmeid lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks või peatamiseks;
2. teise astme puuduste puhul peavad pädeva asutuse nõutavad parandusmeetmed vastama puuduse laadile.

I liide

Jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise leping

1. Kui õhusõiduki omanik sõlmib jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega seotud ülesannete täitmiseks lepingu käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooniga vastavalt punktile M.A.201, peab ta pärast seda, kui mõlemad pooled on lepingu allkirjastanud, saatma lepingu koopias oma õhusõiduki registreerijaliikmesriigi pädeva asutuse nõudmise korral kõnealusele pädevale asutusele.
2. Lepingu koostamisel arvestatakse käesoleva lisa (osa M) nõudeid ning selles tuleb kindlaks määrata allkirjutanute kohustused seoses õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega.
3. Leping peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- õhusõiduki registreerimisnumber;
- õhusõiduki tüüp;
- õhusõiduki seerianumber;
- õhusõiduki omaniku või registreeritud rendilevõtja nimi või äriühingu andmed koos aadressiga;
- käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao nõuete kohase jätkuvat lennukõlblikkust korraldava sertifitseeritud organisatsiooni andmed koos aadressiga.

4. Lepingus peab sisalduma järgmine avaldus:

„Omanik usaldab sertifitseeritud organisatsioonile õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise, õhusõiduki registreerijaliikmesriigi lennukõlblikkuse järelevalveasutuste poolt heakskiidetava hooldusprogrammi väljatöötamise ning õhusõiduki mõne teise sertifitseeritud organisatsiooni poolt hooldamise korraldamise kooskõlas nimetatud hooldusprogrammiga.

Allkirjutanud kohustuvad täitma oma käesolevast lepingust tulenevaid kohustusi.

Omanik tõendab oma parima veendumuse kohaselt, et kogu sertifitseeritud organisatsioonile antud teave õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kohta on nüüd ja edaspidi õige, ning kinnitab, et õhusõidukit ei muudeta ilma sertifitseeritud organisatsiooni eelneva heakskiiduta.

Kui kumbki allkirjutanutest rikub käesolevat lepingut, muutub see tühi-seks. Sellisel juhul jääb omanikule täielik vastutus kõikide õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisega seotud ülesannete eest ning omanik kohustub teatama sellest kahe täisnädala jooksul oma õhusõiduki registreerijaliikmesriigi pädevatele asutustele.”

5. Kui omanik sõlmib lepingu käesoleva lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooniga vastavalt punktile M.A.201, jagunevad poolte kohustused järgmiselt:

- 5.1. Sertifitseeritud organisatsiooni kohustused:

▼B

1. tema sertifikaat peab hõlmama hallatava õhusõiduki tüüpi;
2. ta peab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamisel täitma järgmisi tingimusi:
  - a) töötama välja õhusõiduki hooldusprogrammi, sealhulgas vajaduse korral mis tahes usaldusväärsusprogrammi;
  - b) teatama, milliseid hooldustöid (hooldusprogrammis) võib teha omanik-piloot kooskõlas punkti M.A.803 alapunktiga c;
  - c) korraldama õhusõiduki hooldusprogrammi heakskiitmise;
  - d) pärast seda, kui kõnealune programm on heaks kiidetud, esitama programmi koopia õhusõiduki omanikule;
  - e) korraldama ülevaatuse õhusõiduki varasemalt hooldusprogrammilt uuele üleminekuks;
  - f) tagama, et kõiki hooldustöid teeb mõni sertifitseeritud hooldusorganisatsioon;
  - g) tagama, et kõiki kehtivaid lennukõlblikkusdirektiive täidetakse;
  - h) tagama, et kõik defektid, mis avastatakse plaanijärgse hoolduse või lennukõlblikkuse kontrolli käigus või millest teatatakse omanikule, kõrvaldab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon;
  - i) koordineerima plaanijärgset hooldust, lennukõlblikkusdirektiivide rakendamist, piiratud kasutusega osade väljavahetamist ning komponentide ülevaatuste nõudeid;
  - j) teatama omanikule igast juhust, kui õhusõiduk toimetatakse sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni juurde;
  - k) haldama kogu tehnilist dokumentatsiooni;
  - l) säilitama kogu tehnilist dokumentatsiooni;
3. ta peab korraldama kõikide õhusõiduki muudatuste heakskiitmise kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) nõuetega enne nende elluviimist;
4. ta peab korraldama kõikide õhusõiduki remonditööde heakskiitmise kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) nõuetega enne nende elluviimist;
5. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast juhtumist, mil omanik ei esita oma õhusõidukit sertifitseeritud hooldusorganisatsioonile, nagu sertifitseeritud organisatsioon seda nõuab;
6. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast juhtumist, mil käesolevat lepingut ei täideta;

▼B

7. ta peab vajaduse korral tegema õhusõiduki lennukõlblikkuse kontrolli ning välja andma lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi või vastava soovitusel registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele;
8. ta peab saatma kümne päeva jooksul registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele koopia välja antud või pikendatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadist;
9. ta peab teatama kõikidest juhtumitest, millest teavitamine on kooskõlas kohaldatavate määrustega kohustuslik;
10. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast juhtumist, mil üks pooltest taganeb käesolevast lepingust.

5.2. Omaniku kohustused:

1. ta peab olema üldiselt teadlik heakskiidetud hooldusprogrammi sisust;
2. ta peab olema üldiselt teadlik käesoleva lisa (osa M) sisust;
3. ta peab esitama oma õhusõiduki sertifitseeritud organisatsiooni taotluses näidatud ajaks temaga kokkulepitud sertifitseeritud hooldusorganisatsioonile;
4. ta ei tohi õhusõidukit sertifitseeritud organisatsiooniga konsulteerimata muuta;
5. ta peab sertifitseeritud organisatsioonile teatama kõikidest hooldustöödest, mis on õhusõidukil erandkorras tehtud sertifitseeritud organisatsiooni teadmata ja väljaspool tema kontrolli;
6. ta peab logiraamatu kaudu teatama sertifitseeritud organisatsioonile kõikidest õhusõiduki kasutamise ajal avastatud defektidest;
7. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast korrast, kui üks pooltest taganeb käesolevast lepingust;
8. kui tema õhusõiduk maha müüakse, peab ta sellest teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele ja sertifitseeritud organisatsioonile;
9. ta peab teatama kõikidest juhtumitest, millest teavitamine on kooskõlas kohaldatavate määrustega kohustuslik;
10. ta peab korrapäraselt teavitama sertifitseeritud organisatsiooni õhusõiduki lennutundidest ja kõikidest muudest kasutamisega seotud andmetest, nagu on kokku lepitud sertifitseeritud organisatsiooniga;
11. omanik-piloodi hooldustöid tehes peab ta kinni pidama hooldustööde loetelu piirangutest heakskiidetud hooldusprogrammis (punkti M.A.803 alapunkt c) kindlaksmääratud kujul ning tegema hooldustööendi kohta märke logiraamatutesse, nagu on osutatud punkti M.A.803 punktis d;
12. ta peab teavitama jätkuvat lennukõlblikkust korraldavat sertifitseeritud organisatsiooni, kes vastutab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise eest, hiljemalt 30 päeva pärast mis tahes omanik-piloodi hooldustööde lõpetamist kooskõlas punkti M.A.305 alapunktiga a.

II liide

Komponendi hooldustõend — EASA vorm 1

Juhendid käsitlevad üksnes EASA vormi 1 kasutamist seoses hooldusega. Tähelepanu juhatakse määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) I liitele, mis hõlmab EASA vormi 1 kasutamist seoses tootmisega.

1. EESMÄRK JA RAKENDUSALA

- 1.1. Hooldustõendi peamine eesmärk on tõendada toodete, osade ja seadmete (edaspidi „artikkel/artiklid“) hooldustööde lennukõlblikkust.
- 1.2. Hooldustõend ja artikkel/artiklid peavad olema vastavuses. Hooldustõendi täitja peab säilitama tõendit viisil, mis võimaldab originaalandmete kontrollimist.
- 1.3. Hooldustõendit aktsepteerivad paljud lennundusasutused, kuid see võib sõltuda kahepoolsetest kokkulepetest ja/või lennundusasutuste poliitikast. Selles hooldustõendis nimetatud „heakskiidetud projekteerimisandmed“ tähendab, et need on heaks kiitnud importiva riigi lennundusasutus.
- 1.4. Hooldustõend ei ole saateleht ega lastikiri.
- 1.5. Õhusõidukit ei tohi kasutusse võtta hooldustõendit kasutades.
- 1.6. Hooldustõend ei tähenda heakskiidu andmist artikli paigaldamiseks konkreetsele õhusõidukile, mootorile või propellerile, kuid aitab lõppkasutajal kindlaks teha lennukõlblikkuse olukorda.
- 1.7. Ühele hooldustõendile ei tohi märkida läbisegi tootmisest ja hooldusest tulnud artikleid.

2. ÜLDINE VORMING

- 2.1. Hooldustõend peab vastama lisatud vormingule, kaasa arvatud lahtrite numbrid ja iga lahtri asukoht. Iga lahtri suurus võib siiski erineda vastavalt taotleja vajadusele, kuid mitte sel määral, et see ei võimaldaks sertifikaati ära tunda.
- 2.2. Hooldustõend peab olema horisontaalpaigutusega, kuid selle suurust võib oluliselt suurendada või vähendada, kui sertifikaat jääb äratuntavaks ja loetavaks. Kahtluse korral konsulteerida pädeva asutusega.
- 2.3. Käitaja/paigaldaja kohustusi käsitlevad selgitused võib lisada vormi mõlemale küljele.
- 2.4. Kogu trükitud tekst peab olema selge ja hõlpsasti loetav.
- 2.5. Hooldustõend võib olla valmis trükitud või arvutipõhine, kuid mõlemal juhul peavad trükitud jooned ja tähemärgid olema selged ja loetavad ning vastama kindlaksmääratud vormingule.
- 2.6. Hooldustõend peab olema inglise keeles ja vajaduse korral ühes või mitmes muus keeles.

▼B

2.7. Hooldustõendile märgitavad andmed võivad olla kirjutatud kirjutusmasinaga/arvutiga või käsitsi suurtähtedega nii, et neid saab hõlpsasti lugeda.

2.8. Selguse huvides peab lühendite kasutamine olema piiratud.

2.9. Hooldustõendi täitja võib hooldustõendi tagaküljele jäävat ruumi kasutada lisamärkusteks, kuid mitte lennukõlblikkust käsitleva avalduse esitamiseks. Hooldustõendi tagakülje kasutamisele tuleb viidata hooldustõendi esikülje vastavas lahtris.

3. KOOPIAD

3.1. Kliendile saadetud või hooldustõendi täitja poolt säilitatavate koopiade arv ei ole piiratud.

4. VEAD HOOLDUSTÕENDIL

4.1. Kui lõppkasutaja leiab hooldustõendil vea(d), peab ta sellest/nendest hooldustõendi täitjale kirjalikult teatama. Hooldustõendi täitja võib uue hooldustõendi välja anda üksnes juhul, kui viga(sid) on võimalik kindlaks teha ja parandada.

4.2. Uuel hooldustõendil peab olema uus kontrollnumber, allkiri ja kuupäev.

4.3. Taotluse korral võib anda välja uue hooldustõendi, ilma et oleks kontrollitud artikli(te) seisundit. Uus hooldustõend ei ole deklaratsioon praeguse seisundi kohta ja selle lahtrisse 12 tuleks lisada viide eelmisele hooldustõendile järgmiselt: „Käesoleva hooldustõendiga parandatakse [algse väljaandmise kuupäev] välja antud hooldustõendi [algne kontrollnumber] viga/vead lahtri(te)s [parandatud lahter/lahtrid] ning see ei hõlma vastavust/seisundit/-käibelevastust”. Mõlemad hooldustõendid tuleb säilitada vastavalt esimese sertifikaadiga seotud säilitusajale.

5. HOOLDUSTÕENDI TÄITMINE

Lahter 1. Sertifitseerinud pädev asutus/riik

Märkida hooldustõendi väljaandmise eest vastutava pädeva asutuse nimi ja riik. Kui pädev asutus on amet, tuleb märkida „EASA”.

Lahter 2. EASA vormi 1 päis

„KOMPONENDI HOOLDUSTÕEND

EASA VORM 1”

Lahter 3. Vormi kontrollnumber

Märkida lahtris 4 osutatud organisatsiooni numeratsioonisüsteemi/-menetluse abil määratud kordumatu number, mis võib sisaldada tähti ja numbreid.

Lahter 4. Organisatsiooni nimi ja aadress

Märkida käesoleva hooldustõendiga hõlmatud artikli(d) käibelevastust sertifitseeritud organisatsiooni täielik nimi ja aadress (EASA vorm 3). Logo vms on lubatud, kui logo sellesse lahtrisse mahub.

Lahter 5. Töökäsk/leping/arve

Artikli(te) kliendipoolse jälgitavuse hõlbustamiseks märkida töökäsu number, lepingu number, arve number või muu samalaadne viitenumber.

▼B

Lahter 6. Artikkel

Märkida artiklite numbrid, kui artikleid on rohkem kui üks. Lahter võimaldab teha kergesti ristviidet lahtrile 12 „Märkused”.

Lahter 7. Kirjeldus

Märkida artikli nimetus või kirjeldus. Eelistatavalt tuleks kasutada jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise juhendites või tehnilistes normdokumentides (nt osade illustreeritud kataloog, õhusõiduki hoolduskäsiraamat, hooldusteatmik, komponentide hoolduskäsiraamat) kasutatud termineid.

Lahter 8. Osa number

Märkida osa number, nagu see on esitatud artiklil või sildil/pakendil. Mootori või propelleri puhul võib kasutada tüübitähistust.

Lahter 9. Kogus

Märkida artiklite kogus.

Lahter 10. Seerianumber

Kui artikli puhul tuleb hooldusnõuete kohaselt märkida seerianumber, tuleb see märkida sellesse lahtrisse. Lisaks võib märkida siia ka mis tahes muu seerianumbri, mida hooldusnõuetega ette ei nähta. Kui artikli puhul ei ole seerianumbrit, märkida „Ei ole” („N/A”).

Lahter 11. Seisund/töö

Järgmised kanded on lubatud teha lahtrisse 11. Kasutada tuleb üksnes üht mõistet. Kui asjakohased mõisteid on rohkem, tuleb kasutada seda, mis kõige täpsemalt iseloomustab suuremat osa tehtud tööst ja/või artikli seisundit.

i)	Kapitaalremonditud	.	Tähendab protsessi, mis tagab, et artikkel vastab täielikult kohaldatavatele töökindluse nõuetele, mis on täpsustatud tüübihindamissertifikaadi omaniku või varustuse tootja jätkuva lennukõlblikkuse juhendis või pädeva asutuse heakskiidetud või kinnitatud andmetes. Artikkel võetakse vähemalt lahti, puhastatakse, kontrollitakse, vajaduse korral parandatakse, pannakse uuesti kokku ja katsetatakse vastavalt eespool kirjeldatud andmetele.
ii)	Remonditud	.	Vea/vigade kõrvaldamine kohaldatava standardi kohaselt ⁽¹⁾ .
iii)	Kontrollitud/ katsetatud	.	Uurimine, mõõtmine jne kohaldatava standardi kohaselt ⁽¹⁾ (nt visuaalne kontrollimine, funktsionaalne katsetamine, stendikatsed jne).
iv)	Muudetud	.	Artikli muutmine kohaldatava standardi kohaseks ⁽¹⁾ .

⁽¹⁾ Kohaldatav standard tähendab tootmis-, projekteerimis-, hooldus- või kvaliteedi tagamise standardit, -meetodit, -tehnikat või tava, mille on heaks kiitnud pädev asutus või mis on pädevale asutusele vastuvõetav. Kohaldatavat standardit kirjeldatakse lahtrisse 12.

Lahter 12. Märkused

Kirjeldada lahtrisse 11 nimetatud tööd kas otseselt või viidates tõendavatele dokumentidele, et käitaja või paigaldaja saaks kindlaks teha artikli(te) lennukõlblikkuse seoses heakskiidetava tööga. Vajaduse korral võib kasutada EASA vormist 1 eraldi lehte ja viidata sellele. Igast märkest peab selguma, millis(t)e lahtrisse 6 esitatud artikli(te)ga see on seotud.

Näiteid lahtrisse 12 kantavast teabest:

- i) kasutatud hooldusandmed, sealhulgas läbivaatamise seisund ja viited;

▼B

- ii) vastavus lennukõlblikkusdirektiividele ja hooldusteatmikule;
- iii) tehtud remonditööd;
- iv) tehtud muudatused;
- v) paigaldatud varuosad;
- vi) piiratud kasutusega osade seisund;
- vii) kõrvalekalded kliendi töökäsu;
- viii) nõuetele vastavuse deklaratsioonid muu riigi tsiviillennundusameti hooldusnõude rahuldamiseks;
- ix) teave, mida on vaja seoses puuduliku tarne või tarnejärgse montaažiga;

▼M1

- x) I lisa (osa M) F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide puhul jaotises M.A.613 osutatud komponendi hooldustõendi deklaratsioon:

„Tõendab, et lahtris 11 osutatud ja käesolevas lahtris kirjeldatud tööd on tehtud koosõlas määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) A jao F alajao nõuetega ning sellega seoses võib välja anda hooldustõendi, juhul kui käesolevas lahtris ei ole märgitud teisiti. TEGEMIST EI OLE MÄÄRUSE (EL) nr 1321/2014 II LISA (OSA 145) KOHASE HOOLDUSTÕENDIGA.”

▼B

Kui andmed trükitakse elektroonilist EASA vormi 1 kasutades, märkida sellesse lahtrisse andmed, mida ei saa muudesse lahtritesse märkida.

Lahtrid 13a–13e

Lahtreid 13a–13e käsitlevad üldnõuded. Ei kasutata hooldustõendi korral. Varjutada, tumedaks värvida või muul viisil ära märkida, et vältida tahtmatut või lubamatut kasutust.

*Lahter 14a***▼M1**

Asjakohas(t)esse lahtri(te)sse märgitakse lõpuleviidud tööde suhtes kehtivad nõuded. Kui märgitakse ära lahter „muud lahtris 12 täpsustatud nõuded”, tuleb lahtris 12 nimetada muu(de) lennukõlblikkuse järelevalveasutus(t)e nõuded. Ära tuleb märkida vähemalt üks lahter või vajaduse korral võib ära märkida mõlemad.

Kõikide hooldustööde kohta, mida on teinud määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid, tuleb ära märkida lahter „muud lahtris 12 täpsustatud nõuded” ning esitada lahtris 12 hooldustõendi deklaratsioon. Sel juhul viitavad sõnad „kui käesolevas lahtris ei ole täpsustatud teisiti” järgmistele juhtudele:

- a) hooldustöid ei ole jõutud lõpetada;
- b) hooldustööd on kaldunud kõrvale I lisa (osa M) nõutud standardist;

▼ M1

- c) hooldustööd on tehtud kooskõlas mõne muu kui I lisa (osa M) nõuetega. Sel juhul tuleb lahtris 12 viidata konkreetsele siseriiklikule õigusaktile.

Kõigi hooldustööde puhul, mida teevad määruse (EL) nr 1321/2014 II lisa (osa 145) A jao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid, viitavad sõnad „kui lahtris 12 ei ole täpsustatud teisiti” järgmistele juhtudele:

- a) hooldustöid ei ole jõutud lõpetada;
- b) hooldustööd on kaldunud kõrvale II lisa (osa 145) nõutud standardist;
- c) hooldustööd on tehtud kooskõlas mõne muu kui II lisa (osa 145) nõuetega. Sel juhul tuleb lahtris 12 viidata konkreetsele siseriiklikule õigusaktile.

▼ B*Lahter 14b. Volitatud isiku allkiri*

Sellesse lahtrisse märkida volitatud isiku allkiri. Lahtri tohivad allkirjastada üksnes isikud, kes on selleks pädeva asutuse eeskirjade ja põhimõtete alusel volitatud. Identifitseerimise hõlbustamiseks võib lisada volitatud isiku kordumatu numbr.

Lahter 14c. Hooldustõendi/loa number

Märkida hooldustõendi/loa number/viide. Selle numbr või viite annab pädev asutus.

Lahter 14d. Nimi

Märkida loetavalt lahtri 14b allkirjastanud isiku nimi.

Lahter 14e. Kuupäev

Märkida lahtri 14b allkirjastamise kuupäev, mis peab olema vormis pp = kuupäev kahekohalisena, kkk = kuu kolm esimest tähte, aaaa = aasta neljakohalisena.

Kasutaja/paigaldaja kohustused

Lisada hooldustõendile järgmine märgeline lõppkasutajate teavitamiseks sellest, et vorm ei vabasta neid nende kohustustest seoses artikli paigaldamise ja kasutamisega:

„KÄESOLEV HOOLDUSTÕEND EI ANNA AUTOMAATSELT ÕIGUST PAIGALDADA.

KUI KÄITAJA/PAIGALDAJA TÖÖTAB KOOSKÕLAS LAHTRIS 1 TÄPSUSTATUD LENNUNDUSASUTUSEST ERINEVA LENNUNDUSASUTUSE NÕUETEGA, ON OLULINE, ET KÄITAJA/PAIGALDAJA TAGAB, ET TEMA LENNUNDUSASUTUS AKTSEPTTEERIB LAHTRIS 1 NIMETATUD LENNUNDUSASUTUSE ARTIKLEID.

LAHTRID 13A JA 14A EI OLE PAIGALDUSTÕENDID. IGAL JUHUL PEAVAD ÕHUSÕIDUKI HOOLDUSTÖÖDE KIRJED SISALDAMA PAIGALDUSTÕENDIT, MIS ON VÄLJA ANTUD KOOSKÕLAS KÄITAJA/PAIGALDAJA SISERIIKLIKE ÕIGUSAKTIDEGA, ENNE KUI ÕHUSÕIDUK VÕIB LENNATA.”

1. Sertifitseerinud pädev asutus / riik		2. KÄITAMISSERTIFIKAAT EASA VORM 1			3. Vormi kontrollinumber
4. Organisatsiooni nimi ja aadress					
6. Artikkel	7. Kirjeldus	8. Osa number	9. Kogus	10. Seerianumber:	11. Seisund/töö
12. Märkused					
13a. Tõendab, et eespool nimetatud artiklid valmistati kooskõlas: ☐ heakskiidetud projekteerimisandmetega ja need on kõlblikud ohutuks kasutamiseks ☐ lahtris 12 nimetatud heakskiitmata projekteerimisandmetega		14a. ☐ Osas 145.A.50 sätestatud hooldustõend ☐ Muud lahtris 12 täpsustatud nõuded Tõendab, et kui lahtris 12 ei ole teisiti täpsustatud, on lahtris 11 nimetatud ja lahtris 12 kirjeldatud töö tehtud osaga 145 ja sellega seoses loetakse artiklid valmis kasutuselevõtuks.			
13b. Volitatud isiku allkiri		13c. Sertifikaadi/loa number	14b. Volitatud isiku allkiri		14c. Sertifikaadi/tõendi viitenumber
13d. Nimi		13e. Kuupäev (päev/kuu/aasta)	14d. Nimi		14e. Kuupäev (päev/kuu/aasta)
KÄITAJA/PAIGALDAJA KOHUSTUSED Käesolev sertifikaat ei anna automaatselt õigust artikli(te) paigaldamiseks. Kui käitaja/paigaldaja töötab kooskõlas lahtris 1 täpsustatud lennundusasutusest erineva lennundusasutuse nõuetega, on oluline, et käitaja/paigaldaja tagab, et tema lennundusasutus aktspteerib lahtris 1 nimetatud lennundusasutuse artikleid. Lahtrid 13a ja 14a ei ole paigaldustõendid. Igal juhul peab õhusõiduki hooldusregister sisaldama paigaldustõendit, mis on välja antud kooskõlas käitaja/paigaldaja siseriiklike määrustega, ette kui õhusõiduk võib lennata.					

▼ **B**

III liide

Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat — EASA vorm 15

▼ **M1**

[LIIKMESRIIK] Euroopa Liidu liikmesriik (*)	
LENNUKÕBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT Sertifikaadi viitenumber:	
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 on allpool nimetatud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kes on sertifitseeritud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) A jao G alajao kohaselt,	
[SERTIFITSEERITUD ORGANISATSIOONI NIMI JA AADRESS] Sertifikaadi viitenumber: [LIIKMESRIIGI KOOD].MG.[NNNN].	
kontrollitud järgmise õhusõiduki lennukõlblikkust kooskõlas komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa punktiga M.A.710:	
Õhusõiduki tootja:	.....
Tootja nimetus:	.....
Õhusõiduki registreerimistunnus:	.....
Õhusõiduki seerianumber:	.....
Õhusõiduk on kontrolli ajal lennukõlblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp: .....
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number: .....
1. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa punkti M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõlblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp: .....
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number: .....
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber: .....
2. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa punkti M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõlblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp: .....
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number: .....
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber: .....

EASA vormi 15b 4. versioon

(*) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

(**) V.a õhupallide ja õhulaevade puhul.

[LIIKMESRIIK]	
Euroopa Liidu liikmesriik (*)	
LENNUKÖBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT	
Sertifikaadi viitenumber:	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtiva määruse (EÜ) nr 216/2008 kohaselt tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS], et järgmine õhusõiduk:	
Õhusõiduki tootja:	
Tootja nimetus:	
Õhusõiduki registreerimistunnus:	
Õhusõiduki seerianumber:	
on kontrolli ajal lennukõblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp: .....
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number: .....
1. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa punkti M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp: .....
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number: .....
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber: .....
2. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa punkti M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp: .....
Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**):	
Allkiri:	Loa number: .....
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber: .....

EASA vormi 15a 4. versioon

(*) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

(**) V.a õhupallide ja õhulaevade puhul. õhupallide ja õhulaevade puhul

<p>[LIIKMESRIIK]</p> <p>Euroopa Liidu liikmesriik (*)</p> <p>LENNUKÕBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT (**)</p> <p>Sertifikaadi viitenumber: .....</p> <p>Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 on allpool nimetatud hooldusorganisatsioon, kes on sertifitseeritud vastavalt (valida sobiv variant)</p> <p>☐ komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) A jao F alajaole või</p> <p>☐ komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 II lisa (osa 145) A jaole,</p> <p>[SERTIFITSEERITUD ORGANISATSIOONI NIMI JA AADRESS]</p> <p>Sertifikaadi viitenumber: [LIIKMESRIIGI KOOD]. [MF või 145].[NNNN].</p> <p>kontrollitud järgmise õhusõiduki lennukõblikkust kooskõlas komisjoni määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa punkti M.A.901 alapunktiga I:</p> <p>Õhusõiduki tootja: .....</p> <p>Tootja nimetus: .....</p> <p>Õhusõiduki registreerimistunnus: .....</p> <p>Õhusõiduki seerianumber: .....</p> <p>Õhusõiduk on kontrolli ajal lennukõblik.</p> <p>Väljaandmise kuupäev: ..... Kehtivusaja lõpp: .....</p> <p>Plaaneri lennutunnid väljaandmise kuupäeval (**): .....</p> <p>Allkiri: ..... Loa number: .....</p>
--

EASA vormi 15c 1. versioon

(*) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

(**) Kohaldatakse vaid ääriks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite suhtes.

(***) V.a õhupallide ja õhulaevade puhul.

IV liide

Klassi- ja pädevussüsteem I lisa (osa M) F alajaos ja II lisa (osa 145) osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimiseks

1. Välja arvatud väiksemate organisatsioonide puhul, millele osutatakse punktis 12, sätestatakse punktis 13 osutatud tabelis I lisa (osa M) F alajao ja II lisa (osa 145) kohaste hooldusorganisatsioonide sertifitseerimise standardsüsteem. Organisatsioonile tuleb anda sertifikaat, millega antud õigused ulatuvad ühest klassist ja pädevusest koos piirangutega kuni kõigi klasside ja pädevusteni koos piirangutega.
2. Lisaks punktis 13 osutatud tabelile peab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon määratlema organisatsiooni käsiraamatus oma *tööde ulatuse*. Vt ka punkt 11.
3. Hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tööd piiritlevad pädeva asutuse kinnitatud sertifikaadi klassi(de) ja pädevus(t)e raames sertifikaadiga antud õiguste täpsed piirid. Seepärast on oluline, et sertifikaadiklass(id) ja pädevus(ed) ning organisatsiooni tööde ulatus on oleksid vastavuses.
4. *A-kategooria A-klassi pädevus* tähendab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib kooskõlas õhusõiduki tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada õhusõidukit ja kõiki komponente (sealhulgas mootoreid ja abijõuseadmeid) ainult siis, kui need komponendid on õhusõidukile paigaldatud. Sellele vaatamata võib selline sertifitseeritud A-klassi hooldusorganisatsioon komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustööd oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisahoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva punkti sätetega. Selleks puhuks on hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud kontrollimeetlus, mille peab heaks kiitma pädev asutus. Sellised hooldustööd on määratletud piirangute osas, mis tähistab ühtlasi sertifikaadi kehtivusala ulatust.
5. *A-kategooria B-klassi pädevus* tähendab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib kooskõlas mootori ja/või abijõuseadme tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada paigaldamata mootorit ja/või abijõuseadet ning mootori ja/või abijõuseadme komponente ainult siis, kui need komponendid on mootorile ja/või abijõuseadmele paigaldatud. Sellele vaatamata võib selline sertifitseeritud B-klassi hooldusorganisatsioon komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustööd oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisahoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva punkti sätetega. Sellised hooldustööd on määratletud piirangute osas, mis tähistab ühtlasi sertifikaadi kehtivusala ulatust. B-klassi pädevusega sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib baas- ja liinihoolduse käigus samuti hooldada paigaldatud mootoreid, tingimusel et tema käsiraamatus on selleks puhuks määratletud asjakohane kontrollimeetlus, mille on heaks kiitnud pädev asutus. Hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tööde ulatus peab sellise tegevusega kooskõlas olema, kui pädev asutus seda lubab.
6. *A-kategooria C-klassi pädevus* tähendab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib hooldada paigaldamata komponente (välja arvatud mootorid ja abijõuseadmed), mis on mõeldud paigaldamiseks õhusõidukile või mootorile/abijõuseadmele. Sellised hooldustööd on määratletud piirangute osas, mis

▼B

- tähistab ühtlasi sertifikaadi kehtivusala ulatust. C-klassi pädevusega sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib baas- ja liinihoolduse käigus või mootori/abijõuseadme hooldustöökojas samuti hooldada paigaldatud komponente, tingimusel et tema käsiraamatus on selleks puhuks määratletud asjakohane kontrollimenetlus, mille on heaks kiitnud pädev asutus. Hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tööde ulatus peab sellise tegevusega kooskõlas olema, kui pädev asutus seda lubab.
7. *A-kategooria D-klassi pädevus* on iseseisev klassipädevus, mis ei pruugi olla seotud konkreetse õhusõiduki, mootori või muu komponendiga. D1 pädevusmärke ehk mittepurustavate katsete pädevus on sertifitseeritud hooldusorganisatsioonile vajalik üksnes juhul, kui ta teeb sellised katsed eriülesandena teise organisatsiooni jaoks. A-, B- või C-kategooria klassipädevusega sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib mittepurustavaid katseid teha toodetega, mida ta hooldab vastavalt selliste katsete menetlusi sisaldavale hooldusorganisatsiooni käsiraamatule, omamata D1-klassi pädevust.
  8. II lisa (osa 145) kohase sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni puhul jagunevad *A-kategooria klassipädevused* baashoolduseks ja liinihoolduseks. Sellise organisatsiooni võib sertifitseerida kas baas- või liinihoolduseks või mõlemaks. Tuleks märkida, et liinihooldustöökojal, mis asub baashoolduse põhitöökojas, peab olema liinihoolduse sertifikaat.
  9. *Piirangute* osa annab pädevatele asutustele vajaliku paindlikkuse, et kohendada sertifikaat iga konkreetse organisatsiooni vajadustele. Pädevused märgitakse sertifikaadile üksnes juhul, kui need on asjakohaste piirangutega. Punktis 13 osutatud tabelis täpsustatakse võimalikud piirangute liigid. Kuigi hooldust nimetatakse kõigis klassipädevustes viimasena, võib õhusõiduki või mootoritüübi või tootja asemel rõhutada hooldustööd, kui see on organisatsiooni puhul asjakohasem (nt avioonikasüsteemide paigaldus ja seonduv hooldus). Sellekohane märgede piirangute osas näitab, et hooldusorganisatsioon on sertifitseeritud tegema hooldust kuni kõnealuse tüübini/tööni (see kaasa arvatud).
  10. A- ja B-klassi piirangute osas *seeriale, tüübile ja rühmale* viitamise puhul tähendab seeria teatavat tüüpi seeriat nagu Airbus 300 või 310 või 319 või Boeing 737-300-seeriat või RB211-524-seeriat või Cessna 150 või Cessna 172 või Beech 55-seeriat või Continental O-200-seeriat, jne; tüüp tähendab teatavat tüüpi või mudelit nagu Airbus 310-240-tüüp või RB 211-524 B4-tüüp või Cessna 172RG-tüüp (loetleda võib mis tahes arvul seeriaid või tüüpe); rühm tähendab nt ühe kolbmootoriga õhusõidukit Cessna või Lycoming vabalthingavaid kolbmootoreid jne.
  11. Kui kasutatakse *pikka hooldustööde loetelu*, mida võidakse sagedasti muuta, võib selliste muudatuste tegemiseks kasutada punkti M.A.604 alapunktis c ja punkti M.B.606 alapunktis c või punkti 145.A.70 alapunktis c ja punktis 145.B.40 osutatud kaudse heakskiitmise menetlust.
  12. Kui *hooldusorganisatsioonis* vastutab kõigi hooldustööde planeerimise ja tegemise eest *üks inimene*, on sellise organisatsiooni sertifikaadi õiguste ulatus piiratud. Suurimad lubatud piirangud on järgmised:

▼B

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG
KLASS: ÕHUSÕIDUKID	PÄDEVUS: A2, LENNUKID KUNI 5 700 KG	KOLBMOOTOR, KUNI 5 700 KG
KLASS: ÕHUSÕIDUKID	PÄDEVUS: A3, KOPTERID	ÜKS KOLBMOOTOR, KUNI 3 175 KG
KLASS: ÕHUSÕIDUKID	PÄDEVUS: A4, MUUD KUI PÄDEVUSEGA A1, A2 JA A3 ÕHUSÕIDUKID	PIIRANGUTETA
KLASS: MOOTORID	PÄDEVUS: B2, KOLBMOOTORID	ALLA 450 HJ
KLASS: MUUD KOMPO- NENDID KUI TÄISKOM- PLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕUSEADMED	C1 — C22	VASTAVALT HOOLDUS- TÖÖDE LOETELULE
KLASS: ERITÖÖD	D1, MITTEPURUSTAVAD KATSED	KATSEMETOODIKA TÄPSUSTADA

Tuleks märkida, et pädev asutus võib konkreetse organisatsiooni suutlikkusest sõltuvalt organisatsiooni sertifikaadiga antavate õiguste ulatust veelgi piirata.

13. Tabel

▼M1

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
ÕHUSÕIDUK	A1: Lennukid (üle 5 700 kg)	[pädevus kehtib üksnes II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide kohta] [märgitakse lennuki tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustööd] <i>Näide:</i> Airbus A320-seeria	[JAH/EI] (*)	[JAH/EI] (*)
	A2: Lennukid (kuni 5 700 kg)	[märgitakse lennuki tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustööd] <i>Näide:</i> DHC-6 Twin Otter-seeria Märkida, kas soovitude ja lennukõlblikkuse sertifikaatide väljaandmine on lubatud või mitte (võimalik vaid äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul)	[JAH/EI] (*)	[JAH/EI] (*)

▼ **M1**

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
	A3: Kopterid	[märgitakse kopteri tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)] <i>Näide: Robinson R44</i>	[JAH/EI] (*)	[JAH/EI] (*)
	A4: Muud kui A1, A2 ja A3 õhusõidukid	[märgitakse õhusõiduki kategooria (purilennuk, õhupall, õhulaev jne) tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)] Märkida, kas soovitude ja lennukõlblikkuse sertifikaatide väljaandmine on lubatud või mitte (võimalik vaid äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul)	[JAH/EI] (*)	[JAH/EI] (*)

▼ **B**

MOOTORID	B1: Turbiinmootorid	[märgitakse mootori seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)] <i>Näide: PT6A-seeria</i>		
	B2 Kolbmootorid	[märgitakse mootori tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)]		
	B3: abijõuseadmed (APU)	[märgitakse mootori tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)]		
MUUD KOMPO- NENDID KUI TÄISKOM- PLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕU- SEADMED (APU)	C1: Konditsioneerid ja hermetiseerimissüsteemid	[märgitakse õhusõiduki tüüp või tootja või komponendi tootja või konkreetne komponent ja/või viide hooldustööde loetelule käsiraamatus ja/või hooldustöö(d)] <i>Näide: PT6A kütuse kontrollsüsteem</i>		
	C2: Auto- maatjuhtimine			
	C3: Raadio- navigatsioon			
	C4: Uksed — luugid			
	C5: Elektrisüsteemid ja tuled			
	C6: Varustus			
	C7: Mootor — abijõuseadmed			
	C8: Juhtimisseadmed			
	C9: Kütus			

▼ **B**

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
	C10: Kopter rootorid —			
	C11: Kopter ülekandesüsteem —			
	C12: Hüdraulika			
	C13: Mõõteriistad			
	C14: Telik			
	C15: Hapnikusüsteem			
	C16: Propellerid			
	C17: Pneumosüsteem			
	C18: Jää-, vihma-, tule- tõrjesüsteemid			
	C19: Aknad			
	C20: Konstruktsioonid			
	C21: Ballastvesi			
	C22: Veojõu suurendamine			
ERITÖÖD	D1: Mittepurustavad katsed	[märgitakse konkreetsed mittepurustavad katsemeetodid]		

▼ **M1**

(*) Mittevajalik läbi kriipsutada.

V liide

I lisa (osa M) F alajaos osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaat

Lk 1/2

[LIIKMESRIIK (*)]
Euroopa Liidu liikmesriik (**)

HOOLDUSORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].MF.[XXXX]

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EL) nr 1321/2014 ning allpool kirjeldatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et

[ORGANISATSIOONI NIMI JA ADDRESS]

on määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) A jao F alajaole vastav hooldusorganisatsioon, kellel on lubatud hooldada sertifikaadiga antud õigustes loetletud tooteid, osi ja seadmeid ning anda välja nendega seotud hooldustöendeid, kasutades eespool osutatud viitenumbreid, ja anda vastava sätte olemasolu korral pärast sertifikaadiga antud õigustes loetletud õhusõidukite lennukõlblikkuse kontrollimist välja lennukõlblikkuse kontrolli soovitusi ja sertifikaate vastavalt sama määruse I lisa (osa M) punkti M.A.901 alapunktile I.

TINGIMUSED:

1. Sertifikaat kehtib üksnes I lisa (osa M) A jao F alajaos osutatud sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud valdkonnas.
2. Sertifikaat nõuab sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kirjeldatud protseduuride täitmist.
3. Sertifikaat kehtib, kuni sertifitseeritud hooldusorganisatsioon täidab määruse (EL) nr 1321/2014 I lisa (osa M) nõudeid.
4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.

Algse väljaandmise kuupäev: .....

Käesoleva versiooni kuupäev: .....

Versiooni nr: .....

Allkiri: .....

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vormi 3-MF 3. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

Lk 2/2

HOOLDUSORGANISATSIOONILE CERTIFIKAADIGA ANTUD ÕIGUSED

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*),MF.XXXX

Organisatsioon: [ORGANISATSIOONI NIMI JA AADRESS]

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG
ÕHUSÕIDUK (**)	(***)	(****)
	(***)	(****)
MOOTORID (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
MUUD KOMPONENDID KUI TÄISKOMPLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕUSEADMED (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
ERITÖÖD (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)

Sertifikaat kehtib üksnes sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatu sertifikaadiosas määratletud toodete, osade ja seadmete ning tegevuse suhtes.

Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu viide: .....

Algse väljaandmise kuupäev: .....

Viimase kinnitatud versiooni kuupäev ..... Versiooni nr: .....

Allkiri: .....

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vormi 3-MF 3. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

(***) Lisada asjakohane pädevus ja piirang.

(****) Lisada asjakohane piirang ja märkida, kas soovitude ja lennukõlblikussertifikaadi väljaandmine on lubatud või mitte (võimalik vaid äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul, kui organisatsioon kontrollib lennukõlblikkust hooldusprogrammi kohase aastaülevaatusega samal ajal).

VI liide

I lisa (osa M) G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust korraldava organisatsiooni sertifikaat

[LIIKMESRIIK] (*)
Euroopa Liidu liikmesriik (**)

JÄTKUVAT LENNUKÕLBLIKKUST TAGAVA ORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).MG.XXXX (viide: AOC XX.XXXX)]

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EÜ) nr 2042/2003 ning allpool täpsustatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et

[ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]

on määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kellel on lubatud hallata sertifitseerimisgraafikus nimetatud õhusõidukite jätkuvat lennukõlblikkust ning anda pärast nimetatud määruse I lisa jaotisas M.A.710 määratletud lennukõlblikkuse kontrollimist soovitusi ja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate ning anda välja sama määruse I lisa (M osa) jaotise M.A.711 punktis c täpsustatud lennulusid.

TINGIMUSED

1. Sertifikaat kehtib üksnes määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud valdkonnas.
2. Sertifikaadi kehtivuse säilimiseks tu leb täita määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatus määratletud menetlusi.
3. Sertifikaat kehtib, kuni jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon vastab määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) nõuetele.
4. Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon sõlmib oma kvaliteedi tagamise süsteemi alusel alltöövõtulepingu teenuse saamiseks ühelt või mitmelt organisatsioonilt, jääb käesolev sertifikaat kehtima tingimusel, et lepingu sõlminud organisatsioon(id) ei riku kohaldatavaid lepingujärgseid kohustusi.
5. Kui tingimused 1-3 on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.
Kui käesolev vorm väljastatakse ka lennuettevõtja sertifikaadi omanikele, kirjutatakse viitele peale standardnumbri ka lennuettevõtja sertifikaadi number ning tingimus 5 asendatakse järgmiste lisatingimustega:
6. Sertifikaat ei anna õigust kasutada punktis 1 osutatud tüüpi õhusõidukeid. Selle õiguse annab lennuettevõtja sertifikaat.
7. Lennuettevõtja sertifikaadi lõppemisel, peatamisel või kehtetuks tunnistamisel kaotab käesolev sertifikaat lennuettevõtja sertifikaadile märgitud õhusõidukite suhtes automaatselt kehtivuse, välja arvatud juhul, kui pädev asutus on selgesõnaliselt sätestanud teisiti.
8. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.

Algse väljaandmise kuupäev: .....

Allkiri: .....

Käesoleva versiooni kuupäev: ..... Versiooni nr: .....

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

Lk ..... / .....

Lk 2/2

JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST TAGAVA ORGANISATSIOONI SERTIFITSEERIMISGRAAFIK

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).MF.XXXX

(viide: AOC XX.XXXX)

Organisatsioon: [ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]

Õhusõiduki tüüp/seeria/rühm	Lennukõblikkuse kontrollimine lubatud	Kinnitatud lennuload	Kvaliteedi tagamise süsteemi alusel töötav(ad) organisatsioon(id)
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	

Käesolev sertifitseerimisgraafik hõlmab üksnes tegevust, mis on määratletud jätkuvat lennukõblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatu sertifikaadiga antavate õiguste ulatust käsitlevas osas....

Jätkuvat lennukõblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatu viide .....

Algse väljaandmise kuupäev: .....

Allkiri: .....

Käesoleva versiooni kuupäev: ..... Versiooni nr: .....

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 14, versioon 3

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

(***) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

▼B*VII liide***Keerulised hooldustööd**

Järgmised hooldustööd on punkti M.A.502 alapunkti d alapunktis 3, punkti M.A.801 alapunkti b alapunktis 2 ja punkti M.A.801 alapunktis c osutatud keerulised hooldustööd:

1. Järgmiste plaanerosade muutmine, parandamine või asendamine neetamise, kokkuliitmise, lamineerimise või keevitamise teel:
  - a) karptala;
  - b) stringer või kõõluosa;
  - c) tala;
  - d) tala vöö;
  - e) sõrestiktala osa;
  - f) tala sein;
  - g) paatlennuki kere või ujuki kiilu- või külgkiilu osa;
  - h) tiiva või saba laineplekist surveelement;
  - i) tiiva pearibi;
  - j) tiiva või saba pinna kaldtugi;
  - k) mootori kinnitus;
  - l) kere pikitala või sõrestik;
  - m) külgtala, rõhttala või vaheseina osa;
  - n) istme kinnitusalus või konsool;
  - o) istme siinide asendamine;
  - p) teliku konsool või kaldtugi;
  - q) telg;
  - r) ratas; ja
  - s) suusk või suusakarkass, välja arvatud vähehõõrduva pinde väljavahetamine.
2. Järgmiste osade muutmine või remont:
  - a) õhusõiduki või õhusõiduki ujuki väliskest, kui töös on vaja kasutada tuge, alust või kinnitust;
  - b) õhusõiduki väliskest, millele avalduvad hermetiseerumisel suured survekoormused, kui kesta vigastus on mis tahes suunas üle 15 cm (6 tolli);
  - c) juhtimissüsteemi koormust kandev osa, kaasa arvatud juhisesambad, pedaalid, võllid, kvadrandid, nookurid, pöördtorud, juhtsarved ning sepi- või valukonsoolid, kuid välja arvatud

▼B

- i) remondipleisside või kaabliarmatuuri vormpinnidega stantsimine; ning
  - ii) neediga kinnitatud vastastakttoru otsiku väljavahetamine ja
- d) mis tahes muu punktis 1 nimetamata konstruktsiooniosa, mille tootja on oma hoolduskäsiraamatus, konstruktsiooniremonditööde käsiraamatus või jätkuva lennukõlblikkuse juhendis määranud põhikonstruktsiooniosaks.
3. Järgmised kolbmootorile tehtavad hooldustööd:
- a) kolbmootori lahtivõtmine ja hilisem kokkupanemine muul eesmärgil kui selleks, et i) pääseda ligi silinder-kolb seadistele või ii) eemaldada tagumine lisakate õlipumba seadiste kontrollimiseks ja/või asendamiseks, juhul kui sellise töö käigus ei asendata ega paigutata tagasi sisemisi telikuid;
  - b) reduktorite lahtivõtmine ja hilisem kokkupanemine;
  - c) liidete keevitamine ja kõvajoodisega jootmine, mis ei ole väiksed keevitustööd, mida teeb asjakohaselt sertifitseeritud või volitatud keevitaja väljalaskekomponentidele, kuid mille puhul komponente ei asendata;
  - d) seadmete üksikute osade liigutamine, mida tarnitakse stendikatsete seadmetena, välja arvatud hoolduses tavapäraselt asendatavate või kohandatavate osade asendamine või kohandamine.
4. Propelleri tasakaalustamine, välja arvatud:
- a) staatilise tasakaalustamise sertifitseerimiseks, kui see on nõutav hoolduskäsiraamatus;
  - b) paigaldatud propellerite dünaamiline tasakaalustamine elektroonilist tasakaalustamiseadet kasutades, kui see on lubatud hoolduskäsiraamatus või muudes heakskiidetud lennukõlblikkuse dokumentides.
5. Kõik lisatööd, mis nõuavad:
- a) eritööriistu, -seadmeid või -vahendeid; või
  - b) olulist kooskõlastamist tööde pika kestuse ja paljude isikute kaasatuse tõttu.

VIII liide

Omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööd

Peale I lisa (osa M) sätestatud nõuete peavad enne omanik-piloodi hooldustöödena tehtavaid mis tahes hooldustöid olema täidetud järgmised aluspõhimõtted.

a) Pädevus ja vastutus

1. Omanik-piloot vastutab alati kõigi enda tehtud hooldustööde eest.
2. Enne mis tahes omanik-piloodi hooldustööde tegemist peab omanik-piloot veenduma, et ta on asjaomase töö tegemiseks pädev. Omanik-piloodid peavad ennast kurssi viima oma õhusõidukile tehtavate standardsete hooldustöödega ning õhusõiduki hooldusprogrammiga. Kui omanik-piloot ei ole teostatava töö tegemiseks pädev, ei tohi ta seda ise ette võtta.
3. Omanik-piloot (või käesoleva lisa A jao G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust korraldav organisatsioon, kellega omanik-piloot on sõlminud lepingu) on vastutav selle eest, et kooskõlas nende aluspõhimõtetega määratakse omanik-piloodi hooldustööd kindlaks hooldusprogrammis ning tagatakse dokumentide õigeaegne ajakohastamine.
4. Hooldusprogrammi peab heaks kiitma kooskõlas punktiga M.A.302.

b) Hooldustööd

Omanik-piloot võib teha lihtsaid visuaalseid ülevaatusi või toiminguid, et kontrollida plaaneri, mootorite, süsteemide ja komponentide üldist seisukorda, ilmseid kahjustusi ja normaalset toimimist.

Omanik-piloot ei tohi teostada hooldustööd juhul, kui:

1. see on suurel määral seotud ohutusega ning selle ebaõige teostamine mõjutaks oluliselt õhusõiduki lennukõlblikkust, või kui see on lennuohutust mõjutav hooldustöö kooskõlas punkti M.A.402 alapunktiga a; ja/või
2. see nõuab suurte komponentide või suurte seadiste eemaldamist; ja/või
3. seda tehakse vastavalt lennukõlblikkusdirektiividele või lennukõlblikkuse piirangule, välja arvatud juhul, kui see on lennukõlblikkusdirektiivis või lennukõlblikkuse piirangus konkreetselt lubatud; ja/või
4. see nõuab eritööriistade ja kalibreeritud tööriistade kasutamist (välja arvatud dünamomeetiline võti ja kinnituspress); ja/või
5. see nõuab katseseadmete kasutamist või erikatsete tegemist (nt mittepurustavad katsed, süsteemide testid või avioonikaseadmete töökõlblikkuse kontrollid); ja/või
6. see koosneb mis tahes planeerimata eriülevaatusetest (nt raske maandumise kontroll); ja/või

▼B

7. see mõjutab süsteeme, mis on olulised instrumentaallennureeglite (IFR) järgi teostatavatel lendudel; ja/või
8. see sisaldub käesoleva lisa VII liites või komponentide hooldustööde loetelus kooskõlas punkti M.A.502 alapunktidega a, b, c või d; ja/või

▼M1

9. see on osa aastaülevaatuses või 100 tunni kontrollist, mis on sätestatud punkti M.A.302 alapunktis i kirjeldatud minimaalses ülevaatusprogrammis.

Punktides 1–9 loetletud kriteeriume ei saa tühistada vähem piiravate suunistega, mis on välja antud kooskõlas punkti M.A.302 alapunktis d osutatud hooldusprogrammiga.

▼B

Õhusõiduki lennukäsiraamatus kirjeldatud mis tahes töid õhusõiduki lennuks ettevalmistamiseks (näiteks purilennuki tiibade kinnitamine või lennueelne lennukõlblikuskontroll) käsitatakse piloodi ülesannetena ning mitte omanik-piloodi hooldustöödena, seepärast ei ole nende puhul hooldustööend nõutav.

c) Omanik-piloodi hooldustööd ja nende dokumenteerimine

Punktis M.A.401 osutatud tehnilised normdokumendid peavad olema omanik-piloodi tehtavate hooldustööde ajal alati kättesaadavad ning neid tuleb hooldustööde tegemisel järgida. Omanik-piloodi hooldustöös osutatud andmete üksikasjad peab lisama hooldustööendile kooskõlas punkti M.A.803 alapunktiga d.

Omanik-piloot peab teavitama jätkuvat lennukõlblikkust korraldavat sertifitseeritud organisatsiooni, kes vastutab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse eest (kui sellise organisatsiooniga on leping sõlmitud), mitte hiljem kui 30 päeva pärast omanik-piloodi hooldustööde lõpetamist kooskõlas punkti M.A.305 alapunktiga a.

▼B*II LISA***(osa 145)**

SISUKORD

145.1 Üldsätted

A JAGU – TEHNILISED NÕUDED

- 145.A.10 Reguleerimisala
- 145.A.15 Taotlemine
- 145.A.20 Sertifikaadi tingimused
- 145.A.25 Nõuded tööruumidele
- 145.A.30 Nõuded töötajatele
- 145.A.35 Volitatud lennundustehnilised töötajad ja tugitöötajad

▼M1

- 145.A.36 Lennukõlblikkust kontrollivaid töötajaid käsitlevad kirjed

▼B

- 145.A.40 Seadmed, tööriistad ja materjalid
- 145.A.42 Komponentide vastuvõtmine
- 145.A.45 Tehnilised normdokumendid
- 145.A.47 Hoolduse planeerimine
- 145.A.50 Hooldustõendite väljaandmine

▼M1

- 145.A.55 Hooldustõid ja lennukõlblikkuse kontrolli käsitlevad kirjed

▼B

- 145.A.60 Juhtumitest teatamine
- 145.A.65 Ohutuse- ja kvaliteedipoliitika, hooldustööde tegemise kord ning kvaliteedisüsteem
- 145.A.70 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat
- 145.A.75 Organisatsiooni õigused
- 145.A.80 Organisatsiooni piirangud
- 145.A.85 Muudatused organisatsioonis
- 145.A.90 Organisatsiooni sertifikaadi kehtivus
- 145.A.95 Puudused

B JAGU – MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE

- 145.B.1 Reguleerimisala
- 145.B.10 Pädev asutus
- 145.B.15 Mitmes liikmesriigis asuvad organisatsioonid
- 145.B.20 Esialgne sertifikaat
- 145.B.25 Sertifikaadi väljaandmine
- 145.B.30 Sertifikaadi pikendamine
- 145.B.35 Muudatused

▼B

- 145.B.40 Muudatused hooldusorganisatsiooni käsiraamatus
- 145.B.45 Sertifikaatide kehtetuks tunnistamine, peatamine ja nendele piirangute kehtestamine
- 145.B.50 Puudused
- 145.B.55 Dokumentide säilitamine
- 145.B.60 Erandid

I liide — Komponenti hooldustõend — EASA vorm 1

II liide — Klassi- ja pädevussüsteem I lisa (osa M) F alajaos ja II lisas (osa 145) osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimiseks

III liide — II lisas (osa 145) osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaadi näidis

IV liide — Punkti 145.A.30 alapunkti j alapunktides 1 ja 2 osutatud kvalifitseerimata töötajate kasutamise tingimused vastavalt III lisale (osa 66)

145.1 Üldosa

Käesolevas osas tähendab pädev asutus:

1. organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on liikmesriigis, kõnealuse liikmesriigi määratud asutust; või
2. organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on kolmandas riigis, ametit.

A JAGU

TEHNILISED NÕUDED

145.A.10 Reguleerimisala

Käesolevas alajaos on sätestatud nõuded, millele organisatsioon peab vastama, et saada õhusõidukite ja komponentide hooldusorganisatsiooni sertifikaat või et seda pikendataks.

145.A.15 Taotlemine

Sertifikaadi või selle muutmise taotlus tuleb esitada pädevale asutusele pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

145.A.20 Sertifikaadi tingimused

Organisatsioon täpsustab sertifikaadiga hõlmatud tööd oma käsiraamatus (kõikide klasside ja pädevuste tabel on esitatud I lisa (osa M) IV liites).

145.A.25 Nõuded tööruumidele

Organisatsioon tagab, et:

- a) kõikide plaanijärgsete tööde jaoks on olemas tööruumid ja eelkõige selle, et need on kaitstud ilmastiku eest. Vajaduse korral asuvad eritöökojad ja -ruumid eraldi, tagamaks, et töökoha ja keskkonna saastamine on ebatõenäoline.

▼B

1. Õhusõidukite plaanijärgseks baashoolduseks peavad olema olema piisavalt suured angaarid;
  2. komponentide plaanijärgseks hoolduseks peavad olema olema piisavalt suured töökojad.
- b) Alapunktis a osutatud plaanijärgse töö juhtimiseks ja volitatud lennundustehniliste töötajate jaoks peavad olema olema kontoriruumid, et viimased saaksid oma kohustusi täita nii, et see toetab õhusõidukite heade hooldusstandardite täitmist.
- c) Kogu töökeskkond, kaasa arvatud õhusõidukite angaarid, komponentide hooldustöökojad ja kontoriruumid peavad sobima nendes tehtavateks töödeks ning eelkõige vastama erinõuetele. Töökeskkond peab olema selline, et see ei kahjustaks töötajate efektiivsust, välja arvatud juhul, kui see on tingitud konkreetse töö erilaadist:
1. temperatuur peab olema selline, et töötajad saavad oma kohustusi täita tarbetu ebamugavustundeta;
  2. tolmu ja muud õhusaastet tohib olla üksnes minimaalselt ja töökohas mitte kunagi nii palju, et seda on võimalik näha õhusõiduki/komponendi pinnal. Kui tolm või muu õhusaaste on moodustanud nähtava pinnasaaste, tuleb kõik tundlikud süsteemid kinni katta, kuni vastuvõetavad tingimused on taastatud;
  3. valgustus peab olema selline, et kõiki ülevaatus- ja hooldustöid on võimalik teha tulemuslikult;
  4. müra ei tohi häirida töötajad ülevaatus- ja hooldustööde tegemisel. Kui müraallikat ei ole võimalik vaiksemaks reguleerida, tuleb asjaomastele töötajatele anda kuulmiskaitsevahendid, et liigmüra ei häiriks neid ülevaatus- ja hooldustööde tegemise ajal;
  5. kui mõne töö jaoks on vaja eespool sätestatud erinevaid keskkonnatingimusi, lähtutakse nendest tingimustest. Eritingimused on kindlaks määratud tehnilistes normdokumentides;
  6. liinihoolduse töökeskkond peab olema selline, et iga konkreetset hooldus- või ülevaatus- ja hooldustööd on võimalik teha häirimatult. Seepärast tuleb hooldus- või ülevaatus- ja hooldustööde tegemine juhul, kui töökeskkonna tingimused langevad temperatuuri, niiskuse, rahe, jää, tuule, valguse, tolmu või muu õhusaaste poolest vastuvõetamatule tasemele, peatada, kuni rahuldavad tingimused on taastatud.
- d) Komponentide, seadmete, tööriistade ja materjalide hoidmiseks peavad olema eraldatud turvalised hoiuruumid. Hoidmisel tuleb tagada, et kasutuskõlblikud komponendid ja materjalid on eraldatud kõikidest kasutuskõlbmatutest komponentidest, materjalidest, seadmetest ja tööriistadest. Hoiutingimused peavad vastama tootja juhiste, et hoitavad esemed ei kahjustuks. Juurdepääs hoiuruumidele on üksnes volitatud töötajatel.

▼B**145.A.30 Nõuded töötajatele**

- a) Organisatsioon nimetab ametisse tegevjuhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik kliendi poolt tellitud hooldustööd on rahastatud ning läbi viidud käesoleva osa nõuete kohaselt. Tegevjuht:
1. tagab, et hooldustööde tegemiseks kooskõlas punkti 145.A.65 alapunktiga b ja organisatsiooni sertifikaadiga on olemas kõik vajalikud vahendid;
  2. kehtestab ja viib ellu punkti 145.A.65 alapunktis a kindlaks määratud ohutus- ja kvaliteedipoliitikat;
  3. tõendab, et tal on olemas põhiteadmised käesoleva lisa (osa 145) kohta.
- b) Organisatsioon nimetab ametisse isiku või isikute rühma, kelle kohustuste hulka kuulub selle tagamine, et organisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid. See isik või isikute rühm allub tegevjuhile.
1. Kõnealune isik või isikute rühm esindab organisatsiooni hooldustööde juhtimise struktuuri ning vastutab kõikide käesolevas osas kindlaksmääratud ülesannete täitmise eest.
  2. Kõnealuse isiku või isikute rühma liikmete nimed ja tunnistused tuleb esitada pädevale asutusele selle kehtestatud vormis ja viisil.
  3. Kõnealune isik või isikute rühma liikmed peavad suutma tõendada, et neil on olemas asjaomased teadmised ning piisavad kogemused õhusõidukite ja komponentide hooldamisel ja et nad tunnevad hästi käesolevat osa.
  4. Kodukorras tuleb kindlaks määrata, kes asendab eespool osutatud isikut või isikute rühma liiget pikema äraoleku korral.
- c) Alapunktis a nimetatud tegevjuht määrab ametisse isiku, kes vastutab kvaliteedisüsteemi, kaasa arvatud sellega seotud punkti 145.A.65 alapunktis c nõutava tagasiside andmise korra täitmise eest. Sellel isikul peab olema võimalik suhelda tegevjuhiga vahetult, et tegevjuht saaks olla nõuetekohaselt kursis kvaliteedi ja nõuete täitmiseiga seotud küsimustega.
- d) Organisatsioonil peab olema hooldusega seotud inimtöötundide plaan, milles nähtub, et organisatsioonil on piisavalt töötajaid planeerimiseks, tööde tegemiseks, juhatamiseks, ülevaatuste tegemiseks ja kvaliteedi kontrollimiseks kooskõlas organisatsiooni sertifikaadiga. Peale selle peab organisatsioonil olema kord nende tööde ülehindamiseks, mida tehakse siis, kui töötajaid on mis tahes vahetuses või muul ajavahemikul plaanijärgsest vähem.
- e) ► **M1** Organisatsioon peab pädeva asutusega kooskõlastatud korras ja tingimustel kindlaks määrama mis tahes hooldustöödega, hooldusprogrammide koostamisega, lennukõlblikkuse läbivaatamise ja korraldamisega ja/või kvaliteediaudititega tegelevate töötajate pädevuse ja seda kontrollima. ◀ Peale konkreetse töö tegemiseks vajalike eriteadmiste peab pädevus hõlmama teadmisi inimfaktorite ja inimvõimete kohta, mis vastavad selle isiku ülesannetele organisatsiooni ees. Inimfaktorid on põhimõtted, mis kehtivad lennunduses

▼B

õhusõidukite ehitamise, sertifitseerimise, käitamise ning hooldamise ja töötajate koolitamise suhtes ning millega püütakse saavutada inimeste ja muude süsteemiosade ohutut vastastikust toimimist, võttes asjakohaselt arvesse inimvõimeid. Inimvõimed on inimese võimekus ja piiratus, mis mõjutab lennunduses ohutust ja efektiivsust.

- f) Organisatsioon tagab, et töötajad, kes teevad ja/või kontrollivad õhusõidukite konstruktsiooni ja/või komponentide mittepurustavaid katseid seoses jätkuva lennukõlblikkusega, on selleks kvalifitseeritud vastavalt Euroopa standardile või mõnele muule, sellega samaväärsele ja ameti poolt tunnustatud standardile. Töötajad, kes täidavad muid eriülesandeid, peavad olema kvalifitseeritud vastavalt ametlikele standarditele. Erandina käesolevast lõikest võivad alapunktis g ning alapunkti h alapunktides 1 ja 2 määratletud töötajad, kellel on III lisa (osa 66) kohane B1- või B3-kategooria kvalifikatsioon, teha ja/või kontrollida mittepurustavaid katseid värvimeetodil.
- g) Kui alapunktis j ei ole sätestatud teisiti, peavad igal õhusõidukeid hooldaval organisatsioonil olema liinihoolduseks asjaomase õhusõidukitüübi pädevusega volitatud lennundustehnilised töötajad, kellel on III lisa (osa 66) ja punkti 145.A.35 kohane B1-, B2- või B3-kategooria kvalifikatsioon (vastavalt vajadusele).

Peale selle võib õhusõidukeid hooldav organisatsioon kasutada väiksemateks plaanijärgseteks liinihooldustöödeks ja lihtsamate defektide kõrvaldamiseks asjakohase koolituse saanud volitatud lennundustehnilisi töötajaid, kellel on punkti 66.A.20 alapunkti a alapunktis 1 ja punkti 66.A.20 alapunkti a alapunkti 3 alapunktis ii kirjeldatud õigused ning III lisa) (osa 66) ja punkti 145.A.35 kohane kvalifikatsioon. Selliste volitatud lennundustehniliste töötajate olemasolu ei tähenda, et puudub vajadus B1-, B2- või B3-kategooria kvalifikatsiooniga (vastavalt vajadusele) lennundustehniliste töötajate järele.

- h) Kui alapunktis j ei ole sätestatud teisiti, peab igal õhusõidukeid hooldaval organisatsioonil:
1. olema suurte õhusõidukite baashoolduse jaoks vastava õhusõidukitüübi pädevusega volitatud lennundustehnilised töötajad, kel on osa 66 ja punkti 145.A.35 järgi C-kategooria kvalifikatsioon. Peale selle peab organisatsioonil olema piisavalt vastava õhusõidukitüübi pädevusega töötajaid, kellel on osa 66 ja punkti 145.A.35 kohane B1- või B2-kategooria kvalifikatsioon (vastavalt vajadusele) C-kategooria volitatud lennundustehniliste töötajate toetamiseks.
  - i) Enne seda, kui C-kategooria volitatud lennundustehnilised töötajad annavad välja hooldustõendi, tagavad B1- ja B2-kategooria tugitöötajad, et kõik asjaomased tööd või kontrollid on vastavalt kehtivatele nõuetele tehtud.
  - ii) Organisatsioon peab selliste B1- ja B2-kategooria tugitöötajate kohta nimekirja.

▼B

- iii) C-kategooria volitatud lennundustehnilised töötajad tagavad, et alapunkti i nõuded on täidetud ning kõik kliendi poolt nõutud tööd konkreetse baashoolduse või töödepaketi raames on tehtud ning samuti hindab iga tegemata jäänud töö puhul, kas seda oleks vaja teha või on õhusõiduki käitajaga võimalik kokku leppida töö edasilükkamises mõne teise kontrolli või tähtajani.
2. olema muude õhusõidukite kui suurte õhusõidukite baashoolduseks kas:
- i) asjaomase õhusõidukitüübipädevuse ja III lisa (osa 66) ja punkti 145.A.35 kohase B1-, B2- või B3-kategooria kvalifikatsiooniga (vastavalt vajadusele) volitatud lennundustehnilised töötajad või
- ii) asjaomase õhusõidukitüübipädevuse ja C-kategooria kvalifikatsiooniga volitatud lennundustehnilised töötajad, keda abistavad punkti 145.A.35 alapunkti a alapunktis i kindlaksmääratud tugitöötajad.
- i) Komponente hooldavad volitatud lennundustehnilised töötajad peavad vastama III lisa (osa 66) nõuetele.
- j) Erandina alapunktidest g ja h ning seoses kohustusega järgida III lisa (osa 66) nõudeid võib organisatsioon kasutada järgmiselt kvalifitseeritud volitatud lennundustehnilisi töötajaid:
1. kui organisatsiooni tööruumid asuvad väljaspool ühendust ja käesoleva lisa IV liite tingimused täidetud, võivad tema volitatud lennundustehnilised töötajad olla kvalifitseeritud vastavalt selle riigi lennunduseeskirjadele, mille registrisse on organisatsiooni tööruumid kantud;
  2. kui liinihooldust tehakse mõne sellise organisatsiooni tööruumides, mille asukoht on väljaspool ühendust, ja käesoleva lisa IV liite tingimused on täidetud, võivad volitatud lennundustehnilised töötajad olla kvalifitseeritud vastavalt selle riigi lennunduseeskirjadele, kus asub liinihoolduskoht;
  3. sellise lennukõlblikkusdirektiivi puhul, millega nähakse ette korduvad lennueelsed lennukõlblikkuskontrollid ja konkreetselt, et seda direktiivi tohib järgida lennumeeskond, võib organisatsioon anda õhusõiduki komandörile ja/või pardainsenerile selle lennumeeskonna liikme loa põhjal piiratud kehtivusega hooldustöendite väljaandmise volituse. Organisatsioon peab aga tagama, et kõnealused lennumeeskonna liikmed on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita lennukõlblikkusdirektiive vastavalt kehtivatele nõuetele;
  4. kui õhusõidukit käitatakse hoolduskohast kaugel, võib organisatsioon anda komandörile ja/või pardainsenerile nende lennumeeskonna liikme loa põhjal piiratud kehtivusega hooldustöendite väljaandmise õiguse, kui ta on veendunud, et nad on

▼ B

saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita konkreetseid ülesandeid vastavalt kehtivatele nõuetele. Käesoleva punkti sätteid tuleb üksikasjalikult kirjeldada käsiraamatu protseduuris;

5. järgmistel ettenägematutel juhtudel, kui õhusõidukit hoitakse maal mujal kui oma põhibaasis, kus ei ole asjakohaseid volitatud lennundustehnilisi töötajaid, võib organisatsioon, millega on sõlmitud leping tehnilise toetuse pakkumise kohta, anda välja erandvolituse hooldustõendite väljaandmiseks:
  - i) ühele oma töötajatest, kellel on sarnase tehnilise varustuse, konstruktsiooni ja süsteemidega õhusõiduki tüübi volitus; või
  - ii) isikule, kellel on vähemalt viis aastat hoolduskogemusi ning rahvusvahelise tsiviillennundusorganisatsiooni (ICAO) kehtiv lennundustehnilise töötaja luba, mis on antud välja selle õhusõidukitüübi kohta, mille kohta on vaja hooldustõendeid välja anda, tingimusel et samas kohas ei ole ühtki käesoleva osa alusel sertifitseeritud organisatsiooni ning organisatsioonil, millega on leping sõlmitud, on olemas tõendid selle isiku kogemuste ja loa kohta.

► **M1** Igal käesolevas alapunktis kindlaksmääratud juhul tuleb seitsme päeva jooksul pärast eespool nimetatud volituse väljaandmist teatada sellest pädevale asutusele. ◀ Hooldustõendite väljaandmise erandvolituse välja andnud organisatsioon tagab, et mõni asjakohase sertifikaadiga organisatsioon kontrollib üle kõik hooldustööd, mis võivad mõjutada lennuohutust.

▼ M1

- k) Organisatsioonil, kes kontrollib äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite lennukõlblikkust ja annab välja asjakohaseid lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate vastavalt punkti M.A.901 alapunktile I, peavad olema lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kellel on punkti M.A.901 alapunkti I alapunkti I kohane kvalifikatsioon ja volitused.
- l) Organisatsioonil, kes tegeleb äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA2 õhusõidukite hooldusprogrammi koostamise ja heakskiitmise menetlemisega vastavalt punkti M.A.201 alapunkti e alapunktile ii, peavad olema kvalifitseeritud töötajad, kes suudavad tõendada, et neil on asjakohased teadmised ja kogemused.

▼ B**145.A.35 Volitatud lennundustehnilised töötajad ja tugitöötajad**

- a) Lisaks punkti 145.A.30 alapunktides g ja h sätestatud asjakohaste nõuete täitmisele peab organisatsioon tagama, et volitatud lennundustehnilistel töötajatel ning tugitöötajatel on olemas piisavad teadmised hooldatava õhusõiduki ja/või selle komponentide ning nendega seotud organisatsiooni kodukorra kohta. Volitatud lennundustehniliste töötajate puhul tuleb selles veenduda enne hooldustõendite väljaandmise volituse andmist või selle uuesti väljaandmist.
  - i) Tugitöötajad on need III lisa (osa 66) kohast B1-, B2- ja/või B3-kategooria lennundustehnilise töötaja luba omavad töötajad, kellel on asjaomase õhusõiduki tüübipädevus, kes on seotud baashoolduse tegemisega ja kes ei pea tingimata omama hooldustõendite väljaandmise õigust.

▼B

- ii) Asjaomased õhusõidukid ja/või komponendid on hooldustõendite väljaandmise volituses kindlaksmääratud õhusõidukid või komponendid.
  - iii) Hooldustõendite väljaandmise volitus on luba, mille organisatsioon annab volitatud lennundustehnilistele töötajatele selle kohta, et nad võivad volituses kindlaksmääratud piiride ulatuses allkirjastada sertifitseeritud organisatsiooni nimel hooldustõendeid.
- b) Organisatsioon võib volitatud lennundustehnilistele töötajatele anda hooldustõendite väljaandmise volituse üksnes nende baas- ja alamkategoriate ning mis tahes tüübipädevuste kohta, mis on III lisa (osa 66) kohaselt loetletud lennundustehnilise töötaja loas, ja üksnes tingimusel, et see luba kehtib kogu volituse kehtivusajal ning et asjaomased volitatud lennundustehnilised töötajad täidavad pidevalt III lisa (osa 66) nõudeid, välja arvatud punkti 145.A.30 alapunktis j ja punkti 66.A.20 alapunkti a alapunkti 3 alapunktis ii loetletud juhtudel.
- c) Organisatsioon tagab, et kõik volitatud lennundustehnilised töötajad ning tugitöötajad on mis tahes kahe järjestikuse aasta jooksul saanud vähemalt kuuekuulise kogemuse asjaomase õhusõiduki või komponendi tegelikul hooldamisel.
- Käesolevas alapunktis tähendab asjaomase õhusõiduki või komponendi tegelik hooldamine seda, et vastav isik on tegutsenud asjaomase õhusõiduki või komponendi hooldamisega seotud töökeskkonnas ning kasutanud hooldustõendite väljaandmise volitusest tulenevaid õigusi ja/või teinud tegelikult hooldustõid vähemalt mõnede asjaomase õhusõidukitüübi või -grupi süsteemidele, mis on kindlaks määratud konkreetsetes hooldustõendite väljaandmise volituses.
- d) Organisatsioon tagab, et kõik volitatud lennundustehnilised töötajad ja tugitöötajad saavad iga kaheaastase perioodi jooksul piisavalt jätkukoolitust, et neil oleksid ajakohased teadmised asjaomasest tehnikast, organisatsiooni kodukorrast ning inimfaktoritega seotud küsimustest.
- e) Organisatsioon koostab volitatud lennundustehniliste töötajate ja tugitöötajate jätkukoolituse kava, kaasa arvatud punkti 145.A.35 asjaomaste alapunktide täitmise korra, mille alusel volitatud lennundustehnilistele töötajatele antakse hooldustõendite väljaandmise volitused vastavalt käesolevale osale, ning III lisa (osa 66) nõuete täitmise korra.
- f) Kui tegemist ei ole ühegi punkti 145.A.30 alapunkti j alapunktis 5 kirjeldatud ettenägematu olukorraga, hindab organisatsioon volitatud lennundustehniliste töötajate kandidaatide pädevust, kvalifikatsiooni ja hooldustõendite väljaandmise oskusi organisatsiooni käsiraamatus kindlaksmääratud korras enne, kui ta annab neile esmakordselt või uuesti hooldustõendite väljaandmise volituse vastavalt käesolevale osale.
- g) Kui volitatud lennundustehnilised töötajad täidavad alapunktides a, b, d, f ja vajaduse korral alapunktis c sätestatud tingimusi, annab organisatsioon neile hooldustõendite väljaandmise volituse, milles määratleb selgesõnaliselt selle volituse kehtivusulatuse ja piirangud. Selleks, et hooldustõendite väljaandmise volitus pidevalt kehtiks, on vaja, et pidevalt täidetakse alapunktides a, b, d ja vajaduse korral alapunktis c sätestatud tingimusi.

▼B

- h) Hooldustõendite väljaandmise volitus peab olema koostatud nii, et nii volitatud lennundustehnilised töötajad kui ka kõik muud volitatud isikud, kes võivad nõuda selle esitamist, näeksid sellest üheselt selle kehtivusulatuse. Kui kehtivusulatuse kindlaksmääramiseks kasutatakse lühendeid, peab organisatsioon tegema lühendite tõlked hõlpsasti kättesaadavaks. Volitatud isikud on pädevate asutuste, ameti ja selle liikmesriigi ametnikud, mis vastutab hooldatava õhusõiduki või komponendi hoolduse üle tehtava järelevalve eest.
- i) Kvaliteedisüsteemi järgimise eest vastutav isik vastutab organisatsiooni nimel ühtlasi volitatud lennundustehnilistele töötajatele hooldustõendite väljaandmise volituste andmise eest. See isik võib käsiraamatus määratletud korras määrata neid volitusi tegelikult välja andma või kehtetuks tunnistama teise isiku.
- j) Organisatsioon peab kõikide volitatud lennundustehniliste töötajate ning tugitöötajate nimekirja, mis hõlmab:
1. kõikide III lisa (osa 66) kohaste lennundustehniliste töötajate lubade üksikasju ning
  2. andmeid kõikide asjakohaste läbitud koolituste kohta ning
  3. vajaduse korral hooldustõendite väljaandmiseks antud volituste piire ning
  4. piiratud kehtivusega või ühekordsete hooldustõendite väljaandmise volitustega töötajate andmeid.
- Organisatsioon säilitab nimekirja vähemalt kolm aastat pärast seda, kui käesolevas alapunktis osutatud töötajad on lahkunud organisatsioonist või kui volitus tühistati. Peale selle peab hooldusorganisatsioon väljastama käesolevas alapunktis osutatud töötajatele nende lahkumisel soovi korral väljavõtte nende isiklike andmete toimikust.
- Käesolevas alapunktis osutatud töötajatele tuleb soovi korral anda juurdepääs nende eespool kirjeldatud andmetele.
- k) Organisatsioon väljastab volitatud lennundustehnilistele töötajatele koopia nende hooldustõendite väljaandmise volitusest kas paber- ja/või elektroonilisel kujul.
- l) Volitatud lennundustehnilised töötajad peavad oma hooldustõendite väljaandmise volituse esitama igale volitatud isikule 24 tunni jooksul.
- m) Volitatud lennundustehniliste töötajate ning tugitöötajate vanuse alampiir on 21 aastat.
- n) A-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanik võib konkreetset tüüpi õhusõidukitele hooldustõendite väljaandmise õigusi kasutada alles siis, kui ta on edukalt läbinud A-kategooria õhusõidukite töökoolituse, mille on korraldanud II lisa (osa 145) või IV lisa (osa 147) nõuete kohaselt sertifitseeritud organisatsioon.

▼B

Kõnealune koolitus peab sisaldama iga volitatud töö puhul nii praktilist kui ka teoreetilist õpet. Koolituse edukat läbimist kontrollitakse organisatsiooni korraldatud eksami ja/või praktilise hindamise kaudu töökohal.

- o) B2-kategooria lennundustehnilise loa omanik võib kasutada III lisa (osa 66) punkti 66.A.20 alapunkti a alapunkti 3 alapunktis ii kirjeldatud hooldustõendite väljaandmise õigusi alles siis, kui ta i) on edukalt läbinud A-kategooria õhusõidukite töökoolituse ja ii) omab kuus kuud tõendatud praktilist kogemust väljaantava volituse rakendusala piires. Kõnealune töökoolitus peab sisaldama iga volitatud töö puhul nii praktilist kui ka teoreetilist õpet. Koolituse edukat läbimist kontrollitakse organisatsiooni korraldatud eksami ja/või praktilise hindamise kaudu töökohal. Töökoolituse ja eksami ja/või hindamise korraldab see hooldusorganisatsioon, kes volitatud lennundustehnilise töötaja volituse välja annab. Ka praktiline kogemus tuleb omandada kõnealuses hooldusorganisatsioonis.

▼M1**145.A.36 Lennukõlblikkust kontrollivaid töötajaid käsitlevad kirjed**

Organisatsioon dokumenteerib kõikide lennukõlblikkust kontrollivate töötajate andmed ning haldab lennukõlblikkust kontrollivate töötajate ajakohastatud nimekirja, kuhu on märgitud ka nende volituste ulatus; see nimekiri on osa organisatsiooni käsiraamatust vastavalt punkti 145.A.70 alapunkti a alapunktile 6.

Organisatsioon säilitab nimekirja vähemalt kolm aastat pärast seda, kui käesolevas punktis osutatud töötajad on lahkunud organisatsioonist (või lõpetanud töö alltöövõtja või vabatahtlikuna) või niipea, kui luba tühistati. Peale selle peab hooldusorganisatsioon käesolevas punktis osutatud töötajatele nende lahkumisel organisatsioonist soovi korral välja andma koopia nende isiklike andmete toimikust.

Käesolevas punktis osutatud töötajatele tuleb soovi korral võimaldada juurdepääs nende isiklike andmete toimikule.

▼B**145.A.40 Seadmed, tööriistad ja materjalid**

- a) Organisatsioonil peavad olema olema tema sertifikaadis kindlaksmääratud tööde tegemiseks vajalikud seadmed, tööriistad ja materjalid ning ta peab neid kasutama.
1. Kui tootja on ette näinud mõne konkreetse tööriista või seadme, kasutab organisatsioon seda, välja arvatud juhul, kui ta on oma käsiraamatus kindlaksmääratud korras leppinud pädeva asutusega kokku teistes tööriistades või seadmetes.
  2. Seadmed ja tööriistad peavad kogu aeg olema kättesaadavad, välja arvatud juhul, kui mõnda tööriista või seadet kasutatakse nii harva, et tema pidev kättesaadavus ei ole vajalik. Need juhud tuleb käsiraamatu protseduuris kindlaks määrata.
  3. Organisatsioonil, millele on antud luba teha baashooldustöid, peab olema piisavalt seadmeid õhusõidukile juurde pääsemiseks ning hooldusplatvorme, nii et õhusõidukit on võimalik nõuetekohaselt kontrollida.

▼B

- b) Organisatsioon tagab, et kõiki tööriistu, seadmeid ja vajaduse korral eelkõige testimisseadmeid kontrollitakse ja kalibreeritakse vastavalt ametlikult tunnustatud nõuetele nii sageli, kui on vaja nende töökölblikkuse ja täpsuse tagamiseks. Organisatsioon dokumenteerib iga sellise kalibreerimise ja kasutatud standardi andmed.

145.A.42 Komponentide vastuvõtmine

- a) Kõik komponendid tuleb liigitada järgmistesse kategooriatesse ja asjakohaselt üksteisest eraldada:
1. rahuldavas seisukorras komponendid, mille kohta on välja antud hooldustõend EASA vormil 1 või sellega samaväärsel vormil ning mis on tähistatud kooskõlas määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) Q alajaoga;
  2. kasutuskõlbmatud komponendid, mida tuleb kooskõlas käesoleva alajaoga hooldada;
  3. praakkomponendid, mis liigitatakse kooskõlas punkti 145.A.42 alapunktiga d;
  4. õhusõidukite, mootorite, propellerite või õhusõidukite muude komponentide standardvaruosad, kui need on esitatud tootja illustreeritud varuosakataloogis ja/või tehnilistes normdokumentides;
  5. hoolduses kasutatavad toor- ja tarbimisvalmis materjalid, kui organisatsioon on veendunud, et need vastavad nõutavatele spetsifikatsioonidele ning nende päritolu on asjakohaselt jälgitav. Iga materjaliga peavad kaasas olema dokumendid, mis on otseselt seotud vastava materjaliga ning mille hulgas on deklaratsioon spetsifikatsioonile vastavuse kohta ning tootja ja tarnija andmed;
  6. määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punkti 21A.307 alapunktis c osutatud komponendid.
- b) Enne komponendi paigaldamist tagab organisatsioon, et komponent sobib paigaldamiseks ka arvestades erinevaid modifikatsioone ja/või kehtivate lennukõlblikkusdirektiivide kohaseid nõudeid.
- c) Organisatsioon võib käimasolevate tööde tarbeks valmistada oma tööruumides piiratud koguses osi, tingimusel et vastav kord on käsiraamatus määratletud.
- d) Komponendid, mille sertifitseeritud kasutusiga on ületatud või millel on parandamatuid defekte, tuleb lugeda praagiks ning neid ei tohi lubada liikuda tagasi komponentidega varustamise süsteemi, välja arvatud juhul kui nende sertifitseeritud kasutusiga on pikendatud või kui määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) järgi on heaks kiidetud mõni remondivõimalus.
- e) Määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) punkti 21A.307 alapunktis c osutatud komponendid võib paigaldada üksnes juhul, kui õhusõiduki omanik leiab, et need on tema õhusõidukile paigaldamiseks kõlblikud.

▼B**145.A.45 Tehnilised normdokumendid**

- a) Organisatsioonil peab hoolduse, kaasa arvatud muudatus- ja remonditööde tegemiseks olema kehtivad ja aktuaalsed tehnilised normdokumendid ning ta peab neid kasutama. „Kehtiv” tähendab seda, et dokument on seotud õhusõiduki, komponendi või protsessiga, mis on kindlaks määratud organisatsiooni sertifikaadi klassipädevuse tabelis ning mis tahes sellega seotud hooldustööde loetelus.

Kui tehnilised normdokumendid esitab käitaja või klient, peavad need dokumendid organisatsioonil olemas olema tööde tegemise ajal, mis ei mõjuta punkti 145.A.55 alapunkti c täitmise vajadust.

- b) Käesoleva osa tähenduses on kehtivad tehnilised normdokumendid järgmised:

1. iga kehtiv nõue, protseduur, käitamiseeskiri või õhusõiduki või komponendi üle tehtava järelevalve eest vastutava pädeva asutuse poolt välja antud teave;
2. iga õhusõiduki või komponendi üle tehtava järelevalve eest vastutava pädeva asutuse poolt välja antud kehtiv lennukõlblikkusdirektiiv;
3. iga tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi või mis tahes muu määruse (EL) nr 748/2012 I lisa (osa 21) kohast avaldamiskohustust omava organisatsiooni poolt välja antud jätkuva lennukõlblikkuse juhend, ning kolmandast riigist pärit õhusõidukite või komponentide korral õhusõiduki või komponendi üle tehtava järelevalve eest vastutava pädeva asutuse määratud lennukõlblikkusandmed;
4. iga kehtiv norm, nagu näiteks (kuid mitte ainult) hooldusstandardid, mida amet tunnistab headeks hooldusstandarditeks;
5. kõik alapunkti d kohaselt välja antud kehtivad andmed.

- c) Organisatsioon kehtestab korra tagamaks, et avastamise korral dokumenteeritakse ja teatatakse asjaomaste tehniliste normdokumentide autorile iga ebatäpsus, puudulikkus või selgusetus hooldustöötajate poolt kasutatavates tehnilistes normdokumentides.

- d) Organisatsioon võib hooldusjuhendeid muuta üksnes oma käsiraamatus kindlaksmääratud korras. Muutmise korral peab organisatsioon tõendama, et tulemuseks on sama head või paremad hooldusstandardid, ning teatama sellest tüübisertifikaadi omanikule. Hooldusjuhend on käesoleva alapunkti tähenduses juhend selle kohta, kuidas teha mingit konkreetset tööd; see ei hõlma remondi- ja muudatustööde tehnilist projekti.

▼B

- e) Organisatsioon loob ühtse töökaartide või -lehtede süsteemi, mida tuleb kasutada organisatsiooni kõigis osades. Peale selle peab organisatsioon kandma nendele töökaartidele või -lehtedele kas alapunktides b ja d osutatud tehnilised normdokumendid või täpse viite konkreetsele hooldustööle või tehnilistes normdokumentides sisalduvatele töödele. Töökaarte ja -lehti võib luua arvuti abil ning hoida elektroonilises andmebaasis, kui on tagatud, et neid ei ole võimalik volitamata muuta, ning andmebaasist on olemas elektrooniline varund, mida tuleb uuendada 24 tunni jooksul pärast iga muudatust. Keerulised hooldustööd tuleb kanda töökaartidele või -lehtedele ning jaotada etappideks, et oleks võimalik dokumenteerida iga keerulise hooldustöö lõpetamist.

Kui organisatsioon osutab hooldusteenust õhusõiduki käitajale, kes nõuab, et organisatsioon kasutaks tema töökaartide või -lehtede süsteemi, siis kasutab organisatsioon seda süsteemi. Sellisel juhul peab organisatsioon kehtestama korra, tagamaks et õhusõiduki käitaja töökaarte või -lehti täidetakse nõuetekohaselt.

- f) Organisatsioon tagab, et kõik kehtivad tehnilised normdokumendid on hooldustöötajate nõudmisekorral hõlpsasti kättesaadavad.
- g) Organisatsioon kehtestab korra, tagamaks et tema käes olevaid tehnilisi normdokumente hoitakse ajakohastena. Kui tehnilisi normdokumente kontrollib või esitab käitaja/klient, peab organisatsioonil olema võimalik tõendada, et tal on kas käitaja või kliendi kirjalik kinnitus selle kohta, et kõik tehnilised normdokumendid on ajakohased, või töökäsud, millele on märgitud kasutatavate tehniliste normdokumentide muudatuste seis, või tal on võimalik tõendada, et see muudatuste seis on märgitud käitaja/kliendi tehniliste normdokumentide muudatuste loetelus.

145.A.47 Hoolduse planeerimine

- a) Organisatsioonil peab olema olema tööde mahule ja keerukusele vastav süsteem kõikide vajalike töötajate, tööriistade, seadmete, materjalide tehniliste normdokumentide ja tööruumide planeerimiseks, et hooldustööd saaksid kindlasti tehtud.
- b) Hooldustööde planeerimisel ja vahetuste korraldamisel tuleb arvestada inimvõimete piire.
- c) Kui hooldustööde jätkamist või lõpetamist tuleb vahetuse või töötajate vahetumise tõttu üle anda, peavad saabuvad ja lahkuvad töötajad vahetama piisavalt asjaomast teavet.

145.A.50 Hooldustõendite väljaandmine

- a) Asjakohaste volitustega volitatud lennundustehnilised töötajad annavad välja hooldustõendi organisatsiooni nimel siis, kui nad on tuvastanud, et organisatsioon on punktis 145.A.70 kindlaks

▼B

määratud korras teinud ära kõik tellitud hooldustööd, võttes seejuures arvesse, et punktis 145.A.45 kindlaks määratud tehnilised normdokumendid on olemas ning neid on kasutatud, ja et täitmata ei ole jäänud ühtki nõuet, mille kohta oleks teada, et see ohustab lennuohutust.

- b) Hooldustõend antakse välja enne lendu pärast hooldustöid.
- c) Eespool osutatud hooldustööde käigus avastatud uutest defektidest või mittetäielikest töökäskudest tuleb teatada õhusõiduki käitajale konkreetselt selleks, et saavutada temaga kokkulepe nende defektide kõrvaldamiseks või töökäskude nõuetekohaseks vormistamiseks. Kui õhusõiduki käitaja keeldub hooldustöid käesoleva alapunkti alusel teha laskmast, kohaldatakse alapunkti e.
- d) Hooldustõend antakse välja pärast mis tahes hooldustöid, mis on tehtud õhusõidukilt maha võetud komponendile. I lisa (osa M) II liites osutatud komponendi hooldustõend (EASA vorm 1) on ühtlasi hooldustõend, välja arvatud juhul, kui punkti M.A.502 alapunktis b või alapunktis e on sätestatud teisiti. Kui organisatsioon hooldab komponenti oma tarbeks, ei pruugi olla vaja EASA vormi 1 sõltuvalt organisatsiooni enda käsiraamatu kohasest komponentide kasutusse laskmise korras.
- e) Erandina alapunktist a võib organisatsioon siis, kui tal ei ole võimalik kõiki tellitud hooldustöid teha, anda hooldustõendi välja õhusõiduki heakskiidetud piirangute raames. Enne hooldustõendi väljaandmist märgib organisatsioon selle asjaolu tõendile.
- f) Erandina alapunktist a ja punktist 145.A.42 on olukorras, kui õhusõiduk asub seetõttu, et vajaliku hooldustõendiga komponent ei ole kättesaadav, mujal kui oma põhiliinihoolduskohas või põhahooldusbaasis, lubatud paigaldada õhusõidukile asjakohase hooldustõendita komponenti kõige rohkem kuni 30 lennutunniks või kuni õhusõiduk naaseb kas oma põhiliinihoolduskohta või põhahooldusbaasi, olenevalt sellest, kumba ta varem jõuab, ja tingimusel, et õhusõiduki käitaja on sellega nõus ning kõnealusel komponendil on vajalik hooldustõend olemas, muudel juhtudel aga peavad kõik kehtivad hooldus- ja üldnõuded olema täidetud. Sellised komponendid tuleb pärast kindlaksmääratud aja möödumist eemaldada, välja arvatud juhul, kui vahepeal on komponendile alapunkti a ja punkti 145.A.42 alusel hangitud asjakohane hooldustõend.

▼M1**145.A.55 Hooldustöid ja lennukõlblikkuse kontrolli käsitlevad kirjed**

- a) Organisatsioon dokumenteerib kõikide tehtud hooldustööde üksikasjad. Organisatsioon peab alles hoidma vähemalt need kirjed, mida on vaja selle tõendamiseks, et kõik hooldustõendi (sh alltöövõtja hooldustõendite) saamiseks vajalikud nõuded ning lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide ja soovitude saamiseks vajalikud nõuded on täidetud.

▼B

- b) Organisatsioon esitab õhusõiduki käitajale igast hooldustõendist koopia ning koopia igast sellisest dokumendist remondi- või muudatustööde kohta, mida on kasutatud remondi- või muudatustööde tegemisel.
- c) ► **M1** Organisatsioon säilitab kõikide hooldustööde üksikasjalike kirjete ja kõikide nendega seotud tehniliste normdokumentide koopiaid kolm aastat alates kuupäevast, mil ta andis välja hooldustõendi õhusõidukile või komponendile, millega tehtud tööd on seotud. Lisaks säilitab ta kõikide lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide ja soovitude väljaandmisega seotud kirjete koopiaid kolm aastat alates nende väljaandmise kuupäevast ning esitab nende koopiaid ka õhusõiduki omanikule. ◀

1. Kõnealuseid dokumente tuleb hoida nii, et nad oleksid kaitstud kahjustuste, muutmise ja varguse eest.
2. Varundusdiskette, -linte jms tuleb hoida tööandmeid sisaldavatest diskettidest, lintidest jms eraldi ja keskkonnas, mis tagab nende säilimise heas seisukorras.

▼M1

3. Kui käesoleva lisa (osa 145) alusel sertifitseeritud organisatsioon lõpetab tegevuse, annab ta kõik viimase kolme aasta jooksul säilitatud hooldustöödekirjed üle vastava õhusõiduki või komponendi viimasele omanikule või kliendile või paneb need pädeva asutuse korralduse kohaselt hoiule.

▼B145.A.60 **Juhtumitest teatamine**

- a) Organisatsioon peab teatama pädevale asutusele, registreerijariigile ning õhusõiduki või komponendi projekteerinud organisatsioonile igast õhusõiduki või komponendi puhul avastatud ohtlikust või potentsiaalselt ohtlikust seisukorrast, mis ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Organisatsioon kehtestab sisemise juhtumitest teatamise korra, mis tuleb kindlaks määrata tema käsiraamatus, et selliseid teateid oleks võimalik koguda ja hinnata, sealhulgas teateid juhtumite kohta, millest tuleb teatada vastavalt alapunktile a. Selles korras tuleb kindlaks määrata negatiivsed suundumused ja parandusmeetmed, mida organisatsioon on võtnud või peab võtma puuduste kõrvaldamiseks, ning see peab hõlmama kogu kõnealuste kõrvalekallete kohta teada oleva teabe hindamist ja selle teabe vahetamist.
- c) Organisatsioon edastab selliseid teateid ameti kehtestatud vormis ja viisil ning tagab, et need sisaldavad kogu teavet organisatsioonile teadaoleva seisukorra ja hindamise tulemuste kohta.
- d) Kui organisatsioon teeb hooldustöid äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki käitajaga sõlmitud lepingu alusel, peab ta igast kõnealusest kõrvalekaldest, mis mõjutab selle käitaja õhusõidukit või selle komponenti, teatama ka käitajale.

▼B

- e) Organisatsioon koostab ja edastab kõnealuseid teateid võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 72 tunni jooksul pärast seda, kui organisatsioon on seisundi, mille kohta teade antakse, kindlaks teinud.

145.A.65 Ohutuse- ja kvaliteedipoliitika, hooldustööde tegemise kord ning kvaliteedisüsteem

- a) Organisatsioon kehtestab ohutuse- ja kvaliteedipoliitika, mille ta peab vastavalt punktile 145.A.70 kindlaks määrama oma käsiraamatus.

- b) Organisatsioon kehtestab pädeva asutusega kooskõlastatud korra, mille puhul võetakse headest hooldustavadest kinnipidamiseks ja käesoleva osa nõuete täitmiseks arvesse inimfaktoreid ja -võimeid ning mis hõlmab selgesõnalist töökäsku või lepingut, nii et õhusõidukile või komponentidele on võimalik välja anda hooldustöönd kooskõlas punktiga 145.A.50.

1. Käesoleva punkti kohast hooldustööde tegemise korda kohaldatakse punktide 145.A.25–145.A.95 suhtes.

2. Hooldustööde tegemise kord, mille organisatsioon on kehtestanud või kehtestab käesoleva alapunkti alusel, peab hõlmama hooldustööde kõiki aspekte, kaasa arvatud eritööde tegemine ja kontrollimine, ning standardeid, mille kohaselt organisatsioon kavatses kõnealuseid töid teha.

3. Hooldustööde tegemise kord, mille organisatsioon on kehtestanud või kehtestab käesoleva alapunkti alusel, peab hõlmama hooldustööde kõiki aspekte, kaasa arvatud eritööde tegemine ja kontrollimine, ning standardeid, mille kohaselt organisatsioon kavatses kõnealuseid töid teha. Kui selliste tööde tegemiseks on olemas üksnes üks isik, peab organisatsiooni vastav töökäsk või -leht sisaldama täiendavat etappi selle isiku tehtud tööde ülekontrollimiseks pärast nende lõppu.

4. Kehtestada tuleb hooldustööde tegemise kord selle tagamiseks, et kahjusid hinnatakse ning muudatus- ja remonditöid tehakse punktis M.A.304 kindlaks määratud dokumentide põhjal.

- c) Organisatsioon kehtestab kvaliteedisüsteemi, mis hõlmab järgmist:

1. sõltumatud kontrollid õhusõidukite või nende komponentidega seotud nõuete täitmise ning protseduuride sobivuse jälgimiseks, tagamaks, et nende protseduuride tulemuseks on head hooldustavad ning lennukõlblikud õhusõidukid või kasutuskõlblikud komponendid. Kõige väiksemad organisatsioonid võivad oma kvaliteedisüsteemis sõlmida sõltumatute kontrollide tegemiseks lepingu mõne teise käesoleva osa järgi sertifitseeritud organisatsiooniga või isikuga, kellel on asjaomased tehnilised teadmised ning piisavalt kogemusi kontrollide tegemisega, mida peab olema võimalik tõendada; ja

▼B

2. kvaliteeditagasiside punkti 145.A.30 alapunktis b nimetatud isikule või isikute rühmale ning lõpuks tegevjuhile andmise kord, mis tagab alapunktis 1 sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks tehtavate sõltumatute kontrollide käigus esitatavate nõuete järgimiseks asjakohaste ja õigeaegsete parandusmeetmete võtmise.

145.A.70 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat

- a) *Hooldusorganisatsiooni käsiraamat* on dokument või dokumendid, milles on kindlaks määratud tööd, mida asjaomase hooldusorganisatsiooni sertifikaat hõlmab, ning samuti see, kuidas organisatsioon kavatses käesolevat lisa (osa 145) täita. Organisatsioon esitab pädevale asutusele hooldusorganisatsiooni käsiraamatu, mis sisaldab järgmist:

1. tegevjuhi allkirjastatud kinnitus selle kohta, et hooldusorganisatsiooni käsiraamatus ja selles viidatud asjakohastes käsiraamatutes on kindlaks määratud, kuidas organisatsioon täidab käesoleva lisa (osa 145) nõudeid, ja et ta täidab neid nõudeid kogu aeg. Kui tegevjuht ei ole organisatsiooni peadirektor, kirjutab sellele kinnitusele alla ka organisatsiooni peadirektor;
2. organisatsiooni punktis 145.A.65 kindlaks määratud ohutuse- ja kvaliteedipoliitika;
3. punkti 145.A.30 alapunkti b alusel ametisse nimetatud isikute ametinimetused ja nimed;
4. punkti 145.A.30 alapunkti b alusel ametisse nimetatud isikute ülesanded ja kohustused, sealhulgas küsimused, mida nad võivad organisatsiooni nimel käsitleda otse pädeva asutusega;
5. punkti 145.A.30 alapunkti b alusel ametisse nimetatud isikute omavahelisi vastutussuhteid kirjeldav joonis;

▼M1

6. volitatud lennundustehniliste töötajate ning (vajaduse korral) lennukõlblikkust kontrollivate töötajate ja hooldusprogrammi koostamise ja menetlemise eest vastutavate töötajate nimekiri, kuhu on märgitud ka nende volituste ulatus;

▼B

7. inimressursside üldkirjeldus;
8. organisatsiooni sertifikaadil märgitud aadressidel asuvate tööruumide üldkirjeldus;
9. organisatsiooni sertifikaadi ulatusega seotud tööde maht;
10. punktis 145.A.85 osutatud organisatsiooni muutustest teatamise kord;
11. hooldusorganisatsiooni käsiraamatu muutmise kord;

▼M1

12. organisatsiooni poolt punktide 145.A.25–145.A.90 ja kõikide I lisa (osa M) kohaste täiendavate protseduuride alusel kehtestatud protseduurid ja kvaliteedisüsteem;

▼B

13. olemasolu korral nende äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite käitajate nimekiri, kellele organisatsioon osutab õhusõidukite hooldamise teenust;
  14. olemasolu korral punkti 145.A.75 alapunktis b kindlaks määratud allettevõtjate nimekiri;
  15. olemasolu korral punkti 145.A.75 alapunktis d kindlaks määratud liinihoolduskohtade nimekiri;
  16. olemasolu korral lepinguliste organisatsioonide nimekiri.
- b) Käsiraamatut muudetakse vastavalt vajadusele, et säilitada organisatsiooni ajakohane kirjeldus. Käsiraamatu ja selle mis tahes muudatused kiidab heaks pädev asutus.
  - c) Alapunkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi kiita heaks käsiraamatu protseduuri kaudu (edaspidi „kaudne heakskiitmine”).

145.A.75 Organisatsiooni õigused

Organisatsioonil on õigus teha kooskõlas käsiraamatuga järgmisi töid:

- a) oma sertifikaadil ja käsiraamatus kindlaks määratud kohtades hooldada iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud;
- b) sõlmida iga õhusõiduki või komponendi hooldamiseks, milleks ta on sertifitseeritud, lepingu mõne teise organisatsiooniga, mis töötab oma kvaliteedisüsteemi kohaselt. Selline hooldus tähendab töid, mida teeb organisatsioon, millel endal ei ole selleks käesoleva osa kohast luba, ning üksnes töid, mida lubatakse teha punkti 145.A.65 alapunktis b sätestatud korras. Need tööd ei hõlma õhusõidukite baashoolduse kontrolle ega töökojas tehtavate hooldustööde täielikke kontrolle ega mootorite või mootorimoodulite kapitaalremonte;
- c) hooldada käsiraamatus määratletud tingimustel iga õhusõidukit või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud, mis tahes kohas, kui vajadus selle järele tekib kas seetõttu, et õhusõiduk on töökõlbamatu, või on vaja teha plaaniväliseid liinihooldustöid;
- d) hooldada iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud, kohas, mida käsitatakse liinihoolduskohana ja kus on võimalik teha lihtsamaid hooldustöid, ning üksnes juhul, kui organisatsiooni käsiraamatu järgi on see lubatud ja käsiraamatus on need kohad loetletud;
- e) anda kooskõlas punktiga 145.A.50 välja hooldustöendeid hooldustööde lõpetamise kohta;

▼M1

- f) äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul ja konkreetse loa olemasolu korral võib organisatsioon:

▼ M1

1. kontrollida lennukõlblikkust ja anda välja sellekohaseid sertifikaate vastavalt punkti M.A.901 alapunktis l kindlaks määratud tingimustele ning
  2. kontrollida lennukõlblikkust ja anda välja sellekohaseid soovitusi vastavalt punkti M.A.901 alapunktis l ning punkti M.A.904 alapunkti a alapunktis 2 ja alapunktis b kindlaks määratud tingimustele;
- g) äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA2 õhusõidukite puhul koostada hooldusprogramm ja menetleda selle heakskiitmist kooskõlas punktiga M.A.302, vastavalt punkti M.A.201 alapunkti e alapunktis ii kindlaks määratud tingimustele ja sertifikaadis loetletud õhusõidukitüüpidevõimepiiride piires.

▼ B**145.A.80 Organisatsiooni piirangud**

Organisatsioon tohib hooldada üksnes selliseid õhusõidukeid või komponente, milleks ta on sertifitseeritud, ja üksnes siis, kui tal on olemas kõik selleks vajalikud tööruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, tehnilised normdokumendid ning volitatud lennundustehnilised töötajad.

145.A.85 Muudatused organisatsioonis

Organisatsioon peab teatama pädevale asutusele igast järgmisest muudatusest enne selle elluviimist, et pädeval asutusel oleks võimalik tuvastada, kas käesoleva osa nõudeid täidetakse ka pärast muudatuse elluviimist, ja muuta vajaduse korral organisatsiooni sertifikaati, välja arvatud muudatuste korral töötajate koosseisus, keda organisatsiooni juhatus ei tunne, millisel juhul tuleb muudatustest teatada esimesel võimalusel:

1. organisatsiooni nimi;
2. organisatsiooni põhiasukoht;
3. organisatsiooni muud asukohad;
4. tegevjuht;
5. punkti 145.A.30 alapunkti b alusel ametisse nimetatud isikud;

▼ M1

6. tööruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, protseduurid, tööde maht ning volitatud lennundustehnilised töötajad ja lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kes või mis võivad mõjutada sertifikaadi kehtivust.

▼ B**145.A.90 Organisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus**

- a) Hooldusorganisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:
  1. organisatsioon täidab jätkuvalt II lisa (osa 145) nõudeid vastavalt punkti 145.B.50 sätetele puuduste kõrvaldamise kohta; ja
  2. pädeval asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ja

▼B

3. sertifikaadist ei ole loobunud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tuleb see pädevale asutusele tagastada.

145.A.95 Puudused

- a) Esimese astme puudus on iga käesolevas lisas (osa 145) sätestatud nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga käesolevas lisas (osa 145) sätestatud nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punkti 145.B.50 kohaste puuduste teatavakstegemist koostab hooldusorganisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

*B JAGU***MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE****145.B.01 Reguleerimisala**

Käesolevas jaos on kehtestatud haldusmenetlused, mida pädev asutus peab oma ülesannete ja kohustuste täitmisel järgima seoseskäesoleva lisa (osa 145) kohaselt välja antud hooldusorganisatsioonide sertifikaatide väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega.

145.B.10 Pädev asutus**1. Üldosa**

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse ja määrab kindlaks selle kohustused seoses hooldusorganisatsioonide sertifikaatide väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega. Pädev asutus kehtestab oma töökorra ja struktuuri, mis tuleb dokumenteerida.

2. Vahendid

Pädeval asutusel on piisavalt töötajaid käesolevas jaos kindlaksmääratud nõuete täitmiseks.

3. Pädevus ja väljaõpe

Kõik käesoleva lisa (osa 145) kohaste sertifikaatidega tegelevad töötajad peavad:

- a) olema asjakohaselt kvalifitseeritud ja neil peavad olema oma ülesannete täitmiseks kõik vajalikud teadmised, kogemused ja väljaõpe;
- b) olema vajaduse korral saanud käesoleva lisa (osa 145) nõuete kohta, kaasa arvatud nende kavandatud tähenduse ja standardi kohta koolitust/jätkukoolitust.

4. Kord

Pädev asutus kehtestab korra, mille järgi käesolevat B jagu täidetakse.

Seda tuleb nõuete jätkuva täitmise tagamiseks läbi vaadata ja muuta.

▼B**145.B.15 Mitmes liikmesriigis asuvad organisatsioonid**

Kui hoolduse tegemiseks kasutatavad tööruumid asuvad mitmes liikmesriigis, tuleb sertifikaadi tingimuste täitmist kontrollida ja pidevat järelevalvet selle üle teha koos nende liikmesriikide pädevate asutustega, mille territooriumil kõnealused tööruumid asuvad.

145.B.20 Esialgne sertifikaat

1. Kui punkti 145.A.30 alapunktide a ja b nõuded on täidetud, teatab pädev asutus sertifikaadi taotlejale kirjalikult samades alapunktides osutatud töötajate heakskiitmisest.
2. Pädev asutus veendub, et hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kindlaksmääratud protseduurid on kooskõlas osa 145 nõuetega ning tegevjuht on kirjutanud alla kohustusedeklaratsioonile.
3. Pädev asutus kontrollib, kas organisatsioon täidab osa 145 nõudeid.
4. Vähemalt üks kord sertifikaadi taotluse rahuldamise uurimise ajal tuleb korraldada kohtumine tegevjuhiga, tagamaks et ta mõistab täielikult sertifikaadi tähtsust ning seda, miks ta kirjutab organisatsiooni nimel alla kohustusele täita organisatsiooni käsiraamatus määratletud korda.
5. Kõikide puuduste kohta tuleb organisatsioonile anda kirjalik kinnitus.
6. Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja tehtud soovitusel.
7. Esialgse sertifikaadi korral tuleb kõik puudused kõrvaldada enne sertifikaadi väljaandmist

145.B.25 Sertifikaadi väljaandmine

1. Pädev asutus kinnitab käsiraamatu ning annab taotlejale vormil 3 välja sertifikaadi koos kategooriatega, mille suhtes sertifikaat kehtib. Pädev asutus annab sertifikaadi välja üksnes siis, kui organisatsioon täidab käesoleva lisa (osa 145) nõudeid.
2. Pädev asutus märgib sertifikaadi tingimused sertifikaadile (vorm 3).
3. Viitenumber lisatakse sertifikaadile (vorm 3) ameti täpsustatud viisil.

145.B.30 Sertifikaadi pikendamine

Sertifikaadi pikendamist arutatakse vastavalt punktis 145.B.20 osutatud esialgse sertifikaadi väljaandmise kohaldatavale korrale. Peale selle:

1. peab pädev asutus pidama ja ajakohasena hoidma nimekirja, kuhu on kantud kõik tema järelevalve all olevad sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid ning tehtud ja kavandatavate kontrollvisiitide kuupäevad;

▼B

2. iga organisatsiooni tuleb vähemalt iga 24 kuu järel kontrollidaosa 145 nõuete täitmise suhtes;
3. vähemalt iga 24 kuu järel tuleb korraldada kohtumine tegevjuhiga, tagamaks et ta on kursis kontrollvisiitide käigus tekkivate tähtsate küsimustega.

145.B.35 Muudatused

1. Organisatsioon peab teatama pädevale asutusele igast punktis 145.A.85 loetletud muudatusest.

Pädev asutus lähtub kõikide muudatuste puhul organisatsioonis esialgse sertifikaadi väljaandmist käsitlevatest sätetest.

2. Kui pädev asutus ei tuvasta, et hooldusorganisatsiooni sertifikaat tuleks peatada, võib ta määrata kindlaks tingimused, mille kohaselt organisatsioon võib kõnealuste muudatuste kinnitamise ajal tegutseda.

145.B.40 Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu muutmine

Hooldusorganisatsiooni käsiraamatusse mis tahes muudatuste tegemisel:

1. Muudatuste otsese heakskiitmise korral punkti 145.A.70 alapunkti b alusel veendub pädev asutus enne heakskiitmisest sertifitseeritud organisatsioonile teatamist, et käsiraamatus määratletud menetlused on kooskõlas II lisa (osa 145) nõuetega.
2. Kui muudatuste heakskiitmiseks kasutatakse punkti 145.A.70 alapunkti c alusel kaudse heakskiitmise menetlust, veendub pädev asutus, et i) tegemist on väiksemate muudatustega ja et ii) tal on küllaldane kontroll muudatuste heakskiitmise üle, et tagada nende jätkuv vastavus II lisa (osa 145) nõuetele.

145.B.45 Sertifikaatide kehtetuks tunnistamine, peatamine ja nende piirangute kehtestamine

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile 145.B.50.

145.B.50 Puudused

- a) Kui kontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasi, et käesoleva lisa osa 145 nõudeid ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:

1. esimese astme puuduste puhul võtab pädev asutus puuduse tähtsusest olenevalt kohe meetmeid hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks, selle suhtes piirangute kehtestamiseks või selle osaliseks või täielikuks peatamiseks kuni ajani, mil organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed;
2. teise astme puuduste puhul annab pädev asutus parandusmeetmete elluviimiseks aja, mis vastab puuduse laadile, kuid ei ületa esialgu kolme kuud. Teatavatel asjaoludel ja sõltuvalt

▼B

puuduse laadist võib pädev asutus pikendada kõnealust kolme-kuulist ajavahemikku vastavalt pädevat asutust rahuldavale parandusmeetmete kavale.

- b) Kui pädeva asutuse poolt määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmeid sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

145.B.55 Dokumentide säilitamine

1. Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise korra koos miinimumnõuetega, mis võimaldab iga organisatsiooni sertifikaadi väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
2. Kõnealuste dokumentide hulka kuuluvad vähemalt järgmised:
  - a) organisatsiooni sertifikaadi taotlus, kaasa arvatud selle pikendamise taotlus;
  - b) pädeva asutuse jätkuva järelevalve kava koos kõikide auditite dokumentidega;
  - c) organisatsiooni sertifikaat koos mis tahes muudatustega;
  - d) koopia auditikavast koos kavandatavate ja tehtud auditite kuupäevadega;
  - e) koopiad kõikidest kirjavahetusdokumentidest, kaasa arvatud vormil 4 või sellega samaväärsetel vormidel;
  - f) andmed kõikide erandi andmiseks ja jõustamiseks võetud meetmete kohta;
  - g) kõik muud pädeva asutuse auditaruanded;
  - h) hooldusorganisatsiooni käsiraamatud.
3. Eespool nimetatud dokumente tuleb säilitada vähemalt neli aastat.
4. Pädev asutus võib dokumente säilitada kas paber kandjatel või elektroonilisel kujul või kummagi kombinatsioonina, tingimusel et asjakohased kontrolliabinõud on rakendatud.

145.B.60 Erandid

Pädev asutus registreerib ja hoiab alles kõik määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 10 lõike 3 alusel tehtud erandid.

▼B

I liide

Komponendi hooldustõend — EASA vorm 1

Kohaldatakse I lisa (osa M) II liite sätteid.

▼B

II liide

**Klassi- ja pädevussüsteem I lisa (osa M) F alajaos ja II lisas (osa 145)
osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimiseks**

Kohaldatakse I lisa (osa M) IV liite sätteid.

III liide

II lisa (osa 145) osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaat

Lk 1/2
<p>[LIIKMESRIIK (*)] Euroopa Liidu liikmesriik (**)</p> <p>HOOLDUSORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].145.XXXX</p> <p>Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EL) nr 1321/2014 ning allpool kirjeldatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et</p> <p>[ORGANISATSIOONI NIMI JA ADDRESS]</p> <p>on määruse (EL) nr 1321/2014 II lisa (osa 145) A jaole vastav hooldusorganisatsioon, kellel on lubatud hooldada sertifikaadiga antud õigustes loetletud tooteid, osi ja seadmeid ning anda välja nendega seotud hooldustõendeid, kasutades eespool osutatud viitenumbreid, ja anda vastava sätte olemasolu korral pärast sertifikaadiga antud õigustes loetletud õhusõidukite lennukõlblikkuse kontrollimist välja lennukõlblikkuse kontrolli soovitusi ja sertifikaate vastavalt sama määruse I lisa (osa M) punkti M.A.901 alapunktile I.</p> <p>TINGIMUSED:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sertifikaat kehtib üksnes II lisa (osa 145) A jaos osutatud sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud valdkonnas. 2. Sertifikaat nõuab sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kirjeldatud protseduuride täitmist. 3. Sertifikaat kehtib, kuni sertifitseeritud hooldusorganisatsioon täidab määruse (EL) nr 1321/2014 II lisa (osa 145) nõudeid. 4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud. <p>Algse väljaandmise kuupäev: .....</p> <p>Käesoleva versiooni kuupäev: .....</p> <p>Versiooni nr: .....</p> <p>Allkiri: .....</p> <p>Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]</p>

EASA vormi 3–145 3. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

Lk 2/2

HOOLDUSORGANISATSIOONILE CERTIFIKAADIGA ANTUD ÕIGUSED

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).145.[XXXX]

Organisatsioon: [ORGANISATSIOONI NIMI JA ADDRESS]

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
ÕHUSÕIDUK (**)	(***)	(****)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
	(***)	(****)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
MOOTORID (**)	(***)	(****)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
	(***)	(****)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
MUUD KOMPONENDID KUI TÄISKOMPLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕUSEADMED (**)	(***)	(****)		
	(***)	(****)		
	(***)	(****)		
	(***)	(****)		
	(***)	(****)		
	(***)	(****)		
ERITÕÖD (**)	(***)	(****)		
	(***)	(****)		

Käesolevad õigused kehtivad üksnes sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus sertifikaadiosas määratletud toodete, osade ja seadmete ning toimingute kohta.

Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu viide: .....

Algse väljaandmise kuupäev: .....

Viimase kinnitatud versiooni kuupäev ..... Versiooni nr: .....

Allkiri: .....

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vormi 3-145 3. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

(***) Lisada asjakohane pädevus ja piirang.

(****) Lisada asjakohane piirang ja märkida, kas soovitude ja lennukõlblikkuse sertifikaadi väljaandmine on lubatud või mitte (võimalik vaid äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul, kui organisatsioon kontrollib lennukõlblikkust hooldusprogrammi kohase aastaülevaatusega samal ajal).

IV liide

Kvalifitseerimata töötajate kasutamise tingimused vastavalt III lisa (osa 66) punkti 145.A.30 alapunkti j alapunktidele 1 ja 2

1. Volitatud lennundustehnilisi töötajaid, kes täidavad kõik järgmised nõuded, käsitatakse töötajatena, kes vastavad punkti 145.A.30 alapunkti j alapunktide 1 ja 2 mõttele:
  - a) töötajal peab olema luba või volitatud lennundustehnilise töötaja volitus, mis on talle antud siseriiklike õigusaktide kohaselt kooskõlas ICAO 1. lisaga;
  - b) töötajal on lubatud teha üksnes neid toiminguid, mis jäävad tema siseriikliku loa või volitatud lennundustehnilise töötaja volituse rakendusallasse, olenevalt sellest, kumb neist sisaldab rangemaid piiranguid;
  - c) töötaja tõendab, et ta on läbinud III lisa (osa 66) I liite moodulite 9 ja 10 kohase koolituse inimfaktori ja lennundusalaste õigusaktide valdkonnas;
  - d) liinihoolduse puhul peab volitatud lennundustehniline töötaja tõendama, et tal on viis aastat liinihooldustööde kogemust ja baashoolduse puhul peab volitatud lennundustehniline töötaja tõendama, et tal on kaheksa aastat baashooldustööde kogemust. Need töötajad, kes on volitatud täitma ülesanneteid, mis jäävad osa 66 kohase A-kategooria volitatud lennundustehnilise töötaja ülesannete piiridesse, peavad tõendama, et neil on kolm aastat hooldustööde kogemust;
  - e) liinihooldusega tegelevad volitatud lennundustehnilised töötajad ja baashooldusega tegelevad tugitöötajad peavad tõendama, et nad on läbinud tüübikoolituse ning sooritanud III lisa (osa 66) III liite kohase B1-, B2- või B3-kategooria (vastavalt vajadusele) tasemel eksami iga alapunktis b osutatud toimingutega seotud õhusõidukitüübi kohta. Need töötajad, kes on volitatud tegema toiminguid, mis jäävad A-kategooria volitatud lennundustehnilise töötaja ülesannete piiridesse, võivad täieliku tüübikoolituse asemel läbida töökoolituse;
  - f) baashooldusega tegelevad volitatud lennundustehnilised töötajad peavad tõendama, et nad on läbinud tüübikoolituse ja sooritanud III lisa (osa 66) III liite kohase C-kategooria tasemel eksami iga alapunktis b osutatud toimingutega seotud õhusõidukitüübi kohta, kuid esimese õhusõidukitüübi puhul tuleb koolitus läbida ja eksam sooritada III liite kohasel B1-, B2- või B3-kategooria tasemel.
2. Kaitstud õigused
  - a) Töötajad, kes omandasid õigused enne asjaomaste III lisa (osa 66) kohaste nõuete jõustumist, võivad jätkata õiguste kasutamist, ilma et nad peaksid täitma alapunkti 1 alapunktide c–f nõudeid.
  - b) Pärast seda kuupäeva peavad kõik volitatud lennundustehnilised töötajad, kes soovivad oma loa rakendusala laiendada, täitma alapunkti 1 nõuded.
  - c) Olenemata alapunkti 2 alapunkti b sätetest ei ole alapunkti 1 alapunktide c ja d nõuete täitmine täiendava tüübikoolituse puhul kohustuslik.

▼B*III LISA***(Osa 66)**

SISUKORD

66.1. Pädev asutus

A JAGU — TEHNILISED NÕUDED

A ALAJAGU — LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LUBA

66.A.1 Reguleerimisala

66.A.3 Lubade kategooriad

66.A.5 Õhusõidukite grupid

66.A.10 Taotlemine

66.A.15 Taotleja vanuse alampiir

66.A.20 Õigused

66.A.25 Nõutavad baastadmised

66.A.30 Nõutav kogemus

66.A.40 Lennundustehnilise töötaja loa kehtivus

66.A.45 Õhusõidukitüübipädevuse märkimine

66.A.50 Piirangud

66.A.55 Kvalifikatsiooni tõendamine

66.A.70 Kvalifikatsiooni muutmine

B JAGU — MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE

A ALAJAGU — ÜLDSÄTTED

66.B.1 Reguleerimisala

66.B.10 Pädev asutus

66.B.20 Dokumentide säilitamine

66.B.25 Vastastikune teabevahetus

66.B.30 Erandid

B ALAJAGU — LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA VÄLJAANDMINE

66.B.100 Lennundustehniliste töötajate lubade pädeva asutuse poolt väljaandmise kord

66.B.105 Lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmise kord osa 145 nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide kaudu

66.B.110 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate baas- või alamkategooriate lisamiseks

▼B

66.B.115 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate õhusõidukitüübipädevusmärgete lisamiseks või piirangute tühistamiseks.

66.B.120 Lennundustehniliste töötajate lubade kehtivuse taastamise kord

66.B.125 Lubade ja grupipädevuse muutmise kord

66.B.130 Õhusõidukitüübikoolituse otsese heakskiitmise kord

C ALAJAGU — EKSAMID

66.B.200 Pädeva asutuse korraldatavad eksamid

D ALAJAGU — VOLITATUD LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA KVALIFIKATSIOONI MUUTMINE

66.B.300 Üldsätted

66.B.305 Siseriiklike kvalifikatsioonide muutmise aruanne

66.B.310 Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide väljaantud volituste muutmise aruanded

E ALAJAGU — EKSAMITULEMUSTE ARVESTAMINE

66.B.400 Üldsätted

66.B.405 Eksamitulemuste arvestamise aruanne

66.B.410 Eksamitulemuste kehtivus

F ALAJAGU — PIDEV JÄRELEVALVE

66.B.500 Lennundustehnilise töötaja loa kehtetuks tunnistamine, peatamine või sellele piirangute kehtestamine

LIITED

I liide — Nõutavad baastadmised

II liide — Baastadmiste eksami nõuded

III liide — Õhusõidukitüübikoolituse ja eksami nõuded — Väljaõpe töökohal

IV liide — Lennundustehnilise töötaja loa rakendusala laiendamiseks nõutav kogemus

V liide — EASA vorm 19 — Taotluse vorm

VI liide — EASA vorm 26 — III lisa (osa 66) kohane lennundustehnilise töötaja luba

66.1 Pädev asutus

a) Käesolevas lisas (osa 66) tähendab pädev asutus järgmist:

1. liikmesriigi määratud ametiasutus, kuhu esitatakse esmane taotlus lennundustehnilise töötaja loa saamiseks, või

▼B

2. mõne muu liikmesriigi (kui tegemist on muu liikmesriigiga) määratud ametiasutus vastavalt alapunktis 1 osutatud ametiasutusega sõlmitud kokkuleppele. Sel juhul tunnistatakse alapunktis 1 osutatud luba kehtetuks, kõik punktis 66.B.20 nimetatud dokumendid kantakse üle ja nende dokumentide alusel antakse välja uus luba.

b) Pädev astus vastutab selle eest, et määrata kindlaks järgmine:

1. õhusõidukitüüpide loetelu ja
2. missuguse õhusõidukitüübipädevuse alla iga plaaneri/mootori kombinatsioon kuulub.

*A JAGU***TEHNILISED NÕUDED***A ALAJAGU**LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LUBA***66.A.1 Reguleerimisala**

Käesolevas punktis esitatakse lennundustehnilise töötaja loa määratlus ning sätestatakse nõuded lennundustehnilise töötaja loa taotlemiseks, väljaandmiseks ja selle kehtivuse pikendamiseks.

66.A.3 Lubade kategooriad

a) Lennundustehniliste töötajate load jagunevad järgmisteks kategooriateks:

- A-kategooria
- B1-kategooria
- B2-kategooria
- B3-kategooria
- C-kategooria

b) A- ja B1-kategooria on lennukite, kopterite ning turbiin- ja kolbmootorite kombinatsioonide alusel jagatud alamkategooriateks. Need alamkategooriad on järgmised:

- A1 ja B1.1: turbiinmootoriga lennukid
- A2 ja B1.2: kolbmootoriga lennukid
- A3 ja B1.3: turbiinmootoriga kopterid
- A4 ja B1.4: kolbmootoriga kopterid

c) B3-kategooria hõlmab kolbmootoriga hermetiseerimata lennukeid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg.

66.A.5 Õhusõidukite grupid

Lennundustehnilise töötaja loa pädevuse kindlaksmääramiseks liigitatakse õhusõidukid järgmistesse gruppidesse:

1. grupp 1: keerukad mootoriga õhusõidukid ja mitme mootoriga kopterid ning lennukid, mille suurim lubatud lennukõrgus ületab

▼B

lennutasandi FL290, elektroonilise juhtimissüsteemiga õhusõidukid ja muud õhusõidukid, mille puhul amet nõuab õhusõidukitüübipädevuse olemasolu;

2. grupp 2: õhusõidukid (v.a gruppi 1 kuuluvad õhusõidukid), mis kuuluvad järgmistesse alamgruppidesse:

— alamgrupp 2a: ühe mootoriga turbopropellerlennukid,

— alamgrupp 2b: ühe turbiinmootoriga kopterid,

— alamgrupp 2c: ühe kolbmootoriga kopterid;

3. 3. grupp: muud kui gruppi 1 kuuluvad kolbmootoriga lennukid.

66.A.10 Taotlemine

- a) Lennundustehnilise töötaja luba või selle muutmist taotletakse EASA vormil 19 (vt V liide) ning pädeva asutuse kehtestatud korras ning taotlus esitatakse pädevale asutusele.
- b) Lennundustehnilise töötaja loa muutmise taotlus tuleb esitada selle liikmesriigi pädevale asutusele, kes loa välja andis.
- c) Lisaks punkti 66.A.10 alapunkti a, punkti 66.A.10 alapunkti b või punkti 66.B.105 kohaselt (vastavalt vajadusele) nõutavatele dokumentidele peab lennundustehnilise töötaja loale täiendavate baas- või alamkategoriate lisamise taotleja esitama pädevale asutusele oma kehtiva loa originaali koos EASA vormiga 19.
- d) Kui loa baaskategoriate muutmise taotlejal on punkti 66.B.100 alusel õigus taotleda loa baaskategoriate muutmist mõnes muus liikmesriigis kui talle loa välja andnud liikmesriigis, tuleb loa muutmise taotlus saata punktis 66.1 osutatud pädevale asutusele.
- e) Kui loa baaskategoriate muutmise taotlejal on punkti 66.B.105 alusel õigus taotleda loa baaskategoriate muutmist mõnes muus liikmesriigis kui talle loa välja andnud liikmesriigis, saadab II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon lennundustehnilise töötaja loa koos EASA vormiga 19 punktis 66.1 osutatud pädevale asutusele muutmise kinnitamiseks pitseri ja allkirjaga või vajaduse korral uue loa väljaandmiseks.
- f) Igale taotlusele peavad olema lisatud dokumendid, mis tõendavad, et taotleja vastab nendele teoreetiliste teadmiste, praktiliste oskuste ja kogemustega seotud nõuetele, mida taotluse esitamise ajal kohaldatakse.

66.A.15 Taotleja vanuse alampiir

Lennundustehnilise töötaja loa taotleja peab olema vähemalt 18-aastane.

66.A.20 Õigused

- a) Kohaldatakse järgmisi õigusi:
1. A-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid lihtsamate plaanijärgsete liinihooldustööde ja lihtsamate defektide kõrvaldamise kohta vastavalt II

▼B

lisa (osa 145) punktis 145.A.35 osutatud hooldustõendi väljaandmise volituses konkreetselt kindlaks määratud piirangutele. Hooldustõendite väljaandmise õigused kehtivad üksnes nende toimingute suhtes, mida loaomanik on isiklikult teinud lennundustehnilise töötaja loa väljaandnud hooldusorganisatsioonis;

2. B1-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid ja tegutseda B1-kategooria tugitöötajana järgmistes valdkondades:

— õhusõidukite konstruktsiooni, jõuseadmete ning mehhaaniliste ja elektrisüsteemide hooldustööd;

— selliste avioonikasüsteemide hooldus, mille töökõlblikkuse saab kindlaks teha lihtsate katsete abil, mis ei hõlma vigade leidmist.

B1-kategooria hõlmab vastavat A-alamkategooriat;

3. B2-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud teha järgmist:

- i) anda välja hooldustõendeid ja tegutseda B2-kategooria tugitöötajana järgmistes valdkondades:

— avioonika- ja elektrisüsteemide hooldustööd ning

— elektri- ja avioonikaseadmete hooldustööd sellistes jõuseadme- ja mehhaanilistes süsteemides, mille töökõlblikkuse saab kindlaks teha lihtsate katsete abil, ning

- ii) anda välja hooldustõendeid lihtsamate plaanijärgsete liinihooldustööde ja lihtsamate defektide kõrvaldamise kohta vastavalt II lisa (osa 145) punktis 145.A.35 osutatud hooldustõendite väljaandmise volituses konkreetselt kindlaks määratud piirangutele. Hooldustõendite väljaandmise õigused kehtivad üksnes nende toimingute suhtes, mida loaomanik on isiklikult teinud lennundustehnilise töötaja loa väljaandnud hooldusorganisatsioonis ning mis kuuluvad B2-kategooria loale märgitud pädevuse rakendusalaselle.

B2-kategooria luba ei hõlma ühtki A-kategooria alamkategooriat;

4. B3-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid ja tegutseda B3-kategooria tugitöötajana järgmistes valdkondades:

— lennukite konstruktsiooni, jõuseadmete ning mehhaaniliste ja elektrisüsteemide hooldustööd;

— selliste avioonikasüsteemide hooldus, mille töökõlblikkuse saab kindlaks teha lihtsate katsete abil, mis ei hõlma vigade leidmist;

5. C-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid õhusõidukite baashooldustööde kohta. Neid õigusi kohaldatakse kogu õhusõiduki suhtes.

▼B

b) Lennundustehnilise töötaja loa omanik võib oma loast tulenevaid õigusi kasutada üksnes juhul, kui:

1. ta vastab I lisa (osa M) ja II lisa (osa 145) asjaomastele nõuetele ning
2. tal on eelneva kahe aasta jooksul saanud kuuekuulise kogemuse lennundustehnilise töötaja loaga antud õiguste kohaselt tehtavatel hooldustöödel või vastanud asjaomaste õiguste saamise nõuetele ning
3. tal on asjaomasele õhusõidukile hooldustõendi väljaandmiseks piisav pädevus ning
4. ta oskab lugeda, kirjutada ja rääkida arusaadavalt nendes keeltes, milles on koostatud hooldustõendi väljaandmiseks vajalikud tehnilised dokumendid ja menetlused.

66.A.25 Nõutavad baasteadmised

a) Lennundustehnilise töötaja loa taotleja või sellise loa omanik, kes taotleb, et tema loale lisataks täiendav kategooria või alamkategooria, peab eksami abil tõendama, missugusel tasemel on tema teadmised III lisa (osa 66) I liite kohastes ainemoodulites. Eksami korraldab koolitusorganisatsioon, kellel on IV lisa (osa 147) kohane koolitusluba, või pädev asutus.

b) Koolitus ja eksamid peavad olema sooritatud kümne aasta jooksul enne lennundustehnilise töötaja loa taotluse või lennundustehnilise töötaja loale täiendava kategooria või alamkategooria lisamise taotluse esitamist. Kui koolitus ja eksamid on sooritatud varem, on eksamitulemusi võimalik arvestada vastavalt alapunktile c.

c) Taotleja võib esitada pädevale asutusele taotluse baasteadmiste-alaste eksamitulemuste täielikuks või osaliseks arvestamiseks seoses järgmisega:

1. baasteadmiste eksamid, mis ei vasta punkti b nõuetele, ja
2. mis tahes muu tehniline kvalifikatsioon, mis pädeva asutuse hinnangul vastab III lisa (osa 66) kohastele teadmistealastele nõuetele.

Eksamitulemuste arvestamine toimub vastavalt käesoleva lisa (osa 66) B jao E alajaole.

d) Pädeva asutuse poolt taotlejale edastatud teade eksamitulemuste kohta kehtib kümme aastat. Pärast eksamitulemuste kehtivuse lõppu võib taotleja esitada uue taotluse eksamitulemuste arvestamiseks.

66.A.30 Nõutav kogemus

a) Lennundustehnilise töötaja loa taotlejal peab olema:

1. A-kategooria, B1.2- ja B1.4-alamkategooria ning B3-kategooria puhul:
  - i) kolm aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega, kui ta ei ole varem saanud vastavat tehnilist väljaõpet, või

▼B

- ii) kaks aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud tehnilise oskustöölise väljaõppe, mida pädev asutus peab asjakohaseks, või
- iii) üks aasta praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud IV lisa (osa 147) nõuete kohaselt heakskiidetud baaskursuse;

2. B2-kategooria ning B1.1- ja B1.3-alamkategooriate puhul:

- i) viis aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega, kui ta ei ole varem saanud vastavat tehnilist väljaõpet, või
- ii) kolm aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud tehnilise oskustöölise väljaõppe, mida pädev asutus peab asjakohaseks, või
- iii) kaks aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud IV lisa (osa 147) nõuete kohaselt heakskiidetud baaskursuse;

3. C-kategooriasse kuuluvate suurte õhusõidukite puhul:

- i) kolm aastat kogemust B1.1- ja B1.3-alamkategooria või B2-kategooria õiguste kasutamise suure õhusõidukite puhul või kolm aastat kogemust punkti 145.A.35 kohase tugitöötajana, või mõlema kombinatsioonina või
- ii) viis aastat kogemust B1.2- või B1.4-alamkategooria õiguste kasutamise suure õhusõidukite puhul või viis aastat kogemust punkti 145.A.35 kohase tugitöötajana, või mõlema kombinatsioonina;

4. C-kategooriasse kuuluvate muude õhusõidukite kui suurte õhusõidukite puhul: kolm aastat kogemust B1- või B2-kategooria õiguste kasutamise muude õhusõidukite kui suurte õhusõidukite puhul või kolm aastat kogemust punkti 145.A.35 alapunkti a kohase tugitöötajana, või mõlema kombinatsioonina;

5. kõrgharidusena omandatud C-kategooria kvalifikatsiooni puhul: sellise loataotleja puhul, kes on mõnes pädeva asutuse tunnustatud ülikoolis või muus kõrgkoolis omandanud mõnel tehnilisel erialal akadeemilise kraadi, kolm aastat kogemust tsiviilõhusõidukite hooldamisega, mis peab hõlmama representatiivset valikut otseselt õhusõidukite hooldamiseks tehtud toimingutest, kaasa arvatud kuus kuud baashooldustööde tegemise jälgimist.

- b) Lennundustehnilise töötaja loa omanikul, kes taotleb oma loa rakendusala laiendamist, peab olema vähemalt selline tsiviilõhusõidukite hooldamise kogemus, mis vastab käesoleva lisa IV liite (osa 66) kohaselt taotletavale lisakategooriale või alamkategooriale.
- c) Taotlejal peab olema praktiline kogemus, mis hõlmab representatiivset läbilõiget õhusõiduki hooldustöödest.

▼B

- d) Vähemalt üks aasta nõutavat kogemust peab olema hiljuti omandatud ja seotud selle kategooria või alamkategooria õhusõidukite hooldamisega, mille jaoks esialgset lennundustehnilise töötaja luba taotletakse. Kui lennundustehnilise töötaja loale taotletakse täiendavaid kategooriaid või alamkategooriaid, võib hiljuti omandatud kogemus olla lühem kui üks aasta, kuid siiski mitte lühem kui kolm kuud. Nõutav kogemus sõltub olemasoleva ja taotletava loa kategooriate/alamkategooriate vahelistest erinevustest. Selline täiendav kogemus peab olema taotletava loakategooria või alamkategooria suhtes tüüpiline.
- e) Olenemata alapunkti a sätetest võib arvestada ka väljaspool tsiviilõhusõidukite hooldamise valdkonda omandatud õhusõidukite hooldamise kogemust, kui pädev asutus leiab, et kõnealune hooldus on samaväärne käesoleva lisa (osa 66) kohaselt nõutava hooldusega. Siiski peab taotlejal olema täiendav tsiviilõhusõidukite hooldamise kogemus, et tagada tsiviilõhusõidukite hooldamisega seotud töökeskkonna piisav tundmine.
- f) Kogemus peab olema omandatud kümne aasta jooksul enne lennundustehnilise töötaja loa taotluse või lennundustehnilise töötaja loale täiendava kategooria või alamkategooria lisamise taotluse esitamist.

66.A.40 Lennundustehnilise töötaja loa kehtivus

- a) Lennundustehnilise töötaja luba kaotab kehtivuse viis aastat pärast selle viimast väljaandmist või muutmist, kui omanik ei esita luba loa välja andnud pädevale asutusele, et kontrollida loale märgitud teabe vastavust pädeva asutuse dokumentides sisalduvale teabele kooskõlas punktiga 66.B.120.
- b) Lennundustehnilise töötaja loa omanik peab täitma EASA vormi 19 (vt V liide) asjaomased osad ning esitama selle koos tema valduses oleva loaga loa originaali väljaandnud pädevale asutusele, välja arvatud juhul, kui loa omanik töötab II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis, mille käsiraamatus on sätestatud, et kõnealune organisatsioon võib vajalikud dokumendid esitada lennundustehnilise töötaja loa omaniku nimel.
- c) Kõik lennundustehnilise töötaja loast tulenevad hooldustõendite väljaandmise õigused kaotavad kehtivuse loa kehtetuks muutumisel.
- d) Lennundustehnilise töötaja luba kehtib üksnes siis, kui i) selle on andnud välja ja/või seda on muutnud pädev asutus ning kui ii) loa omanik on sellele alla kirjutanud.

66.A.45 Õhusõidukitüübipädevuse märkimine

- a) Selleks et loaomanik saaks kasutada hooldustõendi väljaandmise õigusi konkreetse õhusõidukitüübi suhtes, tuleb lennundustehnilise töötaja loale märkida asjaomaste õhusõidukitüüpidega seotud pädevused.

— B1-, B2- või C-kategooria puhul on asjaomased tüübipädevused järgmised:

▼B

1. grupp 1 kuuluvate õhusõidukite puhul asjaomane õhusõidukitüübipädevus;
  2. grupp 2 kuuluvate õhusõidukite puhul asjaomane õhusõidukitüübipädevus, tootja alamgrupipädevus või täielik alamgrupipädevus;
  3. grupp 3 kuuluvate õhusõidukite puhul asjaomane õhusõidukitüübipädevus või täielik grupipädevus.
- B3-kategooria puhul hõlmab asjaomane pädevus kolbmootoriga hermetiseerimata lennukeid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg.
- A-kategooria puhul vastavalt II lisa (osa 145) punkti 145.A.35 sätetele pädevusnõuet ei kohaldata.
- b) Õhusõidukitüübipädevuse saamiseks tuleb edukalt läbida B1-, B2- või C-kategooria õhusõidukitüübipädevuse-alane koolitus.
- c) Lisaks punkti b nõuetele peab loataotleja esimese õhusõidukitüübi pädevusmärke saamiseks konkreetses kategoorias või alamkategoorias edukalt läbima asjakohase väljaõppe töökohal vastavalt III lisa (osa 66) III liitele.
- d) Erandina punktide b ja c võib grupp 2 ja 3 kuuluvate õhusõidukite puhul anda õhusõidukitüübipädevuse pärast järgmiste nõuete täitmist:
- taotleja on edukalt sooritanud asjaomase B1-, B2- või C-kategooria õhusõidukitüübieksami, mida kirjeldatakse käesoleva lisa (osa 66) III liites;
- taotleja on läbinud B1- ja B2- kategooria õhusõidukitüübiga seotud praktiliste oskuste kontrolli. Sel juhul peavad õhusõidukitüübiga seotud praktilised oskused hõlmama representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga seotud hoolustöödest.
- Need C-kategooria pädevusega töötajad, kes on kvalifikatsiooni omandanud punkti 66.A.30 alapunkti a alapunktis 5 kindlaksmääratud akadeemilise kraadi omandamise kaudu, peavad esimese asjaomase õhusõidukitüübieksami sooritama B1- või B2-kategooria tasemel.
- e) Gruppi 2 kuuluvate õhusõidukite puhul kohaldatakse järgmist:
1. B1- ja C-kategooria loaomanikud peavad tootja alamgrupipädevusmärke saamiseks täitma õhusõidukitüübipädevuse saamise nõuded vähemalt kahe ühte ja samasse tootjagruppi kuuluva õhusõidukitüübi suhtes, mis kombineerituna esindavad asjaomase tootja alamgruppi;

▼B

2. B1- ja C-kategooria loaomanikud peavad täieliku alamgrupipädevusmärke saamiseks täitma õhusõidukitüüpipädevuse saamise nõuded vähemalt kolme erinevatesse tootjagruppidesse kuuluva õhusõidukitüübi suhtes, mis kombineerituna esindavad asjaomast alamgruppi;
  3. B2-kategooria loaomanikud peavad tootja alamgrupipädevuse ja täieliku alamgrupipädevuse saamiseks läbima praktiliste oskuste kontrolli, mis hõlmab representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga ja asjaomase õhusõidukite alamgrupiga seotud hooldustöödest.
- f) Gruppi 3 kuuluvate õhusõidukite puhul kohaldatakse järgmist:
1. B1-, B2- ja C-kategooria loaomanikud peavad täieliku alamgrupipädevuse saamiseks läbima praktiliste oskuste kontrolli, mis hõlmab representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga ja gruppi 3 kuuluvate õhusõidukitega seotud hooldustöödest;
  2. kui taotleja ei tõenda asjaomase kogemuse olemasolu, kohaldatakse B1-kategooria loaomanikele antud gruppi 3 käsitleva pädevusmärke puhul piiranguid, mis tuleb märkida ka loale, ja mis hõlmavad järgmisi õhusõidukeid:
    - hermetiseeritud lennukid;
    - metallkonstruktsiooniga lennukid;
    - komposiitkonstruktsiooniga lennukid;
    - puitkonstruktsiooniga lennukid;
    - metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid.
- g) B3-kategooria lubade puhul kohaldatakse järgmist:
1. kolbmootoriga hermetiseerimata lennukeid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg hõlmava pädevusmärke saamiseks peab taotleja läbima praktiliste oskuste kontrolli, mis sisaldab representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga seotud hooldustöödest;
  2. kui taotleja ei tõenda asjaomase kogemuse olemasolu, kohaldatakse alapunktis 1 osutatud pädevusmärke suhtes järgmisi piiranguid, mis märgitakse ka loale:
    - puitkonstruktsiooniga lennukid;
    - metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
    - metallkonstruktsiooniga lennukid;
    - komposiitkonstruktsiooniga lennukid.

66.A.50 Piirangud

- a) Lennundustehnilise töötaja loale märgitud piirangud tähistavad hooldustõendi väljaandmise õiguste puudumist ning neid kohaldatakse kogu õhusõiduki suhtes.
- b) Punktis 66.A.45 osutatud piirangud tühistatakse järgmisel juhtudel:

▼B

1. pärast asjaomase kogemuse olemasolu tõendamist või
  2. pärast pädeva astutuse korraldatud praktiliste oskuste hindamise edukat läbimist.
- c) Punktis 66.A.70 osutatud piirangud tühistatakse juhul, kui loomanik sooritab edukalt eksami punktis 66.B.300 osutatud asjaomases muutmisaruaandes nimetatud moodulite või ainete kohta.

66.A.55 Kvalifikatsiooni tõendamine

Hooldustõendite väljaandmise õigust omavad töötajad ja tugitöötajad esitavad kvalifikatsiooni tõendamiseks lennundustehnilise töötaja loa 24 tunni jooksul pärast pädeva isiku esitatud asjakohast nõuet.

66.A.70 Kvalifikatsiooni muutmine

- a) Nendele volitatud lennundustehnilistele töötajatele, kes omavad liikmesriigis kehtivat kvalifikatsiooni, annab asjaomase liikmesriigi pädev asutus lennundustehnilise töötaja loa enne III lisa (osa 66) jõustumist B jao D alajaos kindlaksmääratud tingimustel ilma eksamita.
- b) Isik, kes on omandamas liikmesriigis kehtivat volitatud lennundustehnilise töötaja kvalifikatsiooni, võib jätkata selle omandamist enne III lisa (osa 66) jõustumist. Kõnealustel tingimustel omandatud volitatud lennundustehnilise töötaja kvalifikatsiooni omanikule annab asjaomase liikmesriigi pädev asutus välja lennundustehnilise töötaja loa B jao D alajaos kindlaksmääratud tingimustel ilma eksamita.
- c) Vajaduse korral märgitakse lennundustehnilise töötaja loale punkti 66.A.50 kohased piirangud, mis kajastavad erinevusi i) enne määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumist liikmesriigis kehtinud ja volitatud lennundustehnilise töötaja kvalifikatsioonist tulenevate õiguste ning ii) käesoleva lisa (osa 66) I ja II liites baasteadmiste ja baasteadmiste eksami suhtes kehtestatud nõuete vahel.
- d) Erandina alapunktist c tuleb nende õhusõidukite puhul, mis ei kuulu suurte õhusõidukite hulka ja mida ei kasutata ärilises lennutranspordis, märkida lennundustehnilise töötaja loale punkti 66.A.50 kohased piirangud, et tagada kooskõla nende volitatud lennundustöötajatele antud õiguste, mis kehtisid liikmesriigis enne määruse (EÜ) nr 2042/2003 jõustumist, ning muudetud osa 66 kohase lennundustehnilise töötaja loaga antavate õiguste vahel.

B JAGU

MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE

A ALAJAGU

ÜLDSÄTTED

66.B.1 Reguleerimisala

Käesolevas jaos sätestatakse menetluskord ja haldusnõuded nendele pädevatele asutustele, kes vastutavad käesoleva lisa (osa 66) A jao rakendamise ja jõustamise eest.

▼B**66.B.10 Pädev asutus**

a) Üldsätted

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse ja määrab kindlaks selle kohustused seoses lennundustehnilise töötaja loa väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega.

Kõnealune pädev asutus loob käesoleva lisa (osa 66) nõuete täitmiseks vastava organisatsioonilise struktuuri.

b) Vahendid

Pädeval asutusel peab olema piisav arv töötajaid, et tagada käesoleva lisa (osa 66) nõuete rakendamine.

c) Menetluskord

Pädev asutus kehtestab ja dokumenteerib menetluskorra, mille kohaselt käesolevat lisa (osa 66) täidetakse. Seda vaadatakse läbi ja muudetakse, et tagada käesoleva lisa pidev järgmine.

66.B.20 Dokumentide säilitamine

a) Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise süsteemi, mis võimaldab piisaval määral jälgida iga lennundustehnilise töötaja loa väljaandmise, uuendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega seotud menetlusi.

b) Kõnealused dokumendid sisaldavad iga loa kohta järgmist:

1. lennundustehnilise töötaja loa või selle muutmise taotlus koos kõikide täiendavate dokumentidega;
2. lennundustehnilise töötaja loa koopia koos kõikide muudatustega;
3. kogu asjaomase kirjavahetuse koopiad;
4. kõikide erandite ja täitemeetmete üksikasjad;
5. kõik lennundustehnilise töötaja loa omanikuga seotud aruanded, mille on koostanud muud pädevad asutused;
6. pädeva asutuse tehtud kontrollide aruanded;
7. loa muutmise aluseks olnud asjaomane muutmisaruanne;
8. eksamitulemuste arvestamise aluseks olnud asjaomane eksamitulemuste arvestamise aruanne.

c) Alapunkti b alapunktides 1–5 osutatud dokumente tuleb pärast loa kehtivuse lõppemist säilitada vähemalt viis aastat.

d) Alapunkti b alapunktides 6, 7 ja 8 osutatud dokumente tuleb säilitada määramatu aja.

▼B**66.B.25 Vastastikune teabevahetus**

- a) Käesoleva määruse nõuete rakendamiseks peavad pädevad asutused osalema määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 15 kohases vastastikusel teabevahetuses.
- b) Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust, abistavad asjaomased pädevad asutused üksteist vajalike järelevõetavate meetmete rakendamisel, kui tekib mitut liikmesriiki hõlmav võimalik oht lennuohutusele.

66.B.30 Erandid

Pädev asutus registreerib ja säilitab kõik määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 14 lõike 4 alusel tehtud erandid.

B ALAJAGU*LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA VÄLJAANDMINE*

Käesolevas alajaos sätestatakse menetluskord, mida pädev asutus peab järgima lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmisel, muutmisel või pikendamisel.

66.B.100 Lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmise kord pädevale asutusele

- a) Pädev asutus kontrollib EASA vormi 19 ja mis tahes täiendavate dokumentide vastuvõtmisel, kas vorm on korrektselt täidetud ning tagab, et loataotleja kogemus vastaks käesoleva lisa (osa 66) nõuetele.
- b) Pädev asutus kontrollib, kas taotluse esitaja on sooritanud asjakohase eksami, ja/või kinnitab eksamitulemuste kehtivuse, et tagada kõikide I liite kohaste moodulitega seotud nõuete täitmine vastavalt käesolevale lisale (osa 66).
- c) Pärast seda, kui pädev asutus on kontrollinud, kas taotlejal on käesoleva lisa (osa 66) nõuetele vastavad teadmised ja kogemused, annab ta taotlejale välja asjakohase lennundustehnilise töötaja loa. Pädev asutus säilitab sama teabe.
- d) Kui lennundustehnilise töötaja loa esmakordsel väljaandmisel märgitakse loale õhusõidukitüübid või -grupid, peab pädev asutus kontrollima, kas punkti 66.B.115 nõuded on täidetud.

66.B.105 Lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmise kord II lisa (osa 145) nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide kaudu

- a) II lisa (osa 145) nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, millele pädev asutus on andnud vastava loa, võib i) lennundustehnilise töötaja loa pädeva asutuse nimel ette valmistada või ii)

▼B

anda soovitusi lennundustehnilise töötaja loa taotleja kohta, nii et pädev asutus saab loa ette valmistada ja välja anda.

- b) Alapunktis a osutatud hooldusorganisatsioon peab tagama, et punkti 66.B.100 alapunktide a ja b nõuded oleksid täidetud.
- c) Igal juhul võib lennundustehnilise loa taotlejale välja anda ainult pädev asutus.

66.B.110 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate baas- või alamkategoriate lisamiseks

- a) Punktides 66.B.100 või 66.B.105 kindlaksmääratud korra kohaldamisel kinnitab pädev asutus täiendava baas- või alamkategoria pitseri ja allkirjaga lennundustehnilise töötaja loal või annab välja uue loa.
- b) Pädeva asutuse registreerimissüsteemi tehakse vastavad muudatused.

66.B.115 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate õhusõidukitüübipädevusmärgete lisamiseks ja piirangute tühistamiseks.

- a) Pärast seda, kui pädevale asutusele on esitatud nõuetekohaselt täidetud EASA 19 vorm koos täiendavate dokumentidega, mis tõendavad, et taotleja vastab asjaomase pädevusmärke ja sellega kaasneva lennundustehnilise töötaja loa saamiseks nõutavatele tingimustele, teeb pädev asutus järgmist:

1. lisab taotluse esitaja lennundustehnilise töötaja loale taotletava õhusõidukipädevusmärke või
2. annab välja uue loa, millele on lisatud asjaomane õhusõidukipädevusmärke, või
3. tühistab loale kehtestatud piirangud kooskõlas punktiga 66.A.50.

Pädeva asutuse registreerimissüsteemis tehakse vastavad muudatused.

- b) Kui täieliku tüübikoolituse korraldab mõni muu organisatsioon kui IV lisa (osa 147) kohast koolitusluba omav lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kontrollib pädev asutus enne tüübipädevusmärke väljaandmist, kas kõik tüübikoolitusega seotud nõuded on täidetud.
- c) Kui nõuet väljaõppe kohta töökohal ei kohaldata, antakse õhusõidukitüübi pädevusmärke välja IV lisa (osa 147) kohast koolitusluba omava lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni tunnistuse alusel.
- d) Kui õhusõidukitüübi pädevuskoolitus läbitakse rohkem kui ühe kursuse raames, kontrollib pädev asutus enne tüübipädevusmärke väljaandmist, kas kursuste sisu ja pikkus vastab täielikult loakategooria rakendusale ja kas eri teemade vahelisi kokkupuutepunkte on nõuetekohaselt käsitletud.

▼B

- e) Erinevuskoolituse puhul kontrollib pädev asutus, kas i) taotleja varasem kogemus koos ii) IV lisa (osa 147) kohaselt sertifitseeritud kursuse või pädeva asutuse sertifitseeritud kursusega vastab tüübi-pädevusmärke väljaandmiseks sätestatud nõuetele.
- f) Nõuetekohaste praktiliste oskuste olemasolu tuleb tõendada, esitades kas i) praktiliste oskuste omandamist kirjeldavad üksikasjalikud dokumendid või II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni väljaantud logiraamatu, või võimaluse korral ii) IV lisa (osa 147) kohast koolitusluba omava lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni väljaantud koolitustõendi, mis hõlmab praktilise õppe läbimist.
- g) Õhusõidukitüübi märkimisel kasutatakse ameti poolt kindlaks määratud õhusõidukitüübipädevusmärkeid.

66.B.120 Lennundustehniliste töötajate lubade kehtivuse taastamise kord

- a) Pädev asutus võrdleb lennundustehnilise töötaja luba kõnealuse asutuse käsutuses olevate andmetega ning veendub, et loa suhtes ei kohaldata ühtki punkti 66.B.500 kohast kehtetuks tunnistamise, peatamise või muutmise menetlust. Kui andmed on identsed ning punkti 66.B.500 alusel ei ole rakendatud ühtki meetet, taastatakse loa kehtivus viieks aastaks ning tehakse vastav märge pädeva asutuse käsutuses olevatesse andmetesse.
- b) Kui pädeva asutuse andmed erinevad lennundustehnilise töötaja loal olevatest andmetest, peab pädev asutus tegema järgmist:
  1. uurima välja erinevuste põhjused; vajaduse korral võib pädev asutus vastu võtta otsuse loa kehtivust mitte taastada;
  2. teavitama loa omanikku ja I lisa (osa M) F alajao või II lisa (osa 145) kohaselt teadaolevat sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni, keda selline asjaolu võib otseselt mõjutada;
  3. vajaduse korral võtma punkti 66.B.500 kohased meetmed asjaomase loa kehtetuks tunnistamiseks, muutmiseks või selle kehtivuse peatamiseks.

66.B.125 Lubade ja grupipädevuste muutmise kord

- a) Artikli 5 lõikes 4 osutatud lennundustehnilise töötaja loale juba varem kantud konkreetsed õhusõidukitüübi pädevusmärke jäävad kehtima ja neid ei muudeta uuteks pädevusmärgeteks, välja arvatud juhul, kui loaomanik vastab täielikult käesoleva lisa (osa 66) punktis 66.A.45 vastava grupi/alamgrupipädevuse kohta sätestatud nõuetele.
- b) Muutmine toimub vastavalt järgmisele tabelile:

▼B

1. B1- või C-kategooria puhul muudetakse märked järgmiselt:

- „kolbmootoriga kopterid, kogu grupp” asendatakse järgmisega: „kogu alamgrupp 2c” ja gruppi 1 kuuluvaid ühe kolbmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
- „kolbmootoriga kopterid, tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu tootja alamgrupp 2c” ja asjaomase tootja gruppi 1 kuuluvaid ühe kolbmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
- „turbiinmootoriga kopterid, kogu grupp” asendatakse järgmisega: „kogu alamgrupp 2b” ja gruppi 1 kuuluvaid ühe turbiinmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
- „turbiinmootoriga kopterid, tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu tootja alamgrupp 2b” ja asjaomase tootja gruppi 1 kuuluvaid ühe turbiinmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
- „ühe kolbmootoriga lennukid — metallkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: komposiitkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
- „mitme kolbmootoriga lennukid — metallkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: komposiitkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
- „ühe kolbmootoriga lennukid — puitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, komposiitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
- „mitme kolbmootoriga lennukid — puitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, komposiitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
- „ühe kolbmootoriga lennukid — komposiitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu

▼B

grupp 3". B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „mitme kolbmootoriga lennukid — komposiitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
- „ühe turbiinmootoriga lennukid, kogu grupp” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2a” ja neid ühe turbopropellermootoriga lennukid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1;
- „ühe turbiinmootoriga lennukid, tootja grupp” asendatakse järgmisega: „tootja alamgrupp 2a” ja neid ühe turbopropellermootoriga lennukid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1;
- „mitme turbiinmootoriga lennukid, kogu grupp” asendatakse järgmisega: neid mitme mootori ja turbopropelleriga lennukid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata.

2. B2-kategooria puhul muudetakse märked järgmiselt:

- „lennukid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2a” ja „kogu grupp 3” ning neid lennukid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1;
- „kopterid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2b ja kogu alamgrupp 2c” ning neid koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1.

3. C-kategooria puhul muudetakse märked järgmiselt:

- „lennukid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2a” ja „kogu grupp 3” ning neid lennukid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1;
- „kopterid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2b ja

▼B

kogu alamgrupp 2c” ning neid koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldatud ja mis kuuluvad gruppi 1.

- c) Kui loa suhtes kohaldati pärast punktis 66.A.70 osutatud kvalifikatsioonimuutmise menetlust piiranguid, jäävad need piirangud kehtima, välja arvatud juhul, kui need tühistatakse vastavalt punktis 66.B.300 osutatud asjaomases muutmisaruandes sätestatud tingimusele.

66.B.130 Õhusõidukitüübikoolituse otsese heakskiitmise kord

Pädev asutus võib heaks kiita muu kui IV lisa (osa 147) kohast koolitustluba omava organisatsiooni korraldatud tüübipädevuskoolituse vastavalt käesoleva lisa (osa 66) III liite punktile 1. Sel juhul kohaldab pädev asutus menetlust, millega tagatakse õhusõidukitüübikoolituse vastavus käesoleva lisa (osa 66) III liite nõuetele.

C ALAJAGU*EKSAMID*

Käesolevas alajaos on sätestatud pädeva asutuse korraldatavate eksamite kord.

66.B.200 Pädeva asutuse korraldatavad eksamid

- a) Kõiki eksamiküsimusi tuleb enne eksamit hoida turvalisel viisil, et kandidaadid ei teaks, milliseid küsimusi eksamil kasutatakse.
- b) Pädev asutus määrab kindlaks järgmise:
1. isikud, kes vastutavad igal eksamil kasutatavate küsimuste eest;
  2. eksamineerijad, kes viibivad kõikidel eksamitel, et kindlustada eksamite nõuetekohane korraldus.
- c) Baasteadmiste eksamid toimuvad käesoleva lisa (osa 66) I ja II liites kindlaksmääratud nõuete kohaselt.
- d) Tüübikoolitused ja tüübieksamid toimuvad käesoleva lisa (osa 66) III liites kindlaksmääratud nõuete kohaselt.
- e) Iga kuue kuu järel tuleb koostada uued teemaarendusküsimused ning juba kasutatud küsimused tuleb kas täielikult või ajutiselt kasutuselt kõrvaldada. Kasutatud küsimused tuleb dokumenteerida ja kontrollimiseks alles hoida.
- f) Kõik eksamidokumendid tuleb kandidaatidele väljastada eksami alguses ning kandidaadid peavad need eksamiks ettenähtud aja möödudes eksamineerijale tagastama. Eksamiks ettenähtud aja jooksul ei tohi ühtki eksamidokumenti eksamiruumist välja viia.
- g) Kandidaat tohib eksami ajal kasutada üksnes eksamidokumente, välja arvatud teatavad eridokumendid, mida on vaja tüübieksamil.

▼B

- h) Kandidaadid tuleb paigutada nii, et neil ei oleks võimalik lugeda üksteise eksamidokumente. Nad tohivad kõneleda üksnes eksamineerijaga.
- i) Kandidaadid, kes tõendatult kasutavad eksamil keelatud abimaterjale, saavad eksamikeelu, mis kehtib 12 kuud alates selle eksami kuupäevast, mille ajal nad kõnealuseid materjale kasutasid.

D ALAJAGU***VOLITATUD LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KVALIFIKATSIOONI MUUTMINE***

Käesolevas alajaos sätestatakse volitatud lennundustehniliste töötajate punktis 66.A.70 osutatud kvalifikatsioonide muutmise kord.

66.B.300 Üldsätted

- a) Pädev asutus võib muuta ainult neid kvalifikatsioone, mis i) on saadud asjaomast pädevust omavas liikmesriigis, ilma et see piiraks kahepoolsete lepingute kohaldamist, ning ii) mis kehtisid enne käesoleva lisa (osa 66) asjaomaste nõuete jõustumist.
- b) Pädev asutus võib muutmist teostada üksnes punkti 66.B.305 või 66.B.310 kohaselt koostatud muutmisaruarande alusel.
- c) Muutmisaruanne peab olema i) pädeva asutuse koostatud või ii) pädeva asutuse poolt heaks kiidetud, et tagada kooskõla käesoleva lisa (osa 66) sätetega.
- d) Pädev asutus peab muutmisaruanne ja selle muudatusi säilitama kooskõlas punktiga 66.B.20.

66.B.305 Siseriiklike kvalifikatsioonide muutmise aruanne

- a) Volitatud lennundustehnilise töötaja siseriiklike kvalifikatsioonide muutmise aruandes kirjeldatakse iga kvalifikatsiooniliigi rakendusala, sealhulgas asjaomase kvalifikatsiooniga seotud siseriikliku loa (kui see on olemas) rakendusala ja asjaomase kvalifikatsiooniga seotud õigusi ning sellele lisatakse nende siseriiklike õigusaktide koopiad, millega asjaomased õigused on kindlaks määratud.
- b) Muutmisaruanne sisaldab iga alapunkti a osutatud kvalifikatsiooniliigi kohta järgmist:
  1. missuguseks lennundustehnilise töötaja loaks kvalifikatsioon muudetakse;
  2. missugused punkti 66.A.70 alapunktis c või d nimetatud piirangud loale märgitakse;
  3. piirangute tühistamise tingimused, kus on märgitud moodulained, milles piirangu tühistamiseks ja lennundustehnilise töötaja täieõigusliku loa saamiseks nõutav eksam tuleb sooritada, või täiendava (alam)kategorია lisamise tingimused. Muutmisaruanne peab sisaldama ka neid käesoleva lisa (osa 66) III liites kindlaksmääratud mooduleid, mida siseriiklik kvalifitseerimine ei hõlma.

▼B**66.B.310 Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide väljaantud volituste muutmise aruanded**

- a) Muutmisaruandes tuleb kirjeldada kõikide asjaomase sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni poolt väljaantavate eri liiki volituste rakendusala ning aruandele lisatakse koopia asjaomases sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis kehtivast volitatud lennundustehniliste töötajate kvalifitseerimise korrast, mille alusel volitust muudetakse.
- b) Muutmisaruanne sisaldab iga alapunkti a osutatud eri liiki volituse kohta järgmist:
1. missuguseks lennundustehnilise töötaja loaks asjaomane volitus muudetakse;
  2. missugused punkti 66.A.70 alapunktis c või d nimetatud piirangud loale märgitakse ning
  3. piirangute tühistamise tingimused, kus on märgitud moodul/ained, milles piirangu tühistamiseks ja lennundustehnilise töötaja täieõigusliku loa saamiseks nõutav eksam tuleb sooritada, või täiendava (alam)kategooria lisamise tingimused. Muutmisaruanne peab sisaldama ka neid käesoleva lisa (osa 66) III liites kindlaksmääratud mooduleid, mida siseriiklik kvalifitseerimine ei hõlma.

E ALAJAGU**EKSAMITULEMUSTE ARVESTAMINE**

Käesolevas alajaos on sätestatud punkti 66.A.25 alapunktis c osutatud eksamitulemuste arvestamise kord.

66.B.400 Üldsätted

- a) Pädev asutus võib eksamitulemusi arvestada üksnes punkti 66.B.405 kohaselt koostatud eksamitulemuste arvestamise aruande alusel.
- b) Eksamitulemuste arvestamise aruanne peab olema i) pädeva asutuse koostatud või ii) pädeva asutuse poolt heaks kiidetud, et tagada kooskõla käesoleva lisa (osa 66) sätetega.
- c) Pädev asutus peab eksamitulemuste arvestamise aruannet ja selle muudatusi säilitama kooskõlas punktiga 66.B.20.

66.B.405 Eksamitulemuste arvestamise aruanne

- a) Eksamitulemuste arvestamise aruandes võrreldakse järgmist:
- i) käesoleva lisa (osa 66) I liites nimetatud mooduleid, alammoduleid, aineid ja teadmiste tasemeid (vastavalt vajadusele) ja
  - ii) taotletava kategooriaga seotud tehnilist kvalifikatsiooni käsitleva koolituse kava.

Võrdlus peab sisaldama märget selle kohta, kas taotleja vastab asjaomastele nõuetele ning selgitust iga väite kohta.

- b) Muid eksamitulemusi kui IV lisa (osa 147) kohast koolitusluba omavas organisatsioonis sooritatud baastadmiste eksami tulemusi võib arvestada ainult selle liikmesriigi pädev asutus, kes kvalifikatsiooni andis, ilma et see piiraks kahepoolsete lepingute kohaldamist.

▼B

- c) Eksamitulemuste arvestamiseks peab iga mooduli ja alammoduli puhul märkima, et asjaomased nõuded on täidetud, samuti tuleb lisada märge selle kohta, kus tehnilises kvalifikatsioonis võib leida samaväärtse standardi.
- d) Pädev asutus kontrollib korrapäraselt, kas i) siseriiklikke kvalifikatsioonistandardeid või ii) käesoleva lisa (osa 66) I liidet on muudetud, ning annab hinnangu selle kohta, kas eksamitulemuste arvestamise aruannet oleks vaja vastavalt muuta. Kõnealused muudatused tuleb dokumenteerida, märkida neile kuupäev ning neid säilitada.

66.B.410 Eksamitulemuste kehtivus

- a) Pädev asutus teavitab taotlejat kirjalikult tema eksamitulemuste arvestamisest ning lisab viite aruandele, mille alusel tulemusi arvestati.
- b) Eksamitulemused kehtivad asjakohase teate väljaandmisest alates kümme aastat.
- c) Pärast eksamitulemuste kehtivuse lõppu võib taotleja esitada uue taotluse eksamitulemuste arvestamiseks. Kui käesoleva lisa (osa 66) I liites sätestatud nõudeid baastadmiste kohta ei ole muudetud, taastab pädev asutus eksamitulemuste kehtivuse täiendava menetlusega veel kümneks aastaks.

F ALAJAGU*PIDEV JÄRELEVALVE*

Käesolevas alajaos sätestatakse lennundustehnilise töötaja lubade suhtes pideva järelevalve teostamise kord, eelkõige seoses lubade kehtetuks tunnistamise, peatamise või neile piirangute kehtestamisega.

66.B.500 Lennundustehnilise töötaja loa kehtetuks tunnistamine, peatamine või sellele piirangute kehtestamine

Pädev asutus tunnistab lennundustehnilise töötaja loa kehtetuks, peatab selle või kehtestab sellele piirangud, kui ta on avastanud ohutusosalase puudujäägi või kui tal on kindlad tõendid selle kohta, et loa omanik on teinud järgmist või olnud seotud järgmisega:

1. lennundustehnilise töötaja loa ja/või hooldustõenditega antavate õiguste saamine võltsitud dokumentide abil;
2. nõutavate hooldustööde tegemata jätmine ja kõnealused tööd tellinud organisatsioonile või isikule sellest teatamata jätmine;
3. töötaja enda poolt tehtud kontrolli käigus tuvastatud vajalike hooldustööde tegemata jätmine ja organisatsioonile või isikule, kelle õhusõidukile hooldust tehti, sellest teatamata jätmine;
4. hooldustööde hooletu tegemine;
5. hooldustööde kirje võltsimine;
6. hooldustõendi väljaandmine teadmisesega, et tõendil märgitud hooldustöid ei ole tehtud, või kontrollimata, kas need tööd on tehtud;

▼B

7. hooldustööde tegemine või hooldustõendi väljaandmine alkoholi või uimastite mõju all;
8. hooldustõendi väljaandmine vaatamata sellele, et I lisa (osa M), II lisa (osa 145) või III lisa (osa 66) nõuded on täitmata.

▼B*I liide***Nõutavad baasteadmised****1. Teadmiste tasemed — A-, B1-, B2-, B3- ja C-kategooria lennundustehnilise töötaja luba**

A-, B1-, B2- ja B3-kategooria baasteadmiste taset tähistatakse iga asjaomase aine puhul vastava hindega (1, 2 või 3). C-kategooria loa taotleja teadmiste tase peab vastama B1- või B2-kategooria baasteadmiste tasemele.

Teadmiste kolm taset ja neid tähistavad hinded on järgmised:

— *1. TASE: aine põhielementide tundmine.*

Eesmärgid:

- a) taotleja peaks tundma aine põhielemente;
- b) taotleja peaks oskama lihtsate sõnade ja näidete abil kirjeldada lühidalt kogu ainet;
- c) taotleja peaks kasutama aine tüüpilisi termineid.

— *2. TASE: üldteadmised aine teoreetilistest ja praktilistest aspektidest ning oskus neid teadmisi rakendada.*

Eesmärgid:

- a) taotleja peaks tundma aine teoreetilisi põhialuseid;
- b) taotleja peaks oskama vajaduse korral tüüpiliste näidete abil üldiselt kirjeldada kogu ainet;
- c) taotleja peaks oskama kasutada ainet kirjeldavate füüsikaseadustega seotud matemaatilisi valemeid;
- d) taotleja peaks oskama lugeda ja mõista aines kasutatavaid eskiise, jooniseid ja skeeme;
- e) taotleja peaks üksikasjalikke protseduure järgides oskama oma teadmisi praktikas rakendada.

— *3. TASE: üksikasjalikud teadmised aine teoreetiliste ja praktiliste aspektide kohta ning oskus kombineerida ja kohaldada teadmiste eri elemente loogiliselt ning üldistaval viisil.*

Eesmärgid:

- a) taotleja peaks tundma aine teooriaosa ning asjaomase aine seoseid teiste ainetega;
- b) taotleja peaks oskama teoreetiliste põhialuste ja konkreetsete näidete abil kirjeldada üksikasjalikult kogu ainet;
- c) taotleja peaks mõistma ja oskama kasutada ainega seotud matemaatilisi valemeid;

▼B

- d) taotleja peaks oskama lugeda, mõista ja koostada aines kasutatavaid eskiise, lihtsaid jooniseid ja skeeme;
- e) taotleja peaks tootja juhendi abil oskama rakendada oma teadmisi praktikas;
- f) taotleja peaks oskama tõlgendada eri allikatest saadud mõõtmistulemusi ning rakendada vajaduse korral parandusmeetmeid.

2. Moodulid

Lennundustehnilise töötaja loa kategooria või alamkategooriaga seotud kvalifikatsiooni omandamiseks nõutavad põhiained on esitatud järgmises tabelis ja tähistatud ristiga (X):

Ainemoodul	A- või B1-kategooria, lennukid		A- või B1-kategooria, kopterid		B2	B3
	Turbiinmootori(-te)ga lennukid	Kolbmootori(-te)ga lennukid	Turbiinmootori(-te)ga kopterid	Kolbmootori(-te)ga kopterid	Avioonika	Kolbmootoriga hermetiseerimata lennukid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg
1	X	X	X	X	X	X
2	X	X	X	X	X	X
3	X	X	X	X	X	X
4	X	X	X	X	X	X
5	X	X	X	X	X	X
6	X	X	X	X	X	X
7A	X	X	X	X	X	
7B						X
8	X	X	X	X	X	X
9A	X	X	X	X	X	
9B						X
10	X	X	X	X	X	X
11A	X					
11B		X				
11C						X
12			X	X		
13					X	
14					X	
15	X		X			
16		X		X		X
17A	X	X				
17B						X

MOODUL 1. MATEMAATIKA

	TASE			
	A	B1	B2	B3
1.1. <i>Aritmeetika</i> Mõisted ja tähised, korrutamise- ja jagamise meetodid, murd- ja kümnendarvud, tegurid ja kordsed, kaalu- ja mõõtühikud ning teisendustegurid, suhe ja võrdelisus, keskmised ja protsendid, pindalad ja ruumalad, ruut- ja kuupastendajad, ruut- ja kuupjuured	1	2	2	2
1.2. <i>Algebra</i>				
a) Lihtsate algebraavaldiste arvutamine, liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine, sulgude kasutamine, lihtsad murdavaldised	1	2	2	2
b) Lineaarvõrrandid ja nende lahendid Astmed, negatiivsed ja murdarvulised astmed Kahend- ja muud kasutatavad numbrisüsteemid Võrrandisüsteemid ja ühe tundmatuga ruutvõrrandid Logaritmid	—	1	1	1
1.3. <i>Geomeetria</i>				
a) Lihtsad geomeetrilised kujundid	—	1	1	1
b) Graafilise kujutamine; graafikute laad ja kasutamine, võrrandite/funktsioonide graafikud	2	2	2	2
c) Lihtne trigonomeetria; trigonomeetrilised seosed, tabelite kasutamine ning rist- ja polaarkoordinaadid	—	2	2	2

MOODUL 2. FÜÜSIKA

	TASE			
	A	B1	B2	B3
2.1. <i>Aine</i> Aine olemus: keemilised elemendid, aatomite ja molekulide ehitus Keemilised ühendid Olekud: tahke, vedel ja gaasiline Olekumuutused	1	1	1	1
2.2. <i>Mehaanika</i>				
2.2.1. <i>Staatika</i> Jõud, momendid ja jõupaarid, kujutamine vektorina Raskuskese Tugevusõpetuse, deformatsiooni ja elastsuse põhimõisted: pinged, surve, nihe ja vääne Tahkete, vedelate ja gaasiliste ainete olemus ja omadused Surve- ja ülestõukejõud vedelikes (baromeetrid)	1	2	1	1
2.2.2. <i>Kineetika</i> Sirgjooneline liikumine: ühtlane sirgjooneline liikumine, liikumine konstantse kiirusega (liikumine raskusjõu toimel) Ringliikumine: ühtlane ringliikumine (kesktõuke- ja kesktõmbejõud)	1	2	1	1

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
Perioodiline liikumine: pendelliikumine				
Lihne võnketeooria, harmoonilised sagedused ja resonants				
Kangi õlgade liikumiskiirus ja võit jõu suurus, kasutegur				
2.2.3. <i>Dünaamika</i>				
a) Mass	1	2	1	1
Jõud, inerts, töö, võimsus, energia (potentsiaalne, kineetiline ja koguenergia), soojus, kasutegur				
b) Impulss, impulsi jäävuse seadus	1	2	2	1
Jõuimpulss				
Güroskoopiliste näidikute tööpõhimõtted				
Hõõrdejõud: olemus ja mõjud, hõõrdetegur (veeretakistus).				
2.2.4. <i>Hüdrodünaamika</i>				
a) Erikaal ja tihedus	2	2	2	2
b) Viskoossus, voolamistakistus, pindpinevus	1	2	1	1
Vedelike kokkusurutavus				
Staatiline, dünaamiline ja kogurõhk: Bernoulli teoreem, Venturi toru				
2.3. <i>Termodünaamika</i>				
a) Temperatuur: termomeetrid ja temperatuuriskaalad: Celsiuse, Fahrenheiti ja Kelvini temperatuuriskaalad, soojuse määralus	2	2	2	2
b) Soojusmahtuvus, erisoojus	—	2	2	1
Soojusliikumine: soojuskiirgus ja -juhtimine				
Soojuspaisumine				
Termodünaamika esimene ja teine seadus				
Gaasid: ideaalgaasid; erisoojus jääva mahu ja jääva rõhu korral, gaasipaisumisel tehtav töö				
Isotermiline, adiabaatiline paisumine ja kokkusurumine, mootoritaktid, jääv maht ja jääv rõhk, külmutid ja soojuspumbad				
Sulamis- ja aurustumissoojus, soojusenergia, põlemissoojus				
2.4. <i>Optika (valgus)</i>	—	2	2	—
Valguse olemus; valguse kiirus				
Peegeldumis- ja murdumisseadused: peegeldus tasapinnalt, peegeldus sfääriliselt peeglit, murdumine, läätssed				
Kiudoptika				
2.5. <i>Lainete levimine ja heli</i>	—	2	2	—
Lainete levimine: mehaanilised lained, siinuslaine levimine, interferents, seisulained				
Heli: helikiirus, heli tekkimine, tugevus, lainepikkus ja kvaliteet, Doppleri efekt				

MOODUL 3. ELEKTROTEHNIKA ALUSED

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.1. <i>Elektronteooria</i> Elektrilaengute ehitus ja jaotumine: aatomites, molekulides, ioonides, ühendites Juhtide, pooljuhtide ja isolaatorite molekulstruktuur	1	1	1	1
3.2. <i>Staatiline elektriväli ja juhtivus</i> Staatiline elektriväli ja elektrostaatiliste laengute jaotumine Elektrostaatika külgetõmbe- ja tõukejõuseadused Laenguühikud, Coulombi seadus Elektrijuhtivus tahketes ainetes, vedelikes, gaasides ja vaakumis	1	2	2	1
3.3. <i>Elektrotehnika mõisted</i> Järgmised mõisted, nende ühikud ja neid mõjutavad tegurid: potentsiaalide vahe, elektromotoorjõud, pinge, vool, takistus, juhtivus, laeng, kokkuleppeline voolusuund, elektronide voog.	1	2	2	1
3.4. <i>Elektri genereerimine</i> Elektri tootmine järgmistel meetoditel: valgus, soojus, hõõrdumine, surve, keemilised reaktsioonid, magnetväli ja liikumine	1	1	1	1
3.5. <i>Alalisvoolu allikad</i> Järgmiste vooluallikate ehitus ja põhilised keemilised reaktsioonid: primaarelement, sekundaarelement, pliiakuelement, nikkelkaadmiumelement, muud leeliselemendid Elementide jada- ja rööpühendused Sisetakistus ja selle mõju patareile Termopaaride ehitus, materjalid ja tööpõhimõte Fotoelemendi tööpõhimõte	1	2	2	2
3.6. <i>Alalisvooluahelad</i> Ohmi seadus, Kirchoffi pinge- ja vooluseadused, samade seaduste kasutamine takistuse, pinge ja voolu arvutamisel Vooluallika sisetakistuse tähendus	—	2	2	1
3.7. <i>Takistus/takisti</i> a) Takistus ja seda mõjutavad tegurid Eritakistus Takisti värvikood, väärtused ja tolerantsid, väärtuste eelisrida, nimivõimsus Takistite jada- ja rööpühendused Kogutakistuse arvutamine jada- ja rööp- ning segaühenduste korral Potentsiomeetrite ja reostaatide tööpõhimõte ning kasutamine Wheatstone'i silla tööpõhimõte	—	2	2	1

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
b) Positiivse ja negatiivse temperatuuriteguriga juhtivus Püsitakistid, stabiilsus, tolerantsid ja piirangud, ehitus Muudetavad takistid, termistorid, varistorid Potentsiomeetrite ja reostaatide ehitus Wheatstone'i silla ehitus	—	1	1	—
3.8. <i>Võimsus</i> Võimsus, töö ja energia (kineetiline ja potentsiaalne) Võimsuskadu takistis Võimsuse valem Võimsuse, töö ja energiaga seotud arvutused	—	2	2	1
3.9. <i>Mahtuvus ja kondensaator</i> Kondensaatori tööpõhimõte ja kasutamine Mahtuvust mõjutavad tegurid: plaatide pindala, plaatide vahekaugus, plaatide arv, isolatsioonimaterjal ja dielektriline läbitavus, tööpinge, nimipinge Kondensaatorite liigid, ehitus ja tööpõhimõte Kondensaatorite tunnusvärvid Kondensaatori mahtuvuse ja pinge arvutamine jada- ja rööpahelates Kondensaatori eksponentsiaalne laadimine ja mahalaadimine, ajakonstandid Kondensaatorite testimine	—	2	2	1
3.10. <i>Magnetism</i> a) Magnetismi teooria Magnetid omadused Magnetid ja maa magnetvälja vastastikune toime Magnetiseerumine ja demagnetiseerumine Magnetiline varjestus Magnetmaterjalide liigid Elektromagnetite ehitus ja tööpõhimõte Parema ja vasaku käe reegel: magnetväli vooluga juhi ümber b) Magnetjõud, magnetvälja tugevus, magnetvoo tihedus, magnetiline läbitavus, hüsteresisisilmus, jääkmagnetism, koertsitiivjõu vastumõju, küllastuspunkt, pöörisvoolud Ettevaatusabinõud magnetmaterjalide hooldamisel ja ladustamisel	—	2	2	1
3.11. <i>Induktiivsus/induktor</i> Faraday seadus Indutseeriva pinget toime magnetväljas liikuvale juhile Induktsiooni olemus Indutseeritud pinget väärtus sõltuvalt järgmistest teguritest: magnetvälja tugevus, magnetvoo muutumiskiirus, pooli keerdude arv Vastastikune induktsioon Primaarvoolu muutumise kiiruse ja vastastikuse induktsiooni mõju indutseeritud pingele	—	2	2	1

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
Vastastikust induktiooni mõjutavad tegurid: pooli keerdude arv, pooli reaalne surus, pooli südamik magnetiline läbitavus, pooli mähiste asend üksteise suhtes				
Lenzi seadus ja polaarsuse määramise reeglid				
Vastuelektromotoorjõud, eneseinduktsioon				
Küllastuspunkt				
Induktiivelementide peamised kasutusala				
3.12. <i>Alalisvoolu mootor/generaatorite teooria</i>	—	2	2	1
Mootorite ja generaatorite teooria alused				
Alalisvoolugeneraatori ehitus ja komponentide otstarve				
Alalisvoolugeneraatorite tööpõhimõtte ja tegurid, mis mõjutavad väljundparameetreid ning voo suunda				
Alalisvoolumootorite tööpõhimõtte ja tegurid, mis mõjutavad väljundvõimsust, pöörde-momenti, kiirust ja pöörlemissuunda				
Järjestikmähistega, lühiskeeruga ja kombineeritud mootorid				
Startergeneraatori ehitus				
3.13. <i>Vahelduvvoolu teooria</i>	1	2	2	1
Siinusvool: faas, periood, sagedus, nurksagedus				
Hetk-, keskmine-, ruutkeskmine- ja tippväärtus, amplituud ning nende arvutamine pinge, voolu ja võimsuse suhtes				
Kolmnurk- ja ristkülikuvool				
Ühe- ja kolmefaasiline vool				
3.14. <i>Aktiiv- (R), mahtuvus- (C) ja induktiiv- (L) ahelad</i>	—	2	2	1
Pinge- ja voolufaasi suhted L-, C- ja R-ahelates, rööp-, jada- ja segalülitused				
Võimsuskadu L-, C- ja R-ahelates				
Näivtakistuse, faasinurga, võimsusteguri ja voolu arvutamine				
Tegeliku võimsuse, näivvõimsuse ja reaktiivvõimsuse arvutamine				
3.15. <i>Trafod</i>	—	2	2	1
Trafode ehitus ja tööpõhimõtte				
Kaod trafodes ja meetmed nende vähendamiseks				
Koormusega ja koormuseta trafo töötamine				
Võimsuse ülekande, kasutegur, polaarsuse tähistamine				
Liini- ja faasipinge ja -voolu arvutamine				
Voolu arvutamine kolmefaasisüsteemis				
Primaar- ja sekundaarvool, primaar- ja sekundaarpinge, keerdude suhe, võimsus ja kasutegur				
Autotrafod				

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.16. <i>Filtrid</i> Järgmiste filtrite tööpõhimõte, rakendused ja kasutamine: madalpääs-, kõrgpääs-, riba- ja ribatakistusfiltrid.	—	1	1	—
3.17. <i>Vahelduvvoolugeneraatorid</i> Silmusjuhtme pööreline magnetväljas ja selle tekitatud voolukõver Pöörleva armatuuri ja pöörleva välja tüüpi vahelduvvoolugeneraatorite tööpõhimõte ja ehitus Ühe-, kahe- ja kolmefaasilised generaatorid Kolmefaasiline täht- ja kolmnurkühendus, nende eelised ja kasutamine Püsimagnetgeneraatorid	—	2	2	1
3.18. <i>Vahelduvvoolumootorid</i> Ühe- ja mitmefaasiliste vahelduvvoolu sünkroon- ja induktsioonmootorite ehitus, tööpõhimõte ja tehnilised andmed Pööremissuuna ja kiiruse reguleerimine Pöörisvälja tekitamine: kondensaatori, pooli, kaetud või pooleks pooliga	—	2	2	1

MOODUL 4. ELEKTROONIKA ALUSED

	TASE			
	A	B1	B2	B3
4.1. <i>Pooljuhid</i>				
4.1.1. <i>Dioodid</i>				
a) Dioodide tähised Dioodi omadused ja andmed Dioodide jada- ja rööpühendused Trioodtüristorid, valgusdioodid, fotodioodid, varistorid, alaldusdioodid, nende põhilised tehnilised andmed ja kasutamine Dioodide funktsionaalne testimine	—	2	2	1
b) Materjalid, elektronide paiknemine, elektrilised omadused P- ja N-tüüpi juhtivusega materjalid: lisandite mõju juhtivusele, enamus- ja vähemuskandjad pooljuhtide pn-siire, pn-siirde potentsiaalijaotus pingestamata, päri- või vastupingestatud siirde korral Dioodi parameetrid: suurim lubatav vastupinge, suurim lubatav päri- ja vastupinge, töötemperatuur, sagedus, lekkevool, võimsuskadu Dioodide kasutamine ja funktsioonid järgmistes ahelates: lihtpiirikud, pingestabilisaatorid, täis- ja poolperioodalaldid, sildalaldid ja pingekordistid Järgmiste seadiste tööpõhimõte ja tehniliste andmete üksikasjalik kirjeldus: trioodtüristor, valgusdiood, Schottky diod, fotodiood, varaktor, varistor, alaldusdioodid, stabilitron	—	—	2	—

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
4.1.2. <i>Transistorid</i>				
a) Transistoride tähised Komponentide kirjeldus ja paigutus Transistori andmed ja omadused	—	1	2	1
b) PNP- ja NPN-transistoride ehitus ja tööpõhimõte Baasi, kollektori ja emitteri paigutus Transistorite testimine Muude transistoriliikide põhilised omadused ja kasutamine Transistorite rakendused: eri töörežiimidega (A, B, C) võimendid Lihtsad ahelad, sealhulgas: eelpingestamine, lahtiühendamine, tagasiside ja stabiliseerimine Mitmeastmelise ahela põhimõte: mitmeastmelised võimendid, vastastaktvõimendid, ostsillaatorid, multivibraatorid, trigerid	—	—	2	—
4.1.3. <i>Integraallülitused</i>				
a) Loogika- ja lineaarahelad/operatsioonivõimendid, nende kirjeldus ja tööpõhimõte	—	1	—	1
b) Loogika- ja lineaarahelate kirjeldus ja tööpõhimõte Operatsioonivõimendite tööpõhimõte ja kasutamine järgmistes rakendustes: integraator, diferentsiaator, pingejärgur, komparaator Operatsiooniahelate ja võimendusastmete ühendusviisid: resistiivne, mahtvuslik, induktiivne (transformatiivne), induktiivresistiivne (IR), otsene Positiivse ja negatiivse tagasiside eelised ja puudused	—	—	2	—
4.2. <i>Trükkplaadid</i> Trükkplaatide kirjeldus ja kasutamine	—	1	2	—
4.3. <i>Servomehhanismid</i>				
a) Arusaamine järgmistest mõistetest: avatud ja suletud ahelaga süsteemid, tagasiside, jälgimine, analoogmuundurid Järgmiste sünkroonsüsteemi komponentide/omaduste tööpõhimõte ja rakendused: selsüünid, diferentsiaatorid, juhtimine ja moment, muundurid, induktiiv- ja mahtvusandurid	—	1	—	—
b) Arusaamine järgmistest mõistetest: avatud ja suletud ahel, jälgimine, servomehhanism, analoogmuundur, mõõtemuundur, nullimine, summutamine, tagasiside, tundetusala Järgmiste sünkroonsüsteemi komponentide ehitus, tööpõhimõte ja kasutamine: selsüünid, diferentsiaatorid, juhtimine ja moment, ping- ja voolumuundurid, induktiivandurid, mahtvusandurid, sünkroonmuundurid Servomehhanismide defektid, sünkroonsignaali tagasisidestus, desünkronisatsioon.	—	—	2	—

MOODUL 5. DIGITAALTEHNIKA JA ELEKTROONILISTE MÕÕTERIISTADE SÜSTEEMID

	TASE				
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
5.1. <i>Elektrooniliste mõõteriistade süsteemid</i>	1	2	2	3	1
Tüüpiline süsteemide asetus ja elektrooniliste mõõteriistade paigutus kabiinis					
5.2. <i>Arvusüsteemid</i>	—	1	—	2	—
Arvusüsteemid: kahend-, kaheksand- ja kuueteistkümnendsüsteem					
Oskus teisendada kümnend- ning kahend-, kaheksand- ja kuueteistkümnendsüsteemi vahel					
5.3. <i>Signaalide muundamine</i>	—	1	—	2	—
Analoogsignaali, digitaalsignaali					
Analoogdigitaal- ja digitaalanalooomuundurid, nende tööpõhimõtte ja kasutamine, sisendid ja väljundid, mitmesugused piirangud					
5.4. <i>Andmesiinid</i>	—	2	—	2	—
Andmesiinide kasutamine õhusõiduki mõõteriistadesüsteemides, sealhulgas teadmised ARINC-süsteemi ja teist tehniliste andmete kohta					
Õhusõidukite võrgusüsteemid/juhtmetega kohtvõrgu tehnoloogia Ethernet					
5.5. <i>Loogikaahelad</i>					
a) Tavaliste loogikalülituste tähised, tabelid ja asendusskeemid Õhusõiduki süsteemides kasutatavad rakendused, skeemijoonised	—	2	—	2	1
b) Loogikaskeemide tõlgendamine	—	—	—	2	—
5.6. <i>Arvuti põhistruktuur</i>					
a) Arvutimõisted (sh bitt, bait, tarkvara, riistvara, protsessor, integraallülitus ja mitmesugused mäluseadmed, nt muutmälu (RAM), püsिमälu (ROM), programmeeritav püsिमälu (PROM)) Arvutitehnika (mida kasutatakse õhusõidukisüsteemides)	1	2	—	—	—
b) Arvutitega seotud mõisted Personaalarvuti põhisõlmede ja nende siinisüsteemide tööpõhimõtte, paiknemine ning kokkupuutepunktid Üksik- ja mitme aadressiga käskudes sisalduv teave Mäluga seotud mõisted Tavaliste mäluseadmete tööpõhimõtte Mitmesuguste andmesalvestussüsteemide tööpõhimõtte, eelised ja puudused	—	—	—	2	—
5.7. <i>Mikroprotsessorid</i>	—	—	—	2	—
Mikroprotsessori funktsioonid ja üldine tööpõhimõtte					
Järgmiste mikroprotsessorielementide tööpõhimõtte: juht- ja töötlemisseade, kell, register, aritmeetikaseade					

▼B

	TASE				
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
5.8. <i>Integraallülitused</i>	—	—	—	2	—
Kodeerimis- ja dekodeerimisseadiste tööpõhimõte ja kasutamine					
Mütsuguste kodeerimisseadiste töötamine					
Keskmise, suure ja väga suure integratsiooniastmega mikrolülituste kasutamine					
5.9. <i>Multipleksimine</i>	—	—	—	2	—
Multipleksierite ja demultipleksierite tööpõhimõte, rakendamine ja tähistamine loogikaskeemidel					
5.10. <i>Kiudoptika</i>	—	1	1	2	—
Kiudoptika eelised ja puudused andmete edastamisel võrreldes elektersidega;					
Kiudoptiline andmesüü					
Kiudoptikaga seotud mõisted					
Liidesed					
Liitmikud, juhtimisterminalid, kaugjuhtimisterminalid					
Kiudoptika kasutamine õhusõiduki süsteemides					
5.11. <i>Elektroonilised näidikud</i>	—	2	1	2	1
Nüüdisaegsetes õhusõidukites kasutatavate tavaliste näidikute tööpõhimõtted, sealhulgas elektronikiiretorud, valgusdiod- ja vedelkristallnäidikud					
5.12. <i>Staatilise elektrivälja suhtes tundlikud seadmed</i>	1	2	2	2	1
Elektrostaatilise laengu suhtes tundlike komponentide erikäsitlemine					
Ohtude ja võimalike kahjustuste tundmine, komponentide ja inimeste antistaatilised kaitsevahendid					
5.13. <i>Tarkvara haldamine</i>	—	2	1	2	1
Tarkvarapiirangutest arusaamine, lennukõlblikkusnõuded ja tarkvara omavolilise muudatuse võimalikud katastroofilised tagajärjed					
5.14. <i>Elektromagnetiline keskkond</i>	—	2	2	2	1
Järgmiste nähtuste mõju elektroonikasüsteemide hooldamisele: elektromagnetiline ühilduvus (EMC) elektromagnetiline häiritus (EMI) suure intensiivsusega kiirgusväli (HIRF) välk ja piksekaitse					
5.15. <i>Tüüpilised elektroonilised/digitaalsed õhusõidukisüsteemid</i>	—	2	2	2	1

▼B

	TASE				
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
Järgmiste tüüpiliste elektrooniliste/digitaalsete õhusõidukisüsteemide üldseadistus ja testimine sisseehitatud testimisseadmega.					
a) Ainult B1- ja B2-kategooria puhul:					
ACARS-ARINC (Communication and Addressing and Reporting System): õhusõiduki side-, adresseerimis- ja ettekandesüsteem					
EICAS (Engine Indication and Crew Alerting System): mootori seisundi ja meeskonna häiresüsteem					
FBW (Fly by Wire): elektrooniline lennujuhtimissüsteem					
FMS (Flight Management System): lennukorraldussüsteem					
IRS (Inertia Reference System): inertsnavigatsioonisüsteem					
b) B1-, B2- ja B3-kategooria puhul:					
ECAM (Electronic Centralised Aircraft Monitoring): elektrooniline õhusõiduki keskjälgimissüsteem					
EFIS (Electronic Flight Instrument System): elektrooniliste lennujuhtimismõõdikute süsteem;					
GPS (Global Positioning System): globaalne asukoha määramise süsteem					
TCAS (Traffic Alert Collision Avoidance System): liiklusohust hoiatamise ja kokkupõrke vältimise süsteem					
Integreeritud modulaaravioonika					
Salongisüsteemid					
Infosüsteemid					

MOODUL 6. MATERJALID JA DETAILID

	TASE			
	A	B1	B2	B3
6.1. <i>Õhusõidukite materjalid — rauasulamid</i>				
a) Õhusõidukites kasutatavate tavaliste rauasulamite tehnilised andmed, omadused ja tähistused	1	2	1	2
Legeeritud teraste termotöötlus ja kasutamine				
b) Rauasulamite kõvaduse, tõmbetugevuse, väsimustugevuse ja löögikindluse katsetamine	—	1	1	1
6.2. <i>Õhusõidukite materjalid — muud (peale rauasulamite)</i>				
a) Õhusõidukites kasutatavate tavaliste mitterauasulamite tehnilised andmed, omadused ja tähistused	1	2	1	2
Mitterauasulamite termotöötlus ja kasutamine				
b) Mitterauasulamite kõvaduse, tõmbetugevuse, väsimustugevuse ja löögikindluse katsetamine	—	1	1	1
6.3. <i>Õhusõidukite materjalid — komposiitmaterjalid ja mittemetallid</i>				
6.3.1. <i>Komposiitmaterjalid ja mittemetallid, välja arvatud puit ja riie</i>				
a) Õhusõidukites kasutatavate tavaliste komposiitmaterjalide ja mittemetallide (välja arvatud puit) tehnilised andmed, omadused ja tähistused	1	2	2	2
Tihendusained ja sideained				

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
b) Komposiitmaterjalide ja mittemetallide defektide/kulumise tuvastamine Komposiitmaterjalide ja mittemetallide parandamine	1	2	—	2
6.3.2. <i>Puitkonstruktsioonid</i>	1	2	—	2
Puitplaaneri konstruktsiooni ehitusmeetodid				
Lennukites kasutatavate puidu- ja liimiliikide tehnilised andmed, omadused ja liigid				
Puitkonstruktsiooni konserveerimine ja hooldamine				
Puidu ja puitkonstruktsioonide defektide liigid				
Puitkonstruktsiooni defektide avastamine				
Puitkonstruktsiooni parandamine				
6.3.3. <i>Riidest pealustus</i>	1	2	—	2
Lennukites kasutatavate riiete tehnilised andmed, omadused ja liigid				
Riide kontrollimise viisid				
Riidedefektide liigid				
Riidest pealustuse parandamine				
6.4. <i>Korrosioon</i>				
a) Keemiline olemus	1	1	1	1
Galvaaniline, mikrobioloogiline, pingekorrosioon				
b) Korrosiooni liigid ja nende tunnused	2	3	2	2
Korrosiooni tekkepõhjused				
Materjalide liigid ja nende korrosioonikindlus				
6.5. <i>Kinnitusvahendid</i>				
6.5.1. <i>Keermesliited</i>	2	2	2	2
Kruvide tüübid ja tähistus				
Õhusõidukites kasutatavate keermete kuju, mõõtmed ja tolerantsid				
Keermete mõõtmine				
6.5.2. <i>Poldid, tikkpoldid ja kruvid</i>	2	2	2	2
Poltide tüübid: õhusõidukite poltide tehnilised andmed ja tähistus, rahvusvahelised standardid				
Mutrid: iselukustuvad, ankurdusmutrid, standardtüübid				
Metallikruvid: õhusõidukites kasutatavate metallikruvide tehnilised andmed				
Tikkpoldid: tüübid ja kasutamine, paigaldamine ja eemaldamine				
Isekeermestavad kruvid, tüübid				

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
6.5.3. <i>Lukustusseadmed</i>	2	2	2	2
Painduvad lukustusseibid, vedruseibid, ketilukud, splindid, kontramutrid, traatlukustus, kiiravatavad klambrid, tihvtid, lukustusrõngad, vedrurõngad, lõhised				
6.5.4. <i>Õhusõidukite needid</i>	1	2	1	2
Tavaliste ja pimeneetide tüübid: tehnilised andmed ja tähistus, termotöötlus				
6.6. <i>Torud ja liitmikud</i>				
a) Õhusõidukites kasutatavate jäikade torude ja voolikute ning nende liitmike tähistus ja tüübid	2	2	2	2
b) Õhusõidukite hüdraulika-, kütuse-, õli-, suruõhu- ja õhusüsteemide torude standardliitmikud	2	2	1	2
6.7. <i>Vedrud</i>	—	2	1	1
Vedrude tüübid, materjalid, omadused ja kasutamine				
6.8. <i>Laagrid</i>	1	2	2	1
Laagrite otstarve, koormused, materjal, ehitus				
Laagrite tüübid ja kasutamine				
6.9. <i>Jõuülekanded</i>	1	2	2	1
Ülekannete tüübid ja kasutamine				
Ülekandearvud, aeglustavad ja kiirendavad ülekanded, veetavad ja vedavad hammasrattad, pingutusrattad, hambumine				
Rihmad ja rihmarattad, ketid ja ketirattad				
6.10. <i>Juhtimistrossid</i>	1	2	1	2
Trosside tüübid				
Otsakud, pingutid ja kompensatsiooniseadised				
Plokirattad ja trossisüsteemi komponendid				
Kõritrossid				
Õhusõidukite paindjuhtimissüsteemid				
6.11. <i>Elektrikaablid ja ühendused</i>	1	2	2	2
Kaablite tüübid, ehitus ja omadused				
Kõrgpinge- ja koaksiaalkaablid				
Kaablite jätkamine				
Ühenduste tüübid, kontaktihvtid, pistikud, pistikupesad, isolaatorid, nimipinge ja -voolud, ühendamine, tähistamine				

MOODUL 7A. TAVALISED HOOLDUSTÖÖD

Märkus: seda moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 7B.

	TASE		
	A	B1	B2
7.1. <i>Ohutusnõuded õhusõidukis ja töökojas</i>	3	3	3
Ohutusnõuded, sh ohutusnõuded töötamisel elektri, gaaside (eriti hapniku), õlide ja kemikaalidega			
Samuti meetmed tulekahju või muu õnnetuse korral, kui sellega kaasneb vähemalt üks eespoolnimetatud ohutegur, kaasa arvatud tulekustutusvahendite tundmine			
7.2. <i>Töökorraldus töökojas</i>	3	3	3
Töövahendite hooldamine ja kontrollimine, toormaterjalide kasutamine			
Mõõtmed, lubatud piirmäärad ja tolerantsid, töökvaliteedi standardid			
Tööriistade ja varustuse kalibreerimine, kalibreerimisstandardid			
7.3. <i>Tööriistad</i>	3	3	3
Tavalised käsitööriistad			
Tavalised elektritööriistad			
Täppismõõtevahendite tööpõhimõte ja kasutamine			
Määrimisseadmed ja -meetodid			
Elektrilised üldtestrid, nende tööpõhimõte ja kasutamine			
7.4. <i>Üldotstarbelised avioonika testseadmed</i>	—	2	3
Üldotstarbeliste avioonika testseadmete tööpõhimõte ja kasutamine			
7.5. <i>Tehnilised joonised, skeemid ja normdokumendid</i>	1	2	2
Jooniste ja skeemide tüübid, nende tähised, mõõtmed, tolerantsid ja projektsioonid			
Joonise kirjanurga andmed			
Mikrofilm, mikrokaart ja arvutipresentatsioonid			
Ameerika Lennutranspordiassootsiooni (Air Transport Association of America — ATA) spetsifikatsioon 100			
Lennunduse ja muud kehtivad standardid, kaasa arvatud ISO, AN, MS, NAS ja MIL;			
elektrilised ühendusskeemid ja skeemdiagrammid			
7.6. <i>Istud ja lõtkud</i>	1	2	1
Puuride läbimõõdud, istude liigid			
Ühtne istude ja lõtkude süsteem			
Õhusõidukite ja mootorite istude ja lõtkude skeem			
Painde, väände ja kulumise piirväärtused			
Võllide, laagrite ja muude osade kontrollimise standardmeetodid			

▼ **B**

	TASE		
	A	B1	B2
7.7. <i>Õhusõiduki elektriühendused (Electrical Wiring Interconnection System — EWIS)</i>	1	3	3
Juhtivus, isoleerimis- ja liitetehnikad ja katsetamine			
Juhtmete kinnituspresside kasutamine: käsi- ja hüdraulilised seadised			
Pressühenduste katsetamine			
Ühendusklemmi eemaldamine ja paigaldamine			
Koaksiaalkaablid: testimine ja ohutusnõuded paigaldamisel			
Juhtmetüübid, nende kontrollimise kriteeriumid ja vigastustolerants			
Juhtmete kaitsetehnikad: kaablid/juhtmekimbud ja nende kaitse, kaabliklemmid, kaabli kaitseümbrised, sealhulgas termokahanevad isolatsioonid või termorüüž			
EWIS-süsteemide paigaldamise, kontrollimise, parandamise, hoolduse ja puhtuse standardid			
7.8. <i>Neetimine</i>	1	2	—
Neetliited, neetide vahekaugus ja samm			
Neetimisvahendid ja lehtmaterjali lohkude venitamise vahendid			
Neetliidete kontrollimine			
7.9. <i>Torud ja voolikud</i>	1	2	—
Õhusõidukite torude painutamine ja väljundavade laiendamine			
Õhusõidukite torude ja voolikute katsetamine ning kontrollimine			
Torude paigaldamine ja kohalekinnitamine			
7.10. <i>Vedrud</i>	1	2	—
Vedrude kontrollimine ja testimine			
7.11. <i>Laagrid</i>	1	2	—
Laagrite katsetamine, puhastamine ja kontrollimine			
Laagrite määrimisnõuded			
Laagrite defektid ja nende tekkepõhjused			
7.12. <i>JõuülekanDED</i>	1	2	—
Hammasrataste ja hambumislõtku kontrollimine			
Rihmade ja rihmarataste ning kettide ja ketirataste kontrollimine			
Kruvitungraudade, kangseadiste ja tõukurtõmbevarrasüsteemide kontrollimine			

▼ B

	TASE		
	A	B1	B2
7.13. <i>Juhtimistrossid</i>	1	2	—
Otsakute paigalestantsimine			
Juhtimistrosside kontrollimine ja testimine			
Kõritrossid; õhusõidukite paindjuhtimissüsteemid			
7.14. <i>Materjalide töötlemine</i>			
7.14.1. <i>Lehtmetail</i>	—	2	—
Lubatud painde määra arvutamine ja märkimine			
Lehtmetaili töötlemine, sh painutamine ja vormimine			
Lehtmetailist detailide kontrollimine			
7.14.2. <i>Komposiitmaterjalid ja mittemetallid</i>	—	2	—
Liimimisvõtted			
Keskkonnatingimused			
Kontrollimise viisid			
7.15. <i>Keevitamine, kõva- ja pehmejoodisega jootmine ning liimimine</i>			
a) Pehmejoodisega jootmise viisid; pehmejoodisliidete kontrollimine	—	2	2
b) Keevitusmeetodid ja kõvajoodisega jootmise viisid	—	2	—
Keevisliidete ja kõvajoodisliidete kontrollimine			
Liimimismeetodid ja liimliidete kontrollimine			
7.16. <i>Õhusõiduki kaal ja tasakaal</i>			
a) Raskuskeskme/tasakaalupiirangute arvutamine: asjakohaste dokumentide kasutamine	—	2	2
b) Õhusõiduki ettevalmistamine kaalumiseks	—	2	—
Õhusõiduki kaalumine			
7.17. <i>Õhusõiduki käitlemine ja hoidmine</i>	2	2	2
Õhusõiduki ruleerimine/pukseerimine ja sellega seotud ohutusnõuded			
Õhusõiduki tõstmine, tõkistamine, paigalekinnitamine ja sellega seotud ohutusnõuded			
Õhusõidukite parkimismeetodid			
Kütuse tankimine ja paakide kütusest tühjendamine			
Jäätõrje ja jäätumisvastane töötlus			
Maapealsed elektri-, hüdraulika- ja suruõhusüsteemid			
Keskkonnatingimuste mõju õhusõiduki teenindamisele ja käitamisele			

▼B

	TASE		
	A	B1	B2
7.18. <i>Õhusõiduki lahtivõtmise, ülevaatuse, remondi ja kokkupaneku võtted</i>			
a) Defektide tüübid ja visuaalse ülevaatuse viisid Korrosiooni eemaldamine, korrosiooniseisundi hindamine ja korrosioonitõrje uuendamine	2	3	3
b) Üldised remondimeetodid, konstruktsioonelementide remondi käsiraamat (Structural Repair Manual) Materjalide vananemise, väsimise ja korrosioonitõrje programmid	—	2	—
c) Mittepurustava kontrollimise võtted, kaasa arvatud läbitungiv, radiograafia-, pöörisvool-, ultraheli- ja endoskoopiameetod	—	2	1
d) Seadmete lahtimonteerimise ja koostamise võtted	2	2	2
e) Vigade leidmine	—	2	2
7.19. <i>Erakorralised juhtumid</i>			
a) Ülevaatus pärast piksetabamust või suure intensiivsusega kiirgusvälja (HIRF) läbimist	2	2	2
b) Ülevaatus pärast erakorralisi juhtumeid, nt rasket maandumist või turbulentsi sattumist	2	2	—
7.20. <i>Hooldustööde tegemine</i>	1	2	2
Hooldustööde planeerimine			
Muudatustööde tegemine			
Hoiustamine			
Hooldustõendite väljaandmine			
Seos hooldustööde ja õhusõiduki kasutamise vahel			
Hooldustööde kontrollimine/kvaliteedi kontrollimine/kvaliteedi tagamine			
Täiendavad hooldustööd			
Kapitaalremontide vahelise ressursiga komponentide kontrollimine			

MOODUL 7B. HOOLDUSTÖÖD

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3-kategooriasse kuuluvate lennukitega seotud tehnoloogiat.

	TASE
	B3
7.1. <i>Ohutusnõuded õhusõidukis ja töökojas</i>	3
Ohutusnõuded, sh ohutusnõuded töötamisel elektri, gaaside (eriti hapniku), õlide ja kemikaalidega	
Samuti meetmed tulekahju või muu õnnetuse korral, kui sellega kaasneb vähemalt üks eespool nimetatud ohutegur, kaasa arvatud tulekustutusvahendite tundmine	

▼ **B**

		TASE
		B3
7.2.	<i>Töökorraldus töökojas</i>	3
	Töövahendite hooldamine ja kontrollimine, toormaterjalide kasutamine	
	Mõõtmed, lubatud piirmäärad ja tolerantsid, töökvaliteedi standardid	
	Tööriistade ja varustuse kalibreerimine, kalibreerimisstandardid	
7.3.	<i>Tööriistad</i>	3
	Tavalised käsitööriistad	
	Tavalised elektritööriistad	
	Täppismõõtevahendite tööpõhimõte ja kasutamine	
	Määrimisseadmed ja -meetodid	
	Elektrilised üldtestrid, nende tööpõhimõte ja kasutamine	
7.4.	<i>Üldotstarbelised avioonika testseadmed</i>	—
	Üldotstarbeliste avioonika testseadmete tööpõhimõte ja kasutamine	
7.5.	<i>Tehnilised joonised, skeemid ja normdokumendid</i>	2
	Jooniste ja skeemide tüübid, nende tähised, mõõtmed, tolerantsid ja projektsioonid	
	Joonise kirjanurga andmed	
	Mikrofilm, mikrokaart ja arvutipresentatsioonid	
	Ameerika Lennutranspordiassotsiatsiooni (Air Transport Association of America — ATA) spetsifikatsioon 100	
	Lennundusstandardid ja muud kehtivad standardid, kaasa arvatud ISO, AN, MS, NAS ja MIL	
	Elektrilised ühendusskeemid ja skeemdiagrammid	
7.6.	<i>Istud ja lõtkud</i>	2
	Puuride läbimõõdud, istude liigid	
	Ühtne istude ja lõtkude süsteem	
	Õhusõidukite ja mootorite istude ja lõtkude skeem	
	Painde, väände ja kulumise piirväärtused	
	Võllide, laagrite ja muude osade kontrollimise standardmeetodid	

▼ **B**

		TASE
		B3
7.7.	<i>Elektrikaablid ja ühendused</i> Juhtivus, isoleerimis- ja liitetehnikad ja katsetamine Juhtmete kinnituspresse kasutamine: käsi- ja hüdraulilised seadised Pressühenduste katsetamine Ühendusklemmi eemaldamine ja paigaldamine Koaksiaalkaablid: testimine ja ohutusnõuded paigaldamisel Juhtmete kaitsetehnikad: kaablid/juhtmekimbud ja nende kaitse, kaabliklemmid, kaabli kaitseümbrised, sealhulgas termokahanevad isolatsioonid või termoruüž	2
7.8.	<i>Neetimine</i> Neetliited, neetide vahekaugus ja samm Neetimisvahendid ja lehtmaterjali lohkude venitamise vahendid Neetliidete kontrollimine	2
7.9.	<i>Torud ja voolikud</i> Õhusõidukite torude painutamine ja väljundavade laiendamine Õhusõidukite torude ja voolikute katsetamine ning kontrollimine Torude paigaldamine ja kohalekinnitamine	2
7.10.	<i>Vedrud</i> Vedrude kontrollimine ja testimine	1
7.11.	<i>Laagrid</i> Laagrite katsetamine, puhastamine ja kontrollimine Laagrite määrimisnõuded Laagrite defektid ja nende tekkepõhjused	2
7.12.	<i>JõuülekanDED</i> Hammasrataste ja hambumislõtku kontrollimine Rihmade ja rihmarataste ning kettide ja ketirataste kontrollimine Kruvitungraudade, kangseadiste ja tõukurtõmbevarrasüsteemide kontrollimine	2
7.13.	<i>Juhtmistrossid</i> Otsakute paigalestantsimine Juhtmistrosside kontrollimine ja testimine Kõritrossid; õhusõidukite paindjuhtimissüsteemid	2
7.14.	<i>Materjalide töötlemine</i>	
7.14.1.	<i>Lehtmetail</i> Lubatud painde määra arvutamine ja märkimine Lehtmetaili töötlemine, sh painutamine ja vormimine Lehtmetailist detailide kontrollimine	2

▼B

	TASE
	B3
7.14.2. <i>Komposiitmaterjalid ja mittemetallid</i>	2
Liimimisvõtted	
Keskkonnatingimused	
Kontrollimise viisid	
7.15. <i>Keevitamine, kõva- ja pehmejoodisega jootmine ning liimimine</i>	
a) Pehmejoodisega jootmise viisid; pehmejoodisliidete kontrollimine	2
b) Keevitusmeetodid ja kõvajoodisega jootmise viisid	2
Keevisliidete ja kõvajoodisliidete kontrollimine	
Liimimismeetodid ja liimliidete kontrollimine	
7.16. <i>Õhusõiduki kaal ja tasakaal</i>	
a) Raskuskeskme/tasakaalupiirangute arvutamine: asjakohaste dokumentide kasutamine	2
b) Õhusõiduki ettevalmistamine kaalumiseks	2
Õhusõiduki kaalumine	
7.17. <i>Õhusõiduki käitlemine ja hoidmine</i>	2
Õhusõiduki ruleerimine/pukseerimine ja sellega seotud ohutusnõuded	
Õhusõiduki tõstmine, tõkistamine, paigalekinnitamine ja sellega seotud ohutusnõuded	
Õhusõidukite parkimismeetodid	
Kütuse tankimine ja paakide kütusest tühjendamine	
Jäätõrje ja jäätumisvastane töötlus	
Maapealsed elektri-, hüdraulika- ja suruõhusüsteemid	
Keskkonnatingimuste mõju õhusõiduki teenindamisele ja käitamisele	
7.18. <i>Õhusõiduki lahtivõtmise, ülevaatuse, remondi ja kokkupaneku võtted</i>	
a) Defektide tüübid ja visuaalse ülevaatuse viisid	3
Korrosiooni eemaldamine, korrosiooniseisundi hindamine ja korrosioonitõrje uuendamine	
b) Üldised remondimeetodid, konstruktsioonielementide remondi käsiraamat (Structural Repair Manual)	2
Materjalide vananemise, väsimise ja korrosioonitõrje programmid	
c) Mittepurustava kontrollimise võtted, kaasa arvatud läbitungiv, radiograafia-, pöörivool-, ultraheli- ja endoskoopiameetod	2
d) Seadmete lahtimonteerimise ja koostamise võtted	2
e) Vigade leidmine	2
7.19. <i>Erakorralised juhtumid</i>	
a) Ülevaatus pärast piksetabamust või suure intensiivsusega kiirgusvälja (HIRF) läbimist	2
b) Ülevaatus pärast erakorralisi juhtumeid, nt rasket maandumist või turbulentsi sattumist	2

▼B

	TASE
	B3
7.20. <i>Hooldustööde tegemine</i>	2
Hooldustööde planeerimine	
Muudatustööde tegemine	
Hoiustamine	
Hooldustööde väljaandmine	
Seos hooldustööde ja õhusõiduki kasutamise vahel	
Hooldustööde kontrollimine/kvaliteedi kontrollimine/kvaliteedi tagamine	
Täiendavad hooldustööd	
Kapitaalremontide vahelise ressursiga komponentide kontrollimine	

MOODUL 8. AERODÜNAAMIKA ALUSED

	TASE			
	A	B1	B2	B3
8.1. <i>Atmosfäärifüüsika</i>	1	2	2	1
Rahvusvaheline standardatmosfäär (ISA), selle rakendamine aerodünaamikas				
8.2. <i>Aerodünaamika</i>	1	2	2	1
Õhuvool ümber tahke keha				
Piiirkiht, laminaarne ja turbulentsne vool, vaba vool, õhuvoolu suhteline liikumine, õhuvoolu üles- või allasuune, keerisjälg, õhuvoolu seiskumus				
Mõisted: tiivaprofiili kumerus, kõõl, keskmine aerodünaamiline kõõl, profiili aerodünaamiline takistus, induktiivtakistus, kohtumisnurk, rõhukese, tiiva asetusnurga positiivne ja negatiivne vääne, suhteline paksus, tiiva kuju ja saleduse suhe				
Tõmme, raskusjõud, aerodünaamiline resultantjõud				
Aerodünaamilise takistuse ja tõstejõu tekkimine: kohtumisnurk, tõstejõutegur, õhutakistustegur, polaarkõver, varisemine				
Aerodünaamilise kandepinna saastumine, sealhulgas jää, lume või härmatisega				
8.3. <i>Lennuteooria</i>	1	2	2	1
Tõstejõu, raskusjõu, tõmbe ja aerodünaamilise takistuse seosed				
Planeerimissuhe				
Lennu stabiilne osa, selle lennutehnilised parameetrid				
Pööranguteooria				
Tiiva koormusteguri mõju: õhusõiduki varisemine, lennurežiimist ja õhusõiduki ehitusest lähtuvad piirangud				
Aerodünaamilise tõstejõu suurendamine				
8.4. <i>Lennu stabiilsus ja dünaamika</i>	1	2	2	1
Pikipüsivus, põikpüsivus ja teekonnapüsivus (aktiivne ja passiivne)				

MOODUL 9A. INIMFAKTORID

Märkus: käesolevat moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 9B.

	TASE		
	A	B1	B2
9.1. Üldist	1	2	2
Inimfaktori arvestamise vajalikkus			
Inimfaktorist/inimlikust eksimusest tulenevad juhtumid			
„Murphy seadus”			
9.2. CRM põhimõtted ja eesmärgid	1	2	2
Nägemine			
Kuulmine			
Teabe vastuvõtmise ja töötlemise võime			
Tähelepanu ja tajut			
Mälu			
Klaustrofoobia ja füüsiline ligipääs			
9.3. Sotsiaalsühholoogia	1	1	1
Vastutus: isiklik ja rühma			
Motiveeritus ja motivatsiooni kadumine			
Töökaaslaste mõju			
Kultuuriküsimused			
Meeskonnatöö			
Juhtimine, järelevalve ja juhtimisoskused			
9.4. Töövõimet mõjutavad tegurid	2	2	2
Tervis			
Stress: koduse olukorraga ja tööga seotud			
Ajanappus ja töö lõpptähtajad			
Töökoormus: üle- või alakoormatus			
Magamatus ja väsimus, vahetustega tööaeg			
Alkoholi ja ravimite liigtarvitamine			
9.5. Füüsiline töökeskkond	1	1	1
Müra ja gaasid			
Valgustus			
Töökoha mikrokliima ja temperatuur			
Liikumine ja vibratsioon			
Töökeskkond			
9.6. Tööülesanded	1	1	1
Füüsiline töö			
Korduvad tööoperatsioonid			
Visuaalne ülevaatus			
Komplekssed süsteemid			

▼ **B**

	TASE		
	A	B1	B2
9.7. <i>Suhtlemine</i>	2	2	2
Meeskonnasisene ja meeskondadevaheline			
Töö jäädvustamine ja dokumenteerimine			
Kursisolek, ajakohasus			
Teabelevi			
9.8. <i>Inimlik eksimus</i>	1	2	2
Eksimuste mudelid ja teooriad			
Tüüpilised eksimused hoolduses			
Eksimuste (st õnnetuste) tagajärjed			
Eksimuste vältimine ja toimetulek nendega			
9.9. <i>Ohud töökohal</i>	1	2	2
Ohutegurite tuvastamine ja vältimine			
Tegutsemine hädaolukordades			

MOODUL 9B. INIMFAKTORID

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3-kategooria loaomanike vähem keerukat hoolduskeskkonda.

	TASE
	B3
9.1. <i>Üldist</i>	2
Inimfaktori arvestamise vajalikkus	
Inimfaktorist/inimlikust eksimusest tulenevad juhtumid	
„Murphy seadus”	
9.2. <i>Inimvõimed ja nende piirid</i>	2
Nägemine	
Kuulmine	
Teabe vastuvõtmise ja töötlemise võime	
Tähelepanu ja taju	
Mälu	
Klaustrofoobia ja füüsiline ligipääs	
9.3. <i>Sotsiaalsühholoogia</i>	1
Vastutus: isiklik ja rühmavastutus	
Motiveeritus ja motivatsiooni kadumine	
Töökaaslaste mõju	
Kultuuriküsimused	
Meeskonnatöö	
Juhtimine, järelevalve ja juhtimisoskused	
9.4. <i>Töövõimet mõjutavad tegurid</i>	2
Tervis	
Stress: koduse olukorraga ja tööga seotud stress	
Ajanappus ja töö lõpptähtajad	
Töökoormus: üle- või alakoormatus	

▼B

	TASE
	B3
Magamatus ja väsimus, vahetustega tööaeg	
Alkoholi ja ravimite liigtarvitamine, uimastite tarvitamine	
9.5. <i>Füüsiline töökeskkond</i>	1
Müra ja gaasid	
Valgustus	
Töökoha mikrokliima ja temperatuur	
Liikumine ja vibratsioon	
Töökeskkond	
9.6. <i>Tööülesanded</i>	1
Füüsiline töö	
Korduvad tööoperatsioonid	
Visuaalne ülevaatus	
Komplekssed süsteemid	
9.7. <i>Suhtlemine</i>	2
Meeskonnasisene ja meeskondadevaheline suhtlemine	
Töö jäädvustamine ja dokumenteerimine	
Kursisolek, ajakohasus	
Teabelevi	
9.8. <i>Inimlik eksimus</i>	2
Eksimuste mudelid ja teooriad	
Tüüpilised eksimused hoolduses	
Eksimuste (st õnnetuste) tagajärjed	
Eksimuste vältimine ja nendega toimetulek	
9.9. <i>Ohud töökohal</i>	2
Ohutegurite tuvastamine ja vältimine	
Tegutsemine hädaolukordades	

MOODUL 10. LENNUNDUSALASED ÕIGUSAKTID

	TASE			
	A	B1	B2	B3
10.1. <i>Õigusraamistik</i>	1	1	1	1
Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni roll				
Euroopa Komisjoni roll				
Euroopa Lennundusohutusameti roll				
Liikmesriikide ja riiklike lennuametite roll				
Määrus (EÜ) nr 216/2008 ja selle rakenduseeskirjad määrustes (EL) nr 748/2012 ja (EL) nr 1321/2014				
Seosed erinevate lisade (osade), näiteks osa 21, osa M, osa 145, osa 66, osa 147 ja määruse (EL) nr 965/2012 vahel				
10.2. <i>Volitatud lennundustehnilised töötajad — Hooldus</i>	2	2	2	2
Osa 66 nõuete üksikasjalik tundmine				
10.3. <i>Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid</i>	2	2	2	2
Osa 145 ja osa M F alajao nõuete üksikasjalik tundmine				

▼B

	TASE			
	A	B1	B2	B3
10.4. <i>Lennutegevus</i>	1	1	1	1
Määruse (EL) nr 965/2012 nõuete üldine tundmine				
Lennuettevõtjate sertifitseerimine				
Lennuettevõtjate kohustused, eelkõige jätkuva lennukõlblikkuse ja hooldusega seotud kohustused				
Hooldusprogramm				
Muudatuste loetelu (MEL)/miinimumvarustuse loetelu (CDL)				
Dokumendid, mis peavad pardal olema				
Õhusõidukite sildid (tähistused)				
10.5. <i>Teatavate õhusõidukite, osade ja seadmete sertifitseerimine</i>				
a) Üldist	—	1	1	1
21. osa ja EASA sertifitseerimistingimuste CS-23, 25, 27, 29 nõuete üldine tundmine.				
b) Dokumentatsioon	—	2	2	2
Lennukõlblikkussertifikaat; piirangutega lennukõlblikkussertifikaadid ja lennuluba				
Registreerimissertifikaat				
Mürasertifikaat				
Kaalumisplaan (Weight Schedule)				
Raadioluba ja -sertifikaat (Radio Station Licence and Approval)				
10.6. <i>Jätkuv lennukõlblikkus</i>	2	2	2	2
21. osas sätestatud jätkuvat lennukõlblikkust käsitlevate sätete üksikasjalik tundmine				
M osa nõuete üksikasjalik tundmine				
10.7. <i>Riiklikud ja rahvusvahelised nõuded</i> (kui neid ei asenda vastavad ELi nõuded)				
a) Hooldusprogrammid, hoolduskontrollid ja ülevaatused	1	2	2	2
Lennukõlblikkusdirektiivid				
Hooldusbülletäänid, tootja hooldusteave				
Muudatus- ja remonditööd				
Hooldustööde dokumentatsioon: hoolduskäsiraamatud, konstruktsioonelementide remondi käsiraamat (Structural Repair Manual), varuosade illustreeritud kataloog jms				
Ainult A- kuni B2-kategooria lubade puhul				
Õhusõidukitüübi tootja miinimumvarustuse loetelu (MMEL), miinimumvarustuse loetelu (MEL), väljalennu kõrvalekallete loetelud (Dispatch Deviation Lists)				
b) Jätkuv lennukõlblikkus	—	1	1	1
Minimaalvarustusega seotud nõuded — katselennud				
Ainult B1- ja B2-kategooria lubade puhul				
Kahe turbiinmootoriga lennukite lennud suurendatud kaugustele (ETOPS), hooldus- ja väljalennunõuded				
Nõuded lendamiseks erinevates ilmastikutingimustes, õhusõidukite käitamine II ja III kategooria kohaselt				

MOODUL 11A. TURBIINMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

		TASE	
		A1	B1.1
11.1.	<i>Lennuteooria</i>		
11.1.1.	<i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i>	1	2
	Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:	—	—
	— pööramine ümber pikitelje (x): kaldtüürid ja spoilerid		
	— pööramine ümber põiktelje (y): kõrgüstüürid, tüürstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ning partlennukid		
	— pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud		
	Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgüstüüridega		
	Tiiva tõstejõudu suurendavad seadised, mittereguleeritavad pilud, eestiivad, tagatiivad, kaldtüürtagatiivad		
	Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised, spoilerid, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid		
	Tiiva aerodünaamiliste ribide ja tiiva astmelise esiserva toime		
	Õhuvoolu juhtimine tiiva piirkihil: turbulisaatorite, varisemist takistavate abinõude kasutamine või tiiva esiserva mehhaniseerimine		
	Trimmerite, tüüripindu tasakaalustavate kompensatorite ja antikompensatorite, servo-trimmerite, vedru- ja masskompensatorite, juhtpindade kaldenurga ja aerodünaamiliste kompensatsiooniseksioonide kasutamine ja toime		
11.1.2.	<i>Lendamine suuritel kiirustel</i>	1	2
	Lend helikiirusel, lend eelhelikiirusel, lend helikiirusele lähedasel kiirusel, lend ülehelikiirusel		
	Machi arv, kriitiline Machi arv, lennukiosade rõhulaine tekitatud võnkumine, löök-laine, aerodünaamiline kuumenemine, ristlõike pindalareegel		
	Kiire õhusõiduki mootori õhu sisselaskes õhu voolamist mõjutavad tegurid		
	Positiivse noolsusega tiiva eelisomadused kriitilise Machi arvuga lennul		
11.2.	<i>Plaaneri konstruktsioon — üldised põhimõtted</i>		
	a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded	2	2
	Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised		
	Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused		
	Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed		
	Mehaaniline pinge (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus)		

▼ B

	TASE	
	A1	B1.1
Drenaaž ja ventilatsioon		
Süsteemide paigaldamise nõuded		
Piksekaitsenõuded		
Õhusõiduki sidumine		
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, pikiliistud, piki-talad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, põrandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitusviisid, korrosioonitõrje, tiiva, sabaosa ja mootori kinnitussõlmed ning lisaseadmedKonstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine	1	2
Pinnakaitseviisid: nt kroovimine, anodeerimine, värvkatted		
Pindade puhastamine		
Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrilisuse kontrollimine		
11.3. <i>Õhusõiduki konstruktsioon — lennukid</i>		
11.3.1. <i>Lennukikere (ATA 52/53/56)</i>	1	2
Kere ehitus ja selle hermetiseerimine		
Tiib, stabilisaator, püloon ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
Istmete paigaldus ja veoste paigaldamine laadimisel		
Uksed ja varuväljapääsud: ehitus, mehhanismid, töötamine ja ohutusseadmed		
Akende ja esiklaasi ehitus ja mehhanismid		
11.3.2. <i>Tiivad (ATA 57)</i>	1	2
Ehitus		
Kütusepaagid		
Telik, püloonid, juhtpinnad ja tiiva aerodünaamilist väärtust suurendavad seadised, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
11.3.3. <i>Stabilisaatorid (ATA 55)</i>	1	2
Ehitus		
Juhtpinna kinnitus		
11.3.4. <i>Juhtpinnad (ATA 55/57)</i>	1	2
Ehitus ja kinnitus		
Tasakaalustamine — mass- ja aerodünaamiline kompensatsioon		
11.3.5. <i>Gondlid/püloonid (ATA 54)</i>	1	2

▼ **B**

	TASE	
	A1	B1.1
Gondlid/püloolid:	—	—
— ehitus		
— tulekindlad seinad		
— mootoriraamid		
11.4. <i>Kliimaseadmed ja salongi hermetiseerimine (ATA 21)</i>		
11.4.1. <i>Õhu juurdevool</i>	1	2
Õhu juurdevoolu allikad, sh juurdevool mootorist, abijõuseadmest (APU) või maapealsest suruõhutoitest		
11.4.2. <i>Kliimaseadmed</i>	1	3
Kliimaseadmesüsteemid		
Õhu ja auru regenererimise seadmed		
Jaotussüsteemid		
Õhuvoolu, temperatuuri ja niiskuse reguleerimise süsteem		
11.4.3. <i>Hermetiseerimine</i>	1	3
Hermetiseerimissüsteemid		
Juhtimine ja näidikud, sh juht- ja kaitseventiilid		
Salongi ülerõhu regulaatorid		
11.4.4. <i>Ohutus- ja hoiatusseadmed</i>	1	3
Kaitse- ja hoiatusseadmed		
11.5. <i>Mõõdikud ja avioonikasüsteemid</i>		
11.5.1. <i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	1	2
Pitot' toru rõhku kasutavad mõõturid: baromeetriline kõrgusmõõtur, õhkkiiruse näidik, vertikaalkiiruse näidik		
Güroskoopilised mõõdikud: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalsendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator		
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass		
Kohtumisnurga näidik, varisemisohu signalisatsioonisüsteemid		
Kuvarkabiin		
Muud õhusõidukisüsteemi mõõturid		
11.5.2. <i>Avioonikasüsteemid</i>	1	1

▼ **B**

		TASE	
		A1	B1.1
	Süsteemi koostamise põhialused ja töö:	—	—
	— automaatne piloteerimine (ATA 22),		
	— sidevahendid (ATA 23),		
	— navigatsioonisüsteemid (ATA 34)		
11.6.	<i>Elektrisüsteemid (ATA 24)</i>	1	3
	Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine		
	Alalisvoolu genereerimine		
	Vahelduvvoolu genereerimine		
	Avariivoolu genereerimine		
	Pinge reguleerimine		
	Vaheldid, muundurid, alaldid		
	Vaheldid, muundurid, alaldid		
	Kaitsmed		
	Elektritoide pardavälisest vooluallikast/maapealsest toitevõrgust		
11.7.	<i>Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)</i>		
	a) Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	2	2
	Istmed, rihmad ja turvavööd		
	b) Salongi planeering	1	1
	Varustuse paigaldamise skeem		
	Sisustuse paigaldamise skeem		
	Reisijatesalongi meelelahutusseadmed		
	Lennukikambüüsi paigaldus		
	Veose käitlemise ja kinnitamise varustus		
	Lennukitrepid		
11.8.	<i>Tulekaitse (ATA 26)</i>	1	3
	a) Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid		
	Tulekustutussüsteemid		
	Süsteemide testimine		
	b) Käsitulekustutusvahendid	1	1
11.9.	<i>Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)</i>	1	3

▼ **B**

		TASE	
		A1	B1.1
	Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgüstüürid, pöördetüürid, spoilerid		
	Trimmeerimine		
	Toimiva koormuse reguleerimine		
	Tõstejõudu suurendavad seadmed		
	Tõstejõu vähendamine, pidurdusklapid		
	Süsteemide kasutamine: käsitsijuhtimissüsteemid, hüdro-, pneumo-, elektri-, elektroonilised juhtimissüsteemid		
	Kunstlik juhisetunnetus, lengerdussummuti, Machi arvu järgiv trimmer, pöördetüüri piirik, tüüride lukustus		
	Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus		
	Varisemisvastane kaitesüsteem/hoiatussüsteem		
11.10.	<i>Kütusesüsteemid (ATA 28)</i>	1	3
	Süsteemi üldskeem		
	Kütusepaagid		
	Toitesüsteemid		
	Kütuse väljalaskmine avariolukorras, ventilatsioon ja normaalne kütuse väljalase		
	Ringtoide ja ülepumpamine		
	Rõhu jaotumine		
	Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine		
	Lennuki pikitasakaalu säilitav automaatika, mis reguleerib kütuse kasutamist		
11.11.	<i>Hüdraulikaseadmed (ATA 29)</i>	1	3
	Süsteemi üldskeem		
	Hüdraulikavedelikud		
	Hüdropaagid ja -akud		
	Surve tekitamine: elektriline, mehaaniline ja pneumaatiline surve		
	Hädasurvestamissüsteem		
	Filtrid		
	Surve reguleerimine		
	Vaheldid, muundurid, alaldid		

▼ **B**

	TASE	
	A1	B1.1
Näidikud ja hoiatussignalisatsioon süsteemid		
Seos muude süsteemidega		
11.12. <i>Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)</i>	1	3
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine		
Jäätumisvastased süsteemid: elektrilised, kuumaõhu- ja keemilised süsteemid		
Jäätörjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid		
Vihmavee tõrjevahend		
Kollektori ja drenaaži äravoolu soojendamine		
Esiklaasipuhasti		
11.13. <i>Telik (ATA 32)</i>	2	3
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariilukorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignalisatsioon		
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine		
Rehvid		
Teliku juhtimine		
Telikulüliti		
11.14. <i>Tuled (ATA 33)</i>	2	3
Välimised tuled: navigatsioonituled, kokkupõrke hoiatus tuled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, kabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		
11.15. <i>Hapnikusüsteem (ATA 35)</i>	1	3
Süsteemi üldskeem: kabiin, reisijatesalong		
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine		
Hapnikuvaru reguleerimine		
Rõhu jaotumine		
11.16. <i>Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)</i>	1	3
Süsteemi üldskeem		
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		

▼B

		TASE	
		A1	B1.1
	Rõhu reguleerimine		
	Rõhu jaotumine		
	Näidikud ja hoiatussignaalid		
	Seos muude süsteemidega		
11.17.	<i>Veesüsteem ja heitveesüsteem (ATA 38)</i>	2	3
	Veevarustussüsteemi paigaldamise süsteem, toide, jaotamine, hooldus ja tühjendamine		
	Tualettruumide paigaldamise skeem, läbipesu ja hooldus		
	Korrosioonitõrje		
11.18.	<i>Pardal asuvad hooldussüsteemid (ATA 45)</i>	1	2
	Hoolduse keskarvutid		
	Andmelaadimissüsteemid		
	Elektrooniline andmevaramu		
	Trükkimine		
	Konstruktiooni diagnostika (lubatud piiridesse jäävate rikete jälgimine)		
11.19.	<i>Integreeritud modulaaravioonika (ATA 42)</i>	1	2
	Integreeritud modulaaravioonika (IMA) moodulitesse integreeritud tüüpilised funktsioonid hõlmavad muu hulgas järgmist:		
	Mootorist tuleva suruõhu juhtimine, õhurõhu reguleerimine, õhu ventileerimine ja juhtimine, avioonika ja juhikabiini ventileerimine, temperatuuri reguleerimine, lennuliiklusalane side, avioonikaalase side ruuter, elektrikoormuse reguleerimine, kaitselüliti kontrollisüsteem, elektrisüsteemi kuuluv automaatne kontrollisüsteem BITE, kütuse juhtimine, pidurite kontrollisüsteem, esiratta juhtimissüsteem, teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteem, rehvide rõhunäidik, õlirõhunäidik, pidurite temperatuuri kontrollisüsteem jne.		
	Põhisüsteem, võrgu komponendid		
11.20.	<i>Salongisüsteemid (ATA 44)</i>	1	2
	Seadmed ja komponendid reisijatele meelelahutuse pakkumiseks, õhusõiduki-siseseks teabevahetuseks (Cabin Intercommunication Data System) ning teabe vahetamiseks õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vahel (Cabin Network Service). See hõlmab nii kõne, andmete, muusika kui ka videote ülekandmist		
	Õhusõiduki-sisese teabevahetuse süsteem (Cabin Intercommunication Data System), mis ühendab piloodikabiini-, salongipersonali- ja salongisüsteeme. Need süsteemid tagavad andmevahetuse üksteisega seotud vahetatavate moodulite (LRU) vahel ning nende juhtimine toimub tavaliselt salongimeeskonna paneelide kaudu		

▼ **B**

	TASE	
	A1	B1.1
<p>Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteem (Cabin Network Service) koosneb tavaliselt serverist, mis üldjuhul ühildub muu hulgas järgmistest süsteemidega:</p> <p>— andme- või raadioside, parda-meelelahutussüsteem</p> <p>Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteemil (Cabin Network Service) võivad olla järgmised funktsioonid:</p> <p>— juurdepääs väljumiseelsetele või väljumisega seotud aruannetele</p> <p>— juurdepääs e-posti, intraneti- või internetiteenustele</p> <p>— reisijate andmebaas</p> <p>Salongi põhisüsteem</p> <p>Parda-meelelahutussüsteem</p> <p>Välissidesüsteem</p> <p>Salongi massmälusüsteem</p> <p>Salongi kontrollisüsteem</p> <p>Mitmesugused salongisüsteemid</p>	—	—
<p>11.21. <i>Teabesüsteemid (ATA 46)</i></p> <p>Seadmed ja komponendid, mis võimaldavad salvestada, ajakohastada ja otsida digitaalset teavet, mida traditsiooniliselt esitati paber kandjal, mikrofilmil või mikrokaardil. Hõlmavad süsteeme, mis on loodud teabe salvestamiseks ja otsimiseks, näiteks elektroonilise raamatukogu massmälu ja kontrollid. Ei hõlma seadmeid või komponente, mis on installeeritud muuks otstarbeks ja mida kasutavad ka teised süsteemid, näiteks piloodikabiini printer või üldotstarbeline kuvar</p> <p>Tüüpilised näited on lennuliikluse korraldamise ja teabe haldamise süsteemid (Air Traffic and Information Management Systems) ning võrguserverisüsteemid (Network Server Systems)</p> <p>Õhusõiduki üldteabesüsteem</p> <p>Piloodikabiini teabesüsteem</p> <p>Hooldusalane teabesüsteem</p> <p>Reisijatesalongi teabesüsteem</p> <p>Muud teabesüsteemid</p>	1	2

MOODUL 11B. KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

Märkus 1: seda moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 11C.

Märkus 2: selles moodulis käsitletakse A2-kategooriasse ja B1.2 alamkategooriasse kuuluvate lennukitega seotud tehnoloogiat.

	TASE	
	A2	B1.2
11.1. <i>Lennuteooria</i>		

▼B

	TASE	
	A2	B1.2
11.1.1. <i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i>	1	2
Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:	—	—
— pööramine ümber pikitelje (x): kaldtüürid ja spoilerid		
— pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüürstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ning partlennukid		
— pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud		
Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgustüüridega		
Tiiva tõstejõudu suurendavad seadised, mittereguleeritavad pilud, eestiivad, tagatiivad, kaldtüürtagatiivad		
Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised, spoilerid, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid		
Tiiva aerodünaamiliste ribide ja tiiva astmelise esiserva toime		
Õhuvoolu juhtimine tiiva piirkihil: turbulisaatorite, varisemist takistavate abinõude kasutamine või tiiva esiserva mehhaniseerimine		
Trimmerite, tüüripindu tasakaalustavate kompensaatorite ja antikompensaatorite, servo-trimmerite, vedru- ja masskompensaatorite, juhtpindade kaldenurga ja aerodünaamiliste kompensatsioonisektsioonide kasutamine ja toime		
11.1.2. <i>Lend suurel kiirusel — puudub</i>	—	—
11.2. <i>Plaaneri konstruktsioon — üldised põhimõtted</i>		
a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded	2	2
Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised		
Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused		
Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed		
Mehaaniline pingeline (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus)		
Drenaaž ja ventilatsioon		
Süsteemide paigaldamise nõuded		
Piksekaitse nõuded		
Õhusõiduki sidumine		
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, pikiliistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, põrandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitussõlmed, korrosioonitõrje, tiiva, sabaosa ja mootori kinnitussõlmed ning lisaseadmed	1	2
Konstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine		
Pinnakaitseviisid: nt kroovimine, anodeerimine, värvkatted		
Pindade puhastamine		
Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrisuse kontrollimine		

▼ **B**

	TASE	
	A2	B1.2
11.3. <i>Õhusõiduki konstruktsioon — lennukid</i>		
11.3.1. <i>Lennukikere (ATA 52/53/56)</i>	1	2
Kere ehitus ja selle hermetiseerimine		
Tiib, stabilisaator, püloon ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
Istmete paigaldamine		
Uksed ja varuväljapääsud: ehitus ja kasutamine		
Akende ja tuuleklaasi kinnitamine		
11.3.2. <i>Tiivad (ATA 57)</i>	1	2
Ehitus		
Kütusepaagid		
Telik, püloonid, juhtpinnad ja tiiva aerodünaamilist väärtust suurendavad seadised, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
11.3.3. <i>Stabilisaatorid (ATA 55)</i>	1	2
Ehitus		
Juhtpinna kinnitus		
11.3.4. <i>Juhtpinnad (ATA 55/57)</i>	1	2
Ehitus ja kinnitus		
Tasakaalustamine — mass- ja aerodünaamiline kompensatsioon		
11.3.5. <i>Gondlid/püloonid (ATA 54)</i>	1	2
Gondlid/püloonid:	—	—
— ehitus		
— tulekindlad seinad		
— mootoriraamid		
11.4. <i>Kliimaseadmed ja salongi hermetiseerimine (ATA 21)</i>	1	3
Ülerõhu- ja kliimaseadmesüsteemid		
Salongirõhu regulaatorid ning kaitse- ja hoiatusseadmed		
Küttesüsteemid		
11.5. <i>Mõõdikud ja avioonikasüsteemid</i>		
11.5.1. <i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	1	2
Pitot' toru rõhku kasutavad mõõturid: baromeetiline kõrgusmõõtur, õhkkiiruse näidik vertikaalkiiruse näidik		
Güroskoopilised mõõturid: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaala-sendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator		

▼ **B**

	TASE	
	A2	B1.2
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass		
Kohtumisnurga näidik, varisemisohu signalisatsioonisüsteemid		
Kuvarkabiin		
Muud õhusõidukisüsteemi näidikud		
11.5.2. <i>Avioonikasüsteemid</i>	1	1
Süsteemi koostamise põhialused ja töö:	—	—
— automaatne piloteerimine (ATA 22)		
— sidevahendid (ATA 23)		
— navigatsioonisüsteemid (ATA 34)		
11.6. <i>Elektrisüsteemid (ATA 24)</i>	1	3
Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine		
Alalisvoolu genereerimine		
Pinge reguleerimine		
Vaheldid, muundurid, alaldid		
Kaitsmed		
Vaheldid, muundurid		
11.7. <i>Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)</i>		
a) Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	2	2
Istmed, rihmad ja turvavööd		
b) Salongi planeering	1	1
Varustuse paigaldamise skeem		
Sisustuse paigaldamise skeem		
Reisijatesalongi meelelahutusseadmed		
Lennukikambüüsi paigaldus		
Veose käitlemise ja kinnitamise varustus		
Lennukitrepid		
11.8. <i>Tulekaitse (ATA 26)</i>		
a) Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid	1	3
Tulekustutusüsteemid		
Süsteemide testimine		
b) Käsitulekustutusvahendid	1	3
11.9. <i>Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)</i>	1	3

▼ **B**

		TASE	
		A2	B1.2
	Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgustüürid, pöördetüürid		
	Trimmerid		
	Töstejõudu suurendavad seadised		
	Süsteemide kasutamine: manuaalne		
	Tüüride lukustus		
	Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus		
	Varisemisvastane hoiatussüsteem		
11.10.	<i>Kütusesüsteemid (ATA 28)</i>	1	3
	Süsteemi üldskeem		
	Kütusepaagid		
	Toitesüsteemid		
	Ringtoide ja ülepumpamine		
	Näidikud ja hoiatussignaalid		
	Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine		
11.11.	<i>Hüdraulikaseadmed (ATA 29)</i>	1	3
	Süsteemi üldskeem		
	Hüdraulikavedelikud		
	Hüdropaagid ja -akud		
	Surve tekitamine: elektriline ja mehaaniline surve		
	Filtrid		
	Surve reguleerimine		
	Vaheldid, muundurid, alaldid		
	Näidikud ja hoiatussignalisatsiooni süsteemid		
11.12.	<i>Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)</i>	1	3
	Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine		
	Jäätõrjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid		
	Kollektori ja dreanaaži äravoolu soojendamine		
	Esiklaasipuhasti		
11.13.	<i>Telik (ATA 32)</i>	2	3

▼ **B**

	TASE	
	A2	B1.2
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariilukorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignalisatsioon		
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine		
Rehvid		
Teliku juhtimine		
Telikulüliti		
11.14. <i>Tuled (ATA 33)</i>	2	3
Välituled: navigatsioonituled, kokkupõrke hoiatustuled, maandumistuled, ruleerimis- tuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, piloodikabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		
11.15. <i>Hapnikusüsteem (ATA 35)</i>	1	3
Süsteemi üldskeem: piloodikabiin, reisijatesalong		
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine		
Hapnikuvaru reguleerimine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
11.16. <i>Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)</i>	1	3
Süsteemi üldskeem		
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		
Rõhu reguleerimine		
Rõhu jaotumine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
Seos muude süsteemidega		
11.17. <i>Veesüsteem ja heitveesüsteem (ATA 38)</i>	2	3
Veevarustussüsteemi paigaldamise skeem, toide, jaotamine, hooldus ja tühjendamine		
Tualettruumide paigaldamise skeem, läbipesu ja hooldus		
Korrosioonitõrje		

▼ B

MOODUL 11C. KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3 alamkategoriasse kuuluvaid lennukeid hõlmavat tehnoloogiat.

		TASE
		B3
11.1.	<i>Lennuteooria</i>	
	<i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i>	1
	Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:	—
	— pööramine ümber pikitelje (x): eleroonid	
	— pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüürstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ning partlennukid	
	— pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud	
	Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgustüüridega	
	Tiiva tõstejõudu suurendavad seadised, mittereguleeritavad pilud, eestiivad, tagatiivad, kaldtüürtagatiivad	
	Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid	
	Tiiva aerodünaamiliste ribide ja tiiva astmelise esiserva toime	
	Õhuvoolu juhtimine tiiva piirkihil: turbulisaatorite, varisemist takistavate abinõude kasutamine või tiiva esiserva mehhaniseerimine	
	Trimmerite, tüüripindu tasakaalustavate kompensatorite ja antikompensatorite, servotrimmerite, vedru- ja masskompensatorite, juhtpindade kaldenurga ja aerodünaamiliste kompensatsioonisektsioonide kasutamine ja toime	
11.2.	<i>Plaaneri konstruktsioon — üldised põhimõtted</i>	
	a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded	2
	Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised	
	Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused	
	Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed	
	Mehaaniline pingeline (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus)	
	Drenaaž ja ventilatsioon	
	Süsteemide paigaldamise nõuded	
	Piksekaitse nõuded	
	Õhusõiduki sidumine	

▼ **B**

	TASE
	B3
<p>b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, pikiliistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, põrandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitusviisid, korrosioonitõrje, tiiva, sabaosa ja mootori kinnitussõlmed ning lisaseadmed</p> <p>Konstruksiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine</p> <p>Pinnakaitseviisid: nt kroomimine, anodeerimine, värvkatted</p> <p>Pindade puhastamine</p> <p>Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrilisuse kontrollimine</p>	2
11.3. <i>Õhusõiduki konstruktsioon — lennukid</i>	
11.3.1. <i>Lennukikere (ATA 52/53/56)</i>	1
Ehitus	
Tiib, stabilisaator, püloon ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed	
Istmete paigaldamine	
Uksed ja varuväljapääsud: ehitus ja kasutamine	
Akende ja tuuleklaasi kinnitamine	
11.3.2. <i>Tiivad (ATA 57)</i>	1
Ehitus	
Kütusepaagid	
Telik, püloonid, juhtpinnad ja tiiva aerodünaamilist väärtust suurendavad seadised, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed	
11.3.3. <i>Stabilisaatorid (ATA 55)</i>	1
Ehitus	
Juhtpinna kinnitus	
11.3.4. <i>Juhtpinnad (ATA 55/57)</i>	1
Ehitus ja kinnitus	
Tasakaalustamine — mass- ja aerodünaamiline kompensatsioon	
11.3.5. <i>Gondlid/püloonid (ATA 54)</i>	
Gondlid/püloonid:	1
— ehitus	
— tulekindlad seinad	
— mootoriraamid	

▼ **B**

		TASE
		B3
11.4.	<i>Kliimaseadmed (ATA 21)</i>	
	Kütte- ja ventilatsioonisüsteemid	1
11.5.	<i>Mõõdikud ja avioonikasüsteemid</i>	
11.5.1.	<i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	1
	Pitot' toru rõhku kasutavad mõõturid: baromeetriline kõrgusmõõtur, õhkkiiruse näidik, vertikaalkiiruse näidik	
	Güroskoopilised mõõdikud: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalasendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator	
	Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass	
	Kohtumisnurka näidik, varisemisohu signalisatsioonisüsteemid	
	Kuvarkabiin	
	Muud õhusõidukisüsteemi näidikud	
11.5.2.	<i>Avioonikasüsteemid</i>	1
	Süsteemi koostamise põhialused ja töö:	—
	— automaatne piloteerimine (ATA 22)	
	— sidevahendid (ATA 23)	
	— navigatsioonisüsteemid (ATA 34)	
11.6.	<i>Elektrisüsteemid (ATA 24)</i>	2
	Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine	
	Alalisvoolu genereerimine	
	Pinge reguleerimine	
	Jaotusvõrk	
	Kaitsmed	
	Vaheldid, muundurid	
11.7.	<i>Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)</i>	2
	Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	
	Istmed, rihmad ja turvavööd	

▼ **B**

		TASE
		B3
11.8.	<i>Tulekaitse (ATA 26)</i> Käsitulekustutusvahendid	2
11.9.	<i>Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)</i> Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgustüürid, pöördetüürid Trimmerid Tõstejõudu suurendavad seadised Süsteemide kasutamine: manuaalne Tüüride lukustus Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus Varisemisvastane hoiatussüsteem	3
11.10.	<i>Kütusesüsteemid (ATA 28)</i> Süsteemi üldskeem Kütusepaagid Toitesüsteemid Ringtoide ja ülepumpamine Näidikud ja hoiatussignaalid Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine	2
11.11.	<i>Hüdraulikaseadmed (ATA 29)</i> Süsteemi üldskeem Hüdraulikavedelikud Hüdropaagid ja -akud Surve tekitamine: elektriline ja mehaaniline surve Filtrid Surve reguleerimine Jaotusvõrk Näidikud ja hoiatussignaalsüsteemid	2
11.12.	<i>Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)</i> Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine Jäätõrjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid Kollektori ja dreanaži äravoolu soojendamine Esiklaasipuhasti	1
11.13.	<i>Telik (ATA 32)</i>	2

▼ **B**

		TASE	
		B3	
	Ehitus, amortisaatorid		
	Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariolukorras kasutamiseks		
	Näidikud ja hoiatussignalisatsioon		
	Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine		
	Rehvid		
	Teliku juhtimine		
11.14.	<i>Tuled (ATA 33)</i>	2	
	Välituled: navigatsioonituled, kokkupõrke hoiatustuled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
	Sisetuled: reisijatesalongi, kabiini, lastiruumi valgustid		
	Avariituled		
11.15.	<i>Hapnikusüsteem (ATA 35)</i>	2	
	Süsteemi üldskeem: piloodikabiin, reisijatesalong		
	Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine		
	Hapnikuvaru reguleerimine		
	Näidikud ja hoiatussignaaliid		
11.16.	<i>Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)</i>	2	
	Süsteemi üldskeem		
	Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		
	Suru- ja vaakumpumbad		
	Rõhu reguleerimine		
	Rõhu jaotumine		
	Näidikud ja hoiatussignaaliid		
	Seos muude süsteemidega		

MOODUL 12. KOPTERITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

		TASE	
		A3 A4	B1.3 B1.4
12.1.	<i>Lennuteooria — kopteri kandetiiviku aerodünaamika</i>	1	2
	Mõisted		
	Güroskoopilise pretsessiooni mõju		
	Pöördemomendi tasakaalustamine ja pöördumine ümber püsttelje		
	Tõstejõu ebasümmeetrilisus, õhuvoolu rebenemine tiivikulabade otstel		
	Tendents kulgliikumisele ja selle korrigeerimine		

▼ B

		TASE	
		A3 A4	B1.3 B1.4
	Coriolise jõud ja selle kompenseerimine		
	Keerisrõngarežiim, võimsuse seade mootori juhtkangiga, kandetiiviku üleliigne sammuseade		
	Autorotatsioon		
	Maapinna läheduse mõju		
12.2.	<i>Lennujuhtimissüsteemid</i>	2	3
	Tiivikulabade kaldenurga tsükliline muutmine		
	Tiivikulabade kaldenurga samaaegne muutmine		
	Kallutusmehhanism		
	Pööramine ümber vertikaaltelje (z): pöördemomendi tasakaalustamine, sabatiivik, saba-poomist väljuv suruõhk		
	Kandetiiviku rumm: ehitus ja kasutusomadused		
	Tiivikulabade võnkesummutid: töötamine ja ehitus		
	Tiivikulabad: kandetiiviku ja sabatiiviku labade ehitus ja kinnitussõlmed		
	Trimmeerimine, liikumatult kinnitatud ja seadistatava asetusnurgaga stabilisaatorid		
	Süsteemide kasutamine: käsitsijuhtimissüsteemid, hüdro-, elektri-, elektroonilised juhtimissüsteemid		
	Kunstlik juhisetunnetus		
	Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus		
12.3.	<i>Kandetiiviku labade asendi seadistamine ja vibratsiooni tekkepõhjuste selgitamine</i>	1	3
	Kandetiiviku labade joondamine		
	Kandetiiviku ja sabatiiviku labade asendi seadistamine		
	Staatiline ja dünaamiline tasakaalustamine		
	Vibratsiooni liigid, vibratsiooni vähendavad meetodid		
	Maapinnaresonants		
12.4.	<i>Jõuilekanded</i>	1	3
	Reduktorid, kande- ja sabatiivikud		
	Sidurid, vabakäigumuhvid ja kandetiiviku pidur		
	Sabatiiviku veovõllid, painduvad liigendid, laagrid, vibratsioonisummutajad ja laagrite riputid		
12.5.	<i>Plaaneri konstruktsioon</i>		
	a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded	2	2
	Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised.		
	Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused		
	Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed		

▼ B

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
Mehaaniline pingeline (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus)		
Drenaaž ja ventilatsioon		
Süsteemide paigaldamise nõuded		
Piksekaitseenõuded		
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, ribad, pikiliistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, pörandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitusviisid, korrosioonitõrje-Püloon, stabilisaator ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed	1	2
Istmete paigaldamine		
Uksed: ehitus, mehhanismid, töötamine ja ohutusseadmed		
Akende ja esiklaasi ehitus		
Kütusepaagid		
Tulekindlad seinad		
Mootoriraamid		
Konstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine		
Pinnakaitseviisid: nt kroovimine, anodeerimine, värvkatted		
Pindade puhastamine		
Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrisuse kontrollimine		
12.6. <i>Kliimaseadmed (ATA 21)</i>		
12.6.1. <i>Õhu juurdevool</i>	1	2
Suruõhuallikad, sh mootorist lähtuv suruõhk või maapealne suruõhutoide.		
12.6.2. <i>Kliimaseadmed</i>	1	3
Kliimaseadmesüsteemid		
Jaotussüsteemid		
Õhuvoolu ja temperatuuri reguleerimise süsteemid		
Kaitse- ja hoiatusseadmed		
12.7. <i>Mõõdikud ja avioonikasüsteemid</i>		
12.7.1. <i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	1	2
Baromeetriline kõrgusmõõtur, õhkiiruse näidik, vertikaalkiiruse näidik		
Güroskoopilised mõõdikud: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalalendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator		
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass		
Vibratsioonitaseme mõõtesüsteemid — HUMS		
Kuvarkabiin		

▼B

		TASE	
		A3 A4	B1.3 B1.4
	Muud õhusõidukisüsteemi näidikud		
12.7.2.	<i>Avioonikasüsteemid</i>	1	1
	Süsteemi koostamise põhialused ja rakendamine:		
	automaatne piloteerimine (ATA 22)		
	sidevahendid (ATA 23)		
	navigatsioonisüsteemid (ATA 34)		
12.8.	<i>Elektrisüsteemid (ATA 24)</i>	1	3
	Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine		
	Alalisvoolu genereerimine, vahelduvvoolu genereerimine		
	Avariivoolu genereerimine		
	Pinge reguleerimine, kaitsmed		
	Jaotusvõrk		
	Vaheldid, muundurid, alaldid		
	Elektritoide pardavälisest vooluallikast/maapealsest toitevõrgust		
12.9.	<i>Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)</i>		
	a) Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	2	2
	Istmed, rihtmud ja turvavööd		
	Töstesüsteemid		
	b) Hädaolukorras kasutatavad ujuvvahendid	1	1
	Siseruumide planeering, veose kinnitamine		
	Varustuse paigaldamise skeem		
	Sisustuse paigaldamise skeem		
12.10.	<i>Tulekaitse (ATA 26)</i>	1	3
	Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid		
	Tulekustutussüsteemid		
	Süsteemide testimine		
12.11.	<i>Kütusesüsteemid (ATA 28)</i>	1	3
	Süsteemi üldskeem		
	Kütusepaagid		
	Toitesüsteemid		
	Kütuse väljalaskmine avariiolekorras, ventilatsioon ja normaalne kütuse väljalase		
	Ringtoide ja ülepumpamine		
	Näidikud ja hoiatussignaalid		
	Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine		
12.12.	<i>Hüdraulikaseadmed (ATA 29)</i>	1	3

▼ **B**

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
Süsteemi üldskeem		
Hüdraulikavedelikud		
Hüdropaagid ja -akud		
Surve tekitamine: elektriline, mehaaniline ja pneumaatiline surve		
Hädasurveamissüsteem		
Filtrid		
Surve reguleerimine		
Jaotusvõrk		
Näidikud ja hoiatussignaalsüsteemid		
Seos muude süsteemidega		
12.13. <i>Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)</i>	1	3
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine		
Jäätumisvastane töötlus ja jäätõrjesüsteemid: elektrilised, kuumaõhu- ja keemilised süsteemid		
Vihmavett hulgavad ained ja vihmavee eemaldamine		
Kollektori ja dreanaži äravoolu soojendamine		
Klaasipuhastisüsteemid		
12.14. <i>Telik (ATA 32)</i>	2	3
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariilukkorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignaalsüsteemid		
Rattad, rehvid, pidurid		
Teliku juhtimine		
Telikulüliti		
Suusad, ujukid		
12.15. <i>Tuled (ATA 33)</i>	2	3
Välituled: navigatsioonituled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, piloodikabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		
12.16. <i>Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)</i>	1	3
Süsteemi üldskeem		

▼B

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
<p>Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide</p> <p>Rõhu reguleerimine</p> <p>Rõhu jaotumine</p> <p>Näidikud ja hoiatussignaalid</p> <p>Seos muude süsteemidega</p>		
<p>12.17. <i>Integreeritud modulaaravioonika (ATA 42)</i></p> <p>Integreeritud modulaaravioonika (IMA) moodulitesse integreeritud tüüpilised funktsioonid hõlmavad muu hulgas järgmist: mootorist tuleva suruõhu juhtimine, õhurõhu reguleerimine, õhu ventileerimine ja juhtimine, avioonika ja piloodikabiini ventileerimine, temperatuuri reguleerimine, lennuliiklusalane side, avioonikaalase side ruuter, elektrikoormuse reguleerimine, kaitselüliti kontrollisüsteem, elektrisüsteemi kuuluv automaatne kontrollisüsteem BITE, kütuse juhtimine, pidurite kontrollisüsteem, esiratta juhtimissüsteem, teliku väljalaske- ja sisetõmbesüsteem, rehvide rõhunäidik, õlirõhunäidik, pidurite temperatuuri kontrollisüsteem jne</p> <p>Põhisüsteem</p> <p>Võrgu komponendid</p>	1	2
<p>12.18. <i>Pardal asuvad hooldussüsteemid (ATA 45)</i></p> <p>Hoolduse keskarvutid</p> <p>Andmelaadimissüsteemid</p> <p>Elektrooniline andmevaramu</p> <p>Trükkimine</p> <p>Konstruktiooni diagnostika (lubatud piiridesse jäävate rikete jälgimine)</p>	1	2
<p>12.19. <i>Teabesüsteemid (ATA 46)</i></p> <p>Seadmed ja komponendid, mis võimaldavad salvestada, ajakohastada ja otsida digitaalset teavet, mida traditsiooniliselt esitati paberandjal, mikrofilmil või mikrokaardil. Hõlmavad süsteeme, mis on loodud teabe salvestamiseks ja otsimiseks, näiteks elektroonilise raamatukogu massmälu ja kontrollid. Ei hõlma seadmeid või komponente, mis on installeeritud muuks otstarbeks ja mida kasutavad ka teised süsteemid, näiteks piloodikabiini printer või üldotstarbeline kuvar</p> <p>Tüüpilised näited on lennuliikluse korraldamise ja teabe haldamise süsteemid (Air Traffic and Information Management Systems) ning võrguserverisüsteemid (Network Server Systems)</p> <p>Õhusõiduki üldteabesüsteem</p> <p>Piloodikabiini teabesüsteem</p> <p>Hooldusalase teabe süsteem</p> <p>Reisijatesalongi teabesüsteem</p> <p>Muud teabesüsteemid</p>	1	2

MOODUL 13. ÕHUSÕIDUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

		TASE
		B2
13.1.	<i>Lennuteooria</i>	
a)	Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed	1
	Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:	—
	— pööramine ümber pikitelje (x): kaldtüürid ja spoilerid	
	— pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüssstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ja partlennukid	
	— pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud	
	Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöördetüüridega	
	Tõstejõudu suurendavad seadised: pilud, eestiivad, tagatiivad	
	Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised: spoilerid, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid	
	Trimmerite, servotrimmerite ja juhtpindade erisuguste asendite kasutamine ning nende toime	
b)	Lendamine suurte kiirustel	1
	Lend helikiirusel, lend eelhelikiirusel, lend helikiirusele lähedasel kiirusel, lend ülehelikiirusel	
	Machi arv, kriitiline Machi arv	
c)	Kopteri kandetiiviku aerodünaamika	1
	Mõisted	
	Tiivikulabade kaldenurga tsükliline ja samaaegne muutmine, pöördemomenti tasakaalustavad juhtseadmed, nende kasutamine ja mõju	
13.2.	<i>Konstruksioon — üldised põhimõtted</i>	
a)	Konstruksiooni põhimõtted	1
b)	Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed	2
	Elektriline potentsiaaliühtlustus	
	Piksekaitseõud	
13.3.	<i>Lend automaatse juhtimisega (ATA 22)</i>	3
	Automaatse lennu juhtimise põhialused, sh selle põhimõtted ja kasutatavad mõisted	
	Käsusignaalide töötlemine	
	Juhtimisrežiimid: pööramine ümber piki-, põik- ja vertikaaltelje ning vastavad juhtimiskanalid	
	Lengerdussummutid	
	Kopteri lennupüsivust suurendavad süsteemid	
	Automaatne trimmeerimine	
	Autopiloodi seos navigatsiooniseadmetega	

▼ **B**

		TASE
		B2
	Mootori veojõu reguleerimise automaatsüsteemid	
	Automaatsed maandumissüsteemid: põhimõtted ja liigitus, töörežiimid, lähenemine, lauglemisnurk, maandumine, kordusringile minek, jälgimissüsteemid ja avariilukorrad	
13.4.	<i>Side- ja navigatsioonisüsteemid (ATA 23/34)</i>	3
	Raadiolainete levimise põhimõtted, antennid, ülekandeliinid, sidepidamine, raadiovastuvõtja ja -saatja	
	Järgmiste süsteemide tööpõhimõtted:	—
	— ülikõrgsagedusside (VHF)	
	— kõrgsagedusside (HF)	
	— kuuldeside	
	— hädaolukorra saatemajakad	
	— piloodikabiini helisalvestusseadmed	
	— ülikõrgsagedusala ringsuunaline raadioseade (VOR)	
	— automaatpeilimisseadmed (ADF)	
	— instrumentaalmaandumissüsteem (ILS)	
	— mikrolaine-maandumissüsteem (MLS)	
	— piloteerimisnäidikute süsteemid; kauguse mõõtmise seadmed (DME)	
	— ülimaldalsagedusala ja hüperboolne raadionavigatsioon (VLF/Omega)	
	— Doppler-navigatsioon	
	— piirkondlik navigatsioon, piirkondlikud navigatsioonisüsteemid (RNAV)	
	— lennujuhtimissüsteemid (FMS)	
	— ülemaailmne asukohamääramise süsteem (GPS), ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem (GNSS)	
	— inertsiiooniline navigatsioonisüsteem (INS)	
	— lennuliikluse seireradari transponder, sekundaarseireradar (SSR)	
	— liiklusohust hoiatamise ja kokkupõrke vältimise süsteem (TCAS)	
	— ilmavaatlusradar	
	— raadiokõrgusmõõtur	
	— side- ja teatesüsteem (ARINC)	
13.5.	<i>Elektrisüsteemid (ATA 24)</i>	3
	Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine	
	Alalisvoolu genereerimine	
	Vahelduvvoolu genereerimine	
	Avariivoolu genereerimine	

▼ **B**

		TASE
		B2
	Pinge reguleerimine	
	Jaotusvõrk	
	Vaheldid, muundurid, alaldid	
	Kaitsmed	
	Elektritoide pardavälisest vooluallikast/maapealsest toitevõrgust	
13.6.	<i>Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)</i>	3
	Elektronilistele ohutusseadmetele esitatavad nõuded	
	Reisijatesalongi meelelahutusseadmed	
13.7.	<i>Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)</i>	
	a) Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgüstüürid, pöördetüürid, spoilerid	2
	Trimmeerimine	
	Toimiva koormuse reguleerimine	
	Tõstejõudu suurendavad seadised	
	Tõstejõu vähendamine, pidurdusklapid	
	Süsteemide kasutamine: käsitsijuhtimis-, hüdro-, pneumojuhtimissüsteemid	
	Kunstlik juhisetunnetus, lengerdussummuti, Machi arvu järgiv trimmer, pöördetüüri piirik, tüüride lukustus	
	Varisemisvastased kaitsestüsteemid	
	b) Süsteemide kasutamine: elektrilised, elektroonilised	3
13.8.	<i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	3
	Liigitus	
	Atmosfäär	
	Mõisted	
	Rõhku mõõtvad seadmed ja süsteemid	
	Pitot' toru rõhke kasutavad mõõturid	
	Baromeetrilised kõrgusmõõturid	
	Vertikaalkiiruse näidikud	
	Õhkkiiruse näidikud	
	Mahhmeetrid	
	Lennukõrguse näidikud/häiresüsteemid	

▼ B

	TASE
	B2
Lennuparameetrite arvutid	
Möödikute suruõhusüsteemid	
Otselugemiga manomeetrid ja termomeetrid	
Temperatuurinäidikusteemid	
Kütusehulga näidikusteemid	
Güroskoopiliste näidikute tööpõhimõtted	
Aviohorisondid	
Libisemisnäidikud	
Güroaviohorisondid	
Maapinna läheduse hoiatussüsteemid	
Kompassid	
Lennuparameetrite salvestamise süsteemid	
Elektrooniliste lennujuhtimismöödikute süsteemid	
Möödikute hoiatussüsteemid, sh põhilised hoiatussüsteemid ja kesksed hoiatussignaalide paneelid	
Varisemisohu signalisatsioonisüsteemid ja kohtumisnurga näidikud	
Vibratsiooni mõõtmine ja -näidikud	
Kuvarkabiin	
13.9. <i>Tuled (ATA 33)</i>	3
Välituled: navigatsioonituled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul	
Sisetuled: reisijatesalongi, piloodikabiini, lastiruumi valgustid	
Avariituled	
13.10. <i>Pardal asuvad hooldussüsteemid (ATA 45)</i>	3
Hoolduse keskarvutid	
Andmelaadimissüsteemid	
Elektrooniline andmevaramu	
Trükkimine	
Konstruktsiooni diagnostika (lubatud piiridesse jäävate rikete jälgimine)	
13.11. <i>Kliimaseadmed ja salongi hermetiseerimine (ATA 21)</i>	
13.11.1. <i>Õhu juurdevool</i>	2

▼ B

	TASE
	B2
Õhu juurdevoolu allikad, sh mootorist, abijõuseadmest (APU) või maapealsest suruõhutoitest	
13.11.2. <i>Kliimaseadmed</i>	
Kliimaseadmesüsteemid	2
Õhu ja auru regenererimise seadmed	3
Jaotussüsteemid	1
Õhuvoolu, temperatuuri ja niiskuse reguleerimise süsteem	3
13.11.3. <i>Hermetiseerimine</i>	3
Ülerõhusüsteemid	
Juhtimine ja näidikud, sh juht- ja kaitseventiilid	
Salongi ülerõhu regulaatorid	
13.11.4. <i>Ohutus- ja hoiatusseadmed</i>	3
Kaitse- ja hoiatusseadmed	
13.12. <i>Tulekaitse (ATA 26)</i>	
a) Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid	3
Tulekustutussüsteemid	
Süsteemide testimine	
b) Käsitulekustutusvahendid	1
13.13. <i>Kütusesüsteemid (ATA 28)</i>	
Süsteemi üldskeem	1
Kütusepaagid	1
Toitesüsteemid	1
Kütuse väljalaskmine avariolukorras, ventilatsioon ja normaalne kütuse väljalase	1
Ringtoide ja ülepumpamine	2
Näidikud ja hoiatussignaalid	3
Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine	2
Lennuki pikitasakaalu säilitav automaatika, mis reguleerib kütuse kasutamist	3
13.14. <i>Hüdraulikaseadmed (ATA 29)</i>	

▼ **B**

	TASE
	B2
Süsteemi üldskeem	1
Hüdraulikavedelikud	1
Hüdropaagid ja -akud	1
Surve tekitamine: elektriline, mehaaniline ja pneumaatiline surve	3
Hädasurveastamissüsteem	3
Filtrid	1
Rõhu reguleerimine	3
Jaotusvõrk	1
Näidikud ja hoiatussignaalsüsteemid	3
Seos muude süsteemidega	3
13.15. <i>Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)</i>	
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine	2
Jäätumisvastased süsteemid: elektrilised, kuumaõhu- ja keemilised süsteemid	2
Jäätõrjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid	3
Vihmavee tõrjevahend	1
Kollektori ja drenaaži äravoolu soojendamine	3
Esiklaasipuhasti	1
13.16. <i>Telik (ATA 32)</i>	
Ehitus, amortisaatorid	1
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariiolukorras kasutamiseks	3
Näidikud ja hoiatussignaalid	3
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine	3
Rehvid	1
Teliku juhtimine	3
Telikulüliti	3
13.17. <i>Hapnikusüsteem (ATA 35)</i>	
Süsteemi üldskeem: piloodikabiin, reisijatesalong	3
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine	3

▼B

		TASE
		B2
	Hapnikuvaru reguleerimine	3
	Näidikud ja hoiatussignaalid	3
13.18.	<i>Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)</i>	
	Süsteemi üldskeem	2
	Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide	2
	Rõhu reguleerimine	3
	Rõhu jaotumine	1
	Näidikud ja hoiatussignaalid	3
	Seos muude süsteemidega	3
13.19.	<i>Veesüsteem ja heitveesüsteem (ATA 38)</i>	2
	Veevarustussüsteemi paigaldamise skeem, toide, jaotamine, hooldus ja tühjendamine	
	Tualettruumide paigaldamise skeem, läbipesu ja hooldus	
13.20.	<i>Integreeritud modulaaravioonika (ATA 42)</i>	3
	Integreeritud modulaaravioonika (IMA) moodulitesse integreeritud tüüpilised funktsioonid hõlmavad muu hulgas järgmist:	
	mootorist tuleva suruõhu juhtimine, õhurõhu reguleerimine, õhu ventileerimine ja juhtimine, avioonika ja piloodikabiini ventileerimine, temperatuuri reguleerimine, lennuliiklusalane side, avioonikaalase side ruuter, elektrikoormuse reguleerimine, kaitselüliti kontrollisüsteem, elektrisüsteemi kuuluv automaatne kontrollisüsteem BITE, kütuse juhtimine, pidurite kontrollisüsteem, esiratta juhtimissüsteem, teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteem, rehvide rõhunäidik, õlirõhunäidik, pidurite temperatuuri kontrollisüsteem jne	
	Põhisüsteem	
	Võrgu komponendid	
13.21.	<i>Salongisüsteemid (ATA 44)</i>	3
	Seadmed ja komponendid reisijatele meelelahutuse pakkumiseks, õhusõiduki-siseseks teabevahetuseks (Cabin Intercommunication Data System) ning teabe vahetamiseks õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vahel (Cabin Network Service). See hõlmab nii kõne, andmete, muusika kui ka videote ülekandmist	
	Õhusõiduki-sisese teabevahetuse süsteem (Cabin Intercommunication Data System), mis ühendab piloodikabiini-, salongipersonali- ja salongisüsteeme. Need süsteemid tagavad andmevahetuse üksteisega seotud vahetatavate moodulite (LRU) vahel ning nende juhtimine toimub tavaliselt salongimeeskonna paneelide kaudu	
	Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteem (Cabin Network Service) koosneb tavaliselt serverist, mis üldjuhul ühildub muu hulgas järgmiste süsteemidega:	—
	— andme- või raadioside, parda-meelelahutussüsteem	

▼ **B**

	TASE
	B2
<p>Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetusüsteemil (Cabin Network Service) võivad olla järgmised funktsioonid:</p> <p>— juurdepääs väljumiseelsetele või väljumisega seotud aruannetele</p> <p>— juurdepääs e-posti, intraneti- või internetiteenustele</p> <p>— reisijate andmebaas</p> <p>salongi põhisüsteem</p> <p>parda-meelelahutussüsteem</p> <p>välissidesüsteem</p> <p>salongi massimälusüsteem</p> <p>salongi kontrollisüsteem</p> <p>erinevad salongisüsteemid</p>	—
<p>13.22. <i>Teabesüsteemid (ATA 46)</i></p> <p>Seadmed ja komponendid, mis võimaldavad salvestada, ajakohastada ja otsida digitaalset teavet, mida traditsiooniliselt esitati paberkandjal, mikrofilmil või mikrokaardil. Hõlmavad süsteeme, mis on loodud teabe salvestamiseks ja otsimiseks, näiteks elektroonilise raamatukogu massmälu ja kontrollid. Ei hõlma seadmeid või komponente, mis on installeeritud muuks otstarbeks ja mida kasutavad ka teised süsteemid, näiteks piloodikabiini printer või üldotstarbeline kuvar</p> <p>Tüüpilised näited on lennuliikluse korraldamise ja teabe haldamise süsteemid (Air Traffic and Information Management Systems) ning võrguserverisüsteemid (Network Server Systems)</p> <p>Õhusõiduki üldteabesüsteem</p> <p>Piloodikabiini teabesüsteem</p> <p>Hooldusalase teabe süsteem</p> <p>Reisijatesalongi teabesüsteem</p> <p>Muud teabesüsteemid</p>	3

MOODUL 14. JÕUSEADMED

	TASE
	B2
<p>14.1. <i>Turbiinmootorid</i></p> <p>a) Turboreaktiivmootorite, kahekontuuriliste turboreaktiivmootorite, ajamturbiinmootorite ja turbopropellermootorite põhimõtteline ehitus ja töötamine</p> <p>b) Mootorite elektroonilised juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteemid (FADEC)</p>	1 2
<p>14.2. <i>Mootori näidikusüsteemid</i></p> <p>Väljalaskegaaside temperatuuri/turbiiniastmete vahelise temperatuuri mõõtmisüsteemid</p> <p>Mootori pöörlemisagedus</p>	2

▼ **B**

	TASE
	B2
Mootori veojõu esitamine: mootori surveastme, mootoriturbiini väljalaskerõhu või reaktiivdүүisirõhu mõõtmisüsteemid	2
Õlirõhk ja -temperatuur	
Kütuserõhk, -temperatuur ja voolamiskiirus	
Kollektorirõhk	
Mootori pöördemoment	
Propelleri pöörlemisagedus	
14.3. Käivitus- ja süütesüsteemid	
Mootori käivitusüsteemide töötamine ja selle seadmed	
Süütesüsteemid ja selle seadmed	
Ohutusnõuded hooldamisel	

MOODUL 15. GAASITURBIINMOOTOR

	TASE	
	A	B1
15.1. Põhimõisted	1	2
Potentsiaalne energia, kineetiline energia, Newtoni liikumisseadused, Braytoni tsükkel		
Jõu, töö, võimsuse, energia, kiiruse ja kiirenduse vahelised seosed		
Turboreaktiivmootorite, kahekontuuriliste turboreaktiivmootorite, ajamturbiinmootorite ja turbopropellerimootorite põhimõtteline ehitus ja töötamine		
15.2. Mootori jõudlus	—	2
Kogu veojõud, kasulik (neto) veojõud, ahendatud reaktiivdүүisi veojõud, veojõu jaotus, summaarne veojõud, veojõud hobujõududes, mootori võllile taandatud võimsus hobujõududes, kütuse erikulu		
Mootorite kasutegurid		
Põhikontuuri ja väliskontuuri õhuvoolude suhe ning mootori surveaste		
Gaasivoolu rõhk, temperatuur ja kiirus		
Mootori nimiaandmed, staatiline veojõud, kiiruse, kõrguse ja kõrge õhutemperatuuri mõju, nimiaandmed rõhtlennul, piirangud		
15.3. Sisselase	2	2
Kompressori sisselasked		
Sisselaske mitmesuguste konfiguratsioonide mõju		
Jäävastased seadised		
15.4. Kompressorid	1	2
Aksiaal- ja tsentrifugaalkompressor		
Ehitus, tööpõhimõtte ja kasutamine		

▼ **B**

	TASE	
	A	B1
Labade tasakaalustamine		
Süsteemi kasutamine		
Kompressori seiskumise ja pompaaži põhjused ja tagajärjed		
Õhuvoolu juhtimise meetodid: suruõhu väljalaskeklapid, õhukoguri reguleeritavad suundlabad, reguleeritavad ja pöörduvad staatorilabad		
Surveaste		
15.5. <i>Põlemiskamber</i>	1	2
Ehitus ja tööpõhimõte		
15.6. <i>Turbiin</i>	2	2
Mitmesuguste turbiinilabade toime ja omadused		
Turbiinilabade kinnitus		
Düüsisuunurid		
Turbiinilabade pingete ja roome põhjused ning tagajärjed		
15.7. <i>Väljalase</i>	1	2
Ehitus ja tööpõhimõte		
Ahenevad, laienevad ning reguleeritavad reaktiivdüüsid		
Mootori müra vähendamine		
Väljalaskegaaside reversseerimine		
15.8. <i>Laagrid ja tihendid</i>	—	2
Ehitus ja tööpõhimõte		
15.9. <i>Määrdeained ja kütused</i>	1	2
Omadused ja kirjeldus		
Kütuselisandid		
Ohutusnõuded		
15.10. <i>Määrimissüsteemid</i>	1	2
Süsteemi tööpõhimõte/ehitus ja sõlmed		
15.11. <i>Toitesüsteemid</i>	1	2
Mootorite elektrooniliste juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteemide (FADEC) tööpõhimõte		
Süsteemi ehitus ja sõlmed		
15.12. <i>Õhujuhtimissüsteemid</i>	1	2
Mootorist lähtuva suruõhu jaotamise ja jäätõrje süsteemid, sh sisejahutus, hermetiseerimine ja ventileerimine		

▼ B

		TASE	
		A	B1
15.13.	<i>Käivitus- ja süütesüsteemid</i>	1	2
	Mootori käivitusüsteemide töötamine ja selle seadmed		
	Süütesüsteemid ja selle seadmed		
	Ohutusnõuded hooldamisel		
15.14.	<i>Mootori näidiküsteemid</i>	1	2
	Väljalaskegaaside temperatuur/turbiinastmete vaheline temperatuur		
	Mootori veojõu esitamine: mootori surveastme, mootoriturbiini väljalaskerõhu või reaktiivdүүisirõhu mõõtmisüsteemid		
	Õlirõhk ja -temperatuur		
	Kütuse rõhk ja voolamiskiirus		
	Mootori pöörlemissagedus		
	Vibratsiooni mõõtmine ja -näidikud		
	Pöördemoment		
	Võimsus		
15.15.	<i>Forsseerimissüsteemid</i>	—	1
	Tööpõhimõte ja kasutamine		
	Vee ja vesimetanoolisegu sissepritse		
	Forsseerimiskambri süsteemid		
15.16.	<i>Turbopropellermootorid</i>	1	2
	Vabaturbiin- ja mehhaanilise ülekandega turbiinmootorid		
	Aeglustusülekanded (reduktorid)		
	Mootori ja propelleri integreeritud juhtimissüsteem		
	Ülekiiruskaitse ohutusseadmed		
15.17.	<i>Ajamturbiinmootorid</i>	1	2
	Põhimõtteline ehitus, ajamisüsteemid, reduktorid, sidurid, juhtimissüsteemid		
15.18.	<i>Abijõuseadmed (APU-d)</i>	1	2
	Otstarve, tööpõhimõte, kaitsesüsteemid		
15.19.	<i>Jõuseadme paigaldus</i>	1	2
	Tulekindlate tőkete, mootorikatete, mürasummutuspaneelide, mootoriraamide, vibratsioone summutavate mootoriraamide, voolikute, torude, toitekanalite, liitmike, kaabli-kimpude, juhtimistrosside ja -varraste, tõstepunktide ja tühjendustorustike paigutus		
15.20.	<i>Tulekaitsesüsteemid</i>	1	2
	Tulekahju tuvastus- ja kustutussüsteemide tööpõhimõte		

▼B

		TASE	
		A	B1
15.21.	<i>Mootori jälgimine ja maapealne käitamine</i>	1	3
	Mootori käivitamine ja maapealne käitamine		
	Mootori väljundvõimsuse ja parameetrite tõlgendamine		
	Suundumuste jälgimine (sh õli- ja vibratsioonianalüüs jälgimine, endoskoopia)		
	Mootori ja selle sõlmede vastavuse kontrollimine mootori valmistaja poolt ettenähtud kriteeriumitele, tolerantsidele ja andmetele		
	Kompressori pesemine/puhastamine		
	Võõrkehakahjustused		
15.22.	<i>Mootori ladustamine ja konserveerimine</i>	—	2
	Mootori ja lisaseadmete/süsteemide konserveerimine ning uuesti kasutuselevõtmine		

MOODUL 16. KOLBMOOTOR

		TASE		
		A	B1	B3
16.1.	<i>Põhimõisted</i>	1	2	2
	Mehaaniline, terminiline ja mahuline kasutegur			
	Tööpõhimõtted — kahetaktiline, neljaktiline, otomootor, diiselmootor			
	Kolvikäik ja surveaste			
	Mootori silindrite asetusskeem ja tööjärjekord			
16.2.	<i>Mootori jõudlus</i>	1	2	2
	Võimsuse arvutamine ja mõõtmine			
	Mootori võimsust mõjutavad tegurid			
	Segud, lahjad segud, eelsüüde			
16.3.	<i>Mootori ehitus</i>	1	2	2
	Karter, väntvõll, nukkvõllid, õlivannid			
	Abiseadmete ajami ülekanne			
	Silindrite ja kolbide koostud			
	Kepsud, sisselaske- ja väljalaskekollektor			
	Klapimehhanism			
	Propelleri aeglustusreduktorid			
16.4.	<i>Mootori toitesüsteemid</i>			
16.4.1.	<i>Karburaatorid</i>	1	2	2
	Tüübid, ehitus ja tööpõhimõte			
	Jäätumine ja soojendamine			

▼ **B**

	TASE		
	A	B1	B3
16.4.2. <i>Kütuse sissepritsesüsteemid</i> Tüübid, ehitus ja tööpõhimõte	1	2	2
16.4.3. <i>Elektronilised juhtimisseadmed</i> Mootorite elektroniliste juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteemide (FADEC) tööpõhimõte Süsteemi ehitus ja sõlmed	1	2	2
16.5. <i>Käivitus- ja süütesüsteemid</i> Käivitusüsteemid, eelsoojendussüsteemid Magneetosüüde, ehitus ja tööpõhimõte Süütejuhtmed, süüteküünlad Madalpinge- ja kõrgepingesüsteemid	1	2	2
16.6. <i>Sisselaske-, väljalaske- ja jahutussüsteemid</i> Järgmiste süsteemide ehitus ja tööpõhimõte: sisselaskesüsteemid, sh reguleeritavad sisselaskesüsteemid Väljalaskesüsteemid ja mootori (nii õhk- kui ka vesi)jahutussüsteemid	1	2	2
16.7. <i>Ülelaadimine ja turboülelaadimine</i> Ülelaadimise põhimõte ja eesmärk ning selle mõju mootoriparameetritele Ülelaadimis-/turboülelaadimissüsteemide ehitus ja tööpõhimõte Ülelaadimissüsteemide mõisted Juhtimissüsteemid Süsteemi kaitsmine	1	2	2
16.8. <i>Määrdeained ja kütused</i> Omadused ja kirjeldus Kütuselisandid Ohutusnõuded	1	2	2
16.9. <i>Määrimissüsteemid</i> Süsteemi tööpõhimõte/ehitus ja sõlmed	1	2	2
16.10. <i>Mootori näidikusüsteemid</i> Mootori pöörlemissagedus Plokikaane temperatuur Jahutusvedeliku temperatuur Õlirõhk ja -temperatuur Väljalaskegaaside temperatuur Kütuse rõhk ja voolamiskiirus	1	2	2

▼B

		TASE		
		A	B1	B3
	Kollektorirõhk			
16.11.	<i>Jõuseadme paigaldus</i> Tulekindlate tõkete, mootorikatete, mürasummutuspaneelide, mootoriraamide, vibratsioone summutavate mootoriraamide, voolikute, torude, toitekanalite, liitmike, kaablikimpude, juhtimistrosside ja -varraste, tõstepunktide ja tühjendustorustike paigutus	1	2	2
16.12.	<i>Mootori jälgimine ja maapealne käitamine</i> Mootori käivitamine ja maapealne käitamine Mootori väljundvõimsuse ja parameetrite tõlgendamine Mootori ja selle komponentide kontrollimine vastavalt mootori valmistaja poolt ettenähtud kriteeriumidele, tolerantsidele ja andmetele	1	3	2
16.13.	<i>Mootori ladustamine ja konserveerimine</i> Mootori ja lisaseadmete/süsteemide konserveerimine ning uuesti kasutuselevõtmine	—	2	1

MOODUL 17A. PROPELLER

Märkus: seda moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 17B.

		TASE	
		A	B1
17.1.	<i>Põhimõisted</i> Propelleri laba osade teooria Labade suur/väike seadenurk, negatiivne seadenurk, kohtumisnurk, pöörlemiskiirus Propelleri libisemine Aerodünaamiline, tsentrifugaal- ja tõmbejõud Pöördemoment Suhteline õhuvool laba kohtumisnurgal Vibratsioon ja resonants	1	2
17.2.	<i>Propelleri ehitus</i> Valmistamismeetodid, komposiitmaterjalidest, puidust ja metallist propellerites kasutatavad materjalid Laba positsioon, laba esikülg, laba keskosa, laba tagakülg ja rumm Püsisammuga, reguleeritava sammuga, püsikiirusega propeller Propelleri/voolundi paigaldus	1	2
17.3.	<i>Propelleri sammu reguleerimine</i> Pöörlemiskiiruse reguleerimise ja sammu muutmise meetodid, mehaanilised ja elektr(oon)ilised Flüügersamm ja negatiivne seadenurk	1	2

▼ **B**

	TASE	
	A	B1
Ülekiiruskaitse		
17.4. <i>Propelleri sünkroniseerimine</i>	—	2
Sünkroniseerimis- ja sünfaseerimisseadmed		
17.5. <i>Propelleri jäätõrje</i>	1	2
Vedelikuga ja elektriga töötavad jäätõrjeseadmed		
17.6. <i>Propelleri hooldamine</i>	1	3
Staatiline ja dünaamiline tasakaalustamine		
Labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine		
Labakahjustuste, erosiooni, korrosiooni, kokkupõrkekahjustuste ja delaminatsiooni hindamine		
Propelleri töötlemine/remont		
Propellermootori käitamine		
17.7. <i>Mootori ladustamine ja konserveerimine</i>	1	2
Propelleri konserveerimine ja dekonserveerimine		

MOODUL 17B. PROPELLER

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3 alamkategoriasse kuuluvate lennukite propellereid hõlmavat tehnoloogiat.

	TASE
	B3
17.1. <i>Põhimõisted</i>	2
Propelleri laba osade teooria	
Labade suur/väike seadenurk, negatiivne seadenurk, kohtumisnurk, pöörlemiskiirus	
Propelleri libisemine	
Aerodünaamiline, tsentrifugaal- ja tõmbejõud	
Pöördemoment	
Suhteline õhuvool laba kohtumisenurgal	
Vibratsioon ja resonants	
17.2. <i>Propelleri ehitus</i>	2
Valmistamismeetodid ning komposiitmaterjalidest, puidust ja metallist propellerites kasutatavad materjalid	
Laba positsioon, laba esikülg, laba keskosa, laba tagakülg ja rumm	
Püsisammuga, reguleeritava sammuga, püsikiirusega propeller	
Propelleri/voolundi paigaldus	
17.3. <i>Propelleri sammu reguleerimine</i>	2
Pöörlemiskiiruse reguleerimise ja sammu muutmise meetodid, mehaanilised ja elektr(oon)ilised	
Flüügersamm ja negatiivne seadenurk	
Ülekiiruskaitse	

▼B

	TASE
	B3
17.4. <i>Propelleri sünkroniseerimine</i> Sünkroniseerimis- ja sünfaseerimisseadmed	2
17.5. <i>Propelleri jäätõrje</i> Vedelikuga ja elektriga töötavad jäätõrjeseadmed	2
17.6. <i>Propelleri hooldamine</i> Staatiline ja dünaamiline tasakaalustamine Labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine Labakahjustuste, erosiooni, korrosiooni, kokkupõrkekahjustuste ja delaminatsiooni hindamine Propelleri töötlemine/remont Propellermootori käitamine	2
17.7. <i>Mootori ladustamine ja konserveerimine</i> Propelleri konserveerimine ja dekonserveerimine	2

II liide

Baasteadmiste eksami nõuded

1. Üldsätted

- 1.1. Kõik baasteadmiste eksamid tuleb korraldada allpool kirjeldatud valikvastustega küsimuste ja teemaarendusküsimuste abil. Ebaõiged vastusevariandid peaksid olema ainet mittetundva inimese jaoks sama usutavad kui õige vastusevariant. Kõik vastusevariandid peavad olema küsimusega otsest seotud ning sarnanema üksteisega nii sõnavara, grammatilise struktuuri kui ka pikkuse poolest. Arvandmeid sisaldavate küsimuste puhul peaksid valed vastusevariandid kajastama menetlusvigu, näiteks valedel alustel tehtud parandusi või valesti teisendatud ühikuid; vastusevariandid ei tohi sisaldada suvalisi numbreid.
- 1.2. Igal küsimusel peab olema kolm valikvastust, millest ainult üks tohib olla õige, ning eksamiks ettenähtud aega tuleb kõikide ainemoodulite puhul arvestada nii, et ühele küsimuse vastamiseks kulub 75 sekundit.
- 1.3. Teemaarendusküsimustele vastatakse kirjalikult ja ühele küsimusele vastamiseks tuleb arvestada 20 minutit.
- 1.4. Teemaarendusküsimused tuleb koostada I liites kirjeldatud moodulite 7A, 7B, 9A, 9B ja 10 põhjal ning ka vastuste hindamine peab toimuma samadel alustel.
- 1.5. Igal küsimusel peab olema näidisvastus, kus kirjeldatakse ka kõiki selliseid teadaolevaid vastusevarinate, mis võivad muude alajaotiste puhul asjakohased olla.
- 1.6. Iga näidisvastus tuleb jagada üksikuteks olulisteks punktideks, mida nimetatakse võtmepunktideks.
- 1.7. Valikvastustega küsimuste puhul loetakse eksam sooritatuks siis, kui õigesti on vastatud vähemalt 75 % iga moodulit või alamoodulit käsitlevatest küsimustest.
- 1.8. Teemaarendusküsimus loetakse õigesti vastatuks siis, kui vastus sisaldab vähemalt 75 % näidisvastuse võtmepunktidest ning kandidaat ei ole ülejäänud võtmepunktide puhul teinud ühtki olulist viga.
- 1.9. Kui eksam jääb sooritamata üksnes valikvastustega küsimuste või üksnes teemaarendusküsimuste osas, tuleb eksam uuesti teha vastavalt kas üksnes valikvastustega küsimuste või teemaarendusküsimuste osas.
- 1.10. Eksami sooritamise või mittesooritamise üle otsustamisel ei tohi kasutada trahvipunktide süsteemi.
- 1.11. Kui kandidaat ei suuda mõne mooduli puhul eksami edukaks sooritamiseks nõutavat punktisummat koguda, võib kõnealust moodulit käsitlevale kordseksamile minna alles 90 päeva pärast ebaõnnestunud eksami kuupäeva. Kõnealust nõuet ei kohaldata siiski selliste lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonide suhtes, kes on sertifitseeritud vastavalt IV lisale (osa 147) ja kes korraldavad läbikukkumise põhjustanud mooduleid käsitlevaid järeleõppekursusi; sel juhul võib eksami uuesti sooritada 30 päeva pärast ebaõnnestunud eksami kuupäeva.
- 1.12. Punktis 66.A.25 sätestatud ajavahemikke kohaldatakse iga konkreetset moodulit käsitleval eksami suhtes, v.a need moodulid, mille kohta eksam sooritati mõne teise kategooria loa taotlemise käigus, ja tingimusel, et kõnealune luba on juba välja antud.

▼B

- 1.13. Eksamit võib iga mooduli puhul püüda sooritada kolm korda järjest. Kui kandidaat ei soorita eksamit ka kolmandal korral, võib ta uuestiksamile minna pärast ühe aasta möödumist.

Taotleja annab lennundustehniliste töötajate sertifitseeritud koolitusorganisatsioonile või pädevale asutusele, kelle juures ta eksamit soovib sooritada, kirjaliku kinnituse eelmisel aastal tehtud ebaõnnestunud eksamite arvu ja kuupäevade kohta, märkides ära ka eksami korraldanud organisatsiooni või pädeva asutuse nime. Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon või pädev asutus peab kontrollima, kas ebaõnnestunud eksamite arv ja nende sooritamise aeg vastavad kohaldatavatele nõuetele.

2. Küsimuste arv moodulite kaupa

2.1. MOODUL 1 — MATEMAATIKA

A-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 20 minutit.

B1-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit.

B2-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit.

B3-kategooria: 28 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 35 minutit.

2.2. MOODUL 2 — FÜÜSIKA

A-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit.

B1-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.

B2-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.

B3-kategooria: 28 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 35 minutit.

2.3. MOODUL 3 — ELEKTROTEHNIKA ALUSED

A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

B1-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.

B2-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.

B3-kategooria: 24 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 30 minutit.

2.4. MOODUL 4 — ELEKTROONIKA ALUSED

B1-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

B2-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 50 minutit.

B3-kategooria: 8 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 10 minutit.

▼B**2.5. MOODUL 5 — DIGITAALTEHNIKA/ELEKTROONILISED NÄIDIKU-SÜSTEEMID**

A-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 20 minutit.

B1.1- ja B1.3-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 50 minutit.

B1.2- ja B1.4-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

B2-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.

B3-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 20 minutit.

2.6. MOODUL 6 — MATERJALID JA DETAILID

A-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.

B1-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.

B2-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.

B3-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.

2.7. MOODUL 7A — TAVALISED HOOLDUSTÖÖD

A-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit pluss 40 minutit.

B1-kategooria: 80 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 100 minutit pluss 40 minutit.

B2-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit pluss 40 minutit.

MOODUL 7B — TAVALISED HOOLDUSTÖÖD

B3-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit pluss 40 minutit.

2.8. MOODUL 8 — AERODÜNAAMIKA ALUSED

A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

B1-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

B2-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

B3-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.

2.9. MOODUL 9A — INIMFAKTORID

A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 25 minutit pluss 20 minutit.

B1-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 25 minutit pluss 20 minutit.

▼B

B2-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 25 minutit pluss 20 minutit.

MOODUL 9B — INIMFAKTORID

B3-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 20 minutit pluss 20 minutit.

2.10. MOODUL 10 — LENNUNDUSALASED ÕIGUSAKTID

A-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 40 minutit pluss 20 minutit.

B1-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 50 minutit pluss 20 minutit.

B2-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 50 minutit pluss 20 minutit.

B3-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 40 minutit pluss 20 minutit.

2.11. MOODUL 11A — TURBIINMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

A-kategooria: 108 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 135 minutit.

B1-kategooria: 140 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 175 minutit.

MOODUL 11B — KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

A-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.

B1-kategooria: 100 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 125 minutit.

MOODUL 11C — KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

B3-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.

2.12. MOODUL 12 — KOPTERITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

A-kategooria: 100 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 125 minutit.

B1-kategooria: 128 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 160 minutit.

2.13. MOODUL 13 — ÕHUSÕIDUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

B2-kategooria: 180 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 225 minutit. Vajaduse korral võib küsimused ja nende vastamiseks ettenähtud aja jagada kaheks eksamik.

2.14. MOODUL 14 — JÕUSEADMED

B2-kategooria: 24 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 30 minutit.

2.15. MOODUL 15 — GAASITURBIINMOOTOR

A-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.

▼B

B1-kategooria: 92 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 115 minutit.

2.16. MOODUL 16 — KOLBMOOTOR

A-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 65 minutit.

B1-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 90 minutit.

B3-kategooria: 68 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 85 minutit.

2.17. MOODUL 17A — PROPELLER

A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 25 minutit.

B1-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 40 minutit.

MOODUL 17B — PROPELLER

B3-kategooria: 28 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 35 minutit.

III liide

Õhusõidukitüübikoolituse ja eksamineerimise nõuded

Väljaõpe töökohal

1. Üldsätted

Õhusõidukitüübi teooriakoolitus ja -eksam ning, v.a C-kategooria pädevuse puhul, praktiliste oskuste omandamine ja hindamine.

a) Teooriakoolitus ja -eksam peavad vastama järgmistele nõuetele:

i) neid korraldab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, mis on sertifitseeritud IV lisa (osa 147) kohaselt, või mõni muu organisatsioon, mille on sertifitseerinud pädev asutus;

ii) need on (v.a alapunktis c kirjeldatud erinevuskoolituse puhul) kooskõlas järgmisega:

määruse (EL) nr 748/2012 kohaselt kehtestatud käitussobivuse andmete kohustuslikus osas kindlaks määratud asjakohased elemendid, või kui need elemendid ei ole kättesaadavad, käesoleva liite punktis 3.1 kirjeldatud nõuded ja

käesoleva liite punkti 4.1 kohased tüübikoolitusala eksamineerimist käsitlevad nõuded.

iii) C-kategooria töötaja puhul, kes on omandanud kvalifikatsiooni punkti 66.A.30 alapunkti a alapunktis 5 kindlaksmääratud akadeemilise kraadi omandamisega, peab asjaomast tüüpi õhusõidukeid käsitlev esimene teooriakoolitus toimuma B1- või B2-kategooria tasemel;

iv) need on alanud ja lõpule viidud kolme aasta jooksul enne tüübipädevusmärke taotluse esitamist.

b) Praktiliste oskuste omandamine ja hindamine peavad vastama järgmistele nõuetele:

i) neid teostab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, mis on sertifitseeritud IV lisa (osa 147) kohaselt, või mõni muu organisatsioon, mille on sertifitseerinud pädev asutus;

ii) need on (v.a. alapunktis c kirjeldatud erinevuskoolituse puhul) kooskõlas järgmisega:

määruse (EL) nr 748/2012 kohaselt kehtestatud käitussobivuse andmete kohustuslikus osas kindlaks määratud asjakohased elemendid, või kui need elemendid ei ole kättesaadavad, käesoleva liite punktis 3.2 kirjeldatud nõuded ja

käesoleva liite punkti 4.2 kohased tüübikoolitusala hindamist käsitlevad nõuded.

iii) need hõlmavad representatiivset läbilõiget asjakohase õhusõidukitüübiga seotud hooldustöödest;

iv) need sisaldavad seadmete, komponentide, imitaatorite ning muude lennutreeningseadmete või õhusõiduki abil teostatavaid ülesandeid;

▼B

v) need on alanud ja lõpule viidud kolme aasta jooksul enne tüübipädevusmärke taotluse esitamist.

c) Erinevuskoolitus

i) Erinevuskoolitus on vajalik selleks, et saada ülevaade ameti poolt sama tootja kahe eri õhusõidukitüübi suhtes kohaldatavate pädevusmärgete vahelistest erinevustest;

ii) erinevuskoolitus tuleb kindlaks määrata juhtumipõhiselt, võttes arvesse käesolevas III liites teoreetilise ja praktilise tüübipädevuskoolituse kohta kehtestatud nõudeid;

iii) tüübipädevusmärke kantakse loale pärast erinevuskoolituse läbimist, kui taotleja vastab ka ühele järgmistest tingimustest:

— loale on juba kantud sellise õhusõidukitüübi pädevusmärke, mille puhul erinevused on välja selgitatud, või

— ta vastab sellise õhusõiduki suhtes kohaldatavatele tüübikoolituspõhiste, mille puhul erinevused on välja selgitatud.

2. **Õhusõidukitüübikoolituse tasemed**

Järgmise kolme taseme puhul on kindlaks määratud eesmärgid, koolituse ulatus ja teadmiste tase, mida koolitusega kavatakse saavutada.

— *1. tase: lühülevaade õhusõiduki plaanerist, süsteemidest ja jõuseadmetest, nagu on esitatud õhusõiduki hoolduskäsiraamatu süsteemikirjelduse osas/jättkuva lennukõlblikkuse korraldamise juhendites.*

Kursuse eesmärgid: pärast 1. taseme koolituse läbimist peab õpilane oskama teha järgmist:

a) lihtsate sõnade ja näidete abil kirjeldama kogu ainet, kasutades selleks tüüpilisi termineid, ning tundma õhusõiduki plaaneri, süsteemide ja jõuseadmega seotud ohutusabinõusid;

b) kirjeldama õhusõiduki käsiraamatuid ning õhusõiduki plaaneril, süsteemidel ja jõuseadmel tehtavaid olulisemaid hooldustöid;

c) kirjeldama õhusõiduki põhisüsteemide üldist paigutust;

d) kirjeldama jõuseadmete üldist paigutust ja omadusi;

e) nimetama õhusõiduki puhul kasutatavaid eritööriistu ja katseseadmeid.

— *2. tase: süsteemne põhiülevaade juhtimiseadmetest, näidikutest, põhi-komponentidest, sh nende asukohast ja otstarbest, hooldamisest ja lihtsamate vigade leidmisest. Üldteadmised aine teoreetilistest ja praktilistest aspektidest.*

▼B

Kursuse eesmärgid: peale 1. tasemele vastavate teadmiste peab õpilane pärast 2. taseme kursuse läbimist oskama teha järgmist:

- a) tundma aine teooria põhialuseid; rakendama üksikasjalikke protseduure järgides oma teadmisi praktikas;
- b) tundma ohutusnõudeid, mida tuleb järgida õhusõidukil, selle jõuseadmel ja süsteemidel või nende lähedal töötades;
- c) kirjeldama õhusõiduki ja selle süsteemide käitamist, eriti nende juurde pääsemist, toitega varustamist ja vooluallikaid;
- d) nimetama põhikomponentide asukohad;
- e) selgitama iga suurema süsteemi tavalist toimimist, kasutades asjakohast terminoloogiat ja nimetusi;
- f) tegema õhusõiduki järgmiste süsteemidega seotud hooldustoiminguid: kütus, jõuseadmed, hüdraulika, telik, vesi/heitvesi ja hapnik;
- g) tõendama oskust hästi kasutada lennumeeskonna nimekirja ning raporteerimissüsteemi pardal (lihtsamate vigade leidmine) ning määrata kindlaks õhusõiduki lennukõlblikkus minimaalvarustuse loetelu (MEL)/varustatuse muudatuste loetelu (CDL) põhjal;
- h) tõendama oskust kasutada, tõlgendada ja kohaldada asjakohaseid dokumente, sh jätkuva lennukõlblikkuse juhendit, hoolduskäsiraamatut, varuosade illustreeritud kataloogi jm.

— 3. tase: hoolduskäsiraamatule vastav üksikasjalik kirjeldus, käitamine, komponentide asukohad, eemaldamine/paigaldamine ning sisseehitatud katseseadmete kasutamine ja vigade leidmine.

Kursuse eesmärgid: peale 1. ja 2. tasemele vastavate teadmiste peab õpilane pärast 3. taseme kursuse läbimist olema võimeline tegema järgmist:

- a) näitama oma teoreetilisi teadmisi õhusõidukisüsteemide ja -struktuuride kohta ning nende seoste kohta teiste süsteemidega, kirjeldama teoreetiliste põhialuste ja konkreetsete näidete abil üksikasjalikult kogu ainet, tõlgendama eri allikatest saadud mõõtmistulemusi ning vajaduse korral rakendama parandusmeetmeid;
- b) kontrollima õhusõiduki hoolduskäsiraamatu kohaselt süsteeme, jõuseadmeid, komponente ja nende tööd;
- c) tõendama oskust kasutada, tõlgendada ja kohaldada asjakohaseid dokumente, sh konstruktsioonielementide remondi käsiraamatut, vigade leidmise käsiraamatut jne;
- d) koguma hoolduskäsiraamatu tasemel teavet vigade diagnoosimise ja kõrvaldamise otsustamiseks;
- e) kirjeldama õhusõidukitüübispetsiifiliste komponentide vahetamist.

▼B**3. Õhusõidukitüübikoolituse nõuded**

Kuigi õhusõidukitüübikoolitus hõlmab nii teoreetilist kui ka praktilist õpet, võib sertifitseerida teoreetilise või praktilise õppe või mõlemad.

3.1. Teoreetiline õpe**a) Eesmärk**

Pärast teoreetilise kursuse läbimist peab õpilane olema võimeline III liites esitatud koolituskavas kindlaksmääratud tasemele vastavalt tõendama oma üksikasjalikke teoreetilisi teadmisi õhusõiduki juures kasutatavate süsteemide, struktuuri, töö, hoolduse ja remondi alal ning vigade leidmise alal vastavalt heakskiidetud tehnilisele normdokumentatsioonile. Õpilane peab olema võimeline tõendama oma oskust kasutada käsiraamatuid ja heakskiidetud protseduure, sh teadmisi asjakohaste kontrollide ja piirangute kohta.

b) Koolituse tase

Koolitustasemed vastavad eespool punktis 2 esitatud tasemetele.

Pärast esimest tüübikoolituskursust peavad C-kategooria volitatud lennundustehniliste töötajate kursused hõlmama ainult 1. taset.

3. taseme teoreetilise õppe jooksul võib kogu peatüki temaatika õpetamiseks kasutada vajaduse korral 1. ja 2. taseme koolitusmaterjale. Samas kasutatakse koolituse jooksul enamasti kõrgema taseme kursuse materjale.

c) Kestus

Minimaalne teoreetilise õppe tundide arv on esitatud järgmises tabelis:

Kategooria	Tunnid
<i>Lennukid maksimaalse stardimassiga üle 30 000 kg</i>	
B1.1	150
B1.2	120
B2	100
C	30
<i>Lennukid maksimaalse stardimassiga 5 700 — 30 000 kg</i>	
B1.1	120
B1.2	100
B2	100
C	25
<i>5 700 kg või väiksema maksimaalse stardimassiga lennukid ⁽¹⁾</i>	
B1.1	80
B1.2	60
B2	60

▼B

Kategooria	Tunnid
C	15
<i>Kopterid</i> (2)	
B1.3	120
B1.4	100
B2	100
C	25

(1) Selliste kolbmootoriga hermetiseerimata lennukite puhul, mille maksimaalne stardimass on alla 2 000 kg, võib koolituse miinimumkestust vähendada 50 %.

(2) Gruppi 2 (määratud kindlaks punktis 66.A.42) kuuluvaid koptereid hõlmava koolituse miinimumkestust võib vähendada 30 %.

Eespool esitatud tabelis tähendab koolitustund 60 minuti pikkust õpetust, v.a vaheajad, eksamid, kontrollimine, ettevalmistamine ja õhusõidukiga tutvumine.

Kõnealused koolitustunnid kehtivad üksnes sellise teoreetilise õppe kohta, milles käsitletakse ameti kindlaksmääratud tüübipädevusele vastavaid õhusõiduki/mootori tervikkombinatsioone.

d) Kursuse kestuse põhjendus

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonis, mis on sertifitseeritud vastavalt IV lisale (osa 147), toimuvate koolituskursuste ja pädeva asutuse sertifitseeritud kursuste koolitustundide arvu ja kogu koolituskava ulatust tuleb põhjendada koolitusvajaduste analüüsiga, mis põhineb järgmisel:

- õhusõidukitüübi ehitus, hooldusvajadused ja käitamisliigid;
- kohaldatavate peatükkide üksikasjalik kirjeldus — vt tagapool punkti 3.1 alapunktis e esitatud sisukord;
- üksikasjalik pädevusanalüüs, millega tõendatakse, et punkti 3.1 alapunktis a esitatud eesmärgid on täielikult täidetud.

Kui koolitusvajaduste analüüsist selgub, et on vaja rohkem koolitustunde, kestab kursus tabelis sätestatud miinimumkestusest kauem.

Samamoodi põhjendatakse eespool kirjeldatud koolitusvajaduste analüüsi abil pädevale asutusele erinevuskursuste või muude koolituskursuste kombinatsioonide (nt B1- ja B2-kategooria ühendkursus) koolitustundide arvu ning selliste teoreetilist laadi koolituskursuste tundide arvu, mis kestavad eespool punkti 3.1 alapunktis c esitatust lühemat aega.

Lisaks tuleb kursuse puhul kirjeldada ja põhjendada järgmist:

- praktikandi jaoks kehtestatud minimaalne külastatud tundide arv, et tema teadmised vastaksid kursuse eesmärkidele;
- maksimaalne tundide arv päevas, võttes arvesse pedagoogika põhimõtteid ja inimteureid.

Kui õpilane ei külasta ettenähtud miinimumarvu tunde, ei anta talle välja kursuse läbimist tõendavat tunnistust. Koolitusorganisatsioon võib miinimumarvu tundide täissamiseks korraldada lisakoolituse.

▼B

e) Sisu

Koolituskava peab hõlmama vähemalt järgmisi konkreetse õhusõiduki-tüübi puhul spetsiifilisi elemente. Samuti tuleb käsitleda täiendavaid elemente, mis on kasutusele võetud seoses tüübierinevustega, tehnika arenguga jne.

B1-kategooria töötajate puhul peab koolituskava keskenduma mehaanilistele ja elektrilistele aspektidele ning B2-kategooria töötajate puhul elektrilistele ja avioonikaaspektidele.

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni- ka
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	
Loa kategooria	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
Sissejuhatav moodul									
5. Tähtajad/hoolduskontrollid	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6. Mõõtmised/rakendusvaldkonnad (maksimaalne stardimass jm)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7. Tõstmine ja toetamine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
8. Nivelleerimine ja kaalumine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9. Pukseerimine ja ruleerimine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Parkimine/kinnitamine, ladustamine ja uuesti kasutusele võtmine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11. Sildid ja tähised	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12. Teenindamine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20. Standardne hooldus — üksnes tüübispetsiifiline	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kopterid									
18. Vibratsiooni- ja müraanalüüs (labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine)	—	—	—	—	3	1	3	1	—
60. Standardne tiivikuhooldus	—	—	—	—	3	1	3	1	—

▼B

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni- ka
62. Tiivikud	—	—	—	—	3	1	3	1	1
62.A Tiivikud — kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
63. Tiivikute ajamid	—	—	—	—	3	1	3	1	1
63.A Tiivikute ajamid — kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
64. Sabatiivik	—	—	—	—	3	1	3	1	1
64.A Sabatiivik — kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
65. Sabatiiviku ajam	—	—	—	—	3	1	3	1	1
65.A Sabatiiviku ajam — kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
66. Kokkuvolditavad tiivikulabad/püloon	—	—	—	—	3	1	3	1	—
67. Tiiviklennu juhtimine	—	—	—	—	3	1	3	1	—
53. Plaaneri konstruktsioon (kopter)	—	—	—	—	3	1	3	1	—
25. Hädaolukorras kasutatavad ujuvvahendid	—	—	—	—	3	1	3	1	1
Plaaneri konstruktsioon									
51. Standardmenetlused ja -struktuurid (kahjustuste klassifitseerimine, hindamine ja kõrvaldamine)	3	1	3	1	—	—	—	—	1
53. Kere	3	1	3	1	—	—	—	—	1
54. Gondlid/püloonid	3	1	3	1	—	—	—	—	1

▼B

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni- ka
55. Tüürstabilisaatorid	3	1	3	1	—	—	—	—	1
56. Aknad	3	1	3	1	—	—	—	—	1
57. Tiivad	3	1	3	1	—	—	—	—	1
27.A Juhtpinnad (kõik)	3	1	3	1	—	—	—	—	1
52. Uksed	3	1	3	1	—	—	—	—	1
Tsoonide ja jaamade tähistamise süsteemid	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Plaaneri süsteemid									
21. Kliimaseadmed	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21.A Õhu juurdevool	3	1	3	1	1	3	3	1	2
21.B Rõhu reguleerimine	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21.C Ohutus- ja hoiatusseadmed	3	1	3	1	3	1	3	1	3
22. Lend automaatse juhtimisega	2	1	2	1	2	1	2	1	3
23. Sidevahendid	2	1	2	1	2	1	2	1	3
24. Elektrisüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	3
25. Varustus ja sisustus	3	1	3	1	3	1	3	1	1
25.A Elektroonikaseadmed, sh avariivarustus	1	1	1	1	1	1	1	1	3
26. Tulekaitsevahendid	3	1	3	1	3	1	3	1	3
27. Juhtimisseadmed	3	1	3	1	3	1	3	1	2

▼B

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni-ka
27.A Süsteemi kasutamine: elektriline/elektrooniline	3	1	—	—	—	—	—	—	3
28. Toitesüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	2
28.A Kütusesüsteemid — kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
29. Hüdraulikasüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	2
29.A Hüdraulikaseadmed — kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
30. Jäätumise ja vihmavee tõrje	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31. Näidikud/salvestussüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31.A Mõõteriistastüsteemid	3	1	3	1	3	1	1	3	3
32. Telik	3	1	3	1	3	1	3	1	2
32.A Telik — kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
33. Tuled	3	1	3	1	3	1	3	1	3
34. Navigeerimine	2	1	2	1	2	1	2	1	3
35. Hapnikusüsteem	3	1	3	1	—	—	—	—	2
36. Suruõhusüsteem	3	1	3	1	3	1	3	1	2
36.A Suruõhusüsteem — kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
37. Vaakumsüsteem	3	1	3	1	3	1	3	1	2
38. Vee/heitveesüsteem	3	1	3	1	—	—	—	—	2
41. Ballastvesi	3	1	3	1	—	—	—	—	1

▼B

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni- ka
42. Integreeritud modulaaravioonika	2	1	2	1	2	1	2	1	3
44. Salongisüsteemid	2	1	2	1	2	1	2	1	3
45. Pardal asuvad hooldussüsteemid (või punktis 31 käsitletud süsteemid)	3	1	3	1	3	1	—	—	3
46. Teabesüsteemid	2	1	2	1	2	1	2	1	3
50. Lasti- ja muud ruumid	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Turbiinmootor									
70. Standardmenetlused — mootorid	3	1	—	—	3	1	—	—	1
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (seadme sisselase, kompressorid, põlemiskamber, turbiin, laagrid ja tihendid, määrdesüsteemid)	3	1	—	—	3	1	—	—	1
70.B Mootori jõudlus	3	1	—	—	3	1	—	—	1
71. Jõuseade	3	1	—	—	3	1	—	—	1
72. Mootoriturbiin/turbopropellermootor/ turboventilaatormootor/lahtine ventilaator	3	1	—	—	3	1	—	—	1
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	3	1	—	—	3	1	—	—	1
75. Õhk	3	1	—	—	3	1	—	—	1
76. Mootori juhtimisseadmed	3	1	—	—	3	1	—	—	1
78. Väljalase	3	1	—	—	3	1	—	—	1
79. Õli	3	1	—	—	3	1	—	—	1
80. Käivitamine	3	1	—	—	3	1	—	—	1
82. Vee sissepritse	3	1	—	—	3	1	—	—	1
83. Lisareduktorid	3	1	—	—	3	1	—	—	1

▼B

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni- ka
84. Veojõu suurendamine	3	1	—	—	3	1	—	—	1
73.A Mootori elektrooniline juhtimis- ja kütuse-doseerimissüsteem (FADEC)	3	1	—	—	3	1	—	—	3
74. Süüde	3	1	—	—	3	1	—	—	3
77. Mootori näidikusüsteemid	3	1	—	—	3	1	—	—	3
49. Abijõuseadmed	3	1	—	—	—	—	—	—	2
Kolbmootor									
70. Standardmenetlused — mootorid	—	—	3	1	—	—	3	1	1
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (paigaldus, karburaatorid, kütuse sissepritse-süsteemid, sisse- ja väljalaske- ning jahutussüsteemid, ülelaadimine ja turboülelaadimine, määrdesüsteemid)	—	—	3	1	—	—	3	1	1
70.B Mootori jõudlus	—	—	3	1	—	—	3	1	1
71. Jõuseade	—	—	3	1	—	—	3	1	1
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	—	—	3	1	—	—	3	1	1
76. Mootori juhtimisseadmed	—	—	3	1	—	—	3	1	1
79. Õli	—	—	3	1	—	—	3	1	1
80. Käivitamine	—	—	3	1	—	—	3	1	1
81. Turbiinid	—	—	3	1	—	—	3	1	1
82. Vee sissepritse	—	—	3	1	—	—	3	1	1
83. Lisareduktorid	—	—	3	1	—	—	3	1	1
84. Veojõu suurendamine	—	—	3	1	—	—	3	1	1
73.A Mootori elektrooniline juhtimis- ja kütuse-doseerimissüsteem (FADEC)	—	—	3	1	—	—	3	1	3

▼B

Tase Peatükid	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Aviooni- ka
74. Süüde	—	—	3	1	—	—	3	1	3
77. Mootori näidikusteemid	—	—	3	1	—	—	3	1	3
Propellerid									
60.A Standardmenetlused — propeller	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61. Propellerid/jõuseadmed	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61.A Propelleri ehitus	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61.B Propelleri sammu reguleerimine	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61.C Propelleri sünkroniseerimine	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61.D Propelleri elektrooniline juhtimine	2	1	2	1	—	—	—	—	3
61.E Propelleri jäätõrje	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61.F Propelleri hooldamine	3	1	3	1	—	—	—	—	1

f) Klassiruumis või virtuaalkeskonnas antava teoreetilise õppe vajaduste rahuldamiseks võib kasutada multimeediapõhise koolitamise meetodeid, kui koolituskursuse kinnitanud pädev asutus on need heaks kiitnud.

3.2. Praktiline õpe

a) Eesmärk

Praktilise õppe eesmärk on saavutada nõutav pädevus õhusõidukitüübile kohaste hooldus-, ülevaatus- ja rutiintööde ohutul tegemisel kooskõlas hoolduskäsiraamatu ning muude asjaomaste juhiste ja ülesannetega, nt vigade leidmisel, remonditöödel, reguleerimisel, osade vahetamisel, seadistamisel ja vajaduse korral funktsionaalsete kontrollide teostamisel. See hõlmab oskust kasutada nõuetekohaselt kõiki õhusõiduki tehnilisi ja muid dokumente ning eritööriistu ja katseseadmeid, et kõrvaldada ja vahetada õhusõidukitüübile spetsiifilisi komponente ja mooduleid, sh hooldustööd tiibadel.

b) Sisu

Praktilise õppe ühe osana võetakse läbi vähemalt 50 % allpool toodud tabelis ristiga märgitud punktidest, mis on olulised konkreetse õhusõidukitüübi puhul.

Ristiga märgitud ained on praktilise õppe seisukohast olulised selleks, et piisavalt käsitleda põhiliste hooldustööde teostamise, paigalduse ja ohutuse küsimusi, eriti juhtudel, kui kõnealuseid küsimusi ei ole võimalik üksnes teoreetilise õppe käigus täielikult selgitada. Kuigi

▼B

loetelus on esitatud need ained, mis praktilise õppe jooksul on igal juhul vaja läbi võtta, võib vajaduse korral käsitleda ka muid konkreetse õhusõidukitüübiga seotud teemasid.

Käsitletud ülesanded peavad olema õhusõiduki ja süsteemide puhul representatiivsed nii oma keerukuse kui ka ülesande täitmiseks vajaliku tehnika poolest. Koolitus võib muu hulgas sisaldada suhteliselt lihtsaid ülesandeid, kuid koolitatavad peavad õhusõidukitüübi puhul täitma ka keerukamaid ülesandeid.

Tabelis on kasutatud järgmisi lühendeid: LOC: asukoht; FOT: toimivuskatse; SGH: hooldustööd ja maapealne käitlus; R/I: eemaldamine/-paigaldamine; MEL: minimaalvarustus; TS: vigade leidmine.

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
Sissejuhatav moodul											
5. Tähtajad/hoolduskontrollid	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Mõõtmised/rakendusvaldkonnad (maksimaalne stardimass jm)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Tõstmine ja toestamine	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Nivelleerimine ja kaalumine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
9. Pukseerimine ja ruleerimine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
10. Parkimine/kinnitamine, ladustamine ja uuesti kasutusele võtmine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
11. Sildid ja tähised	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Teenindamine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
20. Standardmenetlused — üksnes tüübispetsiifilised	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
Kopterid											
18. Vibratsiooni- ja müraanalüüs (laborite pöörlemistasapinna kontrollimine)	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—

▼B

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
27. Juhtimisseadmed	X/X	X	X	X	X	X	X	—	—	—	—
27.A Süsteemi kasutamine: elektriline/ elektrooniline	X/X	X	X	X	X	—	X	—	X	—	X
28. Toitesüsteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	X	—
28.A Kütusesüsteemid — kontroll ja näidikud	X/X	X	—	—	—	—	X	—	X	—	X
29. Hüdraulikasüsteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	X	—
29.A Hüdraulikaseadmed — kontroll ja näidikud	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
30. Jäätumise ja vihmavee tõrje	X/X	X	X	—	X	X	X	X	—	X	X
31. Mõõteriistad	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
31.A Näidikusüsteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
32. Telik	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	—
32.A Telik — kontroll ja näidikud	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
33. Tuled	X/X	X	X	—	X	—	X	X	X	X	—
34. Navigeerimine	X/X	—	X	—	X	—	X	X	X	X	X
35. Hapnikusüsteem	X/—	X	X	X	—	—	X	X	—	—	—

▼B

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
36. Suruõhusüsteem	X/—	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
36.A Suruõhusüsteem — kontroll ja näidikud	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
37. Vaakumsüsteem	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
38. Vee-/heitveesüsteem	X/—	X	X	—	—	—	X	X	—	—	—
41. Ballastvesi	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42. Integreeritud modulaaravioonika	X/X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X
44. Salongsüsteemid	X/X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X
45. Pardapealsed hooldussüsteemid (või punktis 31 käsitletud süsteemid)	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
46. Teabesüsteemid	X/X	—	—	—	—	—	X	—	X	X	X
50. Lasti- ja muud ruumid	X/X	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
Turbiin-/kolbmootori moodul											
70. Standardmenetlused — mootorid — üksnes tüübispetsiifilised	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (seadme sisselase, kompressorid, põlemiskamber, turbiin, laagrid ja tihendid, määrdesüsteemid)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turbiinmootorid:											
70.B Mootori jõudlus	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—

▼ B

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
71. Jõuseade	X/—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
72. Mootoriturbiin/turbopropellermootor/ turboventilaatormootor/lahtine ventilaator	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	X/X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73.A FADEC- süsteemid (FADEC Systems)	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
74. Süüde	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
75. Õhk	X/—	—	—	X	—	X	—	—	—	—	—
76. Mootori juhtimisseadmed	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
77. Mootori näidikud	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
78. Väljalase	X/—	X	—	—	X	—	—	—	—	—	—
79. Õli	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
80. Käivitamine	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
82. Vee sissepritse	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83. Abiseadmete ajami ülekanne	X/—	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
84. Veojõu suurendamine	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abijõuseadmed (APU):											
49. Abijõuseadmed	X/—	X	X	—	—	X	—	—	—	—	—

▼B

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
Kolbmootorid:											
70. Standardmenetlused –mootorid – üksnes tüübispetsiifilised	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (seadme sisselase, kompressorid, põlemiskamber, turbiin, laagrid ja tihendid, määrdesüsteemid)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70.B Mootori jõudlus	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
71. Jõuseade	X/—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	X/X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73.A FADEC-süsteemid (FADEC Systems)	X/X	X	—	X	X	X	X	X	X	X	X
74. Süüde	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
76. Mootori juhtimisseadmed	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
77. Mootori näidikud	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
78. Väljalase	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
79. Õli	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—

▼B**4. Tüübikoolituslase eksamineerimise ja hindamise nõuded****4.1. Teoreetilise õppe alase eksamineerimise nõuded**

Pärast õhusõidukitüübikoolituse teooriaosa läbimist sooritatakse kirjalik eksam, mis vastab järgmistele nõuetele.

- a) Eksamineerimiseks kasutatakse valikvastustega küsimusi. Igal küsimusel peab olema kolm valikvastust, millest ainult üks tohib olla õige. Eksami aeg sõltub küsimuste koguarvust ja igale küsimusele arvestatakse keskmiselt 90 sekundit.
- b) Ebaõiged valikvastused peaksid olema ainet mittetundva inimese jaoks sama usutavad kui õige vastusevariant. Kõik vastusevariandid peavad olema küsimusega otseselt seotud ning sarnanema üksteisega nii sõnavara, grammatilise struktuuri kui ka pikkuse poolest.
- c) Arvandmeid sisaldavate küsimuste puhul peaksid valed vastusevariandid sisaldama menetlusvigu, näiteks ebaõige tähenduse kasutamist (+ asemel –) või valesid mõõtühikuid. Vastusevariandid ei tohi sisaldada suvalisi numbreid.
- d) Iga peatüki ⁽¹⁾ puhul kasutatav eksamineerimistase vastab punktis 2 „Õhusõidukitüübikoolituse tasemed” kindlaksmääratud tasemetele. Samas on lubatud esitada ka teatav arv madalama taseme küsimusi.
- e) Eksami ajal ei tohi kasutada abivahendeid. Samuti ei ole lubatud kasutada teatmeteoseid. Erandiks on eksamid, kus kontrollitakse B1- ja B2-kategooria kandidaatide oskust tõlgendada tehnilisi dokumente.
- f) Iga koolitustunni kohta tuleb esitada vähemalt üks küsimus. Iga peatüki kohta esitatakse küsimusi vastavalt:

— peatüki ja taseme kohta tegelikult antud koolitustundide arvule;

— koolitusvajaduste analüüsis esitatud õppe-eesmärkidele.

Kursuse heakskiitmisel hindab liikmesriigi pädev asutus küsimuste arvu ja taset.

- g) Eksam loetakse sooritatuks, kui õigesti on vastatud vähemalt 75 % küsimustest. Kui tüübikoolituse kohta korraldatakse mitu eksamit, loetakse sooritatuks need eksamid, mille puhul vähemalt 75 % küsimustest on õigesti vastatud. Selleks et oleks võimalik õigesti vastata täpselt 75 % küsimustele, korrutatakse eksamiküsimuste arv neljaga.
- h) Trahvipunktsüsteemi (st punktide mahaarvamist valesti vastatud küsimuste korral) ei kasutata.
- i) Vaheeksameid tohib lõpueksami osana kasutada üksnes juhul, kui nendes kasutatakse nõutavat arvu küsimusi nõutaval tasemel.

4.2. Praktilise õppe hindamise nõuded

Pärast õhusõidukitüübikoolituse praktilise osa läbimist tuleb teha hindamine, mis peab vastama järgmistele nõuetele.

- a) Hindamist teostavad määratud hindajad, kellel on nõuetekohane kvalifikatsioon.
- b) Hinnatakse praktikandi teadmisi ja oskusi.

⁽¹⁾ Punkti 4 kohaldamisel on peatükk punkti 3.1 alapunkti e tabelis sisalduv nummerdatud rida.

▼B**5. Tüübieksaminoõded**

Tüübieksami viib läbi koolitusorganisatsioon, kellel on osa 147 nõuetele vastav või pädeva asutuse väljaantud koolitusluba.

Eksam on suuline, kirjalik või praktilistel oskustel põhinev või nende kombinatsioon ning see vastab järgmistele nõuetele.

- a) Suulise eksami küsimused peavad olema avatud.
- b) Kirjaliku eksami küsimused peavad olema valikvastustega küsimused või teemaarendusküsimused.
- c) Praktiliste oskuste hindamisel määratakse kindlaks isiku oskus täita konkreetset tööülesannet.
- d) Eksamiteemadeks peab olema valik punktis 3 kirjeldatud tüübikoolitus-/eksamikava peatükkidest ⁽¹⁾ vastaval tasemel.
- e) Ebaõiged vastusevariandid peaksid olema ainet mittetundva inimese jaoks sama usutavad kui õige vastusevariant. Kõik vastusevariandid peavad olema küsimusega otseselt seotud ning sarnanema üksteisega nii sõnavara, grammatilise struktuuri kui ka pikkuse poolest.
- f) Arvandmeid sisaldavate küsimuste puhul peaksid valed vastusevariandid kajastama menetlusvigu, näiteks valel alusel tehtud parandusi või valesti teisendatud ühikuid; vastusevariandid ei tohi sisaldada suvalisi numbreid.
- g) Eksamil tuleb tagada järgmiste eesmärkide saavutamine:
  1. käsitleda tõeselt ja usaldusväärset õhusõiduki ja selle süsteemide teemat;
  2. tagada õhusõidukitüübile kohaste hooldus-, ülevaatus- ja rutiinsete tööde ohutu tegemine kooskõlas hoolduskäsiraamatu ning muude asjakohaste juhiste ja ülesannetega, näiteks vigade leidmine, remonditööd, reguleerimine, osade vahetamine, seadistamine ja vajaduse korral funktsionaalsed kontrollid, näiteks mootori töö jms;
  3. kasutada nõuetekohaselt kõiki õhusõidukiga seotud tehnilisi ja muid dokumente;
  4. kasutada nõuetekohaselt eritööriistu ja katseseadmeid, kõrvaldada ja vahetada õhusõidukitüübispetsiifilisi komponente ja mooduleid, kaasa arvatud hooldustööd tiibadel.
- h) Exsam peab vastama järgmistele tingimustele.

1. Eksamit võib püüda sooritada kolm korda järjest. Kui kandidaat ei soorita eksamit ka kolmandal korral, võib ta uuesti eksamile minna pärast ühe aasta möödumist. Pärast esimest ebaõnnestunud katset ühes koolitustsükliis on vaja oodata 30 päeva ja pärast teist ebaõnnestunud katset on vaja oodata 60 päeva.

Taotleja annab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonile või pädevale asutusele, kelle juures ta eksamit soovib sooritada, kirjaliku kinnituse eelmisel aastal ebaõnnestunud eksamite arvu ja kuupäevade kohta, märkides ära ka selle lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni või pädeva asutuse nime, kes eksami korraldas. Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon või pädev asutus peab kontrollima, kas ebaõnnestunud eksamite arv ja nende sooritamise aeg vastavad asjaomastele nõuetele.

⁽¹⁾ Punkti 5 kohaldamisel on peatükk punkti 3.1 alapunkti e ja punkti 3.2 alapunkti b tabelis sisalduv nummerdatud rida.

▼B

2. Tüübieksam tuleb sooritada ja vajalikud praktilised oskused tuleb omandada kolme aasta jooksul enne seda, kui esitatakse taotlus lennundustehnilise töötaja loale tüübipädevusmärke saamise kohta.
  3. Tüübieksami peab vastu võtma vähemalt üks eksamineerija. Eksamineerija(d) ei tohi olla seotud taotleja koolitamisega.
- i) Eksamineerija peab koostama ja allkirjastama kirjaliku aruande, milles selgitatakse, miks kandidaat eksami sooritas või seda ei sooritanud.

6. Koolitus töökohal

Töökohal toimuva koolituse kiidab heaks loa väljaandnud pädev asutus.

Seda korraldatakse konkreetse õhusõidukitüübi hooldamiseks nõuetekohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis ja tema kontrolli all ning seda hindavad määratud hindajad, kellel on nõuetekohane kvalifikatsioon.

Töökohal toimuv koolitus peab olema alanud ja lõpule viidud kolme aasta jooksul enne tüübipädevusmärke kohta taotluse esitamist.

a) Eesmärk

Töökohal toimuva koolituse eesmärk on omandada ohututeks hooldustöödeks vajalik pädevus ja kogemused.

b) Sisu

Töökohal toimuv koolitus hõlmab pädeva asutuse jaoks vastuvõetavate ülesannete läbilõiget. Töökohal toimival koolitusel käsitletavat ülesannet peavad olema õhusõiduki ja süsteemide puhul representatiivsed nii oma keerukuse kui ka ülesande täitmiseks vajaliku tehnika poolest. Koolitus võib muu hulgas sisaldada suhteliselt lihtsaid ülesandeid, kuid koolitatavad peavad õhusõidukitüübi puhul täitma ka keerukamaid hooldusülesandeid.

Õpilane ja määratud järelevaataja peavad mõlemad kinnitama iga ülesande oma allkirjaga. Loetletud ülesanded peavad põhinema tegelikul töökorraldusel/töölehel jms.

Töökohal toimuva koolituse lõplik hindamine on kohustuslik ja seda peab tegema määratud hindaja, kellel on nõuetekohane kvalifikatsioon.

Töökohal toimuva koolituse töölehtedele/logiraamatusse kantakse järgmised andmed:

1. praktikandi nimi;
2. sünniaeg;
3. sertifitseeritud hooldusorganisatsioon;
4. asukoht;
5. järelevaataja(te) ja hindaja nimi (nimed) (sh loa olemasolu korral ka selle number);
6. ülesande lõpuleviimise kuupäev;

▼B

7. ülesande kirjeldus ning viide töökorraldusele/töökäsule/tehnilisele päevikule jms;
8. õhusõidukitüüp ja õhusõiduki registreerimisnumber;
9. taotletav õhusõidukitüübipädevus.

Selleks et pädeval asutusel oleks lihtsam töökohal toimuvat koolitust kontrollida, tuleb esitada i) üksikasjalikud töölehed/üksikasjalik logiraamat ning ii) vastavusaruanne, millega tõendatakse töökohal toimuva koolituse vastavust käesoleva osa nõudele.

▼B

IV liide

Osa 66 kohase lennundustehnilise töötaja loa rakendusala laiendamiseks nõutav kogemus

Järgmises tabelis on esitatud kogemustega seotud nõudeid, mida kohaldatakse uue kategooria või alamkategooria taotlemisel osa 66 kohasele loale.

Kõnealune kogemus peab olema praktiline ja seotud hooldustöödega sellisel käitataval õhusõidukil, mis kuulub taotletavasse asjaomasesse alamkategooriasse.

Nõutav kogemus võib olla 50 % võrra väiksem juhul, kui taotluse esitaja on taotletava alamkategooriaga seoses lõpetanud 147. osa nõuetele vastava heakskiidetud kursuse.

Kuni Alates	A1	A2	A3	A4	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4	B2	B3
A1	—	6 kuud	6 kuud	6 kuud	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud
A2	6 kuud	—	6 kuud	6 kuud	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud
A3	6 kuud	6 kuud	—	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta
A4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta
B1.1	Puuduvad	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—	6 kuud	6 kuud	6 kuud	1 aasta	6 kuud
B1.2	6 kuud	Puuduvad	6 kuud	6 kuud	2 aastat	—	2 aastat	6 kuud	2 aastat	Puuduvad
B1.3	6 kuud	6 kuud	Puuduvad	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—	6 kuud	1 aasta	6 kuud
B1.4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	Puudub	2 aastat	6 kuud	2 aastat	—	2 aastat	6 kuud
B2	6 kuud	6 kuud	6 kuud	6 kuud	1 aasta	1 aasta	1 aasta	1 aasta	—	1 aasta
B3	6 kuud	Puudub	6 kuud	6 kuud	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	—

V liide

Taotluse vorm — EASA vorm 19

1. Käesolevas liites on esitatud näidisevorm III lisa (osa 66) osutatud lennundustehnilise töötaja loa taotlemiseks.
2. Liikmesriigi pädev asutus võib EASA vormi 19 muuta üksnes selleks, et lisada täiendav teave, mida on vaja juhul, kui siseriiklike nõuetega lubatakse või nõutakse sellise III lisa (osa 66) kohase lennundustehnilise töötaja loa kasutamist, mille suhtes I lisa (osa M) ja II lisa (osa 145) nõuded ei kehti.

TAOTLUS 66. OSA KOHASE LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA VÄLJAANDMISEKS / MUUTMISEKS / SELLE KEHTIVUSE TAASTAMISEKS		EASA VORM 19			
TAOTLEJA ANDMED:					
Nimi:					
Aadress:					
Kodakondsus: ..... Sünniaeg ja -koht:					
66. OSA KOHASE LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA ANDMED (vajaduse korral):					
Loa number: ..... Väljaandmise kuupäev:					
TÖÖANDJA ANDMED:					
Nimi:					
Aadress:					
Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi viide:					
Telefon: ..... Faks:					
TAOTLUSE LIIK: (õige lahter märgistada ristiga)					
Algne luba ☐	Loa muutmise ☐		Loa kehtivuse taastamine ☐		
Pädevus	A	B1	B2	B3	C
Turbiinmootoriga lennuk	☐	☐			
Kolbmootoriga lennuk	☐	☐			
Turbiinmootoriga kopter	☐	☐			
Kolbmootoriga kopter	☐	☐			
Avioonika			☐		
Kolbmootoriga hermetiseerimata lennukid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg				☐	
Suured õhusõidukid					☐
Muud õhusõidukid kui suured õhusõidukid					☐
Tüübimärke / pädevusmärke / piirangute tühistamine (vajaduse korral):					
.....					
.....					

Soovin taotleda 66. osa kohase lennundustehnilise töötaja loa väljaandmist / muutmist / selle kehtivuse taastamist (nagu märgitud) ning kinnitan, et käesoleval taotlusevormil esitatud andmed on taotluse esitamise ajal õiged.

Kinnitan, et:

1. mul ei ole muus liikmesriigis välja antud 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba,
2. ma ei ole taotlenud muus liikmesriigis 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba,
3. mul ei ole olnud muus liikmesriigis välja antud 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba, mis on kehtetuks tunnistatud või mille kehtivus on peatatud.

Olen teadlik, et ebaõige teabe esitamine võib võtta minult õiguse omada 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba.

Allkiri: ..... Nimi: .....

Kuupäev: .....

Palun võtta arvesse minu järgmisi kogemusi õhusõidukite hooldamisel (vajaduse korral):

.....
 .....
 .....

147. osa kohase koolituse arvestamine

.....
 .....
 .....

Boonuspunktide arvestamine samaväärsete eksamite läbimist tõendava(te) tunnistus(t)e alusel

.....
 .....
 .....

Lisada kõik asjakohased tunnistused

Soovitus (vajaduse korral): kinnitan, et taotleja on täitnud kõik 66. osa kohased nõuded hooldustööga seotud teadmiste ja kogemuste osas ja soovitan pädeval asutusel anda talle välja 66. osa kohane lennundustehnilise töötaja luba või lisada sellele asjaomane märge.

Allkiri: ..... Nimi: .....

Ametikoht: ..... Kuupäev: .....

*VI liide***III lisas (osa 66) osutatud lennundustehnilise töötaja luba — EASA vorm 26**

1. III lisas (osa 66) osutatud lennundustehnilise töötaja loa näidis on esitatud järgmistel lehekülgedel.
2. Dokument tuleb printida standardvormis, kuid arvutis koostamiseks võib soovi korral selle mõõtmeid vähendada. Kui mõõtmeid vähendatakse, tuleb tagada piisav ruum ametlike pitsatite ja templete jaoks. Arvutis koostatavatel dokumentidel ei pea olema lahtreid, mis jäävad tühjaks, kui dokument on selgelt tuvastatav III lisa (osa 66) kohaselt välja antava lennundustehnilise töötaja loa.
3. Dokumendi võib printida inglise keeles või asjaomase liikmesriigi ametlikus keeles, kuid viimasel juhul tuleb iga väljaspool asjaomast liikmesriiki töötava loaomaniku puhul lisada ingliskeelne koopia, et tagada loa tekstist arusaamine vastastikuse tunnustamise puhul.
4. Igal loaomanikul peab olema kordumatu loanumber, mis koosneb riiklikust identifikaatorist ja tähtnumbrilisest tunnusest.
5. Dokumendi lehekülgede järjekord ei ole oluline ning sellel ei pea tingimata olema vahejooni, kui esitatav teave on paigutatud lehekülgedele selliselt, et iga lehekülge võib selgelt samastada lisatud lennundustehnilise töötaja loa näidiselega.
6. Dokumendi võib koostada i) liikmesriigi pädev asutus või ii) pädeva asutuse nõusolekul mis tahes II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, kui järgitakse II lisa (osa 145) punktis 145.A.70 osutatud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kajastatud menetlust, kuid dokumendi annab igal juhul välja liikmesriigi pädev asutus.
7. Kehtiva lennundustehnilise töötaja loa muudatuse võib ette valmistada i) liikmesriigi pädev asutus või ii) pädeva asutuse nõusolekul mis tahes II lisa (osa 145) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, kui järgitakse II lisa (osa 145) punktis 145.A.70 osutatud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kajastatud menetlust, kuid dokumendi muudab igal juhul liikmesriigi pädev asutus.
8. Kui lennundustehnilise töötaja luba on välja antud, peab selle omanik hoidma seda heas korras ning tagama, et sinna ei lisataks volitusteta kandeid.
9. Punktis 8 osutatud nõuete rikkumine võib kaasa tuua dokumendi kehtetuks tunnistamise ning hooldustõendite väljaandmise õiguse äravõtmise, samuti vastutusele võtmise siseriiklike õigusaktide alusel.
10. III lisa (osa 66) kohaselt välja antud lennundustehnilise töötaja luba tunnustavad kõik liikmesriigid ning seda ei ole teises liikmesriigis töötades vaja vahetada.

▼B

11. EASA vormi 26 lisa ei ole kohustuslik ja seda võib kasutada ainult siseriiklike õiguste märkimiseks, kui kõnealuste õiguste suhtes kohaldatakse selliseid siseriiklike õigusakte, mis jäävad III lisa (osa 66) reguleerimisalast väljapoole.
12. Tähelepanu tuleks pöörata sellele, et liikmesriigi pädeva asutuse poolt välja antaval III lisa (osa 66) kohasel lennundustehnilise töötaja loal võib olla teistsugune lehekülgede järjekord ja seal ei pruugi olla vahejooni.
13. Liikmesriigi pädev asutus võib otsustada õhusõidukitüübipädevuse lehekülge mitte välja anda kuni esimese õhusõidukitüübipädevuse kinnitamiseni, ning anda välja rohkem kui ühe õhusõidukitüübipädevuse lehekülje, kui pädevusi on rohkem.
14. Punkti 13 sätetest olenemata peab iga väljaantav lehekülg olema eespool kirjeldatud vormingus ning sisaldama selle lehekülje jaoks kinnitatud teavet.
15. Loal peab olema selgelt märgitud, et piirangud tähistavad hooldustõendi väljaandmise õiguse puudumist. Kui piiranguid ei ole, antakse lehekülg „PIIRANGUD” välja märkusega „piiranguid ei ole”.
16. Kui kasutatakse eelnevalt väljatrükitud vormi, märgitakse igasse kategooria, alamkategooria või tüübipädevuse lahtrisse, mille kohta pädevusteavet ei ole, järgmine: „pädevus puudub”.
17. III lisa (osa 66) osutatud lennundustehnilise töötaja loa näidis

I.
EUROOPA LIIT (*)
[LIIKMESRIIK]
[ASUTUSE NIMI ja LOGO]

II.
66. osa
LENNUNDUSTEHNILISE
LUBA

III.
Loa nr [LIIKMESRIIGI KOOD].66.[XXXX]

EASA vorm 26, versioon 3

IVa. Loa omaniku täielik nimi:

IVb. Sünniaeg ja -koht:

V. Loa omaniku aadress:

VI. Loa omaniku kodakondsus:

VII. Loa omaniku allkiri:

III. Loa number:

VIII. TINGIMUSED

Loal peab olema selle omaniku allkiri ning loaga koos tuleb esitada selle omaniku pildiga dokument.

Leheküljele „66. osa — KATEGOORIAD“ lisatud kategooria ei luba loa omanikul õhusõiduki hooldustõendit välja anda.

Koos õhusõidukipädevusmärkega vastab käesolev luba ICAO I lisa nõuetele.

Käesoleva loa omaniku õigused on sätestatud määruses (EÜ) nr 2042/2003, eriti selle III lisas (66. osa).

Luba kehtib piiranguid käsitleval leheküljel nimetatud kuupäevani, kui loa kehtivust eelnevalt ei peatata või luba kehtetuks ei tunnistata.

Loaga kaasnevaid õigusi ei tohi kasutada, kui loa omanikul puudub eelneva kahe aasta jooksul omandatud kuuekuuline kogemus lennundustehnilise töötaja loa alusel tehtavate hooldustööde valdkonnas või ta ei ole täitnud asjaomaste õiguste saamiseks nõutavaid tingimusi.

III. Loa number:

IX. 66. osa — KATEGOORIAD

KEHTIVUS	A	B1	B2	B3	C
Lennukid turbiinmootoriga			puu- dub	puu- dub	puu- dub
Lennukid kolbmootoriga			puu- dub	puu- dub	puu- dub
Kopterid turbiinmootoriga			puu- dub	puu- dub	puu- dub
Kopterid kolbmootoriga			puu- dub	puu- dub	puu- dub
Avioonika	puu- dub	puu- dub		puu- dub	puu- dub
Suured õhusõidukid	puu- dub	puu- dub	puu- dub	puu- dub	
Muud õhusõidukid kui suured õhusõidukid	puu- dub	puu- dub	puu- dub	puu- dub	
Kolbmootoriga hermeti-seerimata lennukid maksimaalse stardi-massiga kuni 2 000 kg	puu- dub	puu- dub	puu- dub		puu- dub

X. Loa välja andnud ametniku allkiri ja kuupäev:

XI. Loa välja andnud asutuse pitser või tempel:

III. Loa number:

▼ **B**

XII. 66. OSA — ÕHUSÕIDUKIPÄDEVUS		
Õhusõidukipädevus	Kategooria	Tempel ja kuupäev
III. Loa number:		

XIII. 66. OSA — PIIRANGUD
Kehtib kuni:
III. Loa number:

EASA VORMI 26 lisa
XIV. 66. osaga hõlmamata RIIKLIK PÄDEVUS vastavalt [riiklik õigusakt], kehtib üksnes [liikmesriik]
Ametlik tempel ja kuupäev
III. Loa number:

TEADLIKULT TÜHJAKS JÄETUD

▼B*IV LISA***(OSA 147)**

SISUKORD

147.1

A JAGU — TEHNILISED NÕUDED

A ALAJAGU — ÜLDSÄTTED

147.A.05 Reguleerimisala

147.A.10 Üldsätted

147.A.15 Taotlemine

B ALAJAGU — NÕUDED ORGANISATSIOONIDELE

147.A.100 Nõuded tööruumidele

147.A.105 Nõuded töötajatele

147.A.110 Õpetajate, eksamineerijate ja hindajate andmed

147.A.115 Õppevahendid

147.A.120 Hoolduskoolituse materjalid

147.A.125 Koolituse dokumenteerimine

147.A.130 Õppemeetodid ja kvaliteedisüsteem

147.A.135 Eksamid

147.A.140 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamat

147.A.145 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni õigused

147.A.150 Muudatused lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonis

147.A.155 Organisatsiooni sertifikaadi kehtivus

147.A.160 Puudused

C ALAJAGU — HEAKSKIIDETUD BAASKOOLITUS

147.A.200 Heakskiidetud baaskoolitus

147.A.205 Baastadmiste kontroll

147.A.210 Praktiliste baasoskuste hindamine

D ALAJAGU — TÜÜBI-/TÖÖKOOLITUS

147.A.300 Tüübi-/töökoolitus

147.A.305 Tüübieksamid ja tööoskuste hindamised

▼B**B JAGU — MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE****A ALAJAGU — ÜLDSÄTTED**

147.B.05 Reguleerimisala

147.B.10 Pädev asutus

147.B.20 Dokumentide säilitamine

147.B.25 Erandid

B ALAJAGU — SERTIFIKAADI VÄLJAANDMINE

147.B.110 Sertifikaadi väljaandmise menetlus ja sertifikaadi muudatused

147.B.120 Sertifikaadi pikendamise kord

147.B.125 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat

147.B.130 Puudused

C ALAJAGU — LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUSORGANISATSIOONI SERTIFIKAADI KEHTETUKS TUNNISTAMINE, PEATAMINE JA SELLELE PIIRANGUTE KEHTESTAMINE

147.B.200 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

I liide — Baaskoolituse kestus

II liide — IV lisas (osa 147) osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat — EASA vorm 11

III liide — IV lisas (osa 147) osutatud tunnistused — EASA vormid 148 ja 149

147.1

Käesolevas osas tähendab pädev asutus:

1. organisatsioonide puhul, kelle peamine tegevuskoht asub liikmesriigi territooriumil, kõnealuse liikmesriigi määratud asutust;
2. organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on kolmandas riigis, ametit.

*A JAGU***TEHNILISED NÕUDED****A ALAJAGU***ÜLDOSA***147.A.05 Reguleerimisala**

Käesolevas osas on sätestatud nõuded, mida organisatsioonid peavad täitma, kui taotlevad heakskiitu III lisas (osa 66) kindlaks määratud koolituse ja eksamite korraldamiseks.

147.A.10 Üldosa

Koolitusorganisatsioon peab olema organisatsioon või selle osa, mis on kantud juriidiliste isikute registrisse.

▼B**147.A.15 Taotlemine**

- a) Koolitusorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmist või muutmist taotletakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.
- b) Sertifikaadi või selle muutmise taotlus peab sisaldama järgmisi andmeid:
  1. taotleja registrijärgne nimi ja aadress;
  2. sertifikaadi väljaandmist või muutmist vajava organisatsiooni aadress;
  3. sertifikaadi või selle muutmise taotletav ulatus;
  4. tegevjuhi nimi ja allkiri;
  5. taotluse esitamise kuupäev.

B ALAJAGU*NÕUDED ORGANISATSIOONIDELE***147.A.100 Nõuded tööruumidele**

- a) Ruumid peavad olema piisavalt suured ja sellise planeeringuga, et oleks tagatud kaitse ilmastikuolude eest ning kõikide kavakohaste koolituste ja eksamite toimumine mis tahes päeval.
- b) Teoriaõppeks ja teadmiste kontrollimiseks peavad olema asjakohased ruumid, mis on täiesti kinnised ja eraldatud muudest ruumidest.
  1. Mitte ühelgi kursusel ei tohi õpilaste arv ületada 28.
  2. Eksamiruumid peavad olema nii suured, et mitte ükski õpilane ei saa eksami ajal oma kohalt lugeda teise õpilase materjale või arvutiekraani.
- c) Alapunktis b kindlaks määratud ruumide kliimatingimused peavad olema sellised, et õpilased saavad keskenduda oma õpingutele või eksamitele ilma segavate tegurite või ebamugavustundeta.
- d) Baashoolduse koolituse korral peavad klassiruumidest eraldi olema koolituse jaoks asjakohased õppetöökojad ja/või hooldustöökojad. Kui aga organisatsioonil ei ole võimalust neid töökodasid tagada, võib ta selleks sõlmida kokkuleppe mõne teise organisatsiooniga, mis tuleb teha kirjalikult ja kus tuleb määratleda nende töökodade kasutamise tingimused. Pädeval asutusel peab olema õigus sellist lepingulist organisatsiooni külastada ning kõnealuses kirjalikus kokkuleppes tuleb see õigus määratleda.
- e) Tüübi/töökoolituse korral peab olema võimalik kasutada asjakohaseid ruume, kus asuvad punkti 147.A.115 alapunktis d osutatud õhusõidukitüüpide näidised.

▼B

- f) Mitte ühelgi kursusel ei tohi praktilise õppe ajal õpilaste arv ületada järelevaataja või hindaja kohta 15.
- g) Õpetajatele, eksamineerijatele ja standardi tundmise hindajatele tuleb tagada kontoriruumid, kus nad saavad segamatult ja ebamugavustundeta valmistuda oma ülesannete täitmiseks.
- h) Eksami- ja koolitusdokumentidele tuleb tagada turvalised hoiuruumid. Kliimatingimused neis peavad olema sellised, et dokumendid püsivad punktis 147.A.125 nimetatud säilitamisaja jooksul heas korras. Hoiu- ja kontoriruumid võib asjakohaste turvaabinõude rakendamise korral omavahel ühendada.
- i) Olemas peab olema raamatukogu, mis sisaldab kogu koolituse mahule ja tasemele vastavat tehnilist materjali.

147.A.105 Nõuded töötajatele

- a) Organisatsioon nimetab ametisse tegevjuhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik koolituskohustused on rahastatud ning täidetud käesoleva osa nõuete kohaselt.
- b) Ametisse määratakse isik või isikute rühm, kelle kohustuseks on muuhulgas tagada, et lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid. See isik või isikute rühm allub tegevjuhile. Kõnealune isik või üks isik kõnealusest isikute rühmast võib samuti olla tegevjuhiks, tingimusel et ta vastab tegevjuhi nõuetele, mis on kindlaks määratud alapunktis a.
- c) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võtab tööle piisavalt töötajaid, kes planeerivad/viivad läbi kooskõlas organisatsiooni tegevusloaga õppetööd ja praktilisi harjutusi, teadmiste kontrollid ning praktilisi hindamisi.
- d) Erandina alapunktist c võib olukorras, kus praktilisi harjutusi ja hindamisi on palutud tegema mõni teine organisatsioon, määrata praktilisi harjutusi ja hindamisi tegema sellise organisatsiooni töötajaid.
- e) Iga isik võib tingimusel, et alapunkti f sätteid on täidetud, olla õpetaja, eksamineerija ja hindaja rollis.
- f) Õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate kogemused ja kvalifikatsioon tehakse kindlaks vastavalt avaldatud kriteeriumidele või pädeva asutusega kooskõlastatud korras ja tingimustel.
- g) Eksamineerijad ja praktiliste oskuste hindajad peavad selleks, et neid tunnustada, olema määratletud organisatsiooni käsiraamatus.
- h) Õpetajad ja eksamineerijad peavad iga vähemalt 24 kuu järel läbima ajakohastuskoolituse tehnika arengu, praktiliste oskuste, inimtegurite ja uusimate koolitusmeetodite kohta seoses teemadega, mille suhtes koolitatakse või mida eksamineeritakse.

▼B**147.A.110 Õpetajate, eksamineerijate ja hindajate andmed**

- a) Organisatsioon peab kõikide õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate kohta nimekirja. Sellesse tuleb kanda õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate kvalifikatsioon ja kogemus, varasem väljaõpe ning kõik edaspidi läbitud koolitused.
- b) Kõikide õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate tööülesanded tuleb kirjalikult fikseerida.

147.A.115 Õppevahendid

- a) Igas klassiruumis peavad olema sellised esitlusvahendid, millega on tagatud, et õpilased näevad esitletavaid tekste/jooniseid/diagramme ja arve hõlpsasti igalt poolt klassiruumis.

Esitlusvahendite hulgas peavad olema esinduslikud sünteetilised harjutusseadmed, mis aitavad õpilastel teemast aru saada, kui need seadmed sobivad selleks.

- b) Punkti 147.A.100 alapunktis d nimetatud baashoolduse õppetöökodades ja/või hooldustöökodades peavad olema kõik tööriistad ja seadmed, mida on vaja koolituse läbiviimiseks koolitusorganisatsiooni sertifikaadil näidatud mahus.
- c) Punkti 147.A.100 alapunktis d nimetatud baashoolduse õppetöökodades ja/või hooldustöökodades peab olema esinduslik valik õhusõidukeid, mootoreid, õhusõidukite osi ja avioonikaseadmeid.
- d) Punkti 147.A.100 alapunktis e nimetatud õhusõidukitüübi alast koolitust pakkuval organisatsioonil peab olema võimalik kasutada asjaomast õhusõidukitüüpi. Kasutada tohib sünteetilisi õppeseadmeid, kui nende puhul on tagatud koolitusnormide täitmine.

147.A.120 Hoolduskoolituse materjalid

- a) Hoolduskursuse materjalid antakse õpilasele ja nad hõlmavad olenevalt olukorrast:
  1. III lisas (osa 66) asjaomase lennundustehnilise töötaja loa kategooria või alamkategooriaga seotud alusteadmiste moodulit ning
  2. III lisa (osa 66) järgi asjaomase õhusõidukitüübi ning lennundustehnilise töötaja loa kategooria või alamkategooria kohta nõutavat tüübikursuse sisu.
- b) Õpilastel peab olema punkti 147.A.100 alapunktis i osutatud raamatukogus võimalik tutvuda kõikide hooldusdokumentide näidiste ja tehniliste dokumentidega.

147.A.125 Koolituse dokumenteerimine

Organisatsioon säilitab kõiki õpilaste koolitamise, eksamineerimise ja hindamisega seotud dokumente *määramatu aja*.

▼B**147.A.130 Õppemeetodid ja kvaliteedisüsteem**

- a) Organisatsioon kehtestab pädevale asutusele vastuvõetava koolituskorra, tagamaks, et koolitus toimub nõuetekohaselt ning kõik käesoleva osa asjaomased nõuded on täidetud.
- b) Organisatsioon kehtestab kvaliteedisüsteemi, mis sisaldab:
  1. sõltumatuid kontrole, koolitusnõuete täitmise, eksamite ja praktiliste oskuste hindamise tervikluse ning koolituskorras kinnipidamise ja selle piisavuse jälgimiseks, ning
  2. korda, mille alusel antakse sõltumatute kontrollide käigus leitud puuduste kohta tagasisidet punkti 147.A.105 alapunktis a osutatud isikule või isikute rühmale ja nende kaudu tegevjuhile, et need saaksid vajaduse korral võtta parandusmeetmeid.

147.A.135 Eksamid

- a) Eksamineerijad peavad tagama kõikide küsimuste turvalisust.
- b) Igalt õpilaselt, kes avastatakse eksamil kasutamast eksamiteemaga seotud muid materjale kui eksamidokumente ja nendega seotud lubatud dokumente, võetakse õigus eksamit sooritada ning samuti ei tohi see õpilane teha vähemalt 12 kuud pärast sellist vahejuhtumit ühtki eksamit. Pädevale asutusele teatatakse igast sellisest vahejuhtumist koos uurimistulemustega ühe kalendrikuu jooksul.
- c) Igalt eksamineerijalt, kes avastatakse eksami ajal andmast eksamineeritavatele õpilastele küsimuste vastuseid, võetakse õigus olla eksamineerija ning eksam tunnistatakse kehtetuks. Pädevale asutusele tuleb igast sellisest juhtumist teatada ühe kalendrikuu jooksul.

147.A.140 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamat

- a) Organisatsioon koostab endale kasutamiseks käsiraamatu, milles kirjeldab organisatsiooni ülesehitust ja selle tegutsemiskorda ning mis sisaldab järgmist:
  1. tegevjuhi allkirjastatud kinnitus selle kohta, et lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatus ja sellega seonduvates käsiraamatutes on määratletud, kuidas organisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid, ja et ta täidab neid nõudeid alati;
  2. punkti 147.A.105 alapunkti b alusel ametisse nimetatud isikute ametinimetused ja nimed;
  3. alapunkti 2 alusel ametisse nimetatud isikute ülesanded ja kohustused, sealhulgas küsimused, mida nad võivad lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni nimel arutada otse pädeva asutusega;
  4. alapunkti a alapunktis 2 kindlaksmääratud isikute omavahelisi vastutussuhteid kirjeldav joonis;
  5. õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate nimekiri;

▼B

6. üldkirjeldus iga lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadile märgitud koolitus- ja eksamiruumi kohta, mis asub sertifikaadil märgitud aadressidel või punkti 147.A.145 alapunkti b nõude kohaselt mõnes teises asukohas;
  7. tegevusloa moodustavate hoolduskursuste nimekiri;
  8. lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu muutmise kord;
  9. punkti 147.A.130 alapunkti a kohane lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni tegevuskord;
  10. punkti 147.A.145 alapunkti c kohane lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni kontrollimise kord, kui koolitusorganisatsioon on volitatud korraldama koolitust, eksameid ja hindamisi mujal kui punkti 147.A.145 alapunktis b kindlaksmääratud kohtades;
  11. punkti 147.A.145 alapunktis b osutatud kohtade nimekiri;
  12. olemasolu korral punkti 147.A.145 alapunktis d osutatud organisatsioonide nimekiri.:
- b) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu ja selle edasised muudatused kinnitab pädev asutus.
- c) Alapunkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi heaks kiita käsiraamatu protseduuri teel (edaspidi „kaudne heakskiitmine”).

147.A.145 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni õigused

- a) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võib kooskõlas oma käsiraamatuga teha järgmist, mis peab käsiraamatus olema lubatud:
1. korraldada baaskoolitust või selle osa III lisa (osa 66) kindlaksmääratud mahus;
  2. korraldada õhusõidukitüübi/töö alast koolitust kooskõlas III lisaga (osa 66);
  3. korraldada pädeva asutuse nimel eksameid, sealhulgas nendele õpilastele, kes ei ole läbinud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni baashoolduse või õhusõidukitüübi alast koolitust;
  4. anda kooskõlas III liitega pärast alapunkti a alapunktis 1, 2 või 3 kindlaksmääratud baashoolduse või õhusõidukitüübi alase koolituse edukat lõpetamist ja eksamite edukat sooritamist välja tõendeid.
- b) Koolitust, eksamineerimist ja praktiliste oskuste hindamist tohib teha üksnes lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadil märgitud kohtades ja/või mis tahes muus organisatsiooni käsiraamatus määratletud kohas.

▼B

- c) Erandina alapunktist b tohib lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon korraldada mujal kui alapunktis b kindlaks määratud kohtades üksnes koolitust, eksamineerimisi ja praktiliste oskuste hindamisi oma käsiraamatus kindlaks määratud kontrolli-korra kohaselt. Neid kohti ei ole vaja lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatus kindlaks määrata.
- d) 1. Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võib teoreetilise õppe, tüübikoolituse ja nendega seotud eksamite korraldamiseks sõlmida lepingu organisatsiooniga, mis ei ole lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, ainult juhul, kui see organisatsioon töötab tema kvaliteedisüsteemi kohaselt.
2. Teoreetilise õppe ja sellega seotud eksamite korraldamiseks tohib lepinguid sõlmida üksnes III lisa (osa 66) I liites määratletud moodulite 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 ja 10 puhul.
3. Tüübikoolituse ja sellega seotud eksamite korraldamiseks tohib lepinguid sõlmida üksnes jõuseadmete ja avioonikaseadmete puhul.
- e) Organisatsioonile ei tohi anda luba korraldada eksameid, kui talle ei ole antud luba korraldada vastavat koolitust.
- f) Erandina alapunktist e võib organisatsioonile, kellele on antud luba korraldada baasteadmistega seotud koolitusi või tüübikoolitust, anda loa tüübieksamite korraldamiseks juhul, kui tüübikoolitust ei nõuta.

147.A.150 **Muudatused lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonis**

- a) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon teatab pädevale asutusele ette igast muudatusest endas, mis mõjutavad tema tegevusluba, et pädeval asutusel oleks võimalik veenduda, et organisatsioon vastab ka pärast muudatuste elluviimist käesoleva osa nõuetele, ja vajaduse korral muuta organisatsiooni sertifikaati.
- b) Pädev asutus võib määrata kindlaks tingimusi, mil lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võib kõnealuste muudatuste tegemise ajal tegutseda, välja arvatud juhul, kui pädev asutus teeb kindlaks, et lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat tuleb peatada.
- c) Kui lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon kõnealustest muudatustest pädevale asutusele ette ei teata, võidakse tema sertifikaat peatada või tunnistada tagasiulatavalt muudatuste eelse ajani kehtetuks.

147.A.155 **Organisatsiooni sertifikaadi kehtivus**

- a) Sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:

▼B

1. organisatsioon täidab jätkuvalt käesoleva osa nõudeid seoses punktis 147.B.130 kindlaksmääratud puudustega tegelemise tingimustega; ja
  2. pädeval asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva lisa (osa 147) nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ja
  3. sertifikaadist ei ole loobutud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tuleb see pädevale asutusele tagastada.

147.A.160 Puudused

- a) Esimese astme puudus on üks või mitu järgmistest:
1. eksamineerimisprotsessi mis tahes nõude oluline rikkumine, mis võib eksami kehtetuks muuta;
  2. pädevale asutusele pärast kaht kirjalikku palvet organisatsiooni ruumide tavalisel tööajal külastamise loa andmata jätmine;
  3. tegevjuhi puudumine;
  4. mis tahes koolitusnõude oluline rikkumine.
- b) Teise astme puudus on mis tahes koolitusnõude oluline rikkumine, mis ei moodusta esimese astme puudust.
- c) Pärast punktile 147.B.130 vastavate puuduste teatavakstegemist koostab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

C- ALAJAGU***HEAKSKIIDETUD BAASKOOLITUS*****147.A.200 Heakskiidetud baaskoolitus**

- a) Heakskiidetud baaskoolitus seisneb õppetöös, omandatud teadmiste kontrollimises ning praktiliste oskuste harjutamises ja hindamises.
- b) Õppetöös tuleb käsitleda kategooria või alamkategooria lennundustehnilise töötaja loaga seotud ainet vastavalt III lisale (osa 66).
- c) Eksamil tuleb kontrollida esinduslikku läbilõiget alapunktis b osutatud aine alases õppetöös omandatud teadmistest.
- d) Praktiliste oskuste harjutamisel tuleb õppida praktikas kasutama tavalisi tööriistu/seadmeid, õhusõiduki tüüpiliste osade mahavõt-mist/koostamist ning osalema tüüpilistes hooldustöodes, mida tehakse seoses asjaomase osa 66 järgse mooduliga.
- e) Praktiliste oskuste hindamisel tuleb hinnata harjutamisel omandatud oskusi ning teha kindlaks, kas õpilane on pädev kasutama asjakohaseid tööriistu ja seadmeid ning töötama kooskõlas hool-duskäsiraamatutega.

▼B

- f) Baaskoolituse kestus on kooskõlas I liitega.
- g) Täiendavate (alam)kategoriate saamiseks korraldatava koolituse kestus määratakse kindlaks vastavalt sellele, mis mahus on läbitud baaskoolitus ja kui palju on seoses sellega vaja harjutada praktilisi oskusi.

147.A.205 Baasteadmiste kontrollid

Baasteadmiste kontrollid:

- a) peavad toimuma III lisa (osa 66) kindlaks määratud nõude kohaselt;
- b) peavad toimuma ilma koolitusmaterjalide abita;
- c) peavad hõlmama esinduslikku läbilõiget läbitud koolituses käsitletud moodulite hõlmatud ainetest kooskõlas III lisaga (osa 66).

147.A.210 Praktiliste baasoskuste hindamine

- a) Praktiliste baasoskuste hindamist teevad baashoolduse koolituse ajal selleks määratud praktiliste oskuste hindajad iga kord pärast seda, kui õppetöö asjaomases õppe- või hooldustöökojas on lõppenud.
- b) Õpilane peab hindamise läbima kooskõlas punkti 147.A.200 alapunktiga e.

D ALAJAGU*TÜÜBI-/TÖÖKOOLITUS***147.A.300 Tüübi/töökoolitus**

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonile antakse luba korraldada III lisa (osa 66) järgset tüübi/töökoolitust tingimusel, et ta täidab seejuures punktis 66.A.45 kindlaks määratud nõuet.

147.A.305 Tüübiüksamid ja tööoskuste hindamised

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, millel on vastavalt punktile 147.A.300 õigus korraldada tüübikoolitust, korraldab III lisa (osa 66) kindlaksmääratud tüübiüksameid või tööoskuste hindamisi, tingimusel et ta täidab III lisa (osa 66) punktis 66.A.45 kindlaks määratud tüübi-/töökoolituse nõudeid.

*B JAGU***MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE****A ALAJAGU***ÜLDOSA***147.B.05 Reguleerimisala**

Käesoleva jaoga kehtestatakse haldusnõuded pädevatele asutustele, mis vastutavad käesoleva osa A jao kohaldamise ja jõustamise eest.

▼B**147.B.10 Pädev asutus**

a) Üldosa

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse ja määrab kindlaks selle kohustused seoses käesoleva lisa (osa 147) kohaste sertifikaatide väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega. See pädev asutus kehtestab oma töökorra ja struktuuri, mis tuleb dokumenteerida.

b) Vahendid

Pädeval asutusel peab olema käesoleva osa nõuete täitmiseks piisavalt töötajaid.

c) Kord

Pädev asutus kehtestab korra, mille järgi käesolevat lisa (osa 147) täidetakse.

Seda vaadatakse läbi ja muudetakse, tagamaks, et käesolevat lisa (osa 147) täidetakse pidevalt.

d) Kvalifikatsioon ja koolitus

Kõik käesoleva lisaga seotud sertifikaatidega tegelevad töötajad peavad:

1. olema asjakohaselt kvalifitseeritud ja neil peavad olema oma ülesannete täitmiseks kõik vajalikud teadmised, kogemused ja väljaõpe;
2. olema vajaduse korral saanud koolitust ja jätkukoolitust III lisa (osa 66) ja IV lisa (osa 147) nõuete kohta, kaasa arvatud nende kavandatud tähenduse ja standardi kohta.

147.B.20 Dokumentide säilitamine

a) Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga sertifikaadi väljaandmise, säilitamise, uuendamise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.

b) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonide üle tehtava järelevalve dokumentide hulka kuulub vähemalt:

1. organisatsiooni sertifikaadi taotlus;
2. organisatsiooni sertifikaat koos mis tahes muudatustega;
3. koopia auditikavast koos kavandatavate ja tehtud auditite kuupäevadega;
4. pideva järelevalve dokumendid koos kõikide kontrollidokumentidega;
5. koopia kogu asjaomasest kirjavahetusest;
6. kõikide erandi andmiseks ja jõustamiseks võetud meetmete üksikasjad;
7. kõikide teiste pädevate asutuste poolt organisatsiooni üle tehtava järelevalvega seoses antud teated;
8. organisatsiooni käsiraamat koos muudatustega.

c) Alapunktis b loetletud dokumente tuleb säilitada vähemalt neli aastat.

▼B**147.B.25 Erandid**

- a) Pädev asutus võib teha riiklikule õppeasutusele erandi nõudest
1. olla punktis 147.A.10 määratletud organisatsioon;
  2. omada tegevjuhti, selle erandiga, et õppeasutus võib määrata koolitusorganisatsiooni juhtima vanemtöötaja, kellel peab olema piisavalt eelarvevahendeid organisatsiooni juhtimiseks vastavalt käesoleva lisa (osa 147) nõuetele;
  3. omada kvaliteedisüsteemis sõltumatute kontrollide osa, tingimuse et õppeasutusel on olemas sõltumatu inspeksiooniosakond, mis kontrollib lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käesolevas osas nõutava sagedusega.
- b) Pädev asutus registreerib ja hoiab alles kõik määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 14 lõike 4 alusel tehtud erandid.

B ALAJAGU*SERTIFIKAADI VÄLJAANDMINE*

Käesolevas alajaos on sätestatud nõuded, mis peavad olema täidetud volitatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmisel või muutmisel.

147.B.110 Sertifikaadi väljaandmise menetlus ja sertifikaadi muudatused

- a) Taotluse saamisel pädev asutus:
1. vaatab läbi lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu; ning
  2. kontrollib, kas organisatsioon täidab IV lisa (osa 147) nõudeid.
- b) Kõik leitud puudused dokumenteeritakse ja nende kohta antakse taotlejale kirjalik kinnitus.
- c) Kõik puudused tuleb enne sertifikaadi väljaandmist punkti 147.B.130 kohaselt kõrvaldada.
- d) Viitenumber lisatakse sertifikaadile ameti täpsustatud viisil.

147.B.120 Sertifikaadi pikendamise kord

- a) Iga organisatsiooni tuleb vähemalt iga 24 kuu järel kontrollida käesoleva lisa (osa 147) nõuete täitmise suhtes. Kontrollimine hõlmab vähemalt ühe asjaomase lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni korraldatud koolituskursuse ja ühe eksami jälgimist.
- b) Puudusi käsitletakse vastavalt punktile 147.B.130.

147.B.125 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi formaati on kirjeldatud II liites.

▼B**147.B.130 Puudused**

- a) Kui lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon ei kõrvalda 1. astme puudust kolme päeva jooksul pärast vastava kirjaliku teate saamist, tunnistab pädev asutus tema sertifikaadi täielikult või osaliselt kehtetuks, peatab selle või kehtestab sellele piirangud.
- b) Kui pädeva asutuse poolt teise astme puuduste kõrvaldamiseks määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed sertifikaadi osaliseks või täielikuks kehtetuks tunnistamiseks, peatamiseks või sellele piirangute kehtestamiseks.

C ALAJAGU***LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUSORGANISATSIOONI
SERTIFIKAADI KEHTETUKS TUNNISTAMINE, PEATAMINE JA SELLELE
PIIRANGUTE KEHTESTAMINE*****147.B.200 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine**

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile 147.B.130.

▼B*I liide***Baaskursuse kestus**

Täismahus baaskursuse miinimumkestus on järgmine:

Baaskursus	Kestus (tundides)	Teoreetilise õppe osa (%)
A1	800	30–35
A2	650	30–35
A3	800	30–35
A4	800	30–35
B1.1	2 400	50–60
B1.2	2 000	50–60
B1.3	2 400	50–60
B1.4	2 400	50–60
B2	2 400	50–60
B3	1 000	50–60

II liide

IV lisas (osa 147) osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat – EASA vorm 11

Lk 1/2
<p>[LIIKMESRIIK (*)] Euroopa Liidu liikmesriik (**)</p> <p>LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUS- JA EKSAMINEERIMISORGANISATSIOONI SERTIFIKAAT</p> <p>Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]</p> <p>Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EL) nr 1321/2014 ning allpool kirjeldatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et</p> <p>[ORGANISATSIOONI NIMI JA AADRESS]</p> <p>on määruse (EL) nr 1321/2014 IV lisa (osa 147) A jaos osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kellel on lubatud korraldada sertifikaadiga antud õigustes loetletud koolitusi ja eksameid ning anda välja nendega seotud sertifikaate, kasutades eespool osutatud viitenumbreid.</p> <p>TINGIMUSED:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sertifikaat kehtib üksnes IV lisa (osa 147) A jaos osutatud lennundustehniliste töötajate sertifitseeritud koolitusorganisatsiooni käsiraamatu sertifikaadi osas määratletud valdkonnas. 2. Sertifikaat nõuab lennundustehniliste töötajate sertifitseeritud koolitusorganisatsiooni käsiraamatus kirjeldatud protseduuride täitmist. 3. Sertifikaat kehtib, kuni lennundustehniliste töötajate sertifitseeritud koolitusorganisatsioon täidab määruse (EL) nr 1321/2014 IV lisa (osa 147) nõudeid. 4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud. <p>Algse väljaandmise kuupäev: .....</p> <p>Käesoleva versiooni kuupäev: .....</p> <p>Versiooni nr: .....</p> <p>Allkiri: .....</p> <p>Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]</p>

EASA vormi 11 4. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

Lk 2/2

**LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUS- JA
EKSAMINEERIMISORGANISATSIOONILE SERTIFIKAADIGA ANTUD
ÕIGUSED**

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]

Organisatsioon: [ORGANISATSIOONI NIMI JA ADDRESS]

KLASS	LOA KATEGORIA	PIIRANG	
BAASKOOLITUS (**)	B1 (**)	TB1.1 (**)	TURBIINMOTORIGA LENNUKID (**)
		TB1.2 (**)	KOLBMOORORIGA LENNUKID (**)
		TB1.3 (**)	TURBIINMOTORIGA KOPTERID (**)
		TB1.4 (**)	KOLBMOOTORIGA KOPTERID (**)
	B2 (**)	TB2 (**)	AVIOONIKA (**)
	B3 (**)	TB3 (**)	KOLBMOOTORIGA HERMETISEERIMATA LENNUKID MAKSIMAALSE STARDIMASSIGA KUNI 2 000 KG (**)
	A (**)	TA.1 (**)	TURBIINMOTORIGA LENNUKID (**)
		TA.2 (**)	KOLBMOORORIGA LENNUKID (**)
		TA.3 (**)	TURBIINMOTORIGA KOPTERID (**)
		TA.4 (**)	KOLBMOOTORIGA KOPTERID (**)
TÜÜBI-/TÖÖKOOLITUS (**)	C (**)	T4 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)
	B1 (**)	T1 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)
	B2 (**)	T2 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)
	A (**)	T3 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)

Käesolevad õigused kehtivad üksnes lennundustehniliste töötajate sertifitseeritud koolitusorganisatsiooni käsiraamatu sertifikaadiosas määratletud valdkonna koolituste ja eksamite suhtes.

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu viide: .....

Algse väljaandmise kuupäev: .....

Viimase kinnitatud versiooni kuupäev ..... Versiooni nr: .....

Allkiri: .....

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vormi 11 4. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.
 (**) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.
 (***) Lisada asjakohane pädevus ja piirangud.

III liide

IV lisas (osa 147) osutatud tunnistused – EASA vormid 148 ja 149

Lk 1/1
TUNNISTUS
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX].[YYYYY]
Käesolev tunnistus on välja antud
[NIMI]
[SÜNNIAEG ja –KOHT]
Väljaandja:
[ORGANISATSIOONI NIMI JA AADRESS]
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]
Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kellel on lubatud korraldada sertifikaadiga antud õigustes loetletud koolitusi ja eksameid vastavalt määruse (EL) nr 1321/2014 IV lisale (osa 147).
Käesoleva tunnistusega tõendatakse, et eespool nimetatud isik on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni määrusega (EL) nr 1321/2014 kõnealuste õigusaktide kehtimise ajal edukalt läbinud allpool nimetatud heakskiidetud baaskoolituskursuse (**) või sooritanud baasteadmiste eksami (**).
[BAASKOOLITUSKURSUS (**)] või/ja [BAASTEADMISTE EKSAM (**)]
[OSA 66 MOODULITE LOETELU/EKSAMI SOORITAMISE KUUPÄEV]
Kuupäev: .....
Allkiri: .....
Organisatsiooni nimel: [ORGANISATSIOONI NIMI]

EASA vormi 148 2. versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.
 (**) Mittevajalik läbi kriipsutada.

Lk 1/1

TUNNISTUS

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX].[YYYYY]

Käesolev tunnistus on välja antud

[NIMI]

[SÜNNIAEG ja –KOHT]

Väljaandja:

[ORGANISATSIOONI NIMI JA AADDRESS]

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kellel on lubatud korraldada sertifikaadiga antud õigustes loetletud koolitusi ja eksameid vastavalt määruse (EL) nr 1321/2014 IV lisale (osa 147).

Käesoleva tunnistusega tõendatakse, et eespool nimetatud isik on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni määrusega (EL) nr 1321/2014 kõnealuste õigusaktide kehtimise ajal edukalt läbinud allpool nimetatud heakskiidetud tüübikoolituse teooriaõppe (**) ja/või praktilise õppe (**) ning sooritanud vastavad eksamid.

[ÕHUSÕIDUKITÜÜBI KOOLITUSKURSUS (**)]

[KURSUSE ALGUS- ja LÕPPKUUPÄEV]

[TEORIAÕPPE VÕI PRAKTILISE ÕPPE KIRJELDUS]

ja/või

[ÕHUSÕIDUKITÜÜBIKOOLITUSE EKSAM (**)]

[EKSAMI LÕPPKUUPÄEV]

Kuupäev: .....

Allkiri: .....

Organisatsiooni nimel: [ORGANISATSIOONI NIMI]

EASA vormi 149 2. Versioon

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Mittevajalik läbi kriipsutada.

*V LISA***Kehtetuks tunnistatud määrus koos muudatustega**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2042/2003	(ELT L 315, 28.11.2003, lk 1)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 707/2006	(ELT L 122, 9.5.2006, lk 17)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 376/2007	(ELT L 94, 4.4.2007, lk 18)
Komisjoni määrus (EÜ) nr 1056/2008	(ELT L 283, 28.10.2008, lk 5)
Komisjoni määrus (EL) nr 127/2010	(ELT L 40, 13.2.2010, lk 4)
Komisjoni määrus (EL) nr 962/2010	(ELT L281, 27.10.2010, lk 78)
Komisjoni määrus (EL) nr 1149/2011	(ELT L 298, 16.11.2011, lk 1)
Komisjoni määrus (EL) nr 593/2012	(ELT L 176, 6.7.2012, lk 38)

VI LISA

Korrelatsioonitabel

Määrus (EÜ) nr 2042/2003	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikli 3 lõiked 1, 2 ja 3	Artikli 3 lõiked 1, 2 ja 3
Artikli 3 lõige 4	—
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	Artikkel 6
—	Artikkel 7
Artikli 7 lõige 1	Artikli 8 lõige 1
Artikli 7 lõige 2	—
Artikli 7 lõige 3, sissejuhatav lause	Artikli 8 lõige 2, sissejuhatav lause
Artikli 7 lõike 3 punktid a kuni g	—
Artikli 7 lõike 3 punkt h	Artikli 8 lõike 2 punkt a
Artikli 7 lõike 3 punkt i	Artikli 8 lõike 2 punkt b
Artikli 7 lõige 4	—
Artikli 7 lõige 5	Artikli 8 lõige 3
Artikli 7 lõige 6	—
Artikli 7 lõige 7	—
Artikli 7 lõige 8	Artikli 8 lõige 4
Artikli 7 lõige 9	Artikli 8 lõige 5
Artikkel 8	Artikkel 9
I lisa	I lisa
II lisa	II lisa
III lisa	III lisa
IV lisa	IV lisa
—	V lisa
—	VI lisa